

**T.C.
İSTANBULÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**MÜZİK KÜTÜPHANELERİNDE HİZMET
KALİTESİ ÖLÇÜMÜ: İSTANBUL TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ (İTÜ) DR. EROL ÜÇER MÜZİK
İLERİ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (MIAM)
KÜTÜPHANESİ ÖRNEĞİ**

NERGİS ÇOLAK

2501160084

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. İSHAK KESKİN**

İSTANBUL – 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : NERGİS ÇOLAK Numarası : 2501160084
 Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ Danışmanı : PROF. DR. İSHAK KESKİN
 Tez Savunma Tarihi : 13.03.2019 Saati : 11:00
 Tez Başlığı : " Müzik Kütüphanelerinde Hizmet Kalitesi Ölçümü: İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MIAM) Kütüphanesi Örneği "

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. İSHAK KESKİN		KABUL
2- PROF. DR. ÜMİT KONYA		KABUL
3- DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHLİKA KARAGÖZOĞLU ASLIYÜKSEK		

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET FAHRİ FIRAT		KABUL
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ BAHATTİN YALÇINKAYA		

ÖZ

MÜZİK KÜTÜPHANELERİNDE HİZMET KALİTESİ ÖLÇÜMÜ: İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ (İTÜ) DR. EROL ÜÇER MÜZİK İLERİ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (MİAM) KÜTÜPHANESİ ÖRNEĞİ

NERGİS ÇOLAK

Bir kütüphane türü olan ihtisas kütüphanesi içinde müzik kütüphanelerinin de kendi alanına dair çeşitli materyalleri mevcuttur. Hizmet kalitesine dair araştırma yapılırken bu materyallerle ilgili sorunların yanında, fiziki şartların ve kütüphanenin en yüksek fayda ile kullanılabilmesi ile ilgili sorunları da incelemek kullanıcı ve araştırmacılar için önem arz etmektedir. Bu sebeple bu çalışma, bir ihtisas kütüphanesi olarak müzik kütüphanesi kavramını değerlendirmeyi ve bu alanda verilen hizmetleri açıklayarak hizmet kalitesini ölçmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini müzik kütüphaneleri; örneklemini ise İTÜ Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi oluşturmaktadır. SERVQUAL Hizmet Kalitesi Ölçüm Anketi, MİAM Kütüphanesini kullanan lisans, yüksek lisans, doktora öğrencileri ile akademisyenler ve idari personele uygulanmıştır. Çalışmanın Wilcoxon test istatistik olasılığı sonuçlarına göre bir yargısal ifade dışında bütün sorular için MİAM Kütüphanesi ile ideal kütüphane arasında anlamlı farklar olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre MİAM Kütüphanesinde yeterli bulunmayan hizmetlerin başında, fiziksel olarak yetersiz olması, MİAM kütüphanesinin çalışma saatleri göz önüne alındığında öğrencilerin ders saatleri içinde kütüphaneden yeterince yararlanamaması ve dışarıdan gelen kullanıcının kütüphanenin ödünç verme hizmetinin olmaması gibi olumsuzluklar gelmektedir. Özetle, bu çalışma sonuçlarına göre, MİAM kütüphanesinin, ideal kütüphanenin hizmet sunumu kriterlerini yeterince karşılayamadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Müzik kütüphaneleri, İhtisas kütüphaneleri, MİAM, Hizmet kalitesi, Servqual

ABSTRACT

MEASUREMENT OF SERVICE QUALITY IN MUSIC LIBRARIES: EXAMPLE OF ISTANBUL TECHNICAL UNIVERSITY (ITU) DR. EROL ÜÇER CENTER FOR ADVANCED RESEARCH OF MUSIC

NERGİS ÇOLAK

Music libraries, which is a library type, have a variety of materials related to their field within their special library. In addition to the problems related to these materials when investigating service quality, it is important for the users and researchers to examine the physical conditions and problems related to the use of the library with the highest benefit. For this reason, this study aims to evaluate the concept of music library as a specialized library and to measure the service quality by explaining the services provided in this field. The universe of the research is formed by the music libraries; and sample is formed by ITU Dr. Erol Üçer Center for Advanced Studies in Music the Library. SERVQUAL Service Quality Measurement Questionnaire was applied to undergraduate, graduate, doctoral students, academicians and administrative personnel using MİAM Library. According to the results of the Wilcoxon test statistic probability of the study, it was found that there were significant differences between the MİAM Library and the ideal library for all questions except a judgmental statement. According to these results, in the beginning of the services that are not sufficient in the MİAM Library, there are some problems such as the inadequacy of the physical conditions, considering the working hours of the MİAM library, the inability of the library to make enough use of the library for students during the course hours, and the absence of the lending service of the library. In summary, according to the results of this study, it was concluded that the MİAM library could not meet the criteria of the service library of the ideal library.

Keywords: Music libraries, Specialized libraries, Dr. Erol Üçer Center for Advanced Studies, Quality of service, Servqual

ÖNSÖZ

Teknolojinin hızla geliştiği ve bilgiye kolaylıkla erişildiği günümüzde, bilgi kaynaklarının seçici olarak sunulması ve güncelliğini koruması önemlidir. Bu nedenle kütüphaneler araştırma ve çalışmalar için kullanıcıya ilgilendikleri konuya ilişkin kaynakları sunacak en güvenilir merkezler olmaya devam etmektedir. Ancak kütüphanelerin önemli bir kısmının her bilim dalı için yeterli kaynağa sahip olması mümkün değildir. Dolayısıyla kütüphanelerin tüm bilim dallarında ihtisaslaşmaya geçmesi kaçınılmaz görülmektedir.

Bir ihtisas kütüphanesi olarak müzik kütüphanelerinin incelenmek istenmesinin en önemli nedeni; bu alanda yeterli çalışmanın yapılmamış olması ve bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara yol göstermek arzusudur. Ancak konunun daha araştırılması aşamasında birtakım sorunlarla karşı karşıya kalınmıştır. Türkçe literatürde bu konuya ilişkin çalışmaların çok az yapılmış olması bu sorunların başında gelmektedir. Bu da, daha çok yabancı literatüre yönelmeyi beraberinde getirmiştir. Bu kaynaklar literatürdeki anlamıyla Türkiye’de maalesef olmadığı fark edilmiştir. Ancak bu olumsuz tablo şimdiye kadar Türkiye’de çok fazla gündeme getirilmemiştir.

Müzik, insanların duygu ve düşüncelerini edebi bir dille ifade etmesini sağlayan sanat dallarından biridir. Atatürk’ün dediği gibi “Sanatsız kalan bir milletin, hayat damarlarından biri kopmuş demektir.”. Bir milletin ilerlemesi sadece bilim ve teknolojiyle değil, aynı zamanda sanatla ve müzikle mümkündür. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş yıllarında bu hususun önemi anlaşılmıştır. Milli Kütüphanede 1958 yılında müzikle ilgili bir bölüm açılması bunu teyit etmektedir. Ayrıca, 1980 yılında Ege Üniversitesi ve 9 Eylül Üniversitesinde müzik kütüphaneciliği ile ilgili bir bölüm kurulmuştur. Ancak, üniversitelerde fiilen yürütülmekte olan kütüphanecilik eğitiminin ihtisas kütüphanelerinde çalışacak kütüphanecilerin eğitimi için yeterli görülmesi söz konusu bölümün kapatılmasına yol açmıştır. Bu durum, kütüphanecilik mesleğini ve müzikle ilgili araştırma yapmak isteyen kullanıcıları olumsuz etkilemiştir. Bu nedenle bu tez çalışması ile iyi bir müzik kütüphanesinin nasıl olması gerektiği ve Türkiye’deki gelişmelerin bu konu için yeterli olup-olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca bir müzik kütüphanesinin hizmet kalitesinin ölçülmesi amacıyla Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi özelinde anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Böylelikle, Türkiye’de faaliyet gösteren bir müzik ihtisas kütüphanesinin işleyişinin nasıl olduğu ve okuyucuların bu kütüphaneden nasıl bir hizmet beklentisi içerisinde oldukları ölçülmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmanın, her aşamasına yardımlarını esirgemeyen hocam Prof. Dr. İshak Keskin’e minnetlerimi sunarım. Yine anket çalışmamda ve müzik kütüphaneleriyle ilgili kaynak sağlamamda önayak olan İTÜ Dr. Erol Üçer MİAM Kütüphanesi çalışanı Özlem Gürkan’a ve anket sonuçlarını analiz etmemde desteklerini esirgemeyen arkadaşım Bilge Kağan Özbay’a teşekkür ederim.

Nergis ÇOLAK

İstanbul, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
TABLULARIN LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xviii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İHTİSAS KÜTÜPHANELERİ

1.1. Tanım.....	6
1.2. Tarihsel Arka Plan.....	9
1.2.1. Avrupa’da Kurulan İlk İhtisas Kütüphaneleri.....	10
1.2.2. Osmanlı Devleti’nde İhtisas Kütüphaneleri.....	11
1.2.3. Cumhuriyet Döneminde İhtisas Kütüphaneleri.....	12
1.3. İhtisas Kütüphanelerinin Özellikleri.....	13
1.3.1. Bina Özellikleri.....	13
1.3.2. Koleksiyon Niteliği.....	13
1.3.3. Personel Özellikleri.....	14
1.3.4. Kullanıcı Profili.....	15
1.3.5. Koleksiyon Hacmi.....	16
1.3.6. Mekân.....	17
1.4. İhtisas Kütüphanelerinin İşlevleri.....	17
1.4.1. Yayın Sağlama Hizmeti.....	19
1.4.2. Yayınların Nitelenmesi.....	20
1.4.3.Referans Hizmetleri.....	23
1.4.4.Kütüphaneler Arası Ödünç Verme Hizmeti.....	25
1.4.4.1. Konu Başlıkları Listeleri.....	26

1.4.4.2. Toplu Katalog ve Konsorsiyumlar	27
1.4.4.3. Kütüphaneler Arası Personel Değişimi	27
1.4.4.4. Kaynak Paylaşımı	28
1.4.5. Görsel – İşitsel Hizmetler (Kitap Dışı Materyaller)	28
1.4.6. Depolama ve Yerleştirme Hizmetleri	30
1.4.6.1. Depolama Hizmeti	30
1.4.6.1.1. Açık Depo Sistemi	30
1.4.6.1.2. Kapalı Depo Sistemi	31
1.4.6.1.3. Elektronik Kaynaklarda Depolama Hizmeti	31
1.4.6.2. Yerleştirme Hizmetleri	32
1.5. İhtisas Kütüphanelerinde Bütçe	34
1.6. İhtisas Kütüphanelerinde Karşılaşılan Sorunlar	36
1.6.1. Personel Sorunu	37
1.6.2. Kütüphanenin Bina Yapısıyla İlgili Sorunlar	38
1.6.3. Kütüphanenin Çalışma Saatleri ile İlgili Sorunlar	39
1.6.4. Kütüphane Kullanıcısının Karşılaştığı Maddi Sorunlar	39
1.6.5. Kütüphane Kullanıcısının Kaynağa Ulaşma Sorunu	40
1.6.6. Kütüphanenin Farklı Koleksiyonlara Sahip Olamama Sorunu	40
1.7. İhtisas Kütüphanelerinde Bilgi Yönetimi	41

İKİNCİ BÖLÜM

MÜZİK KÜTÜPHANELERİ VE DR. EROL ÜÇER MÜZİK İLERİ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ KÜTÜPHANESİ

2.1. Müzik	43
2.1.1. Tanımsal Çerçeve	43
2.1.2. Tarihçe	43
2.2. Müzik Kütüphaneleri	45
2.2.1. Tanım: Müzik Kütüphaneleri ve Kitap Dışı Belgeler	45
2.2.1.1. Kuruluş Amacı	47
2.2.2. Tarihçe: Kısa Bir Değerlendirme	47

2.3. Müzik Kütüphanelerinin Türleri.....	49
2.4. Müzik Kütüphanecileri Ve Nitelikleri.....	51
2.4.1. Grup Kütüphanecisi (Band Librarian)	52
2.4.2. Opera Kütüphanecisi (Opera Librarian)	53
2.4.3. Müzik Festivali Kütüphanecisi (Music Festival Librarian).....	53
2.4.4. Müzik Yayınlayan ve Kiralayan Kütüphaneci (Music Publisher Rental Librarian)	54
2.4.5. Kolej ve Konservatuvar Kütüphanecisi (College and Conservatory Librarian)	54
2.4.6. Koro Kütüphanecisi (A Choral Librarian).....	55
2.4.7. Bale Müziği Kütüphanecisi (Ballet Music Librarian)	56
2.4.8. Caz Kütüphanecisi (Jazz Librarian).....	57
2.4.9. Lise Müzik Bölümü Kütüphanecisi (High School Music Department Librarian)	58
2.4.10. Film ve Stüdyo Kütüphanecisi (Film and Studio Librarian)	58
2.5. Müzik Kütüphanelerinde Bulunan Materyaller.....	59
2.5.1. Kitaplar	59
2.5.2. Süreli Yayınlar	60
2.5.3. Müzik Partitürleri.....	60
2.5.4. Ses Kayıtları.....	60
2.5.5. Sözlükler, Ansiklopediler ve Atlaslar	61
2.5.6. Bibliyografyalar	62
2.5.7. Diskografiler	63
2.5. 8.E-yayınlar.....	63
2.6. Müzik Kütüphanelerinde Kullanıcı	64
2.7. Müzik Kütüphanelerinde Araştırma Hizmetleri.....	65
2.7.1. Halk Kütüphanelerinin Müzik Bölümlerinde Araştırma Hizmetleri	66
2.7.2. Ulusal Kütüphanelerin Müzik Bölümlerinde Araştırma Hizmetleri	66
2.7.3. Üniversite, Kolej ve Konservatuvar Kütüphanelerinin Müzik Bölümlerinde Araştırma Hizmetleri	66

2.8. Müzik Kütüphanelerinde Katalog Tarama Yöntemleri.....	67
2.8.1. Tekdüze Başlık	67
2.8.2. Çapraz Referans Yöntemi.....	68
2.8.3. Konu Başlıkları	69
2.8.4. Alt Konu Başlıkları.....	69
2.8.5. Boolean ve Diğer Arama Teknikleri Türleri.....	69
2.8.6. “Ayrıca Bakınız” ve İlgili Konular	69
2.8.7. Konuyla İlgili Enstrüman Başlıkları	70
2.8.8. ISBN, ISMN, ISSN, ISRC.....	70
2.9. Müzik Kütüphanelerinde Sınıflama Sistemleri	70
2.9.1. Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi.....	71
2.9.1.1. Kongre Kütüphanesinde Müzik Sınıflama Sisteminin Gelişimi	71
2.9.1.2. Kongre Kütüphanesinde Müzik Başlıkları Sınıflamaları	72
2.9.2. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi	75
2.9.2.1. Dewey Onlu Sınıflama Sisteminin Gelişimi	75
2.9.2.2. Dewey Onlu Sınıflama Sisteminde Müzik Başlıkları Sınıflamaları ..	76
2.9.3. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi.....	76
2.10. Müzik Kütüphanelerinde Kataloglama.....	78
2.10.1. Müzik Kütüphanelerinde Kataloglama Prosedürleri ve Standartları.....	79
2.10.2. Müzik Kütüphanelerinde Katalog Verileri	79
2.11. Müzik Kütüphanelerinde Sınıflama Ve Kataloglama Sonrası İşlemler	81
2.11.1. Parçaları Sırayla Düzenlemek.....	81
2.11.2. Parçaları Numaralandırmak	84
2.11.3. Parçaları ve Notaları Özellik Damgalarıyla İşaretlemek	85
2.11.4. Koruyucu Kapaklardaki Parçaları ve Notaları Bağlamak ya da Kaplamak	85
2.11.5. Bir Depolama Zarfı, Klasör veya Kutu Hazırlamak	86
2.12. Müzik Kütüphanelerinde Materyal Seçme / Derme Geliştirme	87
2.12.1. İşitsel Repertuvar Seçme Listeleri ve Alıntılar.....	88
2.13. Konser Programları Hazırlamak.....	89

2.14. Müzik Kütüphanelerinin Bakımı ve Korunması	90
2.14.1. Işık	90
2.14.2. Sıcaklık ve Nem.....	90
2.14.3. Haşereler	91
2.14.4. Hava Kalitesi.....	91
2.14.5. Afet Planı	91
2.15. Müzik Kütüphanelerinde Telif Hakları	92
2.16. Müzik Kütüphanesinde Fotokopi Hizmetlerinin Özellikleri.....	95
2.17. Müzik Kütüphanelerinde Planlama	96
2.18. Müzik Kütüphanelerinde Bütçe.....	97
2.19. Müzik Kütüphanelerinde Veri Tabanları.....	97
2.20. Notasyonlar	99
2.21. Elektronik Müzik Kütüphaneleri.....	100
2.22. Müzik Düzenleme Süreci	101
2.23. Müzik Aletleri ve Terminoloji	102
2.24. Repertuar	103
2.25. Müzik Hazırlığı	103
2.26. Müzik Kütüphanelerinde Danışma Hizmetleri.....	104
2.27. Müzik Kütüphanelerinde Dağıtım İşlemleri.....	106
2.27.1. Müziğin Dağıtım İçin Düzenlenmesi.....	107
2.27.1.1. Parçaları Müzisyenlere İmzalatmak	107
2.27.2. Çıkış Sayfaları.....	108
2.28. İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) ve Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	109
2.28.1. İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ).....	109
2.28.1.1. Tarih ve Gelişimi	109
2.28.1.2. İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphaneleri	110

2.28.2. Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MİAM) ve Kütüphanesi	110
2.28.2.1. Dr. Erol Üçer Müzik Araştırmaları Merkezi.....	110
2.28.2.2. Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MİAM) Kütüphanesi	112
2.28.2.2.1. Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi Koleksiyonu.....	112
2.28.2.2.2. Kullanıcı ve Kullanıcı Hizmetleri	113

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HİZMET KALİTESİ ve DR. EROL ÜÇER MÜZİK İLERİ ARAŞTIRMALARI (MİAM) KÜTÜPHANESİ HİZMET KALİTESİNİN ÖLÇÜLMESİ

3.1. Hizmet Kalitesi: Temel Kavramlar ve Açıklamalar	115
3.1.1. Hizmet.....	115
3.1.2. Hizmet Kalitesi	115
3.1.3. Kütüphanelerde Hizmet Kalitesi.....	116
3.1.4. Kütüphanelerde Hizmet Kalitesi Ölçümü.....	116
3.1.5. Servqual Ölçeğinin İhtisas Kütüphanelerinde Uygulanması	118
3.2. Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Kütüphanesinin (MİAM) Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi	119
3.2.1. Örneklem Planı ve Verinin Toplanması	119
3.2.2. Veri Toplama Aracının Tasarlanması.....	120
3.3. Verilerin Analizi ve Bulgular	121
3.3.1. Katılımcılara Ait Soruların Cevapları ve Değerlendirilmesi.....	121
3.3.2. Katılımcılara Ait Likert Tipli Ölçek Cevapları ve Değerlendirilmesi....	122
3.3.2.1. Katalog Tarama Boyutu	123
3.3.2.2. Kütüphane Web Sitesi Boyutu	126
3.3.2.3. Kütüphane Yer Alan Donanımlar Boyutu	131

3.3.2.4. Kütüphane Personeli ve Sağladığı Yardımlar Boyutu	136
3.3.2.5. Kütüphane Materyalleri Boyutu.....	143
3.3.2.6. Sağlama Boyutu	145
3.3.2.7. Erişim ve Yönlendirme Boyutu	149
3.3.3. Katılımcılara Ait Beş SERVQUAL Ölçütü için 100 Puan Dağılımı ve Değerlendirilmesi.....	153
3.4. Güvenilirlik Analizi.....	154
3.5. Normal Dağılım ve Wilcoxon Testi	155
SONUÇ.....	166
KAYNAKÇA	175
EKLER.....	196

TABLULAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo İsmi	Sayfa No
Tablo 1:	Katılımcılara ait eğitim ve meslek eğilimleri	119
Tablo 2:	Katılımcılara ait MİAM kütüphanesi kullanma eğilimi	119
Tablo 3:	Katılımcılara ait MİAM kütüphanesinin kullanılma sıklıkları	120
Tablo 4:	Katılımcıların “Yayın tarama anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahiptir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	120
Tablo 5:	Katılımcıların “Yayın tarama basitçe kullanılabilen komutlara sahiptir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	121
Tablo 6:	Katılımcıların “Yayın tarama malzemelerin var olan kopya sayıları belirtilmiştir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	122
Tablo 7:	Katılımcıların “Yayın tarama kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor ”sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	123
Tablo 8:	Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfası ilgi çekecek şekilde, iyi hazırlanmıştır” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	123
Tablo 9:	Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfası kullanımı kolay ve anlaşılır” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	124
Tablo 10:	Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfasından çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	125
Tablo 11:	Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfasına kolay bağlanabiliyorum” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	126
Tablo 12:	Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfasından kütüphane çalışanlarına ulaşabiliyorum” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	127

Tablo 13:	Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfasına her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	127
Tablo 14:	Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfası çevrimiçi istek formlarını içeriyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	128
Tablo 15:	Katılımcıların “Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	129
Tablo 16:	Katılımcıların “Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	130
Tablo 17:	Katılımcıların “Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	130
Tablo 18:	Katılımcıların “Video ve Kasetçalar var” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	131
Tablo 19:	Katılımcıların “Video/Kasetçalarını kişisel olarak yararlanabilecek donanım var” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	132
Tablo 20:	Katılımcıların “Fotokopi makinesi mevcuttur” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	133
Tablo 21:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları samimi ve ilgilidir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	133
Tablo 22:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları hizmet vermeye hazırdır” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	134
Tablo 23:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları saygılı ve kibardır” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	135
Tablo 24:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı genel bilgiye erişme hususunda iyidir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	136

Tablo 25:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı ihtisas alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda iyidir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	136
Tablo 26:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları arkadaşça iletişim kurulabilen kişilerdir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	137
Tablo 27:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları belirledi” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	138
Tablo 28:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları sağladı” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	139
Tablo 29:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları bulduğum bilgiyi değerlendirdi” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	139
Tablo 30:	Katılımcıların “Kütüphane çalışanları yayın taramasını gösterdi” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	140
Tablo 31:	Katılımcıların “Kütüphane alanıyla ilgili bütün kaynaklara sahiptir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	141
Tablo 32:	Katılımcıların “Kütüphane bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	142
Tablo 33:	Katılımcıların “Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	142
Tablo 34:	Katılımcıların “Satın alınmasını istediğim malzemeler zamanında geliyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	143
Tablo 35:	Katılımcıların “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Satın alma yoluyla” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	144

Tablo 36:	Katılımcıların “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Kütüphaneler arası iş birliği yoluyla” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	145
Tablo 37:	Katılımcıların “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Bağış yoluyla” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	146
Tablo 38:	Katılımcıların Açık raf sisteminde malzemeler raflarda olması gereken yerlerdedir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	146
Tablo 39:	Katılımcıların “Açık raf sisteminde malzemeler doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	147
Tablo 40:	Katılımcıların “Erişimin kolay olması: Basılı dermelerde (kitap, dergi vs.)” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	148
Tablo 41:	Katılımcıların “Erişimin kolay olması: Malzemenin kütüphanede nerede olduğunu bulabilmek” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	149
Tablo 42:	Katılımcıların “Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	150
Tablo 43:	Katılımcıların “Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	150
Tablo 44:	Beş Ölçütün Ortalamaları	151
Tablo 45:	Güvenilirlik Analizi Sonuçları	152
Tablo 46:	Soruların ortalama ve standart sapmaları	153
Tablo 47:	Shapiro-Wilk test sonuçları	156
Tablo 48:	Wilcoxon test sonuçları	159
Tablo 49:	Wilcoxon testi fark tablosu	162

KISALTMALAR LİSTESİ

- AACR:** Anglo-American Cataloging Rules
- ABD:** Amerika Birleşik Devletleri
- ALA:** Amerikan Kütüphane Derneği
- ANKOS:** Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu
- ASLIB:** Association of Special Libraries and Information Bureaux
- CD:** Compact Disc
- CELL:** Southern European Libraries Link
- DDC:** Dewey Decimal Classification
- DVD:** Digital Versatile Disc
- EKUAL:** Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı
- GB:** Gigabyte
- HTML:** Hyper Text Markup Language
- IAML:** International Association of Music Libraries
- ICOLC:** International Coalition of Library Consortia
- ISBD:** International Standard Bibliographic Description
- ISBN:** International Standard Book Number
- ISMN:** International Standard Music Number
- ISRC:** International Standard Registration Code
- İTÜ:** İstanbul Teknik Üniversitesi
- JSTOR:** Journal Storage
- LC:** Library Congress
- LCC:** Congress Library Classification

- LCSH:** Library of Congress Subject Headings List
- MİAM:** Dr.Erol ÜçerMüzik İleri Araştırmaları Merkezi
- MGG:** Die Music in Geschichte und Gegenwart
- M. Ö.:** Milattan Önce
- OCLC:** Online Computer Library Center
- OMS:** Orchestra Management Solutions
- OPAS:** Orchestra Planning and Administration System
- PDF:** Portable Document Format
- RDA:** Resource Description and Access
- SLA:** Special Library Association
- UNESCO:** United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
- VEDES:** Veri Tabanları ve Elektronik Dergilere Ev Sahipliği Projesi
- VCD:** Video Compact Disc
- YÖK:** Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

Bir kütüphane türü olarak ihtisas kütüphaneleri, alana özel materyalleri içerir. Bir ihtisas kütüphanesi olan müzik kütüphanelerinin de kendi alanına dair çeşitli materyalleri mevcuttur. Hizmet kalitesine dair araştırma yapılırken bu materyallerle ilgili sorunların yanında, karşılaşılan diğer sorunları da incelemek kullanıcı ve araştırmacılar için önem arz etmektedir.

İhtisas kütüphaneleri hükümet, topluluklar ve kuruluşlar, endüstriyel ve ticari örgütler ve akademik kuruluşlar tarafından yönetilen kütüphanelerdir. Bu bağlamda müzik kütüphaneleri faaliyet gösterdiği kurum mensuplarına, akademisyenlere, araştırmacılara ve öğrencilere hizmet etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, bahsedilen hususlar doğrultusunda müzik kütüphanelerinin işlev ve yararlılıklarını ölçmek ve değerlendirmektir.

Türkiye’de müzik kütüphanelerinin sayıca az olması, bu kütüphanelerin kendi bünyesi dışındaki araştırmacılara kısıtlı imkânlar sağlaması ve ilgili kaynakların çoğunun yabancı dilde olması kullanıcılara engel teşkil etmektedir. Bu nedenle yapılan çalışmanın hipotezi; “Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar (MİAM) Kütüphanesinde hizmet, kullanıcı, erişim, mekân ve öz denetim boyutları altında toplanabilen hizmet alanları (fiziksel özellikler, güvenilirlik, heveslilik, yeterlilik, nezaket, inanılabilirlik, güven, ulaşılabilirlik, iletişim, müşteriye anlama) kalite ölçekleri ile belirlenebilir ve yeniden yapılandırılabilir” şeklinde oluşturulmuştur.

Bu çalışmada, müzik kütüphaneleri ile ilgili yapılan literatür araştırmasında, - konuyla ilgili kaynakların az olması nedeniyle- yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır. Yapılan çalışmaya göre, bu kütüphane türünde çalışan kütüphanecilerin de müzikle ilgili yeterli bilgiye sahip olması gerektiği saptanmıştır. Kütüphanecilik alanında yapılan hizmet kalitesiyle ilgili araştırmalar son yıllarda artmıştır. Bu çalışmalarda araştırmacıların üzerinde durduğu en önemli konu kullanıcıların hizmet beklentilerinin aldıkları kütüphane hizmetleriyle ne derece uyumlu olduğunu belirlemektir. Hizmet kalitesini ölçmek için Parasuraman, Zeithaml ve Berry (PZB) tarafından geliştirilen SERVQUAL yöntemi bu ölçekler arasında en önemlilerinden biridir.

Kütüphanelerde hizmet kalitesini ölçmeye yarayan bir diğer ölçek ise LibQual ölçeğidir. Libqual ölçeğinde Minimum Hizmet Düzeyi, İstenen Hizmet Düzeyi ve Algılanan Hizmet Düzeyi olarak üç şekilde ölçüm yapılmaktadır.¹ Libqual Hizmet ölçümünün deneme amacıyla uygulandığı başlıca üniversiteler şunlardır: Arizona Üniversitesi, California, Santa Barbara Üniversitesi, Washington Üniversitesi, Michigan State Üniversitesi, Minnesota Üniversitesi, Pennsylvania Üniversitesi, Connecticut Üniversitesi, Houston Üniversitesi, Kansas Üniversitesi.²Hizmet kalitesini ölçmeye yarayan bir diğer önemli ölçek ise Servperf ölçeğidir. Servperf ölçeği sadece performans ölçümüne dayalı bir uygulama olduğundan dolayı Türkiye’de fazla tercih edilmemektedir.³

Türkiye’de yapılan kütüphane çalışmalarında hizmet kalitesi ölçümü için en çok ServQual yönteminden yararlanılmaktadır. Uğur Bulgan, Beykent Üniversitesi Kütüphanesinde Servqual yöntemi ile hizmet kalitesi ölçümü yapmıştır.⁴ Servqual yöntemiyle hizmet kalitesi ölçümü yapan diğer bir isim Polat Can’dır. Can, çalışmasında Uşak Üniversitesi Merkez Kütüphanesindeki hizmet kalitesini değerlendirmiştir.⁵ Ayrıca Polat Can ve Murat Sezgin, Uşak Üniversitesinde “Merkez Kütüphane Algılanan Hizmet Kalitesinin Uşak Üniversitesi Marka Farkındalığı Üzerindeki Rolüne İlişkin Bir Araştırma” isimli çalışmalarıyla hizmet kalitesi konusunu daha detaylı olarak ele almışlardır.⁶Servqual ölçeğiyle yapılan diğer bir örnek Dilşad Güzel ve Güzin Kotan’ın “Kütüphanelerde Hizmet Kalitesi

¹ Şerif Karahan, Aydın Kayabaşı, “Kütüphane Hizmetlerinde Kalite Ölçümü: Dumlupınar Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Üzerine Bir Araştırma”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 35, 2013, s. 188.

² Yazbahar Tabak, “Bilgi ve Belge Merkezlerinde Hizmet Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Bir Uygulama: Marmara Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Örneği”, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009, s. 47.

³ Kenan Aydın, Seda Yıldırım, “Hizmet Sektöründe Servperf Ölçeği ile Hizmet Kalitesinin Belirlenmesi (Sağlık Hizmetleri Sektöründe Bir Uygulama)”, “Çevrimiçi”, https://www.researchgate.net/publication/279924974_SAGLIK_HIZMETLERI_SEKTORUNDE_BI_R_UYGULAMA, 31 Ocak 2019.

⁴ Uğur Bulgan, “Kütüphanecilik Sektöründe Hizmet Kalitesinin Ölçümü ve Bir Üniversite Kütüphanesi Uygulaması”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.

⁵ Polat Can, “Hizmet Kalitesinin Servqual Ölçeği ile Ölçülmesi: Uşak Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Üzerine Bir Araştırma”, **Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C:VI, No:1, 2016, s. 63-83.

⁶ Polat Can, Murat Sezgin, “Merkez Kütüphane Algılanan Hizmet Kalitesinin Uşak Üniversitesi Marka Farkındalığı Üzerindeki Rolüne İlişkin Bir Açıklama”, **Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi**, , C:III, No:2, 2016, s. 51-65.

Ölçümü Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nde Bir Uygulama" isimli çalışmadır.⁷Bu çalışma, Hasan Aydın İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde bir anket çalışması ile gerçekleştirilmiştir.⁸ İrem Soydal, Hacettepe Üniversitesinde E-Qual ölçeği ile bir anket çalışması gerçekleştirmiştir.⁹Evrin Caner ve Özgür Külcü "Üniversite Kütüphanelerinde Hizmet Değerlendirme Modelleri: Grönroos Modeli Örneği" isimli bir çalışma tamamlamışlardır.¹⁰Emre Hasan Akbayrak, Libqual ölçeği ile Orta Doğu Teknik Üniversitesinde hizmet kalitesi ölçümü yapmıştır.¹¹Ozan Çapraz ve Olcay Polat tarafından parametrik olmayan istatistik yöntemiyle "Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Bir Üniversite Kütüphanesi Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" isimli bir çalışma yapılmıştır.¹²Müzik kütüphaneleri ile ilgili bugüne kadar yapılan tek çalışma Faik Keskin tarafından gerçekleştirilmiştir.¹³ Bilkent Üniversitesi Kütüphanesinde 1997 yılında yapılan bu çalışmada bir anket uygulaması yapılmıştır. Ancak bu anket kütüphanenin hizmet kalitesini ölçmek adına Servqual ölçeği ile yapılmış bir çalışma değildir.

Araştırmanın evrenini, İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi Kütüphanesinden –yetkililerinden olan Erdal Işık'tan alınan bilgilere göre- 2017 yılında ödünç yayın alan yıllık yaklaşık 500 kişi; örneklemini ise -gönüllülük esasına göre belirlenen- bu kütüphaneden hizmet alan (kurum çalışanı, öğrenci ve kurum dışından araştırmacı) 129 kullanıcı oluşturmaktadır. Bu sayı, çalışmanın evrenini oluşturan kullanıcı sayısının yaklaşık %10'unu karşılık gelmektedir. Katılımcı sayısı belirlenirken, Sencer ve Irmak

---

⁷ Dilşad Güzel ve Güzin Kotan, "Kütüphanelerde Hizmet Kalitesi Ölçümü Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nde Bir Uygulama", "Çevrimiçi", <http://ksu.dergipark.gov.tr/ksuiibf/issue/10267/125929>, 4 Şubat 2019.

⁸ Hasan Aydın, "Kalite, İşletme ve Dijital Üçgende Kütüphanelerin Geleceği", İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.

⁹ İrem Soydal, "Web Bilgi Sistemlerinde Hizmet Kalitesi", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2008.

¹⁰ Evrim Caner ve Özgür Külcü, "Üniversite Kütüphanelerinde Hizmet Değerlendirme Modelleri: Grönroos Modeli Örneği, "Çevrimiçi", "http://dergipark.gov.tr/adb/issue/28278/300237", 4 Şubat 2019.

¹¹ Emre Hasan Albayrak, "Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi'nde Hizmet Kalitesi Ölçümü", "Çevrimiçi", <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/114.pdf>, 4 Şubat 2019.

¹² Ozan Çapraz, Olcay Polat, "Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Bir Üniversite Kütüphanesi Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi", **Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, No: 21, 2015, s. 57-71.

¹³ Faik Keskin, "Müzik kütüphanelerinde koleksiyon geliştirme ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1997.

(1984)'ın ortak çalışmalarında belirtilen standart örnek büyüklükleri esas alınmıştır.¹⁴

Anket tekniğinden yararlanılan çalışmada; SERVQUAL Hizmet Kalitesi Ölçüm Anketi uygulanmıştır. Ayrıca, konuyla ilgili gözlem ve görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır.

Bu tez çalışması üç bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde, ihtisas kütüphanelerinin tanımı, Türkiye'de ve dünyadaki tarihi gelişimi, özellikleri, personel ve kullanıcı ile bu tür kütüphanelerde verilen hizmetler açıklanmıştır.

İkinci bölümde öncelikle müziğin tanımı ve kısa bir tarihi verilmiş ; ayrıca müzik kütüphanelerinin tanım, tarih ve amaçları üzerinde durularak bir ihtisas kütüphanesi olarak müzik kütüphanelerinin dünyadaki ve Türkiye'deki durumu açıklanmaya çalışılmıştır. Ancak, müzik kütüphaneleri ile ilgili Türkiye'de güncel ve yeterli sayıda kaynak olmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle araştırmanın bu bölümünde çoğunlukla İngilizce yazılmış kaynaklardan yararlanılmıştır. Bu çalışma neticesinde, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde müzik kütüphanelerinin bir tür olarak kendi içinde sınıflandırıldığı belirlenmiştir. Ayrıca, bu kütüphanede çalışan kütüphanecilerin, kütüphane eğitimi yanında müzikle ilgili bilgi ve becerilere sahip olduğu anlaşılmıştır.

Türkiye'de müzik kütüphaneleriyle ilgili yapılmış herhangi bir bibliyografya çalışmasına rastlanmamıştır. Araştırma neticesinde, var olan müzik kütüphanelerinin içerisinde faaliyet gösterdikleri üniversite ve kurumlara bağlı olarak hizmet verdiği görülmüştür. Çalışmada, alanla ilgili araştırma yapmak amacıyla Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi seçilmiştir. Örneklem olarak bu kütüphanenin seçilmesinin en önemli nedeni, kapatılan Borusan Kütüphanesi dermesinin MİAM Kütüphanesine bağışlanmasıyla İstanbul'da en önemli müzik kütüphanesi hâline gelmesidir. Böylece, müzikle ilgili kaynaklar incelendiğinde hem MİAM Kütüphanesinin dermesi hem de BORUSAN Kütüphanesi dermesi birlikte değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde, MİAM Kütüphanesinden yararlanan kullanıcıların memnuniyetlerini ölçmek amacıyla anket çalışması yapılmıştır.

---

¹⁴ Sencer Muzaffer ve Irmak Yakut, **Toplum bilimlerinde Yöntem.**, İkinci Basım. İstanbul, Onur Basımevi, 1984s. 661.

Bu anket, MÍAM Kütüphanesini kullanan lisans, yüksek lisans, doktora öğrencileri ile akademisyenler ve idari personele uygulanmıştır. Ayrıca, anket sırasında yapılan görüşmelerde kütüphanenin çalışma saatlerinin yetersiz olduğu, kütüphanenin hizmet verdiği saatlerde çoğu öğrencinin derste olduğu ve bu nedenle kütüphaneden yeterli derecede yararlanılmadığı saptanmıştır. Bir diğer sorun ise dışarıdan gelen kullanıcıların İTÜ'nün hizmet politikası gereği müzikle ilgili ödünç kitap alamamasıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İHTİSAS KÜTÜPHANELERİ

1.1. Tanım

İhtisas kütüphaneleri İngilizcede “special library”, Fransızcada “bibliotheque speciliasee”, Almancada “spezialbibliothek” olarak bilinir.¹ Türkçe literatürde ihtisas kütüphanesi kavramının yanı sıra “özel araştırma kütüphanesi” kavramı da kullanılır.

Literatürde ihtisas kütüphaneleri ile ilgili pek çok tanım bulunmaktadır. Bu tanım çeşitliğinin temel nedeni ihtisas kütüphanesinin türlerinin geniş bir yelpazeye dayanmasından kaynaklanmaktadır. Eğitim, sağlık, edebiyat, teknoloji gibi pek çok alanda hizmet veren ihtisas kütüphanelerinin konularını sınırlandırmak mümkün değildir. İhtisas kütüphanesiyle ilgilenen herkesin bakış açısına yansıyan bu durum; ihtisas kütüphanelerinin kültürel, ekonomik, bilimsel ya da ticari amaçlı oluşturulan kurum ve kuruluşların bünyelerinde hizmet veren araştırma merkezlerinin ihtiyaç duydukları kaynaklara sahip olmalarından ileri gelmektedir.²

İhtisas kütüphaneleri belirli bir bilim alanının veya bu alanla ilgili bilimsel araştırmaların bilimsel kaynaklarla desteklenmesi hizmetinin sunulduğu bir kütüphane türüdür.³ Başka bir tanıma göre ihtisas kütüphaneleri; “Belirli bir alan, akademik bir disiplin ya da ciddi araştırmacıların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulan birincil ve ikincil kaynakları da dâhil olmak üzere kapsamlı bir koleksiyona sahip kütüphane türüdür.”⁴ Bu tanımda belirtildiği üzere “özel araştırma kütüphanesi” ya da “ihtisas kütüphanesi” olarak bilinen bu kütüphane türü, -diğer kütüphane türlerinden farklı olarak-kullanıcıya daha kapsamlı kaynak sunar.

---

¹ Henri Lemaitre, Anthony Thompson, **Dört Dilde Kütüphanecilik Terimleri Sözlüğü (Vocabularium Bibliothecarii)**, çeviren : Leman Şenalp, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1959, s.152-153.

² İrfan Çakın, “Özel Kütüphaneler: Tanım Boşluğu”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:5, No:2, 1991, s. 49.

³ Jale Baysal, **Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar Araçlar Yöntemler**, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1982, s. 13.

⁴ Joan M. Reitz, “Special Library”, Online Dictionary for Library and Information Science, “Çevrimiçi”, http://www.abc-clio.com/ODLIS/odlis_r.aspx adresinden erişildi.), 21 Mayıs 2018.

İhtisas kütüphanesinin kullanıcılarının bu kütüphane türünü kullanmaktaki esas amacı başka yerlerde bulamayacağı bilgilere bu kurumlar sayesinde ulaşmaktır. İhtisas kütüphanesini diğer kütüphane türlerinden ayıran en temel fark da budur.

İhtisas kütüphanelerini diğer kütüphane türlerinden ayıran belli başlı özellikler vardır. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir:

1. Hizmet verdikleri kurum.
2. Dermenin içeriği.
3. Hizmetten yararlanan kişilerin özelliği.
4. Diğer kütüphanelere göre derme kapasitesinin küçük ölçekli olması.⁵
5. Kütüphane mekânının sınırlı/küçük olması.
6. Personel sayısının az olması.

İhtisas kütüphaneleri hizmet verdikleri kurumla ilgili branşlarda araştırma imkânı sunan merkezlerdir. Sahip oldukları dermeler de diğer kaynaklardan ziyade hizmet verdikleri alanla ilgili uzmanlık içeren kaynaklar özellikle de alanla ilgili güncel eserlerdir. Kullanıcı gruplarının genelini yine ilgili alanda araştırma yapan öğrenci ve akademisyenler, kurumda çalışan personel ve kütüphaneler arası hizmetten yararlanması gerekebilecek kişiler oluşturmaktadır. Güvenlik ve gizlilik ilkelerinin uygulanmadığı bağımsız kullanıcılar da ihtisas kütüphanelerinin hizmetlerinden yararlanabilirler.

İhtisas kütüphanesinin derme sınırını bağlı olduğu kurumun çalışma alanı/politikaları belirler. Bu kütüphanelerin derme geliştirme imkânları genellikle çok geniş değildir. Örneğin; Üniversite kütüphanelerinin yapılacak araştırmalar için gerekebilecek bütün kaynaklara sahip olması mümkün değildir. Bunun yerine üniversite kütüphanelerine ayrılacak yerli ve yabancı her türlü kaynağı ihtisas kütüphanelerine dağıtmak daha makuldür.⁶

İhtisas kütüphaneleri hem üniversitelere hem de ar-ge faaliyetlerine sahip kurum ve kuruluşlara bağlı kütüphanelerdir. Bu merkezler hukuk, sağlık, bankacılık, sosyal ve fen bilimleri gibi sınırları çizilmiş bir veya birkaç konuda araştırma hizmeti verebilmektedir.

---

⁵ İrfan Çakın, **a.g.y.**, s. 52-53.

⁶ Yaşar Karayalçın, "Üniversite ve Diğer İhtisas Kütüphaneleri", **Türk Kütüphaneciliği**, C:III, No:3, 1989, s. 121.

Bu kütüphanelerde kitap, dergi, mikrofilm, patent, nota, resim, harita gibi ihtisas alanına özel ve farklı türde bilgi kaynaklarının bulunması gerekir.⁷ Bu kaynak türleri, ihtisas kütüphanelerine ait dermelerin tür ve fiziksel yapısının değişken olduğunu göstermektedir.

Günümüzde teknolojinin gelişmişlik seviyesi ve yayın sayısındaki artış basılı kaynaklar kadar basılı olmayan elektronik kaynakları da ihtisas kütüphanelerinin dermesine dâhil edilmesini gerektirmektedir.

İhtisas kütüphanelerinin dermeleri sadece kitap, dergi gibi kaynaklarla sınırlanmaz. Kimi uzmanlık alanlarında kitap dışı belgeler de dermeye dâhil edilmek zorundadır. Örneğin; bir çocuk kütüphanesinde sadece kitaplar yoktur. Çocukların eğitimini tamamlamak ve gelişimlerini sağlamak amacıyla boyama kitapları ve, - kalemlerinin yanı sıra-, oyuncaklar da kütüphanenin dermesine dâhildir. Başka bir ihtisas kütüphanesini oluşturan müzik kütüphanelerinde de konuyla ilgili enstrümanların bulunması beklenmektedir.

İhtisas kütüphanesinin kullanıcılarını belirleyen temel etmen -dermesinde olduğu gibi- bağlı olunan kurumun amaçlarıdır. İhtisas kütüphanelerinin kullanıcılarını halk kütüphanesinin kullanıcıları gibi düşünmek yanlıştır. Çünkü bu kurumlar alanlarıyla ilgili profesyonel bilgi veren ve kaynakların ancak konuyla ilgili kişilerce kullanıldığında anlamlı olduğu varsayılan bilgi merkezleridir. Örneğin; bir müzik kütüphanesinin en başta gelen kullanıcısı akademisyenler, öğrenciler ve müzisyenlerdir. Müzikle ilgilenen diğer kullanıcılar da bu kütüphane türünün kullanıcılarını oluşturur. Ancak profesyonel bir araştırma imkânı sunan bu kütüphanelerden esas yararlanması beklenen kullanıcılar öncelikle bahsedilen kişiler, yani akademisyenler, öğrenciler ve müzisyenlerdir.

İhtisas kütüphanelerini diğer kütüphane türlerinden ayıran diğer bir özellik derme kapasitesinin sınırlıdır. İhtisas kütüphanesine ait derme kapasitesinin sınırlı oluşu kuşkusuz sahip olduğu kaynak kapasitesi düşük bir kütüphane anlamına gelmektedir. İhtisas kütüphanelerinin belli bir alanla sınırlı oluşları sahip oldukları derme kapasitesinin de küçük olmasına yol açmaktadır.

---

⁷ Reuben Musiker, **Special Libraries: A General Survey**, The Scarecrow Press, Metuchen, 1970, s. 25.

Derme ve personel sayısının sınırlı oluşu diğer kütüphane türlerine göre daha küçük bir mekânda faaliyet göstermelerine neden olmaktadır.⁸

İhtisas kütüphanelerinin kendi aralarında bazı farklılıklar olabilmektedir. Halk kütüphanelerinin bünyesi altında çalışan ihtisas kütüphaneleri buna örnek gösterilebilir. Bu kütüphanelerin çalışma metotları ya da sahip oldukları derme farklıdır. Bu farklılık üniversite kütüphanelerinde de açıkça gözlemlenebilmektedir. Örneğin; seminer, bölüm, kürsü gibi adlarla bilinen kütüphaneler aslında üniversite kütüphanesinin yönetimi altında yer almaktadır.⁹

Günümüzde ihtisas kütüphaneleri pek çok alanda mevcuttur. Çeşitli kurum ve kuruluşların bünyesi altında faaliyet gösteren ihtisas kütüphaneleri, tıp fakülteleri kütüphaneleri, araştırma hastaneleri kütüphaneleri, bankaların kütüphaneleri, sigorta şirketlerinin kütüphaneleri, ticari kurumların kütüphaneleri, mühendislik ve yapı şirketleri kütüphaneleri, tarih ve dil kurumları kütüphaneleri, hukuk fakülteleri kütüphaneleri, baroların kütüphaneleri, dinî okullar/kuruluşların kütüphaneleri, yabancı ülkelere ait enstitülerin kütüphaneleri, müzeler, gazeteler, bilim dernekleri, kültür ve sanat kurumları, kent ihtisas kütüphaneleri birer ihtisas kütüphanesi örneği ve araştırma merkezidir.¹⁰

1.2. Tarihsel Arka Plan

Tarihsel dönem, yazılı kayıtların kullanılmaya başladığı dönem olarak tanımlandığında, tarih ile kitaplık hem yaşıt hem birbirine bağlı kavramlar olarak görülmektedir.¹¹ Dünyada ilk kütüphane oluşturan uygarlıklar Babil ve Mısır olarak bilinir. Bahsi geçen iki uygarlık da imparatorluktu. Dolayısıyla oluşturdukları kütüphaneler hükmettikleri coğrafyanın bilgilerini taşıyan merkezlerdi.¹²

İhtisas kütüphanelerinin ilk örnekleri Antik ve Orta Çağa dayanmaktadır.

---

⁸ Emine Nergiz, “Özel Kütüphanelerde Bütçe Yönetimi Sorunları”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.5.

⁹ Jale Baysal, **a.g.e.**, s.13.

¹⁰Hasan Diriarın, “İstanbul’daki Araştırma Kütüphanelerinde Elektronik Bilgi Hizmetleri: İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi Örneği”, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013, s.54.

¹¹ Kevin J. McGarry, **Communication Knowledge and The Librarian**. London, Bingley, 1975, s. 118. ; aktaran : Jale Baysal, **a.g.e.**, s.3.

¹² Jale Baysal, **a.g.e.**, s.4.

İlk ihtisas kütüphanesinin M. Ö. 685-625 yılları arasında yaşayan Asur Kralı Asurbanipal'ın (sal. M.Ö. 668-631) emriyle kurulan ve 20.000 kil tabletten ve 1500 belgeden oluşan Ninovah Kütüphanesi olduğu düşünülmektedir.¹³

1.2.1. Avrupa'da Kurulan İlk İhtisas Kütüphaneleri

Asur, Yunan ve Roma kütüphanelerinin kuruluş tarihi tabii olarak Orta Çağ öncesine dayanmaktadır. Kitaplar Orta Çağ'ın sonuna kadar kilise ve manastırın himayesi altındaydı. Bu kitaplardan faydalanan sadece papazlar ve saray mensubu kişiler idi.¹⁴

14. yüzyılın başında Avrupa'da ortaya çıkan Rönesans akımı ile Yunanca ve Latince öğrenilmeye başlanmış olup, bu dillerdeki eserler tercüme edilmeye başlanmıştır. Bu çeviriler sayesinde sadece belli bir zümrenin elinde bulunan kütüphaneler halkın dikkatini çekmeye başlamıştır. Bu gelişmenin bir sonucu olarak Floransa, Urbino ve Napoli'de halka açık kütüphaneler kurulmuştur. Kurulan bu kütüphanelerin dermeleri sadece din konulardan oluşmayıp aynı zamanda her türden ihtisas alanına hitap etmekteydi.¹⁵

İlk Çağ'da İtalya'nın bilinen tek ihtisas kütüphanesi Herkulaneum Kütüphanesidir. Bu kütüphanede felsefe, edebiyat, tıp hakkında çoğu Yunanca olan 3.000 civarı rulo vardı. Kütüphane Vezüv Yanardağı tarafından yok edildikten sonra 1752'de yeniden ortaya çıkarılmıştır. Çekoslovakya'da 1638'de kurulan tıp ve hukuk fakülteleriyle ilgili bir dermeye sahip olan Yeni Karolinian Kütüphanesi ilk ihtisas kütüphanelerine verilebilecek örneklerdendir.¹⁶ Günümüzdeki ihtisas kütüphanelerine verilebilecek ilk örnek 1870'lerde Manchester'da kurulan Mechanic Institute Club'ın kütüphanesidir. Bu kütüphane işçilere dokuma öğretme amaçlı kurulmuştur.¹⁷

¹³43. Kütüphane Haftası VEKAM İhtisas Kütüphaneleri Paneli: 29 Mart 2007 Bildiriler, yay. haz. Esin Sultan Oğuz, edit. Zeynep Önen, Mehtap Türkyılmaz, Türk Kütüphaneciler Derneği, Ankara, 2008, s. 4.

¹⁴ İsmet Binark, "Eski Devrin Kitapçıları", **Türk Kütüphaneciliği Dergisi**, C:XIII, No:2, s. 160.

¹⁵Halis Alar, "Kütüphaneciliğin Tarihçesi ve İlk Kütüphaneler", **A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, No:16, 2001, s. 303.

¹⁶Nilgün Ersoy, "Tarih Boyunca Kütüphaneler", "Çevrimiçi", <http://v3.arkitera.com/h22259-tarih-boyunca-kutuphaneler-1.html>, 30 Ocak 2019.

¹⁷**Kent Hafıza Merkezleri, Kent İhtisas Kütüphaneleri, Kent Arşivleri ve Kent Müzeleri Sempozyumu Bildiriler ve Tartışmalar Kitabı**, Erciyes Üniversitesi Kayseri Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kayseri, 26 – 27 Mart 2010, s.18.

Bir kütüphane türü olan ihtisas kütüphanelerinin doğuşuna sebep olan esas olgu; bilimsel araştırma sonuçlarını her türlü gündelik çalışma alanına uygulama zorunluluğudur.¹⁸ Bu nedenle Almanya, Fransa, İngiltere gibi sanayisi gelişmiş ülkelerde ihtisas kütüphaneleri daha yaygındır.

İhtisas kütüphaneleri alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları da vardır. Bu alan ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri esas olarak 20. yüzyılın başına denk gelmektedir. Amerikan Kütüphane Derneği (American Library Association) tarafından 19-20 Mart 1909 tarihinde Atlantic City’de Özel Kütüphaneler Derneği (Special Library Association, SLA)¹⁹, 1924’de ise İngiltere’de Özel Kütüphaneler ve Enformasyon Büroları Derneği (Association of Special Libraries and Information Bureaux, ASLIB) kurulmuştur.²⁰ Böylelikle ihtisas kütüphanelerinin de diğer kütüphane türleri ile olan işlevsel farklılığı daha görünür hâle getirilmiş; bu kütüphanelerin kendi başına var olabilmesine ve hizmet kalitesinin yükseltilmesine yardımcı olunmuştur.

1.2.2. Osmanlı Devleti’nde İhtisas Kütüphaneleri

Osmanlı Devleti’nin kuruluşundan yıkılışına kadar bilim, edebiyat, dini konular ile ilgili kütüphaneler kurulmuştur.²¹ 1453 yılında İstanbul’un fethi ile ilk olarak cami, medrese ve tekkelerde kitap dolapları oluşturulmuş, sonrasında ise kitaplıklar kurulmuştur. III. Ahmed (1705-1730) ve II. Abdülhamid (1876-1909) dönemlerinde oluşturulan kitaplıklar o dönemde oluşturulan en zengin kitaplıkların başında gelmektedir.²² “Kurulan kütüphanelerin hemen hepsi vakıf kurumları olarak kurulmuş, amaçları, yönetimi, gelir-giderleri, personeli, personel özellikleri, sayıları ve dermeleri ile ilgili bilgiler de vakfiyelerinde yer almıştır”.²³

Osmanlı Devleti’nde III. Murad (1574-1595) döneminde oluşturuldukları düşünülen ihtisas kütüphanesi için örnek gösterilebilecek iki kütüphane vardır.

¹⁸ Jale Baysal, **a.g.e.**, s.7.

¹⁹ 43. Kütüphane Haftası..., **a.g.y.**, s. 1.

²⁰ Wayne A. Wiegand, Donald G. Davis, **Library Encyclopedia of Library History**, Garland Publishing, New York,1994, s.598.

²¹ Sinan Sümbül, “Notlar ve Kütüphanelere Dâir Usûl-i Tasnif’Adlı Eser ve Kütüphanecilik Bakımından Önemi” **Bilgive Belge Araştırmaları Dergisi**, No:8 (Aralık 2017), s. 59-115.

²² Jale Baysal, **a.g.e.**, s.9.

²³ Hakan Anameriç, “Osmanlılarda Kütüphane Kültürü ve Bilimsel Yaşama Etkisi”, **OTAM (Osmanlı Tarih Araştırma ve Uygulama Merkezi)**, 2006, s. 57.

Bunlardan ilki Hekimbaşı Molla Kasım'ın (1575-1576) yıllarında oluşturduğu tıpla ilgili bir kütüphane, diğeri ise Takiyüddin Efendi'nin (1525-1585) müneccimbaşılığı sırasında rasathanede astronomiyle ilgili eserlerden oluşturduğu kütüphanedir.²⁴

1.2.3. Cumhuriyet Döneminde İhtisas Kütüphaneleri

Cumhuriyet döneminde çağdaş kütüphanecilik ile ilgili çalışmalar Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlamıştır. Paris'te Amerikan Kütüphanecilik Okulu'ndan eğitim almış olan Fethi Ethem Karatay, 1925 yılında İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde ilk kez Evrensel Onlu Sınıflandırma Sistemi'ni uygulamıştır. Ayrıca ilk alfabetik katalog kuralları kitabını yayınlamıştır. Kütüphanecilik çalışmaları ile ilgili 1934 yılında bir derleme yasası çıkarılmıştır. 1928 yılına kadar geriye yönelik olan Türkiye Bibliyografyası; 1952'de ise Makaleler Bibliyografyası çıkarılmıştır. 1949 yılında ise Türk Kütüphaneciler Derneği kurulmuştur.²⁵

Türkiye'de 1950'li yıllarda kütüphanecilik eğitiminin üniversite düzeyinde yürütülmesinin ardından halk ve çocuk kütüphaneleri açılmaya başlanmıştır. Yine bu dönemde kütüphanelerle ilgili hukuki ve sosyal düzenlemelerin yapıldığı da görülmektedir. Bu yıllarda ülkemizdeki kütüphanelerin düzenlenmesi ve kurumsallaştırılması amacıyla ABD'li kütüphane uzmanı Lawrence S. Thompson bir rapor hazırlamış ve bu raporu Maarif Vekâletine sunmuştur. Thompson, bu raporda halk kütüphaneleri ile ihtisas kütüphanelerinin birbirinden farklı olduğunu belirtmiş ve bu tür kütüphanelerin görevlerinin tanımlanmasını istemiştir.²⁶

Türkiye'de 1960-1980 yılları arasında 28 eğitim-öğretim kurumunun fiilen yükseköğretim faaliyetlerinde bulunduğu bilinmektedir. Bu kurumlar ilk olarak fakülte, seminer, bölüm kütüphanelerini oluşturmuştur.

---

²⁴ İsmail E. Erünsal, **Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri: Tarihi Gelişimi ve Organizasyonu**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2008, s. 156.

²⁵ Jale Baysal, **a.g.e.**, s. 10.

²⁶ Hakan Anameriç, Fatih Rukancı, "Belgelerle Türk Kütüphanecilik Tarihi (1938-1960): Retrospektif Bir Değerlendirme (I)", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C:I, No:21, Mart 2017, s. 58.

Bu kütüphanelerin kuruluşunda hem kütüphanecilik mesleğinden kişilerin hem de yabancı uzmanların emeği vardır. Fakat öğretim elemanı ve öğrenci sayısındaki artış neticesinde ihtisas kütüphanelerinden merkezi kütüphane sistemine geçilmiştir.²⁷

1.3. İhtisas Kütüphanelerinin Özellikleri

İhtisas kütüphanelerinin yapısal ve niteliksel birtakım özellikleri vardır. Bunlar; bina özelliği, koleksiyon niteliği, personel niteliği, kullanıcı profili, koleksiyon hacmi ve faaliyet gösterilen mekân olarak belirtilebilir.

1.3.1. Bina Özellikleri

İhtisas kütüphaneleri diğer kütüphaneler gibi koleksiyon hacmi geniş kurumlar değildir. Genellikle ar-ge kurumları, endüstri ve ticari amaçlı kuruluşların alt bünyesinde oluşturulan bu kütüphaneler kendileri için ayrılan özel bir birimde hizmet verir. Bu kütüphanelerin yeri idare ve araştırma birimlerine yakın olmalı, aydınlık bir yerde konumlandırılmalı ve oda sıcaklığına dikkat edilmelidir.²⁸ Bu deponun sıcaklığı 18-22 derece arasında, nem de yüzde 50 civarında olmalıdır.²⁹

Belli ihtiyaçları olan ihtisas kütüphaneleri asgari olarak yönetici odası, personel odası ve yeterli büyüklükte okuma salona sahip olmalıdır. Okuma salonunda yeni gelecek eserler için yeterli yer kalmadığında ayrı bir depo sağlanabilmelidir.

1.3.2. Koleksiyon Niteliği

İhtisas kütüphaneleri bağlı oldukları kurumun konusal olarak ilgili olduğu kaynakları bünyesinde bulundurur. Ancak bir kurumun ilgili bütün eserleri elinde tutması pahalı olacağından bu mümkün olmayabilir. Bununla birlikte konuyla ilgili hayati önem taşıyan ve güncel olan kaynaklara sahip olmak önemlidir.³⁰

İhtisas kütüphanelerinde güncel kaynakların yanında güncel olmayan kaynaklara da ihtiyaç duyulabilir. Bu durumda ihtisas kütüphaneleri diğer kütüphanelerle iş birliğine gidebilmektedir.³¹

---

²⁷ Hakan Anameriç, Fatih Rukancı, “Belgelerle Türk Kütüphanecilik Tarihi (1960-1980): Retrospektif Bir Değerlendirme (II), *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C:I, No:21, Mart 2017, s.83.

²⁸ Emine Nergiz, *a.g.e.*, s.11.

²⁹ Erol Pakin, *Araştırma Kütüphaneleri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, İstanbul, 1990, s.7.

³⁰ İrfan Çakın, *a.g.y.*,s.52.

³¹ A. Robert Rogers, *Special Libraries and Information Centers, The Library in Society*, A.R. Rogers ve K. McChesney. Libraries Unlimited Inc. Littleton, Colorado. 1984, s. 99 ; aktaran : İrfan Çakın, *a.g.y.*, s. 52.

Verdiği hizmetin gereği olarak ihtisas kütüphaneleri çeşitli materyalleri dermesinde bulundurulmalıdır. Tezler, araştırma raporları, toplantı tutanakları, teknik raporlar vb. bunlardan sadece birkaçıdır.³²

Üzerinde durulması gerekli konulardan birisi de ihtisas kütüphanelerinde kurum dışı ödünç sisteminin uygulanmasında titiz davranılması gerektiğidir. İhtisas kütüphanelerinde bazı kaynaklar dışarıya verilmeyebilir. Teknoloji geliştiren kurumlar ile askeri ve ticari kuruluşlar özellikle ar-ge çalışmaları sırasında üretilen bazı belgeleri kendi lehlerine saklayabilir.³³

1.3.3. Personel Özellikleri

Görev dağılımlarının çeşitliliği ihtisas kütüphanelerinde dikkat çekicidir. Buralarda görevli kütüphanecilerin çeşitli fonksiyonlarda görev dağılımları vardır. Kütüphanenin ihtisas alanı dışında genel olarak meslekle ilgili seminer, toplantı vs. etkinliklere katılarak öğrendikleri bilgileri çalıştıkları kuruma adapte etmeleri, ihtisas kütüphanelerinde çalışan personel için gerekli bir durumdur.³⁴

İhtisas kütüphanelerinde çalışan kütüphaneciler aynı zamanda araştırmacı kimliği taşımaktadırlar. Bu sebeple kullanıcının karşılaşılabileceği sorunları bilmek ve buna göre çözümler geliştirmek ihtisas kütüphanesinde çalışan kütüphanecinin sorumluluğudur. Alanıyla ilgili kaynakları tespit edip sağlamak, bu kaynakların sınıflama ve kataloglama gibi teknik işlemlerini gerçekleştirerek kullanıcıya sunmak burada çalışan kütüphanecinin temel görevleri arasındadır.³⁵

İhtisas kütüphaneleri genel olarak küçük birimler halinde olduğundan, buralarda istihdam edilen personel sayısı azdır. Bununla birlikte İhtiyaç duyulan farklı mesleklerden uzman personel istihdamı ihtisas kütüphaneleri için son derece önemlidir. Bu, özellikle elektronik hizmet alanlarında gözlemlenen bir durumdur.³⁶

Kullanıcıya hizmet veren ihtisas kütüphanesi kütüphanecisi genellikle özel uzmanlık alanlarına sahiptir.

---

³² Fred Lerner, **Yazının İcadından Bilgisayar Çağına Kütüphanelerin Hikâyesi**, çev. Dilek Çenkçiler, Bileşim Yayıncılık, İstanbul, 2007, s. 292.

³³ Wilfred Ashworth, **Special Librarianship**, Clive Bingley, , London, 1979, s. 62. ; aktaran : İrfan Çakın, **a.g.y.**, s.52.

³⁴ Marianne Schwarzer, Paul Kaegbein, “Özel Kütüphanecilerin Meslek Özellikleri”, çev. Meral Alpay, **Türk Kütüphaneciliği**, C:VII, No:1, 1993, s. 57.

³⁵ Emine Nergiz, **a.g.e.**, s. 11.

³⁶ Hasan Diriarın, **a.g.e.**, s .59.

Bu kütüphanelerde uzman olarak çalışan kütüphanecilerden, alanlarındaki yenilikleri takip edebilmeleri, mesleğin teknik alanına hâkim olmaları ve iletişim becerilerinin güçlü olması beklenmektedir.³⁷

İhtisas kütüphanelerinde çalışan personel için dünyada kabul gören yaygın bir iletişim dili de gereklidir. Meslekle ilgili dünyadaki gelişmeleri takip edebilmek için uzman kütüphanecinin en az bir yabancı dile hâkim olması beklenmektedir. Pek çok kaynak özellikle İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca gibi dillerde yayımlanmaktadır. İyi bir yabancı dil eğitimine sahip olmak ihtisas kütüphanelerinde çalışanlar için ek bir değerdir. Kütüphaneci, sahip olduğu özellikle geçerli yabancı dil bilgisi sayesinde gerçekten ihtiyaç duyulan kaynakları doğru bir şekilde tespit ederek kurumu maddi külfetten kurtarabilecektir.

1.3.4. Kullanıcı Profili

“Bilgi ve belge merkezine (Merkez) başvuran kişi, değişik konulardaki bilgi ve belge gereksinimini karşılamak amacıyla Merkez’in sunduğu çeşitli tür ve biçimlerdeki (formatlardaki) bilgi ve belge hizmetlerinden yararlanan kişidir”.³⁸

İhtisas kütüphanelerindeki kullanıcı ise kaynağın kendisinden ziyade bilginin verilmesini isteyen kişidir ve bu yönüyle diğer kütüphanelerden farklı hizmet görür.³⁹

Kütüphanelerdeki kitap, dergi gibi basılı kaynakların yerini çeşitli formatlardaki kaynakların alması önceleri “okuyucu” olarak tanımlanan temel kavramı “kullanıcı” kavramına dönüştürmüştür. Bilgi ihtiyaçlarını bu farklı materyallerle karşılamak isteyen kişiler “gerçek kullanıcı” olarak tanımlanmaktadır. Ancak bir de kütüphaneden faydalanması varsayılan ve henüz bunu gerçekleştirmemiş “potansiyel kullanıcılar” vardır. Bu nedenle kullanıcı grubu potansiyel ve gerçek kullanıcı olarak sınıflandırılabilir.⁴⁰

---

³⁷ Erol Pakin, **Araştırma Kütüphaneleri**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, İstanbul, 1990, s. 7.

³⁸ Erol Yılmaz, “Kullanıcı Hakları ve Sorumlulukları: Bir Standart Denemesi”, **Türk Kütüphaneciliği**, 2005, s.6.

³⁹ Emine Nergiz, **a.g.e.**, s.12.

⁴⁰ Özlem Gökurt, “Özel Kütüphanelerde Kullanıcı Analizi Sorunu”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1991, s.24.

İhtisas kütüphanelerinde kullanıcı araştırmasına sebep olan etkenler şu şekilde sıralanabilir:⁴¹

- Verimli bir bilimsel çalışmada ya da bilgiye ulaşımında ve bu bilginin paylaşılmasında duyulan hoşnutsuzluk.
- Kullanıcının hipotezini test etme ve bilimsel bir sonuca bağlama isteği.
- Verilen hizmetlerin teoride en iyisi olduğuna inanılsa da, pratikte işe yaramadığını göstermeye yönelik bu hizmetlerin işlevselliğini belirleme isteği.
- Personelle kullanıcı arasındaki etkileşimi artırma isteği.

İhtisas kütüphaneleri -adından da anlaşılacağı üzere- daha çok belli bir zümreye (kısıtlı bir kullanıcı kitlesine) hitap etmektedir. Öyle ki, bazı ihtisas kütüphaneleri hizmet verme anlayışı bakımından bağlı oldukları kurum ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle, ihtisas kütüphaneleri genellikle sadece kurumda çalışan personele hizmet vermektedir.⁴² Buna karşın, bazı ihtisas kütüphaneleri de belli sınırlar içerisinde kurum dışı kullanıcılara bilgi sağlayabilir ya da kuruluşun özgün çalışmalarına ulaşamayan araştırmacılara hizmet verebilir.⁴³

1.3.5. Koleksiyon Hacmi

İhtisas kütüphaneleri, çeşitli nedenlerden dolayı, belirli bir zaman dilimi aralığında ve belirli konular çerçevesinde, biçimi belli olan bilgi kaynaklarından oluşan koleksiyona sahip örgütlenmeler olarak tanımlanır.⁴⁴ Bu tanım çerçevesinde ihtisas kütüphanelerinin belli aşamalardan geçerek tanımlanmış olduğu görülür. Bu aşamalar şunlardır:

1. İhtisas kütüphanesinin, belirli bir koleksiyon olduğu dönem
2. İhtisas kütüphanesinin, belirli bir şekil ve alanda koleksiyon olduğu dönem
3. İhtisas kütüphanesinin, belirli bir kullanıcı ve bir alanda koleksiyon olduğu dönem.

⁴¹ D.R. Streatfield, "Information Innovations in Social Services, Departments: A Third Report on Project INISS.", **Journal of Documentation**, C:XXXVIII, No:4, 1982, s. 273. ; aktaran : Özlem Gökkurt, **a.g.e.**, s. 28.

⁴² Nesrin İnce, "Özel Kütüphanelerde Kullanıcı Eğitimi", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1989, s.13.

⁴³ Özlem Gökkurt, **a.g.e.**, s.16.

⁴⁴ **Glossary of Library Terms**, ALA, Chicago, 1943, s. 130 ; aktaran : İrfan Çakın, **a.g.y.**, s. 51.

4. İhtisas kütüphanesinin, belirli bir kullanıcının ihtiyacı için özel hizmetler verme amacıyla oluşturulmuş özel bir koleksiyon olduğu dönem.
5. İhtisas kütüphanesinin, belirli bir kullanıcının ihtiyacını daha hızlı karşılamak amacıyla özel bir koleksiyon şeklinde planlanmış özel bir hizmet olduğu dönem.⁴⁵

Bahsedilen aşamalardan da anlaşılacağı üzere ihtisas kütüphanelerinin koleksiyon hacmi zaman geçtikçe yeni nitelikler kazanarak gelişme göstermiştir. İlk zamanlarda, sadece belirli bir koleksiyon olarak düşünülmüş olması bu kütüphane türünün koleksiyon hacmini açıklamada yetersiz kalmıştır. Kullanıcı, çalışma alanı, özel hizmet verme ihtiyacı, hizmet hızı gibi etmenler bu kütüphane türünün koleksiyon hacmini tamamlayan unsurlar olmuştur. Çağın gerektirdiği gelişmeler neticesinde bu aşamalara yeni unsurlar eklenmesi ve koleksiyon hacminin güncellenmesi kaçınılmazdır.

1.3.6. Mekân

Bağlı oldukları kuruluşun amaçları yönünde hizmet veren ihtisas kütüphaneleri, faaliyet gösterdikleri mekân açısından hem birbirlerinden hem de diğer kütüphane türlerinden farklıdır. Çeşitli yerlerde kurulan ihtisas kütüphaneleri sayı bakımından diğer kütüphane türlerinden oldukça fazladır.⁴⁶

Genellikle ihtisas kütüphanelerinin yer aldıkları mekânların büyüklükleri diğer kütüphane türlerinden küçüktür. Bunun temel sebebi, ihtisas kütüphanelerinin bağlı oldukları kurumlara hizmet etmelerine dayanmaktadır. Sahip oldukları koleksiyon belirli bir kullanıcıya hitap ettiğinden dolayı sınırlı sayıdadır ve bu durum yer aldıkları mekâna yansımaktadır.

1.4. İhtisas Kütüphanelerinin İşlevleri

Diğer Kütüphane türleri gibi ihtisas kütüphaneleri de temelde bilgi hizmeti veren kurumlardır. Bu kütüphaneler kaynağın seçimi, düzenlenmesi, kullanıcıya sunulması ve depolanmasına kadar geçen tüm süreçlerden sorumludur.⁴⁷

---

⁴⁵ Special Libraries and the Special Libraries and Information Centres. **ALA World Encyclopedia of Library and Information Services**, ALA, Chicago, 1980, s. 395 ; aktaran : İrfan Çakın, **a.g.y.**, s. 51.

⁴⁶ İrfan Çakın, **a.g.y.**, s. 52.

⁴⁷ Bengü Çapar, "Bilgi İşletmelerinin Yönetiminde Sistem Yaklaşımı ve Sistem Analizi", **Jale Baysal' a Armağan**, yay. haz. Hasan S. Keseroğlu, Yapı Tasarım Üretim, İstanbul, 1993, s. 55.

İhtisas kütüphanelerinde verilen hizmetler idari hizmetler, teknik hizmetler ve kullanıcı hizmetleri olarak üç ana sınıfta toplanmıştır. Bu hizmetler kendi içlerinde bütçe, personel ve kullanıcı sayısı gibi değişkenlere bağlı olarak çeşitli alanlara ayrılmaktadır.⁴⁸

Temel hedefi kullanıcının bilgi ihtiyacını karşılayarak hizmet kalitesini artırmak olan ihtisas kütüphanelerinin işlevleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Yayın sağlama.
2. Yayınların tasnif ve kataloglaması.
3. Referans hizmeti.
4. Kütüphaneler arası ödünç verme.
5. Görsel-ışitsel kaynak sunumu (kitap dışı materyaller).
6. Yayınların depolanması ve yerleştirilmesi.

İhtisas kütüphanelerinde 20. yüzyılın başlarından beri bilgi hizmeti verilmektedir. Bu hizmet türü, ilerleyen zamanlarda bilgi teknolojilerinin etkisiyle giderek önemli bir değişim geçirmiştir.⁴⁹

Günümüzde bilgi hizmetlerine danışma, yayın tarama, yararlandırma gibi klasik hizmetlerin yanında “elektronik bilgi hizmeti, sanal bilgi hizmeti, elektronik ortama dayalı yararlandırma, uzaktan erişim” gibi yeni hizmetler de eklenmiştir.⁵⁰

İhtisas kütüphaneleri hangi uzmanlık alanına yönelik hizmet verirlerse versinler bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmaları ve hizmetlerini bu teknolojik ürünlerle vermeleri kaçınılmazdır. İhtisas kütüphanelerinin kullanıcıları çoğunlukla ait olduğu kuruma özeldir ve amacı kurum mensubu kullanıcıların herhangi bir yerde erişemeyeceği kaynaklara ulaşmaktır.

“Bilgi ve bilgi kaynaklarının üreticisi ile bunlara ihtiyaç duyan araştırmacıları buluşturan bilgi merkezleri verdikleri hizmetlerle, bilgiyi kullanıcılarına aktarırlar.

---

⁴⁸ Kent Hafıza Merkezleri..., **a.g.e.**, s. 20.

⁴⁹ Aysel Yontar, “Bilgi Çağı ve Türkiye’ de Bilgi Hizmetlerinin Planlanması: Kavramsal Bir Yaklaşım,” **Jale Baysal’a Armağan**, yay. haz. Hasan S. Keseroğlu, Yapı Tasarım Üretim, İstanbul, 1993, s. 138.

⁵⁰ Hasan Diriarın, **a.g.e.**, s.12.

Bu hizmetler bilgi kaynağının sağlanması, organizasyonu, kullanıcı ile buluşturulması 1 aşamasında değişik hizmet uçları ile gerçekleştirilir.”⁵¹ Bu hizmetler aşağıda sırayla açıklanmıştır.

1.4.1. Yayın Sağlama Hizmeti

Sağlama hizmeti, araştırmacının çalışmalarına yardımcı olmak amacıyla hem elektronik hem basılı kaynakların satın alma, bağış, abonelik ve değişim vasıtasıyla sağlanması işlemidir. Yayın sağlama aşamasında aşağıda bahsedilen hususlara dikkat edilmelidir.

- Yayının konusu.
- Yayının bilimselliği.
- Yayının diğer bilim dallarıyla ilişkisi.
- Yayının güncelliği.
- Yayının fiziksel özellikleri.
- Yayınevinin kalitesi⁵²

Hızla gelişen teknoloji ve kullanıcı istekleri doğrultusunda diğer kütüphane türleri gibi ihtisas kütüphaneleri de kaynaklarını, veri tabanlarını, bilgileri ve bağlantıları kullanıcıya elektronik ortamda sağlayabilmektedir.⁵³

1. Elektronik yayınlar sağlanırken şu hususlara dikkat edilmelidir:
2. Elektronik kaynağın konusunda seçici olunmalıdır.
3. Kütüphanenin aynı konuda başka bir yayına sahip olup olmadığı kontrol edilmelidir.
4. Kullanım istatistikleri doğru bir şekilde tespit edilmelidir.
5. Yayınevi ve veri tabanının niteliği göz önünde bulundurulmalıdır.
6. Makalelerin hangi formatta (HTML, PDF vb.) verildiğine dikkat edilmelidir.
7. Kullanılan programın hızlı ve güvenilir oluşuna önem verilmelidir.
8. Programın ara yüzü pratik bir şekilde kullanılabilir.⁵⁴

⁵¹ Kent Hafıza Merkezleri..., a.g.e.,s. 20.

⁵² Kent Hafıza Merkezleri..., a.g.e.,s. 20-21.

⁵³ Hasan Diriarın, a.g.e., s. 12-13.

⁵⁴ Kent Hafıza Merkezleri..., a.g.e.,s.21.

İster elektronik ister basılı ortamda olsun, ihtisas kütüphanesi yayın sağlama politikası olarak öncelikle kullanıcı memnuniyetini dikkate almalıdır. Çünkü kullanıcı bu kütüphaneleri alanıyla ilgili temel bilgi merkezi olarak görmek ister. Bu anlamda kütüphaneci yayın sağlarken temelde görevli bulunduğu ihtisas kütüphanesinin alanıyla ilgili güncel kaynakları elde tutmalıdır. Satın alınan yayınlar alanla ilgili en yeni bilgileri içermelidir. Eğer bağış yoluyla dermeye yayın sağlayacaksa eserlerin orijinallik ve bütünlüğüne dikkat edilmelidir. Yine sağlama yöntemlerinden biri olan değişim yöntemi kullanılacaksa değişim yapılacak kurumla aynı kriterlere sahip olunması göz önünde bulundurulmalıdır.

1.4.2. Yayınların Nitelenmesi

“Kataloglama, bir kaynağın belirli bir sisteme dayalı olarak standart bir formatta tanıtıcı bilgilerinin kaydedilmesidir.”⁵⁵ Tüm kütüphane türlerinde kataloglama hizmetleri belli tekniklere göre yapılır. Tasnif ve kataloglama dermenin sağlıklı bir şekilde oluşturulması için vazgeçilmez unsurlardır.⁵⁶

“Kataloglama, kütüphanecilik ve bilgi biliminde en fazla <<uluslararası>> alan olagelmiştir.”⁵⁷ Melvil Dewey, 1887 yılında ABD’nde ilk kütüphanecilik okulunu kurmuştur. Bu gelişmeden sonra kataloglama eğitimi kütüphanecilik eğitimine dâhil olmuştur.⁵⁸ Dünyadaki gelişmelerle birlikte Türkiye’de başta 1924 yılında kurslarla başlayan kataloglama eğitimi, 1950’li yıllardan beri üniversite düzeyinde verilmekte ve sürekli geliştirilmektedir.⁵⁹ 1923’de ABD’de yayımlanan Williamson Raporu ile kütüphanecilik alanı en önemli dönüm noktasını yaşamıştır. Bu rapor kütüphanecilik eğitimindeki kalite düşüklüğünden bahsetmektedir. Bu rapordan sonra kütüphanecilik eğitimi müfredatı gözden geçirilmiş ve sonrasında kütüphanecilik okulları pek çok yerde eğitim vermeye başlamıştır.

⁵⁵ Kent Hafıza Merkezleri..., **a.g.e.**, s. 22.

⁵⁶ Gülbün Baydur, “Üniversite Kütüphanelerinde Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:I, No:1, 1987, s. 17.

⁵⁷ C. Donald Cook, “Cataloguing in the International Arena”, **Library Resources and Technical Services**, 30, (January – March 1986), s. 23; aktaran: Gülbün Baydur, **a.g.e.**, s.18.

⁵⁸ Kasım Binici, Mehmet Ali Akkaya, “Bilişim Teknolojilerinin Bilgi Merkezlerine ve Hizmetlerine Etkileri”, **Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi**, 10 (Kasım 2018): s. 1-24.

⁵⁹ Doğan Atılğan, “Kataloglama Eğitimindeki Yenilikler ve Türkiye’deki durum”, **ThermoFisher Scientific**, 2004, s. 1.

Öyle ki, 1928’de Chicago Üniversitesinde ve ABD’deki çeşitli üniversitelerde doktora düzeyinde kütüphanecilik programları açılmıştır.⁶⁰

Türkiye’de 1924 yılında Fethi Ertem Karatay’ın İstanbul Üniversitesinde verdiği kütüphanecilik kursları ile başlayan kataloglama eğitimi ileri bir seviyeye taşınmıştır. Bu kurslarda verilen ders notları ilk kütüphanecilik kitaplarını oluşturmuştur. İlk kataloglama kurallarını anlatan kitap olarak **Tasnîf-i Âsâr-ı Kâvaidi** kayıtlara geçmiştir. Kütüphanecilik kursları ile ilgili en gerekli bilgiler, Adnan Ötüken tarafından 1941 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde verilen kurslara ait bilgilerdir. Bu kurs yönetmeliğinde kurs konusu A ve B grupları şeklinde ikiye ayrılmıştır.⁶¹ Bahsedilen kursların amaçları ise; “Kütüphanecilik ve umumiyetle tasnif işlerinde çalıştırılacak elemanları yetiştirmek, Fakülte umumi kütüphanesi ile enstitü kütüphanelerinin tasnif ve tanzimini temin etmek”⁶²şeklindedir. “Adnan Ötüken’in uzun yıllar devam eden Kütüphanecilik kursları, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Genel Kurul’unun kararı ile 16 Mayıs 1952’den itibaren Edebiyat Bölümüne bağlı bir ders haline getirilmiştir. Bu ders, 1954-1955 yılında aynı fakültede Kütüphanecilik Bölümü kuruluncaya kadar devam etmiştir.”⁶³

Kütüphanecilik bölümü 1963 yılında İstanbul Üniversitesinde, 1972 yılında ise Hacettepe Üniversitesinde kurulmuştur. Farklı isimlerle olsa da bu iki bölümün ders programında kataloglama ve sınıflama dersleri hep zorunlu ders olarak okutulmuştur.⁶⁴

1980’lere kadar her kütüphane için farklı bir kataloglama sistemi uygulanırken, 1990’lı yıllardan sonra bu karışıklığı önleyecek standartlaşmaya geçilmiştir. Günümüzde ise teknolojinin gelişmesi ve yeni kavramların literatüre girmesiyle kütüphanecilere yeni sorumluluklar yüklenmiştir.

---

⁶⁰ İlhan Kum, “Türkiye’de Kütüphanecilik Eğitimi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 1970, s. 22-24.

⁶¹ Doğan Atılğan, **a.g.y.**, s. 6.

⁶² Adnan Ötüken, “Türkiye’de kütüphanecilik öğretiminin tarihçesi”, **Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni**, C:VI, No: 1-2, 1957, s. 15.

⁶³ Osman Ersoy, “Kütüphanecilik Kursları”, “Çevrimiçi”, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1046/12631.pdf>, 24 Mayıs 2018.

⁶⁴ Doğan Atılğan, “Türkiye’de Kütüphanecilik Eğitimi ve Yeni Bin Yılda Hedefler” Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını”, Ankara: **Türk Kütüphaneciler Derneği**, 1999, s.144-163.

“Yeni dönemde kütüphaneciler; kaynak tanımlama, üst veri, dizinleme, formatlama, bilgi yönetimi, eğitim ve elektronik ortamda tarama yapmak gibi işlevsel işlerle uğraşacaklardır.”⁶⁵

Diğer kütüphane türleri gibi ihtisas kütüphanelerinde de RDA (Resource Description and Access) gibi standart kataloglama kurallarının ve tasnifleme sistemlerinin uygulanması kayıtlarda birlik oluşturmayı sağlayarak pek çok sorunu çözmeye yarayacaktır. Özellikle ihtisas kütüphaneleri bünyelerinde çeşitli kaynak türlerini barındırabilmektedir. Bu farklı kaynaklara erişmek için farklı üst veriler (metadata) üretilmiştir. Duyulan ihtiyaca göre -aynı kataloglamada olduğu gibi- birçok üst veri düzeylerinin uygulanması Dublin Core gibi üst veri standartlarının ortaya çıkmasına vesile olmuştur.⁶⁶

Tüm bu gelişmelerle birlikte ihtisas kütüphanesinde çalışan uzmanların kataloglama ve tasnifleme ile ilgili aşağıdaki niteliklere sahip olması gerekmektedir:

1. Kütüphane sistemleri hakkında bilgi sahibi olmalılar.
2. Kataloglama ve üst veri kurallarını iyi bilmeliler.
3. MARC ve Dublin Core gibi standartlar hakkında bilgi sahibi olmalılar.
4. Özellikle Dewey ve LC tasnifleme sistemlerine hâkim olmalılar.
5. Konu başlığı listeleri (LCSH) hakkında bilgi sahibi olmalılar.
6. Online kopya kataloglama gereçlerini iyi bilmeliler.
7. Elektronik ve basılı malzemelerin içeriğini iyi bilmeliler.
8. Kataloglamada vizyon sahibi olmalılar.⁶⁷

Kataloglama kuralları ve tasnifleme sistemleri tüm kütüphane türlerinin hizmet verdiği ortak bir alandır. Bu alandaki standartlaşmayla birlikte bilgi kaynaklarının düzenlenmesinde ve oluşabilecek yasal sorunlarda pratik bir çözüm oluşturulmuştur. Günün değişen şartları ve teknolojideki hızlı gelişme ile birlikte bu alandaki iyileştirmeler sürekli güncellenmektedir. İhtisas kütüphanelerinin bu yeniliklere ayak uydurabilmesi için olabildiğince yapılan seminer, toplantı ve eğitimlere katılmaları bağlı oldukları kurum ve mesleki gelişimleri için faydalı olacaktır.

---

⁶⁵ Mustafa Bayter, “Kataloglama Nereye Gidiyor”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXII, No:1, 2009, s. 144.

⁶⁶ Ingrid Hsieh-Yee, “Cataloging and Metadata Education: Asserting a Central Role in Information Organization”. **Cataloging and Classification Quarterly**, C: XXXIV, No:2, 2002, s. 208.

⁶⁷ Gülbün Baydur, “Değişim ve Bibliyografik Denetim”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXIX, No:3, 2010, s. 530.

1.4.3.Referans Hizmetleri

İhtisas kütüphanelerinde referans hizmeti, kullanıcının bilgi ihtiyacını karşılamak amacıyla sorulan sorulara cevap verme hizmetidir. Bu sorular dermedeki bilgi kaynaklarıyla ilgili olabileceği gibi, kompleks araştırma sorularıyla da ilgili olabilmektedir. Referans hizmeti verilirken bilginin doğruluğu, tam olması, güvenilirliği, soruların zamanında cevaplanması gibi bazı temel değerler esas alınır. Bu esaslar doğrultusunda geliştirilen referans modelleri içinde bazıları öncelikli bazıları ise ikinci planda kalmıştır.⁶⁸

İhtisas kütüphanelerinde referans bölümlerinde çalışan kütüphanecilerin görevleri şu şekildedir:

1. Bilgiye ihtiyacı olan kullanıcıya erişim yollarını göstermek.
2. Kullanıcının ihtiyaç duyabileceği bilgi kaynakları hakkında fikir sahibi olmak.
3. İhtiyaç duyulan bilgi kaynaklarında öncelikli olacak alanlar hakkında kullanıcıya kılavuzluk etmek.
4. Kullanıcıları ihtiyaç duydukları alanlarda güncel konulardan haberdar etmek.
5. Kullanıcının ihtiyaç duyabileceği malzemeleri belirlemek ve bunların kütüphanede bulunmasını sağlamak.⁶⁹

İhtisas kütüphanelerinin referans bölümlerinde çalışan kütüphanecilerin bahsedilen görevleri gerçekleştirirken tamamlamaları gereken bazı aşamalar vardır. Bunlar şu şekilde belirtilebilir:

1. Araştırma aşaması.
2. Planlama ve programlama aşaması.
3. Gerçekleştirme aşaması.
4. Kritik yapma aşaması.

Araştırma aşaması referans hizmetlerinin ilk aşamasıdır. İhtisas kütüphanesi için gerekli bilgi toplanırken öncelikle kütüphanenin özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

⁶⁸ David A. Tyckoson, "What is the Best Model of Reference Service", **Library Trends**, C:L, No:2, 2001, s. 184.

⁶⁹ Nermin Gül Çağlar ve Bülent Yılmaz, "Üniversite Kütüphanelerinde Halkla İlişkiler ve Başkent Üniversitesi Kütüphanesi", **Bilgi Dünyası**, C:VIII, No:1, 2007, s. 9.

Bu bilgiler mevcut sorunlar üzerinden hareket edilerek değerlendirilmelidir. İhtisas kütüphanelerinin kullanıcı profilini iyi tanımak bu çalışmanın başarılı olmasında etkin rol oynar.⁷⁰

Araştırmanın planlama ve programlama aşamasında kütüphaneciler sorunları belirlemeli ve eğer sorun varsa çözüm odaklı hareket etmelidir. Herhangi bir sorun yoksa mevcut durum korunmaya ya da daha iyi hale getirilmeye çalışılmalıdır.

Referans hizmetlerinin gerçekleştirme aşamasında planlama ve yapılacak çalışmalar belirlenir. Bu en zor aşamalardan biridir. Bu nedenle kütüphanede çalışan tüm personele büyük sorumluluk düşmektedir.⁷¹

Referans hizmetlerinde kritik yapma aşaması son çalışmadır. Yapılan planlardan sonuç alınıp alınmadığına bakılır. Eğer planlar başarısız olduysa ilk aşamaya geri dönülür.⁷²

İyi bir referans hizmeti verebilmek için bahsedilen aşamalar ve görevler dışında, kütüphane dışında da kullanıcılarla ilişkilerin iyi yürütülmesine dikkat edilmelidir. Referans hizmetleri tüm kütüphanelerin vitrinidir. Dolayısıyla buralarda iyi bir izlenim bırakmak önemlidir. Referans biriminde amaç kütüphaneyi kusursuz göstermek değil, kullanıcının güvenini sağlayarak daha iyi hizmet vermektir.⁷³

1980'li yıllardan sonra referans hizmetlerinde değişimler yaşanmıştır. İnternet kullanımının yaygınlaşmaya başlamasıyla elektronik posta ve web üzerinde erişilen doldurulan formlarla referans hizmetleri ivme kazanmıştır.⁷⁴

Geleneksel referans hizmetlerinin sayısal ortamda yeniden düzenlenmesine elektronik referans hizmeti denir.⁷⁵ Elektronik referans hizmetleri 1990'lı yılların ortalarında yaygınlık kazanmıştır. İlk zamanlar bu hizmet sadece elektronik postalara gelen sorulara cevap verme şeklindeydi.

---

⁷⁰ Zeyyat Sabuncuoğlu, **İşletmelerde Halkla İlişkiler**, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2004, s.93.

⁷¹ Zeyyat Sabuncuoğlu, **a.g.e.**, s. 103.

⁷² Nermin Gül Çağlar ve Bülent Yılmaz, **a.g.y.**, s. 7.

⁷³ Esra Fındık, "Kütüphanecilikte halkla ilişkiler", **Türk Kütüphaneciliği**, C:II, No:2, 1988, s. 69-70.

⁷⁴ Nazan Uçak, "Elektronik danışma hizmetleri", **Bilgi Dünyası**, C:IV, No:2, 2003, s. 106.

⁷⁵ R. David Lankes, J.W. Collins ve A.S. Kasowitz (ve öte...), "The Foundations of Digital Reference", **Digital Reference Service in The New Millenium**, New York, Neal- Schuman Publishers, 2000, s. 1.

Daha sonra web aracılığıyla form doldurulmaya ve kütüphaneci ile sohbet (chat yapma) şekline bürünmüştür. Yapılan yeni yazılımlar sayesinde bu alanda önemli gelişmeler kaydedilmiştir.⁷⁶

Geleneksel ve elektronik referans hizmetlerinin temel gayesi kullanıcıya kolaylık sağlamaktır. Gelişen teknolojiyle birlikte her iki hizmet türünde de yaşanan birtakım gelişmeler vardır. İhtisas kütüphanecisinin görevini iyi bir şekilde gerçekleştirebilmesi için bu gelişmeleri yakından takip etmesi gerekmektedir. Kullanıcıya en kısa sürede en iyi hizmeti verebilmek adına özellikle çalışılan kurumla ilgili güncel olan ya da olmayan kaynakları elinde bulundurmalı, gelebilecek olası sorulara pratik cevaplar verebilmelidir. Ayrıca referans kütüphanecisi kullanıcıyla birebir görüşme durumundadır. Bu nedenle insan ilişkileri iyi, güler yüzlü ve sabırlı personelin bu bölümlerde çalıştırılması önemlidir. Elektronik referans kütüphanecisi ise kullanıcı ile sürekli iletişim halinde olacağından teknoloji ile ilgili, zamanı iyi kullanabilen kişiler olmalıdır. Elektronik ortamda kullanıcının güvenini sağlamak daha zordur. Bu bölümdeki kişiler çalıştıkları kurumu temsil ettiklerini unutmayarak daha resmi davranmalı. Bu nedenle imla ve yazım kurallarında kendilerini geliştirmiş ve iletişimi güçlü kişiler referans hizmetlerinde daha başarılı olurlar.

1.4.4.Kütüphaneler Arası Ödünç Verme Hizmeti

Çoğu kurum genellikle kendi kaynaklarıyla çözümleyemeyeceği sorunlar için diğer kurumlarla iş birliği içine girmek mecburiyetindedir. Bu nedenle ihtisas kütüphaneleri de diğer kütüphanelerle ortak çalışma içine girebilmektedir. Bu ortak çalışmaların gayesi, kütüphanelerin tek başına yapamadıkları çalışmaları yapmak, erişemedikleri yayınları müşterek olarak satın almak ve birlikte projeler gerçekleştirmektir. Böylece daha hızlı, ekonomik ve kaliteli hizmet sağlanabilmektedir.⁷⁷ Ancak bu ortaklığın önünde bazı engeller vardır. Bunlar aşağıdakilerden oluşmaktadır:

---

⁷⁶ Jeffrey Penka, "The technological challenges of digital reference an overview", **CiteUlike**, [y.y.], C:IX, No:2, 2003, s. 2.

⁷⁷ Yaşar Tonta, "Kütüphaneler arası işbirliğinin neresindeyiz?, Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını", **Türk Kütüphaneciler Derneğinin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri 17-21 Kasım**, Ankara, TKD, 1999, s. 494.

- Siyasi, sosyal ve kültürel etkenler.
- Kütüphaneler arası uzaklık.
- Maddi unsurlar.
- Kullanıcı profilleri.
- Kişisel ve kurumsal anlaşmazlıklar.
- İsteksizlik.⁷⁸

Kütüphaneler arası ortak gerçekleştirilen bu işlemler aşağıdaki çalışma alanlarından oluşur:

1. Konu başlıkları listeleri meydana getirmek.
2. Toplu katalog ve konsorsiyumlar.
3. Kütüphaneler arası personel değişimi.
4. Kaynak paylaşımı yapmak.⁷⁹

1.4.4.1. Konu Başlıkları Listeleri

Kütüphanecilik tarihinde toplu katalog çalışmaları ilk iş birliği çalışmaları olarak değerlendirilmektedir. Ancak kaynaklar Türkiye’de bu faaliyet alanına yönelik iki farklı tarihe işaret etmektedir. Bunlardan ilki Behire Abacıoğlu’nun toplu katalog makalesinde geçen ve II.Abdülhamid döneminde yapılan katalogdur. Diğeri ise Osman Tekin Aybaş tarafından bahsedilen ve Rusçuklu Osmanzâde Ali Fethi Bey tarafından hazırlanan “El Âsarü’l-aliyye fî Hazâini’l-Kütübi’l-Osmaniye” adlı eserdir.⁸⁰ Ayrıca “İstanbul Kütüphaneleri Fihristi, Konya Vilayeti Toplu Kataloğu ve Bursa Kütüphaneleri Kataloğu” Cumhuriyet’in ilanı öncesinde yayımlanan ilk kataloglardır.⁸¹

Günümüzde TÜBİTAK-ULAKBİM arasında imzalanan bir protokol sonucu (2006) ve ULAKBİM tarafından hazırlanan entegre e-kütüphane sistemiyle ulusal bir toplu katalog oluşturulmuş ve tüm kütüphanelerin tek ara yüzden taranabilmesine olanak sağlanmıştır.⁸²

⁷⁸ Jordan M. Scepanski, “Kütüphaneler Arası İşbirliğinin Gerçekleştirilmeyen Vaadi”, çev. Mehmet Emin Küçük, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXV, No:2, 2001, s.197.

⁷⁹ Halime Atıl Yörü, “Türkiye’de Kütüphanelerarası İşbirliğinin Kısa Tarihiçesi ve Günümüz Uygulamaları”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXVI, No:1, 2012, s. 156.

⁸⁰ Hüseyin Şıra, “Rusçuklu Ali Fethi Efendi hayatı eserleri ve hilyesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2008 ; aktaran : Halime Atıl Yörü, **a.g.e.**, s. 157.

⁸¹ O. Tekin Aybaş, **Toplu Kataloglar ve Türkiye Uygulaması**, TÜRDOK, Ankara, 1979, s. 38.

⁸² Halime Atıl Yörü, **a.g.e.**, s. 159.

1.4.4.2. Toplu Katalog ve Konsorsiyumlar

Yayın miktarındaki hızlı artış neticesi ve bütçe yetersizliği gibi nedenlerden ötürü diğer kütüphaneler gibi ihtisas kütüphaneleri de toplu katalog ve web aracılığıyla bilgi kaynaklarına erişim sağlamak durumundadırlar. Bahsedilen fonksiyonlar konsorsiyumun amaçlarını oluşturmaktadır.⁸³

1999'da uygulamaya konulan "ULAKBİM Veri Tabanları ve Elektronik Dergilere Ev Sahipliği (VEDES) Projesi" Türkiye'deki ilk konsorsiyal çalışmalarıdır. Ancak VEDES Projesi, ANKOS (Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu)'un hayata geçirilmesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.⁸⁴ Bir diğer konsorsiyum oluşumu da "Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı (EKUAL)'dır.⁸⁵

Ülkemizdeki konsorsiyum çalışmalarında en etkin kesimin üniversite kütüphaneleri olduğu görülmektedir. Personel sayısı, alt yapı eksikliği, bütçe yetersizliği gibi nedenlerden ötürü halk, okul ve ihtisas kütüphanelerinde beklenen performans gözlemlenememektedir. Türkiye'de bütün kütüphane türlerinin istifade edebileceği ulusal düzeyde otorite dizinlerinin oluşturulamamış olması dikkate alınması gereken bir konudur.⁸⁶

Uluslararası işbirliğine oldukça önem veren Türkiye 2001 yılından beri Güney Avrupa Kütüphaneler Birliği'ne (CELL, Southern European Libraries Link) üyedir. Aynı zamanda ANKOS, Uluslararası Kütüphane Konsorsiyumları Koalisyonuna (ICOLC- International Coalition of Library Consortia) üyesidir.⁸⁷

1.4.4.3. Kütüphaneler Arası Personel Değişimi

Kütüphaneler arası personel değişimi kütüphaneler arası iş birliği konusunda çok fazla ilgi gören bir çalışma olamamıştır.

⁸³ Yaşar Tonta, "Kütüphanelerarası İşbirliği ve Bilgi Kaynaklarının Etkin Kullanımı", 1997, "Çevrimiçi", <http://yunus.hun.edu.tr/tonta/yaynlar/isbirligi.html>, 19 Şubat 2018.

⁸⁴ Mehmet E. Küçük v.d., "Türkiye'de Kütüphanelerarası İşbirliği Üzerine Bir Değerlendirme", **Türk Kütüphaneciliği**, C:XVIII, No:2, 2004, s. 129.

⁸⁵ Halime Atıl Yörü, **a.g.y.**, s. 161.

⁸⁶ Mehmet E. Küçük "v.d.", **a.g.y.**, s. 131.

⁸⁷ Ankos, "Çevrimiçi", <http://www.ankos.gen.tr/web/index.php/ankoshakkinda/genelbilgi>, 16 Ocak 2019.

Ülkemizde 1980’lerde YÖK Dokümantasyon Merkezi tarafından üniversite kütüphanecileri için birtakım eğitim ve toplantılar düzenlenmiştir. Ancak bu toplantılar da bir süre sonra sona ermiştir.⁸⁸

1.4.4.4. Kaynak Paylaşımı

Ülkemizdeki en yaygın kütüphaneler arası iş birliği ödünç verme hizmetidir. Bunun başlıca nedenleri şunlardır:

- Basılı ve elektronik bilgi kaynakları sayısındaki artış.
- Kullanıcının artan bilgi gereksinimi.
- Bilgi kaynaklarının yüksek ücretleri.
- Kütüphanelerdeki yer sıkıntısı.
- İstenilen kaynağın başka şehir ya da ülkede olması.
- Kaynağa hızlıca ulaşma isteği.⁸⁹

Türkiye’de kütüphaneler arası ödünç verme hizmeti istenilen düzeye ulaşamamıştır. Bunun iki nedeni vardır. Bunlardan ilki 1927’de çıkartılan “Muhasebe Kanunu”, diğeri ise tüm kütüphanelerin dermesini içeren bir toplu katalogun oluşturulamamış olmasıdır. Bahsedilen kanun gereği kütüphaneciler dermelerindeki kaynakların kaybolmasından sorumlu tutulurlar. Bu yasa gereği herhangi bir kayıp durumunda yayının ücreti kütüphanecinin maaşından kesilmektedir.⁹⁰ Ulusal bir katalog olmaması da kullanıcının kaynağa erişimini kısıtlamaktadır. Kaynağı kurum dışından aratmaya sebep olan bu durum kütüphane bütçesine olumsuz yansımaktadır.

1.4.5. Görsel – İşitsel Hizmetler (Kitap Dışı Materyaller)

Literatürde görsel-işitsel materyallerin yerine kullanılan kavramlardan biri kitap dışı materyallerdir.

Kitap dışı materyaller; fiziksel olarak basılı yayınlardan farklı olan ve beş duyu organı ile algılanabilen plak, mikrofilm, harita, televizyon, radyo gibi türler şekilde karşılaştığımız, genellikle bir vasıta aracılığıyla kullanılan malzemelerdir.⁹¹

---

⁸⁸ Halime Atıl Yörü, **a.g.y.**, s. 162.

⁸⁹ Havva Akış, Bülent Yılmaz, “Kütüphanelerarası Ödünç Verme Hizmeti: Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi Örneği”, “Çevrimiçi”, <https://core.ac.uk/download/pdf/11886810.pdf>, 16 Ocak 2019.

⁹⁰ Yaşar Tonta, “Interlending services in Turkish university libraries”, **Interlending and Document Supply Center**, C:XV, No:4, 1987, s. 122.

⁹¹ Yaşar A. Tonta, “Kitap dışı materyaller: Terminolojik yaklaşım”, Türk Kütüphaneciler Derneği, C:XXXII, No:3, 1983, s. 125.

Görsel-işitsel materyaller; kitap haricindeki materyalleri tanımlamakta kullanılır. Kitapçıklar, broşürler vb. materyaller bu sınıfa girmektedir.⁹²

Genel olarak kütüphanecilik eğitiminde yer alan tüm ürünler medya terimi içinde anılırlar. Farklı alanlarla özdeşleştirilen okuryazarlık terimi ise medya kavramı içerisinde yer alan kaynak ve alanla ilgili anlama, kullanma, değerlendirme becerisi olarak düşünülmektedir.⁹³ Medya okuryazarlığı da bahsedilen her türlü alanda bilgiyi anlama ve anlamlandırma yetisi olarak düşünülebilir. Görsel-işitsel materyal okuryazarlığı, kütüphane okuryazarlığı gibi tüm okuryazarlık çeşitleri bu alana dâhildir.

Görsel-işitsel materyallere erişim sağlamayı negatif yönde etkileyen bazı durumlar vardır. Bunlar aşağıda ifade edilmiştir:

- İnsanların daha çok basılı materyalleri kullanmayı alışkanlık haline getirmiş olması.
- Görsel-işitsel materyallerin kütüphaneye pahalıya mal olacağına zannedilmesi.
- Görsel-işitsel materyalleri kullanabilecek eğitimli kişilerin az olması.
- Altyapı eksikliği gibi sorunların olacağı düşüncesi.
- Görsel-işitsel materyallerin içeriğine karşı önyargılı olunması.
- Telif hakkı gibi yasal sorunlarla karşılaşma korkusu.
- Teknik hizmetler (kataloglama, sınıflama) konularında yeterli bir standart getirilmemiş olması.
- Teknolojinin takibi hususunda başarısız olunacağı endişesi.⁹⁴

İhtisas kütüphaneleri basılı kaynaklar dışında görsel-işitsel materyalleri de dermesine katmak durumundadır. Örneğin bir müzik kütüphanesinde radyo, televizyon, plak vb. araçlar kullanıcının sunulmasını beklediği materyaller sınıfına girmektedir. Çünkü bu materyaller kullanıcının araştırmasının gereği olarak kullanacakları kaynakları tamamlayıcı nitelikte malzemelerdir.

---

⁹² Yaşar A. Tonta, a.y., s. 123.

⁹³ H. İnci Önal, "Medya Okuryazarlığı: Kütüphanelerde Yeni Çalışma Alanı", **Türk Kütüphaneciliği**, C: XXI, No:3, 2007, s. 337-338.

⁹⁴ E.F. Watson, "Access to audiovisual and multimedia materials: What are the challenges for developing countries? World Library and Information Congress : **71th IFLA General Conference and Congress. August 14th.-18th. Oslo, Norway** ; aktaran : H. İnci Önal, a.g.y., s. 342.

Başka bir örnek olarak tarih ihtisas kütüphanesini verebiliriz. Yine burada araştırmacı ya da kullanıcı dönemin siyasal ve coğrafi özelliklerini ortaya çıkarmak için en azından harita, atlas, ses kaydı gibi görsel-işitsel malzemeye ihtiyaç duyar. İhtisas kütüphanelerindeki bu kitap dışı hizmetler aslında bir lüks değil aksine nitelikli ve bilimsel çalışmalar için vazgeçilmez unsurları oluşturur.

Medya okuryazarlığı konusunda ihtisas kütüphanelerinde görev alan kütüphaneci en az basılı kaynakların kullanımında olduğu kadar bu kaynakların kullanımında da kendini yetiştirmelidir. Çünkü kullanıcı ya da araştırmacı bu kaynakları kullanmada, yorumlamada ya da değerlendirmede yetersiz kalabilir. Kurumun kalitesini yükseltmek ve güvenilirliğini sağlamak için bu kaynakların erişebilir olması önemlidir. Hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri ve artan bilgi dünyasında tüm eserlerin kitap, dergi vs. basılı olmasını beklemek mümkün değildir. Bu nedenle özellikle ihtisas kütüphanelerindeki personelin en azından alanı ile ilgili kitap dışı belgelere hâkim olması gerekmektedir.

1.4.6. Depolama ve Yerleştirme Hizmetleri

1.4.6.1. Depolama Hizmeti

Depolama hizmeti; tasnif edilmiş kütüphane koleksiyonunun her türlü zararlı etkiden korunması amacıyla uygun koşullardaki yerlerde saklanması hizmetidir. Kütüphane depolarının diğer birimler gibi kütüphane içinde bağımsız bir yer alması 19. yüzyıla rastlar.⁹⁵

İhtisas kütüphaneleri koleksiyonlarını en iyi şekilde korumak ve saklamak zorundadır. Ancak burada saklamak ifadesinden kasıt kaynakların kullanılmamak üzere kaldırılması değil aksine onlardan yararlanmayı sağlamaktır. Bu anlamda kullanılan kaynaklardan yararlanma şeklini depolama türleri belirler.⁹⁶ Depolama sistemleri iki şekildedir: Açık ve kapalı depo sistemleri.

1.4.6.1.1. Açık Depo Sistemi

Kullanıcının araştırdığı yayınları kendi imkânlarıyla depodan/raftan bizzat aldığı ve raflara yerleştirmenin konulara göre yapıldığı sistemdir.

⁹⁵ Suzan Poşul, “Kütüphane ve Belge-Bilgi Merkezinde Derme Depolanması”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1999, s.7-8.

⁹⁶ Suzan Poşul, **a.e.**, s. 22.

1.4.6.1.2. Kapalı Depo Sistemi

Açık depo sisteminin aksine kullanıcının yayınlara erişiminin kütüphaneci ve kataloglar aracılığıyla sağlandığı depolama şeklidir. Kitaplar raflara konusal yerleştirilebileceği gibi geliş sırasına göre de yerleştirilebilir.⁹⁷

Depolama hizmeti kullanıcıya sunulmadan önce birçok işlemde geçmektedir. Bu işlemlerden bazıları:

- Öncelikle depolanan kaynakların kataloglarının hazırlanması.
- Her kaynağa ulaşabilmek için raf numarası verilmesi.
- Bu raf numaralarının kataloglarda da belirtilmesi.
- Kaynakların raflara özenli bir şekilde yerleştirilmesi.⁹⁸

İhtisas kütüphaneleri belirli bir alanda uzmanlaşmış kurumların koleksiyonlarına sahip olduklarından buralarda açık depo sisteminin kullanılması daha pratik olmaktadır. Konular sınırlı sayıda olduğu için alt konu başlıklarına ya da geliş sırasına göre raflara dizilebilir. Burada önemli olan depo olarak kullanılacak birimin fiziksel şartlarını sağlamaktır. Çok sık başvuru yapılan kaynakların okuyucunun rahatlıkla ulaşabileceği yere konması dikkat edilmesi gereken diğer husustur.

1.4.6.1.3. Elektronik Kaynaklarda Depolama Hizmeti

Elektronik kaynaklarda depolama hizmeti, kaynakların herhangi bir sorunla karşılaşmadan kullanıcıya elektronik ortamda verilmesidir. Ancak henüz bu hizmetle ilgili arzu edilen noktaya ulaşamamıştır. Bu alanda yapılan çoğu çalışmanın amacı elektronik kaynakların saklanmasıdaki gelişmelere yardımcı olabilmektir. Bu çalışmalara örnek olarak şunları gösterebiliriz:

- JSTOR Projesi.
- Memory of the World Projesi.
- Eva Projesi.
- Camileon Projesi.
- Lockss Projesi.

⁹⁷ Suzan Poşul Görcelioğlu, “Kağıt, Kitap ve Kütüphaneler”, **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, C:LIV, No:2, 2004, s. 92.

⁹⁸ Burcu Umut Zan, “Derleme Olgusu ve Elektronik Yayınlar”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 70.

- Erpanet Projesi.⁹⁹

Elektronik kaynakların depolanması hususunda kullanılan metotlar ise şunlardır:

- Teknoloji göçü.
- Öykünüm.
- Teknolojinin korunması.¹⁰⁰

Teknolojinin hızla ilerlemesiyle üretilen bilgi kaynaklarının pek çoğu elektronik ortamda depolanmak istenmektedir. Fakat çoğu zaman bu hızlı gelişme karşısında depolama hizmetlerinde kullanılan teknik sistemler yetersiz kalmakta ya da yenilikler karşısında eskimektedir. Bu durum ise eski teknolojilerdeki kayıtlı bilginin kaybolması tehlikesini ortaya çıkarmaktadır.¹⁰¹

İhtisas kütüphaneleri oluşturulma amacına uygun olarak teknolojiyi yakından takip etmekle yükümlü araştırma merkezleridir. Özellikle diğer kütüphanelerden daha küçük birimler oldukları için depolama hizmetlerinde kullanılacak başka bir odaya sahip olmayabilir. Bu nedenle kaynakların elektronik ortamda saklanması ve korunması bu kütüphane türü için oldukça önemli bir konudur. İhtisas kütüphanesindeki bu hizmeti sağlayan personelin teknolojiyle ilgili ve özellikle bilgisayar eğitimi almış kişiler olması beklenmektedir. Eğer mevcut kütüphaneci bu anlamda yetersiz kalıyorsa diğer bilişim sektörlerinden destek alınması gerekmektedir.

1.4.6.2. Yerleştirme Hizmetleri

Yerleştirme hizmetleri, kaynakların planlanmış bir şekilde depolarda ve raflarda düzenlenme işlemidir.¹⁰² Yerleştirme metotları dört şekilde olmaktadır. Bunlar şu şekilde ifade edilebilir:

1. Yatay yerleştirme.
2. Yan yana yerleştirme.

⁹⁹ Gülten Alır, Mehmet Emin Küçük, “Dijital Koruma (Arşivleme) Stratejileri ve Bazı Uygulama Örnekleri”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XVII, No:4, 2003, s. 353-354.

¹⁰⁰ Burcu Umut Zan, “Elektronik Yayınların Derlenmesi”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXIII, No:2, 2009, s. 308.

¹⁰¹ Erik Oltmans, “Legal Deposit of Digital Materials”, “Çevrimiçi”,<https://www.liberquarterly.eu>,4 Mart 2018.

¹⁰² Meral Alpay, **Kütüphanecilik Terimleri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1973, s. 79.

3. Boyutlara göre yerleştirme.

4. Dikey yerleştirme.¹⁰³

İhtisas kütüphanelerinde hangi tür yerleştirme metodunun kullanılacağı kütüphanenin dermesine göre değişiklik gösterir. Örneğin bir harita kütüphanesinde dermenin çoğu harita, atlas, resim vb. olabilir. Bu materyallere en uygun yerleştirme şekli yatay yerleştirmedir. Bir başka ihtisas kütüphanesi olan müzik kütüphanelerinde ise kitaplar, ses kayıtları, video kayıtları gibi materyaller mevcuttur. Bunlar içinde en uygun yerleştirme metodu yan yana yerleştirmedir.

İhtisas kütüphanelerinin dermesi farklı materyallerden oluşmaktadır. Depolarda farklı materyal için genellikle farklı depo ekipmanı kullanılmaktadır. Örneğin; kitaplar için raflar uygunken, harita, fotoğraf, teknik resim, filmler için özel dolaplar daha uygundur.¹⁰⁴

Kütüphanelerdeki kaynakların hızla artması daha iyi hizmet verebilmek için yerleştirme sistemlerine ihtiyaç hissettirmiştir. Bu sistemler şunlardır:

1. Sağlama sırasına göre yerleştirme.
2. Sistemik olarak yerleştirme.
3. Konularına göre kabaca yerleştirme.¹⁰⁵

Hangi yerleştirme sisteminin kullanılacağı kütüphane türüne, amaçlarına, kaynakların nitelik ve kullanım sırasına vb. etkenlere göre değişiklik gösterir. Ancak kaynaklar için uygun depolama hizmetleri verilemeyecekse ya da bu kaynaklar korunamayacaksa, bunların saklanmak yerine hiç alınmaması daha yeğdir.¹⁰⁶

İhtisas kütüphanelerinde hangi yerleştirme sisteminin kullanılması gerektiğine dair bir kesinlik yoktur. Diğer kütüphane türlerini etkileyen faktörler ihtisas kütüphaneleri için de geçerlidir. Bu kütüphanelerin dermesi bir ya da birkaç alana hitap ettiği için yerleştirme sistemi olarak “sağlama sırası” veya “kullanım sıklığı” da kıstas olarak alınabilir. Kütüphanelerin dermelerinin içeriği kadar estetik görünmesi de önemlidir. Bu anlamda boyut olarak birbirine yakın olan kaynakların bir arada yerleştirilmesi tercih edilebilir.

---

¹⁰³ Suzan Poşul, **a.g.y.**, s. 27.

¹⁰⁴ Claire Guinchat ve Michel Menou, **Bilgi ve Dokümantasyon Çalışma Tekniklerine Genel Giriş**, çev. Sönmez Taner, Ankara, Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, 1990, s. 162.

¹⁰⁵ Suzan Poşul, **a.g.y.**, s. 30.

¹⁰⁶ Claire Guinchat ve Michel Menou, **a.g.e.**, s. 74.

1.5. İhtisas Kütüphanelerinde Bütçe

Kütüphaneler, kullanıcılara istenilen kaynağı en doğru ve hızlı bir şekilde vermekle mükelleftirler. Bu hizmeti gerçekleştirmek amacıyla çeşitli üretim araçlarını sağlamak zorundadır. Tüm bu hizmetleri karşılayan kütüphaneler kâr amacı taşımazlar.¹⁰⁷

Bütün kütüphanelerin amacı kullanıcıya en iyi hizmeti verebilmektir. Bu hizmeti verebilmek için de iyi bir altyapı gerekmektedir. Bu da iyi planlanmış bir bütçeyle mümkündür. Bütçeleme aşamasında kütüphaneler iki sorunu çözmek zorundadır. Bunlardan ilki; verilmek istenen hizmeti ilgililere gerekçeleriyle anlatarak kaynak parayı sağlamaktır. Diğeri ise; sağlanan parayı en etkin şekilde kullanarak bir sonraki senenin bütçesi için zemin hazırlamaktır.¹⁰⁸

Bazı ihtisas kütüphanelerinde kütüphane harcamaları için ayrı fon oluşturulurken, bazılarında da bu masraflar için ayrılan fonların miktarı kütüphane tarafından karşılanmaktadır.¹⁰⁹ Planlama şekilleri genel olarak şöyledir.

- Kütüphanenin giderlerine göre bütçesinin belirlenmesi.
- Her kullanıcı için bütçenin belirlenmesi.
- Kütüphanenin bağlı olduğu kurumun özelliklerine göre bütçe belirlenmesi ve kurum üzerinden belirli bir bütçenin kütüphane için ayrılması.¹¹⁰

İhtisas kütüphanelerinin giderleri bağlı oldukları kuruma göre değişse de genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

1. Kütüphanenin sahip olduğu koleksiyonla ilgili kitap, dergi, veri tabanı vb. giderler.
2. Depolama hizmetleri için raf, masa, fotokopi makinası gibi malzemelerle ilgili giderler.
3. Kütüphaneler arası iş birliği ve ödünç alma hizmeti ile ilgili giderler.
4. Kırtasiye masrafları.

¹⁰⁷ Aysel Yontar, “Kütüphaneler İçin Maliyet Hesaplarına Giriş”, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 1990, s. 94.

¹⁰⁸ Kamil Yeşiltaş, “Kütüphanelerde Bütçe Yönetimi”, “Çevrimiçi”, <http://kaynak.unakorg.tr/bildiri/unak02/u02-16.pdf>, 23 Şubat 2018.

¹⁰⁹ E. B. Jackson ve R. L. Jackson, “Industrial Special Library Universe a Base Line Study of Its Extent and Characteristics”, **Journal of the American Society for Information Science and Technology**, C:XXVIII, No:3, 1977, s. 135.

¹¹⁰ Special Libraries: a Guide for Management, ed. Edward G. Strable, New York: **Special Libraries Association**, 1966, s. 57 ; aktaran : Emine Nergiz, **a.g.e.**, s. 24.

5. Kadrolu, sözleşmeli ve geçici personel harcamaları.

6. Diğer giderler. (kira, yakıt, temizlik vb.)¹¹¹

İhtisas kütüphanelerin gelirlerini ise şöyle sıralayabiliriz:

1. Kütüphanenin altında çalıştığı kurum, şirket, üniversite gibi bağlı bulunan kurumlardan sağlanan bütçe.

2. Kütüphane içindeki fotokopi, satın alma, reklam gibi kalemlerden karşılanan bütçe.

3. Bağış ile sağlanan bütçe.¹¹²

Kütüphane bütçesi hazırlanırken ilke olarak bazı noktalara dikkat etmek gerekir. Dikkat edilmesi gereken bu noktalar şunlardır:

- Yapılacak harcamalar hususunda gerçekçi olmak ve doğru bilgileri sunmak.
- Yönetim kadrosundakilerin güvenini kazanmak ve üst yönetim kadrolarında bulunanları ikna etmek.
- Profesyonel bir şekilde örgütlenmeyi kurmak.
- Muhasebe biriminin iyi olması.
- Esnek ve yeniliklere açık olmak.¹¹³

Gerçekçi ve profesyonel bir şekilde oluşturulmuş bir bütçenin hiç şüphesiz kuruma çok faydası vardır. Ancak tam tersi de mümkündür. Bütçe oluştururken önceden tahmin edilemeyen bir durum ortaya çıkabilir. Bu durum bütçeyi hazırlayan uzmanların her zaman bir “b planı” oluşturmalarını gerektirmektedir. Örneğin hızla gelişen teknoloji karşısında her gün yeni bir ürün ortaya çıkmaktadır. Kütüphanenin bu değişime ayak uydurabilmesi doğrultusunda hiç hesapta olmayan bu harcama bütçeyi sarsabilir. Bu nedenle iyi bir bütçe planı oluşturmak önemlidir. İyi hazırlanmış bir bütçeleme şu maddeleri içerir:

- Bütçe talebinin oluşturulması ve geliştirilmesi.
- Bütçe talebinin üst yönetime onaylanması için sunulması.
- Şüphe duyulması halinde bu talebin tekrar gözden geçirilmesi.
- Bütçe talebinin onaylanması halinde uygulanmaya konması.

¹¹¹ Kamil Yeşiltaş, **a.g.y.**, s. 2-3.

¹¹² Hasan Diriarın, **a.g.e.**, s. 60.

¹¹³ İlhan Cemalcılar, **İşletme Bütçeleri**, Eskişehir: Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, 1965, s. 25.

- Yapılan harcamaların kontrolden geçmesi.¹¹⁴

İhtisas kütüphanelerinde iyi bir hizmet vermek için tahsis edilen bütçenin yeterli olması gerekmektedir. Bahsedilen maddeler incelendiğinde üzerinde en çok durulan hususun kurumun üst yönetiminin yeterli bütçe ayırması konusunda ikna etmek olduğu görülmektedir. Bütçe hazırlama olayı bütün bir yılı ilgilendiren hatta bir sonraki yıla ilgili harcamaların öngörülmesini gerektiren zor bir süreçtir. Kütüphaneye ayrılacak olan bütçe genellikle kurumun yöneticilerinin kararına bırakılır. Bu nedenle ihtisas kütüphanesinde bu alanla ilgili çalışan personelin bu durumu çok iyi açıklaması gerekir. Kütüphaneci ya da uzmanın rapor vs. belgelerle kütüphane için ayrılacak bütçenin kurum için gerçekten gerekli olduğu konusunda üstlerini ikna edebilmesi gerekmektedir.

Ayrıca bütçe planı hazırlanırken diğer birimlerde çalışan personelle iletişim halinde olunması yapılacak harcamalarda daha gerçekçi olmayı ve gereksiz satın alma gibi davranışları önleyecektir. Bu nedenle kütüphane birimlerinde görev tanımları iyi yapılmalıdır. Her birim amirinin alt kadrolarındaki kişilerle fikir alışverişi yaparak bütçeleme sürecine katılması gerekmektedir.¹¹⁵

1.6. İhtisas Kütüphanelerinde Karşılaşılan Sorunlar

İhtisas kütüphanelerinde karşılaşılan sorunları şu şekilde derleyebiliriz. Bunlar aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır:

1. Personel sorunu.
2. Kütüphanenin bina yapısıyla ilgili sorunlar.
3. Kütüphanenin çalışma saatleri ile ilgili sorunlar.
4. Kütüphane kullanıcısının karşılaştığı maddi sorunlar.
5. Kütüphane kullanıcısının kaynağa ulaşma sorunu.
6. Kütüphanenin farklı koleksiyonlara sahip olamama sorunu.¹¹⁶

---

¹¹⁴ Inez L. Ramsey, **Library Planning and Budgeting**, New York, **Franklin Watts**, 1986, s.75; aktaran: Kamil Yeşiltaş, **a.g.y.**, s. 7.

¹¹⁵ Kamil Yeşiltaş, **a.g.y.**, s. 10.

¹¹⁶ M. Nafiz Duru, Hasan Aydın, “Üniversite/Araştırma Kütüphanelerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, **İstanbul Aydın Üniversitesi Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu**, No:37, 2015, s. 71-74.

1.6.1. Personel Sorunu

Türkiye’de ihtisas kütüphanelerinde çalışan kütüphaneci sayısı yeterli değildir. Ayrıca çalışan personelin alanlarıyla ilgili yetkinlikleri zayıftır ve pek çoğunun yabancı dil bilgileri yetersizdir.¹¹⁷

İhtisas kütüphanelerinde istihdam edilen personelin yetersiz bulunmasının en önemli nedeni buralara ayrılan bütçenin az olmasından kaynaklanmaktadır. Kütüphaneciye ayrılan tek ödeneğin maaş olarak düşünülmemesi gerekir. Kütüphanecinin kendini geliştirmesi için de kendine ayrılan bir bütçeye ihtiyacı vardır. Örneğin yabancı dil ve teknolojik alanlardaki yeniliklere ayak uydurması açısından alması gereken eğitimler kurum tarafından karşılanmalıdır.¹¹⁸

İhtisas kütüphanelerinde yaşanan diğer bir sorun da genelde meslek dışı olan kişilerin bu alanlarda istihdam edilmesidir. Kütüphanelerde verilen hizmetler özel konularla ve akademik alanlarla ilgilidir. Doğal olarak destek almak amacıyla başka mesleklerden personel istihdam edilebilir. Örneğin; bilgisayar teknolojisiyle ilgili alanlarda mühendis, yazılımcı vb. meslek dallarından destek alınabilir. İkinci bir örnek üniversitelerin ihtisas kütüphaneleridir. En basit anlamda bir tarih kütüphanesi alanıyla ilgili kitapları sağlarken, bu bölümde çalışan akademisyenlerden görüş alınmalıdır. Eğer kurumlar kütüphanelerinde bu işi alan dışı personele yaptırırlarsa hizmet kalitesi düşer. Çünkü kütüphanecilik sadece kitapları kullanıcıya vermek işi değildir. Bilginin düzenlenmesi, sağlanması, korunması vb. işlemler teknik bilgi ve beceri gerektirir. Bu da ancak bu alanda yetişmiş, öğrenim görmüş ve mesleğini seven kütüphanecilerle mümkündür.

İhtisas kütüphanelerinde kütüphaneci dışında çalışan personel işçi, ayniyatçı, sekreter, güvenlik görevlisi vs. görevlilerdir. Bu kişiler de elbette kütüphane için son derece önemli ve değerlidir. Ancak kütüphaneyi kütüphaneci olmadan düşünemeyiz. İyi bir hizmet vermek adına tüm personelin birbiriyle entegre olmuş şekilde çalışması gerekir. Birbirine destek olmakla birinin işini tam anlamıyla diğerine yüklemek kütüphanecilik etiği adına kabul edilemez.

¹¹⁷ Bengü Çapar, “Türkiye’de Kütüphane Hizmetleri Alanında İnsan Gücü Planlaması”, **Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni**, C:XXX, No:2, 1981, s. 101.

¹¹⁸ M. Nafiz Duru, Hasan Aydın, **a.g.y.**, s. 72.

Bu sorunların önüne geçebilmek için kurumların görev tanımlarını iyi yapmaları ve yönetmeliklerini bu esaslara dayanarak oluşturmaları şarttır.

1.6.2. Kütüphanenin Bina Yapısıyla İlgili Sorunlar

Kütüphane binaları inşa edilirken çoğu zaman mevcut kullanıcı sayısı dikkate alınmaktadır. Ancak mevcut durum yerine kütüphanenin büyüyeceği düşüncesiyle daha geniş mekânlar tasarlamak daha doğru olacaktır.¹¹⁹

İhtisas kütüphaneleri genellikle bağlı oldukları kurumun içerisinde inşa edilirler. Kullanıcı profili çoğu zaman kurumun çalışanlarıdır. Ancak dışardan gelebilecek kullanıcıların da kütüphaneyi kullanma istekleri olabilir. Özellikle görsel-ışitsel malzemeler kütüphane dışına çıkarılamayacağı için bu malzemeleri kullanmak isteyen kişiler mağduriyet yaşayabilirler. Ayrıca kütüphanenin ihtiyaç duyacağı malzemelerin artması da bu sorunun büyümesine neden olacaktır.

Tüm bu fiziksel sorunları önlemek adına dijital kütüphanecilik hizmeti vermek pek çok sorunu ortadan kaldıracaktır. Dijital kütüphaneciliğin sağlayacağı faydaları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Kütüphane için büyük bir bina inşa etme ihtiyacı ortadan kalkacaktır.
- Kullanıcı için mobilya, malzeme ihtiyacı ortadan kalkacak; kullanıcının zamanı ve parası kendine kalacaktır.
- Kütüphane binası için tadilat, temizlik, aydınlatma vb. masraflar ortadan kalkacaktır.
- Personel istihdamında tasarruf sağlanabilecektir.¹²⁰

Dijital kütüphanecilik günümüz koşullarında hayat kurtarıcıdır. Bahsedilen özellikler klasik kütüphane binasını ortadan kaldırmaya yönelik değil destek olması açısından değerlidir. Özellikle kurum dışından gelecek araştırmacılar açısından kütüphanenin dermesine ulaşabilmek çok önemlidir. Bu sebeple ihtisas kütüphanesi binaları oluşturulurken ne çok büyük olmasına ne de çok küçük olmasına bilhassa dikkat edilmelidir.

---

¹¹⁹ Berrin Küçükcan, Ayşe Öztürk, “Kütüphane Binası Kullanıcıları Arasındaki İletişimde Binanın Rolü”, **I. Uluslararası Bilgi Hizmetleri Sempozyumu**, İletişim, İstanbul, Türkiye, 25-26 Mayıs 2006, 2007, s.335.

¹²⁰ M. Nafiz Duru, Hasan Aydın, **a.g.y.**, s. 77.

Mümkünse bir mimarla kütüphaneci iş birliğinde gerçekçi bir araştırma yapılmalı ve bunun neticesinde ihtiyaç duyulacak boyutlarda bir bina inşa edilmelidir. Kütüphanenin verimli bir şekilde çalışabilmesi için uygulanabilecek en iyi yöntem budur.

1.6.3. Kütüphanenin Çalışma Saatleri ile İlgili Sorunlar

Kütüphane kullanıcılarının en büyük sorunlarından biri de kütüphanenin çalışma saatleri ile ilgilidir. Ayrıca istenen materyalin kullanıcıya ulaşımında zaman kaybetmesi ve bazı kütüphane birimlerinin randevu vererek çalışması pek çok sorun yaratabilmektedir.¹²¹

Dijital kütüphaneciliğin gelişmesiyle birlikte mesai saatleriyle ilgili sorun kısmen ortadan kalkmıştır. Ancak bu gelişme yeterli değildir. Günümüzde pek çok üniversite kütüphanesi tam gün(24 saat) hizmet vermektedir. Çünkü pek çok kullanıcı gün içinde işe gitmektedir. Kütüphaneden istifade edebilmeleri için ya mesai sonrasında ya da hafta sonunda araştırma yapmak zorundadırlar. İhtisas kütüphaneleri 24 saat açık olmasa bile geç bir saate kadar mesai yaparak bu soruna çözüm getirebilir.

1.6.4. Kütüphane Kullanıcısının Karşılaştığı Maddi Sorunlar

Kütüphane kullanıcılarının büyük bir çoğunluğunu öğrenciler oluşturmaktadır. Bilgi; günümüzde en büyük güç olarak addedilir. Bu yüzden bilgiye ulaşmakta fırsat eşitliği sağlanması gerekir. Özellikle ihtisas kütüphaneleri için kullanıcı bir kaynağa başka bir kütüphaneden ulaşma fırsatına sahip olmayabilir. Bu da kullanıcıyı kütüphaneye doğrudan ulaşmak zorunda bırakmaktadır. Dolayısıyla bunun maddi bir karşılığı olmaktadır. Bu maddi sorunlar şu şekilde sıralanabilir:

- Kullanıcının yol parası sorunu.
- Kullanıcının beslenme masrafları sorunu.
- Kütüphaneler arası ödünç alma isteğiyle getirtilecek kaynakların masrafları sorunu.
- Kaynakların fotokopi, fotoğraf vb. hizmetlerinin masrafları sorunu.¹²²
- Kullanıcının bu süreçte barınma masrafı sorunu vb.

¹²¹ M. Nafiz Duru, Hasan Aydın, **a.g.y.**, s. 77.

¹²² M. Nafiz Duru, Hasan Aydın, **a.g.y.**, s. 79.

Tüm bu masraflar özellikle öğrenci olan kullanıcılara stres yaşatabilmektedir. Bu sorunu aşmak için ihtisas kütüphaneleri özellikle lisans öğrencileri için ücretlendirmelerde indirimine gidebilir veya fotokopi hizmeti yerine tarama hizmetlerinin çoğaltılmasıyla kısmen de olsa bu sorunları azaltabilir.

1.6.5. Kütüphane Kullanıcısının Kaynağa Ulaşma Sorunu

İhtisas kütüphanelerindeki her tür kullanıcı aradıkları kaynaklara hızlı, doğru ve eksiksiz şekilde ulaşmak isterler. Ayrıca aradıkları kaynakların güncel olması da beklentileri arasındadır. Yapılan araştırmalar bu hizmetin tam anlamıyla beklentilere cevap veremediği doğrultusundadır.¹²³

Günümüzde çoğu esere tam metin şeklinde internetten ulaşılması mümkündür. Fakat ihtisas kütüphaneleri kurumla ilgili güvenlik, bilginin gizli kalması gibi nedenlerle bu yayınları elektronik ortamda vermeyebilir. Bu nedenle özellikle dışardan gelen kullanıcı istedikleri kaynaklara ulaşmakta zorluk yaşamaktadır. İhtisas kütüphaneleri bu sorunu çözebilmek adına online danışma hizmeti ile kullanıcıya yardımcı olabilir.

İhtisas kütüphanelerinin koleksiyonları kuruma özel olduğundan, bazı kaynakların sayısı sadece bir olabilmektedir. Bu durumda bu eserler ödünç verilmeyecektir. Bu sorun ilgili eserin belirli bir kısmının ya da tamamının elektronik ortamda kullanıcı hizmetine sunulmasıyla çözülebilir.

1.6.6. Kütüphanenin Farklı Koleksiyonlara Sahip Olamama Sorunu

İhtisas kütüphanelerinin koleksiyonları sadece basılı kaynaklar değildir. Bu nedenle kütüphaneden yararlanmak isteyenlerin isimleri “okuyucu” kavramından “kullanıcı” kavramına geçmiştir. Kurumlar ticari amaçlı olsa bile kütüphane en genel anlamıyla hizmet veren yerlerdir. Sundukları hizmet de bilgi hizmetidir. Özellikle ihtisas kütüphaneleri farklı alanlarda bilgiyi kullanmak isteyen kullanıcılara sunmakla yükümlüdürler. Çünkü ihtisas kütüphaneleri özel bir kullanıcıya hitap ederler. Bu yüzden kullanıcının dışarda ya da kendi imkânlarıyla ulaşamayacağı malzemeleri bu kütüphane türünün karşılaması oldukça önemlidir.

---

¹²³ Ahmet Çelik, Nazan Uçak, “Üniversite Kütüphaneleri Üzerine”, **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C:X, No:2, 1993, s. 117-118.

Her tür kütüphanede kütüphanecinin başlıca amaçlarından biri kütüphane dermesini güncel tutmaktır. Özellikle genç nesil bilgiye ulaşmakta basılı kaynaklardan çok elektronik kaynakları tercih etmektedir. Bunun neticesinde de elektronik ortamdaki kaynaklara en hızlı ve en doğru şekilde erişim mecburi hale gelmiştir.¹²⁴ Özellikle ihtisas kütüphaneleri bağlı oldukları kurumla ilgili en güncel bilgileri elektronik ortamda duyurmalıdır. Kütüphane kullanıcısının öneri ve talepleri doğrultusunda kütüphane dermesi sürekli güncellenmeli ve kullanıma hazır hale getirilmelidir.

Yönetim, ihtisas kütüphanelerinde lazım olan kitap dışı koleksiyonları önemsemeli ve buna özel bütçe ayırmalıdır. Çünkü bu tür kütüphanelere kullanıcı sadece okuma amaçlı değil bu materyallerin kullanımı için de gelebilmektedir. Özellikle bazı malzemelerin alımı çok pahalı olacağından kütüphanenin bu hizmeti karşılaması kullanıcıya büyük yarar sağlayacaktır.

Bir kütüphaneyi zengin yapan başlıca şey sahip olduğu dermedir. İhtisas kütüphaneleri de bu anlamda dermelerini teknolojideki ve çalıştıkları kurumun alanıyla ilgili bilgileri takip ederek zenginleştirmelidir. Örneğin kullanıcı müzikle ilgili bir araştırma yapmak istendiğinde farklı bir kütüphane türüne değil öncelikle müzik kütüphanelerine yönelmelidir. Bu örnek diğer ihtisas alanlarına hitap eden kütüphaneler için de geçerlidir.

1.7. İhtisas Kütüphanelerinde Bilgi Yönetimi

Bilgi geçmişten günümüze insanoğlunun hayatta kalmasını sağlayan en önemli araçtır. Özellikle çağımızda, gelişen teknolojiyle birlikte bütün bilim dallarında daha önce görülmemiş hızda ve sayıda bilgi ve belge patlaması yaşanmaktadır. Bilginin en güvenilir ve doğru kaynağı olan kütüphaneler de diğer tüm kurumlar gibi bu gelişmelerden ilk etkilenen yerlerdendir. İhtisas kütüphaneleri de bağlı oldukları kurumda biriken bilgi ve belgelerle kendini yenilemek ve geliştirmek durumundadır. Bununla başa çıkabilmek için üretilen kurumsal bilginin profesyonel bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir.

---

¹²⁴ Sami Çukadar “v.d.”, “Türkiye’de Üniversite Kütüphaneleri: Mevcut Durum ve Gelecek”, “Çevrimiçi”, <http://hdl.handle.net/11147/2565>, 4 Mart 2018.

Bilgi yönetimi, kurum içinde gitgide artan bilgiyi güncelleyen, bu bilgileri erişebilir kılan, kullanıcının ihtiyaç duyduğu bu bilgileri düzenleyen ve gerekli olan bilgiyi yayan bir alandır.¹²⁵ Kütüphaneler bilgi yönetimi sürecinde aşağıdaki soruları açıkça cevaplayabilmelidir. Bunlar şu konulardan oluşmaktadır:

- Kurumun hedeflerinin gerçekleşmesinde ne tür bilgiler etkilidir?
- Kurumda çalışan personel için hangi tür bilgiler önceliklidir?
- Elde olan bilgilerin kullanım sıklığı?
- Kurumda üretilen bilginin kurum tarafından kullanılma sıklığı nedir?
- Eksikliği hissedilen bilgi hizmeti türü nedir?
- Eksikliği hissedilen bilgilerin telafisi için ne yapılmalıdır?¹²⁶

İhtisas kütüphanelerinde her bilgi ya da belge dışarıya verilmeyebilir. Örneğin; ticari şirketler ya da güvenlik firmaları için kimi bilgilerin kullanım alanı sadece işletilen kurumla sınırlıdır. Bu bilgilerin kurum dışına çıkmasını engellemek ve gerekli hallerde uygun şartlarda sağlamak da ihtisas kütüphanelerinin görevleri arasındadır. Bunu sağlayabilmek için de bilgi yönetimine hâkim olmak esastır.

İhtisas kütüphaneleri, bağlı oldukları kurumla ilgili bilgi kaynaklarını analiz etmekle ve sınıflandırmakla yükümlüdürler. Çünkü kurumlar, farklı türde bilgi desteğine ve akışına ihtiyaç duyarlar.¹²⁷ Bu noktada ihtisas kütüphanecilerinin bilgi kaynaklarını yönetmek kadar bilgiyi yönetmek konusunda da uzmanlaşmış olmaları gerekir. Kütüphanecilik mesleğinin ayrıntıları kadar, çalışılan alanla ilgili beklenen niteliklere de sahip olmak hem kütüphane açısından hem de çalışılan kurum açısından ihmal edilmemesi gereken çok önemli bir husustur. Çünkü arzu edilen başarı ancak bilginin yönetilmesi ve bunun neticesinde alınan önlemlerle mümkündür. Bu anlamda ihtisas kütüphaneleri bağlı oldukları kurumların beyni gibi bir işleve sahiptir.

---

¹²⁵ R. Harrison ve J. Kessels, **Human Resource Development in a Knowledge Economy**, New York: Palgrave Macmillan Pub., 2004, s.39 ; aktaran : Nezahat Güçlü, Kseanela Sotirofski, "Bilgi Yönetimi", **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, C:IV, No:4, 2006, s. 355.

¹²⁶ Fahrettin Özdemirci, Cengiz Aydın, "Kurumsal Bilgi Kaynakları ve Bilgi Yönetimi", **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXI, No:2, 2007, s. 170.

¹²⁷ Fahrettin Özdemirci, "Arşivlerimizin Kurumsal Yapılanma Gereksinimleri. Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını": **Türk Kütüphaneciler Derneği'nin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri 17-21 Kasım**, Türk Kütüphaneciler Derneği, 1999, s. 367.

İKİNCİ BÖLÜM

MÜZİK KÜTÜPHANELERİ VE DR. EROL ÜÇER MÜZİK İLERİ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (MIAM) KÜTÜPHANESİ

2.1. Müzik

2.1.1. Tanımsal Çerçeve

Müzik; “İnsan ya da çalgı seslerinin, belli bir biçimsel güzellik ya da duygusal ifade yaratacak biçimde düzenlenerek bir araya getirilmesini içeren sanat dalı”¹²⁸ şeklinde ifade edilmektedir.

Köken olarak müzik kelimesi, Antik Yunancadaki museike/mous teriminden gelmektedir. Museike/mous; Yunan mitolojisinde Musalara ait olan esin perileri olarak geçer ve şairlere ilham veren tanrısal bir varlık olarak bilinir.¹²⁹

İnsan, var olduğu zamanlardan beri algıladığı sesleri değerlendirmiş ve bunu anlatım biçimine dönüştürerek müziği meydana getirmiştir.¹³⁰ Bu nedenle kökü insanlık tarihi kadar eski olan müzik başlı başına bir araştırma alanıdır. Ruhani bir varlık olan insanın, duygu ve düşüncelerini iletmesinin en etkin ve yaygın yollarından biri müziktir.

2.1.2. Tarihçe

Tarih öncesi dönemlerde dünyanın farklı yerlerinde farklı uygarlıklar yaşamıştır. Bu gerçekten yola çıkıldığında, müziğin tarihini en eski toplumlara kadar inilerek açıklamak gerekir. Örneğin; M.Ö. 5 bin yıldan eski olduğu düşünülen ve dünyanın hemen hemen her yerinde günümüze kadar varlığını korumuş müzikle ilgili tarihi eserlere bakıldığında bunların küçük ve ilkel müzik aletleri olduğu kabul edilmektedir. Aralarında küçük farklar olan ve birbirine oldukça benzeyen bu aletlerin, müzik icra etme tekniklerini sözel yollarla kültürler arasında yaymış olduğu görülmektedir.¹³¹

¹²⁸ “Müzik”, **Ana Britannica : Genel Kültür Ansiklopedisi**, İstanbul : Ana Yayıncılık, 1989, s. 361.

¹²⁹ Mehmet Ali Akkaya, “Bilgi Kaynağı Olarak Müzik Notaları ve Türkiye’deki Erişim Tercihlerine İlişkin Genel Bir Bakış”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXIX, No:1, 2015, s. 8.

¹³⁰ A. Say, “Müzik Tarihi”, **Müzik Ansiklopedisi**, İstanbul, 2012, s. 17.

¹³¹ “A Short History of Musical Notation”, “Çevrimiçi”, <http://www.mfiles.co.uk/music-notation-history.htm>, 28 Mayıs 2018.

Antik Yunan kültüründe müziğe ilişkin kuramlar geliştirilmiş ve bu kuramlar sayesinde günümüz çoksesli müziği meydana gelmiştir. Platon (M.Ö. 427- M.Ö. 347) ve Aristoteles (M.Ö. 384- M.Ö. 322) gibi düşünürleri müzik ve müziğin varlıklar üzerindeki etkileri üzerine yazılar yazmıştır.¹³² Antik Yunan müziği - kısmen de olsa- Orta Çağ Avrupa'sına geçmiş ve yaklaşık bin yıl boyunca kendi içinde farklılaşarak Batı dünyasının çok sesli müziği olarak kalmıştır.¹³³

Orta Çağ Avrupa'sında din her alanda olduğu gibi müzik alanında da etkisini göstermiştir. Bu kültür coğrafyasında müzikten, Hristiyanlığın gerekliliklerini yerine getirmede bir araç olarak yararlanılmıştır.¹³⁴ Bu dönemde müzik; tek sesli, çalgı kullanılmayan, kutsal addedilen, duaları kolay bir şekilde ezberlemeye yarayan bir araç olarak toplum içinde önemli bir fonksiyon icra etmiştir.¹³⁵

Kilise etkisi altında kalan müziğin, tek sesli müzikten çoksesli müziğe evrilmesi Rönesans ile gerçekleşmiştir.¹³⁶ Aydınlanma Dönemi olarak nitelendirilen dönemde ise her alanda olduğu gibi müzik alanında da yenilikler yapılmıştır.¹³⁷ Bu dönemin en önemli özelliği; müziğin şiir ve dans etmenlerinden ayrışması ve armoni biliminin etkisi altında gelişmesidir.¹³⁸ Rönesans döneminde, gelişen baskı tekniği ile birlikte tüm Avrupa'da nota basımları gerçekleşmiştir. Günümüzde bilgisayar teknolojisinin sunduğu olanaklarla farklı formlarda nota basımı yapılmakta ve bu alanda her geçen gün gelişme kaydedilmektedir.¹³⁹

---

¹³² İ. Boran, K. Y. Şenürkmez, “**Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği**”, 2. Baskı, İstanbul : Yapı Kredi, 2010, s. 12.

¹³³ Mehmet Ali Akkaya, **a.g.e.**, s. 11.

¹³⁴ D. Leech-Wilkinson, “**The Modern Invention Medieval Music: Scholarship, Ideology, Performance**”, Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 37.

¹³⁵ E. İlyasoğlu, “**Zaman İçinde Müzik: Başlangıcından Günümüze Örneklerle Batı Müziğinin Evrimi**”, 6. bs., İstanbul: Yapı Kredi, 2001, s. 9.

¹³⁶ Avrupa'da ortaçağdan sonra insancılığın etkisiyle ortaya çıkan, klasik ilkçağ kültürünü temel alarak gelişen, her alanda bir yeniden doğuş olan, toplumsal, siyasal, ekonomik değişimlere yol açan ve yüzyıllarca süren bilim ve sanat akımı (İsmail Coşkun, “Modernliğin Kaynakları: Rönesans Üzerine Bir Değerlendirme”, **Sosyoloji Dergisi**, 2003, s. 45).

¹³⁷ Aydınlanma Çağı olarak adlandırılan tarihsel dönem, aydınlanma felsefesinin 18. yüzyılda doğup benimsenmeye başladığı dönemdir (Nurettin Öztürk, “Aydınlanma Hareketi ve Yeni Türk edebiyatı”, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2001, 9, s. 46).

¹³⁸ Faik Keskin, “Müzik Kütüphanelerinde Koleksiyon Geliştirme ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1997, s.15.

¹³⁹ Mehmet Ali Akkaya, **a.g.y.**, s. 15.

Türk müzik geleneğine Batı müziğinin etkilerinin, temeli genellikle Osmanlı ordusunun Mehteran Bölüğü'ne dayandırılan ve Tanzimat Döneminde “askeri bandoculuk” alanında atılan adımlar sonucunda söz konusu olduğu düşünülür.¹⁴⁰ Batı müziği, II. Mahmud'un (sal. 1808-1839) 1826 yılında Mehterhâne'yi kaldırıp yerine Mızıka-yı Hümayûn'u kurmasıyla birlikte, Türk müzik geleneğine fiilen nüfuz etmiştir.¹⁴¹ Bu olayın gerçekleşmesinden Cumhuriyet'in ilanına (1923) kadar geçen süre boyunca, Batılı bestecilerin eğitim ve temsil-icra amaçlı ülkemize geldiği bilinmektedir. Böylece evrenselleşmiş Batı müziği Türk müzik tarihinin bir parçası haline gelmiş; çoksesli müziğin etkileri de yapılan müzik çalışmalarında görülmeye başlanmıştır.¹⁴²

Kitle iletişim araçlarında ve teknolojik gelişmelerin sayesinde müziğin en yaygın olduğu dönem 20. yüzyıl olmuştur ve bu gelişmeler günümüzde de devam etmektedir. Müzik alanında yaşanan pek çok yenilik bu alanda eğitimi zorunlu kılmaktadır. Yaşanan bu gelişmelerle birlikte müzik eğitimi veren kurumlar, alanlarındaki gelişmeleri takip etmek ve araştırma yapabilmek için, alanlarına hitap eden kaynakların bulunduğu müzik kütüphanelerine ihtiyaç duymaktadır. Bunun nedeni, müzik kütüphaneleri araştırmacıları ve alanda eğitim gören öğrenciler için özel bir anlam ifade etmesidir. Müzik kütüphanelerinin sahip olduğu kaynaklar diğer kütüphanelerden ayrı özellikler taşımaktadır. Müzik eğitimi veren kurumlar, alanlarında oluşturulmuş bir ihtisas kütüphanesiyle daha anlamlı ve bütüncül bir eğitim müfredatı yürütebilirler.

2.2. Müzik Kütüphaneleri

2.2.1. Tanım: Müzik Kütüphaneleri ve Kitap Dışı Belgeler

Müzik kütüphaneleri, genel anlamda ihtisas kütüphaneleri tanımında olduğu gibi “belirli bir konudaki gereksinimleri karşılayan konu kütüphanesi”¹⁴³ olarak kabul edilir ve ihtisas kütüphanesi sınıfına girer.

Müzik kütüphanesi, konusu müzik olarak belirlenmiş ve bu alana ait kaynaklar içeren kütüphanedir.¹⁴⁴

¹⁴⁰ Mehmet Ali Akkaya, **a.g.y.**, s. 12.

¹⁴¹ “Müzik”, **Müzik Ansiklopedisi**, Ankara, Sanem Matbaası, 1985, s. 1231.

¹⁴² Faik Keskin, “**a.g.e.**”, s. 18.

¹⁴³ “**Special Library**”, *The Librarians Glossary*, London : Andre Deutsch, 1977, s. 774 ; aktaran : Faik Keskin, **a.g.e.**, s. 26.

Bu tanımdan anlaşılacağı üzere müzik kütüphanesinin koleksiyonu müzikle ilgili materyaldir. Ayrıca materyal konusunda bir sınırlama getirmeyen bu tanım, aynı zamanda bir nota ya da ses kaydı arşivini de tanımlamaktadır.¹⁴⁵ Ses kayıtları ise, kitap dışı belgelerin/görsel-işitsel belgelerin yalnızca bir türünü oluşturmaktadır.¹⁴⁶

Kitap dışı belgelerin en çok kullanıldığı kütüphane türlerinden biri müzik kütüphaneleridir. Bir kütüphanenin elinde bulunan malzemelerin çoğunu baskı ürünleri oluştururken; diğer kısmını kitap dışı belgeler oluşturmaktadır. Kitap dışı belgelerin ise tanımı şöyledir: “Sağlanmaları, kataloglanmaları, kullanımları ve depolanmaları konusunda, kitaplar için hazırlanmış kuralların yeterli olmadığı bütün belgeler, kitap dışı belgelerdir”.¹⁴⁷

Ses kayıtları, nota gibi materyal türleri müzik kütüphanelerinin koleksiyonlarında bulunan sınırlı sayıda örneklerdendir. Genel bir sınıflandırma yapılacak olursa kitap dışı belgeler şöyle sıralanabilir.¹⁴⁸

1. Çizgisel/üç boyutlu belgeler: Özgün sanat yapımları, sanat baskıları, sanat kopyaları, diorama, film şeridi, harita, oyuncak türü belge, küre, laboratuvar dosyası, mikrofiş, mikrofilm, mikro opak, mikroskop camı, cam, model, fotoğraf, resim, çanta, kartpostal, poster, radiograf, kabartma model, örnek, stereograf, deneme baskısı, teknik resim, saydam nesnelere.
2. Devingen filmler: Sinema, elektronik görsel kayıtlar, film karesi, görüntü plağı, görüntü şeridi.
3. Ses kayıtları: Ses silindiri, ses plağı, ses şeridi, ses izli film.
4. Karma belgeler: Dosya, çanta, eşzamanlı kullanım belgeleri, şerit cam karması belgeler.

---

¹⁴⁴ “**Special Library**”, s. 560 ; aktaran : Faik Keskin, **a.g.e.**, s. 25.

¹⁴⁵ Ses arşivi; manyetik bant, plak, kasetler gibi materyaller üzerine, arşiv belgesi olabilecek özellikte bulunan söz, müzik v.b.’nin arşividir (Faik Keskin, **a.g.e.**, s. 25).

¹⁴⁶ Frank B. Evans, François J. Himly, Ataman, Peter Walne, **Arşivcilik Terimleri Sözlüğü**, Türkçeye hazırlayan ve genişleten: Bekir Kemal Ataman, Libraririe de Pera, İstanbul, 1995, s. 150.

¹⁴⁷ Jay E. Daily, “**Organizing Nonprint Materials A Guide for Librarians**”, New York, Marcel Dekker, Inc., 1972, s. 4; aktaran: Jale Baysal, “Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar Araçlar Yöntemler”, İstanbul : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1982, s. 98.

¹⁴⁸ “**Non-book Materials Cataloguing Rules, Integrated Code of Practice and Draft Revision of the Anglo-American Cataloguing Rules British Text Part III**”, Second ed., Prepared by the Library Association Media Cataloguing Committee. London, Council for Educational Technology for the United Kingdom and the Library Association, 1973, s. 4 ; aktaran: Jale Baysal, **a.g.e.**, s.97-99.

5. Öğretim programları: Öğretime yönelik makine programı.

6. Bilgisayarla ve makine ile okunabilir belgeler: Bilgisayar şeritleri.

Müzik kütüphanelerinin tanımı yapılırken, kütüphanenin konusu kadar önemli olan bir diğer etmenin içerdikleri koleksiyon olduğu anlaşılmaktadır. Müzik kayıtları kitap dışı belgelerin en eski örneklerindedir. Ses kayıtlarının bu kadar eski bir tarihe sahip olmaları, müzik kütüphanelerinin ortaya çıkışlarında önemli bir paya sahip olduklarını gösterir.

2.2.1.1. Kuruluş Amacı

Müzik kütüphanelerinin kuruluş amacı; müzik alanında yönelen toplumsal talepleri karşılamak ve müzik eğitiminin tamamlayıcı unsuru olmaktır. Bağlı oldukları kuruma göre bazı farklılıklar göstermekle beraber; müzik kütüphanelerinin kuruluşundaki temel amaçlar ortaktır. Müzik kütüphanelerinin temel amacı; kullanıcılarına müzikle ilgili basılı kaynaklar, ses kayıtları ve müzik aletlerini kullanıcı hizmetine sunmaktır.¹⁴⁹

2.2.2. Tarihçe: Kısa Bir Değerlendirme

Kütüphanelerdeki ilk ses kayıtlarının geçmişi, mekanik araçlar dönemine dayanmaktadır. Birinci Dünya Savaşı'ndan önce, ABD'nde opera müziğiyle ilgili ilk gramofon kayıtları koleksiyonu bir üniversite kütüphanesine bağışlanmıştır. Minnesota Eyaleti'nde kurulan St. Paul's Kitaplığı (St. Paul's Library) ise ses kayıtlarının tespit edildiği ilk halk kütüphanesidir. 1940'lı yıllarda İngiltere'de bulunan halk kütüphanelerinde ikinci ses kayıtları örneklerine rastlanmıştır. Avrupa'nın pek çok yerinde oluşturulan ses kayıtları ulusal arşivler düzeyine çıkmamıştır. İlk ses arşivleri, 1899'da Almanya ve Avusturya'da meydana getirilmiştir.¹⁵⁰ Örneğin; Avusturya Taş Plak Arşivi, Viyana'da 1899 yılında kurulmuştur.¹⁵¹

¹⁴⁹ Lester Asheim, Arthur Byler, "Müzik Kütüphaneleri", **Türk Kütüphaneciliği**, çev. Asuman Ulusan, Ankara, 1968.

¹⁵⁰ Jale Baysal, **a.g.e.**, s.107.

¹⁵¹ Bernd Otnad: "c", Aus der Arbeit des Archivars: Festschrift für Eberhard Gönner, Ed. by. Gregor Richter, Stuttgart: Staatliche Archivverwaltung Baden-Württemberg, 1986, s. 1-22;aktaran: İshak Keskin, "Yakınçağ'dan Günümüze Türkiye'de ve Avrupa'da Arşivcilik Eğitimi", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, s. 14-15.

Ses kayıtlarıyla ilgili en önemli gelişmeler İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra olmuştur. Teknik araçların çoğalmasıyla birlikte; pahalı ancak geniş koleksiyonlara sahip müzik kütüphanelerinin oluşması sağlanmıştır.

Ayrıca İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Kongre Kütüphanesi (Library of Congress), ses kayıtları için bibliyografik tanım kartları üretmeye başlamıştır.¹⁵²

Floransa'da 1949 yılında tasarlanan ve UNESCO'nun verdiği destekle 1952'de kurulan Uluslararası Müzik Kütüphaneleri Derneği (International Association of Music Libraries-IAML) bu alanda gerçekleşen önemli gelişmelerden biridir. Ayrıca; ses kayıtlarının kataloglanması, müzik hakkında bilgi veren merkezler hakkında çalışmış olan "International Repertory of Music" ile "Abstracts of Musicological Literature" isimli dergiler için oluşturulmuş bir komisyon vardır. Bu komisyonun ismi: "IAML ve International Musicological Society"dir¹⁵³. Bahsedilen bu kurumlar sayesinde müzik kütüphaneleri önemli kazanımlar elde etmişlerdir.

Müzik kütüphaneleri ile ilgili yaşanan en önemli gelişmelerden biri 1964 İngiliz Halk Kitaplıkları ve Müzeleri Yasasıdır (British Public Libraries and Museums Law). Bu yasayla birlikte İngiltere'de bulunan tüm kütüphanelerde ses koleksiyonlarından oluşan bir bölüm kurmak zorunlu hale gelmiştir.¹⁵⁴

Yaşanan bu gelişmeler müzik kütüphanesinin bir tür olarak literatüre girmesine önemli katkılar sağlamıştır. Gelişen teknoloji ve yaşanan yenilikler sayesinde konuyla ilgili toplumda bir farkındalık sağlanmıştır.

Dünyada müzik kütüphanelerinin tarihine bakıldığında, başlangıçta müzik alanına özel bir kurumsallaşmanın söz konusu olmadığı görülmektedir. Bu kütüphane türü, genellikle bir halk kütüphanesinde kendilerine ayrılan bir koleksiyon şeklinde varlığını korumuştur. Müzik kütüphanelerinin yavaş gelişmesindeki diğer önemli etken maddi zorluklardır. Çünkü müzik koleksiyonları oluşturmak ve bunlarla ilgili ihtiyaçları karşılamak oldukça pahalıdır.

Türkiye'de, müzik kütüphaneleri bir ihtisas kütüphanesi olarak değil; bağlı oldukları kurumların bünyesinde oluşturulmuş müzik koleksiyonları şeklinde ortaya

---

¹⁵² Jale Baysal, "a.g.e.", s.107-108.

¹⁵³ Jale Baysal, "a.g.e.", s.109.

¹⁵⁴ Jale Baysal, "a.g.e.", s. 108.

çıkıştır. Bu durumun en önemli nedeni; konuyla ilgili herhangi bir kanunun yürütmeye konmamasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.¹⁵⁵

Bir ihtisas alanı olarak müzik kütüphaneleri ile ilgili çalışmalar Adnan Ötügen'in 1940 yılında başlattığı kütüphanecilik kursları ile başlamıştır.

1954 yılına kadar süren kütüphanecilik kurslarının öğrencilerinden olan Ahmet Borcaklı, Milli Kütüphane'nin yönetiminde olan ilk müzik kütüphanesinin kurucusu olarak bilinir. Aynı zamanda bir şan sanatçısı olan Borcaklı, 1958 yılında resmi olarak hizmete açılan müzik bölümünde önemli çalışmalara imza atmıştır.¹⁵⁶ Borcaklı, emekli olduktan sonra, 1980'de, Gültekin Oransay öncülüğünde müzik kütüphaneciliği eğitimini başlatmak istemiştir. Bu amaçla, önce Ege Üniversitesi, daha sonra 9 Eylül Üniversiteleri Güzel Sanatlar Fakültesinde müzik kütüphaneciliği ile ilgili bölüm açılmıştır. Ancak, müzik kütüphaneleri ile ilgili eğitimin kütüphanecilik bölümlerinde verildiği gerekçesiyle bu bölümler YÖK tarafından 1983 yılında bu bölümler kapatılmıştır.¹⁵⁷ Günümüzde ise özel müzik okulları, konservatuvarlar, yüksekokul ve üniversitelerin müzik bölümleri, Türkiye'de müzik kütüphanelerinin gelişmesinde önemli rol oynamaya devam etmektedir.

2.3. Müzik Kütüphanelerinin Türleri

İhtisas kütüphaneleri gibi müzik kütüphaneleri de bağlı oldukları kurumların amaçlarına yönelik hizmet verirler ve bu kurumların türlerine göre sınıflara ayrılırlar. Faik Keskin tarafından yapılan bir sınıflandırma denemesi müzik kütüphanelerinin türlerini şu şekilde vermektedir:

1. Ar-Ge müzik ihtisas kütüphanesi.
2. Genel akademik müzik ihtisas kütüphanesi.
3. Genel kamu amaçlı müzik kütüphanesi.
4. Ticari üretim amaçlı müzik kütüphanesi.¹⁵⁸

Önemli bestekâr ya da sanatçıların bağış yoluyla oluşturdukları koleksiyonlar, Ar-Ge müzik ihtisas kütüphaneleri için önemli yer teşkil eder. Bursa'da bulunan Zeki

---

¹⁵⁵ Faik Keskin, "a.g.e." s. 26.

¹⁵⁶ Ahmet Borcaklı, "Onuncu Yılında Milli Kütüphane Müzik Bölümü", **Türk Kütüphaneciliği**, C:III, No:17, 1968, s. 155.

¹⁵⁷ Ahmet Borcaklı, "Türkiye'de Müzik Kütüphaneleri Yetiştirme ve Müzik Kütüphaneleri Kurma Sorunu", **1. Müzik Kongresi, Bildiriler**, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1988, s. 6.

¹⁵⁸ Faik Keskin, "a.g.e.", s. 27.

Müren Müzesi bu koleksiyon türüne verilebilecek bir örnektir. Müzede birinci el kaynaklara verilebilecek birçok eser vardır. Sanatçının on bine yakın fotoğrafı, kostümleri, şiir ve notaları, arşiv görüntüleri müzede yer alan önemli koleksiyonlardır.¹⁵⁹

Üniversite, konservatuvar gibi eğitim kurumlarına bağlı olarak oluşturulan müzik kütüphanelerinin amacı; kurumların vermiş oldukları akademik eğitimi desteklemektir. Örneğin; İTÜ Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MİAM) Kütüphanesi öğrencilerin ve akademisyenlerin müzik araştırmalarında kullanacakları önemli bir ihtisas kütüphanesidir.

Halk kütüphanelerinin bünyelerinde oluşturulan müzik bölümlerine ise daha çok Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa’da rastlanmaktadır. Bu bölümler kabaca üç sınıfa ayrılırlar: Geniş araştırma dermeleri, halk kütüphanelerinin sınırlı bütçesi nedeniyle müzik dermesine çok az yer verebildiği bölümler, orta büyüklükteki kütüphanelerin oluşturduğu müzik bölümleri.¹⁶⁰

Film, radyo ve televizyon kurumları gibi ticari amaçlı oluşturulmuş müzik bölümlerine ise özel kanalların arşivleri ve internet tabanlı kütüphaneler örnek gösterilebilir. Örneğin; internet tabanlı bir kanalın müzik kütüphanesinden belli bir ücret karşılığı ya da kanala abone olmak şartıyla yararlanmak mümkündür. Bu kütüphanelerin kazanç sağlamaya yönelik bir hizmet anlayışı vardır.

Müzik kütüphanelerinin türleri bir başka tanımda şöyle sınıflandırılmıştır:

1. Manastır kütüphaneleri.
2. Katedral kütüphaneleri.
3. Din dışı kurumların ve enstitülerin kütüphaneleri.
4. Üniversite kütüphaneleri.
5. Ulusal kütüphaneler.
6. Halk kütüphaneleri.
7. Müzeler.
8. Konservatuvar kütüphaneleri.
9. Müzik merkezlerinin kütüphaneleri.

¹⁵⁹“Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık”, “Çevrimiçi”, <http://sanat.ykykultur.com.tr/sergiler/iste-benim-zeki-muren-bursa>, 30 Mayıs 2018.

¹⁶⁰ Faik Keskin, **a.g.e.**, s. 28.

10. Opera kütüphaneleri.
11. Müzik yayıncılarının kütüphaneleri
12. Radyo istasyonlarının kütüphaneleri.
13. Özel kurumların kütüphaneleri.
14. Özel kütüphaneler.¹⁶¹

2.4. Müzik Kütüphanecileri Ve Nitelikleri

İhtisas kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin, çalıştıkları alanla ilgili profesyonel bilgi ve becerilere sahip olmaları beklenmektedir. Günümüzde müzik kütüphaneleri, hızla gelişen teknoloji ve iyileşen şartlar doğrultusunda sürekli güncellenmektedir. Özellikle ABD’nde, bu tür kütüphanelerde yer alan personelin sadece müzik alanında değil aynı zamanda müzik türleri ve kullanılan enstrümanlar hakkında da uzman bilgilere sahip olduğu gözlenmektedir. Kütüphanecilerin sahip oldukları bu bilgiler; onların özel bir adla sınıflandırılmalarına neden olmuştur. “Performans kütüphanecileri” denen bu terime göre müzik kütüphanecileri şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1. Grup kütüphanecisi (band librarian).
2. Opera kütüphanecisi (opera librarian).
3. Müzik festivali kütüphanecisi (music festival librarian).
4. Müzik yayımlayan ve kiralayan kütüphaneci (music publisher rental librarian).
5. Kolej ve konservatuvar kütüphanecisi (college and conservatory librarian).
6. Koro kütüphanecisi (choral librarian).
7. Bale müziği kütüphanecisi (ballet music librarian).
8. Caz kütüphanecisi (jazz librarian).
9. Lise müzik bölümü kütüphanecisi (high school music department librarian).
10. Film ve stüdyo kütüphanecisi (film and studio librarian).¹⁶²

Genel olarak müzik kütüphanecisinin sahip olması gereken bazı özellikler vardır. Bu özellikler şunlardır:

- Bir programın başlangıcından bitişine kadar prosedürler geliştirmek.

---

¹⁶¹ Faik Keskin, a.e., s. 29-30.

¹⁶² “**Insight and Essays on the Music Performance Library**”, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012.

- Görevleri öncelik sırasına göre düzenlemeyi bilmek.
- Bilgiye verimli bir şekilde erişmek için envanter kayıtları, performans kayıtları vb. formları oluşturmak ve kullanmak.
- Kayıtları ve formları eksiksiz tutmak.
- Sürümler, hatalar, ekler, parça seti, veri tabanı ve konser klasörü ve diğer tüm şeyler için notlar tutmak.
- Sorulara alandan uzman kitaplar ve web siteleri aracılığıyla cevaplar aramayı öğrenmek. (bilgi okur-yazarı olmak).
- Profesyonel organizasyon ve tartışma gruplarında çalışmak.¹⁶³

2.4.1. Grup Kütüphanecisi (Band Librarian)

Bir performans kütüphanecisi olarak grup kütüphanecisi; kütüphanenin içindeki ve dışındaki çeşitli seviyelerde olan bilgileri organize etmek, toplamak, sentezlemek ve dağıtmakla yükümlüdür. Hedefi diğer müzik kütüphanecileriyle aynı olan; doğru yerde, doğru müziği elde etmektir. Ayrıca grup kütüphanecisi; yeni düzenlemelere yönelik lisanslama izinlerini güvenceye almak ve ortaya çıkan notalar ile parça takımlarını birleştirmek için önemli bir zaman harcar.¹⁶⁴ Grup kütüphanecilerinin karşılaştıkları başlıca zorluklar şunlardır:

1. **Malzemelerin depolanması:** Bu sorun, sadece müzik enstrümanlarının sayıca fazla olmasından değil; aynı zamanda depolama prosedürlerinin fazla alana ihtiyaç duyması nedeniyle çözümü zor olan bir sorundur.
2. **Rafların düzenlenmesi:** Grup kütüphanesindeki materyallerin düzenlenmesi genellikle rafa nasıl kaldırıldıklarıyla ilgilidir. Bir grup kütüphanesi, uzun vadeli kâğıt koruma ihtiyaçlarını karşılamak için müziği büyüklüğüne ve topluluğa böler. Bu durum genel olarak, nispeten küçük bir koleksiyonda bile bir çeşit numaralandırma ve kataloglama sistemi talep eden, tematik olarak alfabetik ve düzenleyici olmaktan ziyade, katılım numarası ile dosyalanmaya yol açar. Bilgisayarlı bir katalogun orta boyutlu

¹⁶³

“Orchestra Library Information”,
 “Çevrimiçi”, <http://launch.groups.yahoo.com/group/OrchLibInfo/?yguid=137775693>, 13 Temmuz 2018.

¹⁶⁴ Sarah Anderson, a.e., s. 2.

bir orkestra için lüks olarak değerlendirilebileceği durumlar; benzer büyüklükteki bir grup için şarttır.

3. **Puanlama ve enstrümantasyon:** Orkestra ve orkestra kütüphaneleri de benzer zorluklarla uğraşırlar. Bunlardan biri; geniş bir puanlama aralığıdır. Her topluluk normal bir kurguya sahiptir, fakat müzik belirli bir akıl sesiyle yazılır. Konser grubu için bu, üst veya alt yardımcı klozetleri, herhangi bir çift sazlığı, farklı trompet ve kornetlerden zımpara kağıdına kadar geniş bir perküsyon patlaması içerebilir.

4. **Referans materyaller ve kayıt tutma:** Orkestralar, çok sayıda eseri kapsayan tek bir referans kitabına sahipken; grup kütüphanelerin böyle bir kaynakları yoktur.¹⁶⁵

2.4.2. Opera Kütüphanecisi (Opera Librarian)

Opera kütüphanecisinin klasik kütüphane görevlerinden başka işleri de vardır. Örneğin; opera kütüphanecisi, sadece basılı müziği hazırlamak ve yönetmekle değil; aynı zamanda orkestranın sandalyelerinin ve stantlarının adımlarını denetlemekle de yükümlüdürler. Böylece, kullanıcılar alanda rahatça hareket etme fırsatına sahip olacaklardır.

Opera alanında çalışan kütüphanecilerin bir diğer önemli görevi ise; sahne perdesi müziğine dikkat çekmek ve opera sırasında herhangi bir noktada meydana gelebilecek olayların kurulumunu denetlemektir.¹⁶⁶

2.4.3. Müzik Festivali Kütüphanecisi (Music Festival Librarian)

Festival kütüphanecisinin çalışma koşulları, diğer kütüphaneci türleri ile aynı bileşenleri içerir. Ancak, diğer kütüphanecilerden farklı olarak festival kütüphanecileri, yapılacak işin bir parçası gereği olarak sahada çalışma eğilimindedirler. Bu nedenle bir festival kütüphanecisi bağımsız olarak çalışabilmelidir. Özellikle festival kütüphanelerinde, kütüphane çalışması ilk provadan önce iyi bir şekilde gerçekleşmelidir. Bu nedenle festival kütüphanecisinden başlıca beklenen özellikler; örgütlenmeyi iyi bilmesi, ayrıntılara

---

¹⁶⁵ Sarah Anderson, **a.e.**, s. 2-5.

¹⁶⁶ Paul J. Beck, **a.e.**, s. 7.

dikkat etmesi, kendini motive etmesi ve zamana odaklanma yeteneğine sahip olmasıdır.¹⁶⁷

2.4.4.Müzik Yayınlayan ve Kiralayan Kütüphaneci (Music Publisher Rental Librarian)

Müzik yayınlayan ve kiralayan kütüphanecilerin ana görevi; müşterilere kiralama ve kiralama esasına dayalı olarak müzik satın alma konusunda yardımcı olmaktır. Bunun ötesinde; temsilciler ve temsil edilen yayınevleri için telif hakları ve performans hakları raporlamasını düzenlemek gibi görevleri vardır.

Müzik yayınlayan ve kiralayan kurum kütüphanelerinde çalışan personelin karşılaştığı bazı zorluklar söz konusudur. Örneğin müzik yayınlayan ve kiralayan bir kütüphaneci; bir müzik parçasının neden ücretli olduğunu ve standart kanallar üzerinden söz konusu müzik parçasının satın alınamayacağını açıklamak zorundadır. Diğer karşılaşılan zorluk ise; müzik yayınlayan ve kiralayan kütüphanecilerin muazzam bir kazanç elde ettiklerinin düşünülmesidir.¹⁶⁸

2.4.5.Kolej ve Konservatuvar Kütüphanecisi (College and Conservatory Librarian)

Kolej ve konservatuvar kütüphanecisinin başlıca görevleri şu şekildedir:

1. Kullanım ve dolaşımdaki kaynakları kontrol etmek.
2. Hem kiralama hem de satın alma kaynaklarından malzeme edinmek.
3. Kaynakları sınıflandırmak ve kataloglamak
4. Performans ve seçmelere yönelik kaynakları hazırlamak.
5. Tahsilatı sürdürmek.
6. Bütçeyi takip etmek.
7. Performans lisanslarını almak.
8. Öğrenci asistanlarının faaliyetlerini koordine etmek ve istekleri karşılamak.
9. Fakülte, personel ve öğrencilerden gelen soruları cevaplamak.

Bahsedilen görevler dışında kolej ve konservatuvar kütüphanecisinden, bir konser veya prova hakkında her şeyi bilmesi beklenir. Örneğin; repertuvar, personel,

---

¹⁶⁷ Elizabeth Cusato, *a.e.*, s. 10.

¹⁶⁸ Amy Diane Dickinson, *a.e.*, s. 13-14.

tarihler, yerler ve bunlarla ilgili güncel olan her şeyin bilgisi öncelikle kütüphanecinin sorumluluğundadır.¹⁶⁹

2.4.6. Koro Kütüphanecisi (A Choral Librarian)

Koro müziği, geçici sahiplerinin verdiği bakıma bağlı olarak hızla değişebilir. Bu nedenle, bazı basımların diğerlerine göre daha kısa yaşam süreleri vardır. Bunu kontrol altında tutabilmek için dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

1. Sahip olunan kopyaların sayısı;

- Çalışma envanteri güncel mi?
- Ayıklanması gereken kötü nüshalar var mı?
- Tüm kopyalar tamamlandı mı?

2. Baskı;

- Birden fazla baskı var mı? Varsa, her birinin kaç kopyası var?
- Metin tüm basımlarda aynı dilde mi?

3. Çift nüshalar;

- Aynı parçanın iki farklı başlık altında yayınlanmış kopyalarının bulunduğu dikkat edilmelidir. Örneğin; Beethoven'in 9. senfonisi "an die Freude", "senfoni no 9", "son hareket" olarak da istenebilir. Yabancı dildeki eserlerin farklı basımları, hâlâ orijinal dilde söylenen metinleri içerirken farklı başlıklara sahip olabilir.

- Besteci isimlerinin farklı yazılımlarını öğrenilmelidir. Bu, genellikle Batılı olmayan bir alfabe kullanan yayıncılar için geçerlidir. (Kiril Alfabeti, Arap Alfabeti vb.)

Koro kütüphanesi, bir veri tabanına sahipse; spesifik repertuvar aramalarında yardımcı olabilecek ek alanlara sahip olunabilir. Koro kütüphanecisinin ek alanlara girmekle yükümlü olduğu bilgiler şunlardır:

- a. Kutu numarası.
- b. Bestecinin ilk adı.
- c. Bestecinin soyadı.
- d. Başlık.
- e. Alternatif başlık.

---

¹⁶⁹ Erika Kirsch, a.e., s. 17.

- f. Kategori.
- g. Ses.
- h. Kopyalar.
- i. Yayımcı.
- j. Enstrümanlar.
- k. Diller.
- l. Pişano parçası.
- m. Hareket/alıntı başlığı.

Koro kütüphanecisi için, yeni bir müzik parçası sipariş eden kişiden olabildiğince fazla bilgi almak önemlidir. Çünkü, bazen sipariş veren kişiler müzik parçası için belirli bir düzenleme isteyebilirler ya da dil gösterimi için kendi tercihlerinde diretebilirler. Koro kütüphanecisi için doğrudan yayıncıdan müzik siparişı vermenin avantajları vardır. Ancak bunun için genellikle ek araştırmalar yapmak gerekebilir. Ayrıca koro kütüphanecisi, müzik sipariş veren kişilere nakliye gönderileri, teslimat çizelgeleri hakkında bilgi vermelidir. Son olarak koro kütüphanecisi, belirli parçaları ve yayıncıları takip ederek; yayıncının web sayfasında bulunmayan bilgileri sağlamalıdır.¹⁷⁰

2.4.7. Bale Müziği Kütüphanecisi (Ballet Music Librarian)

Müzik kütüphanelerinin önemli bir parçasını oluşturan bale müziği kütüphanecisinin, diğer kütüphanecilerle benzer ve farklı görev tanımları vardır. Bu görevler şunlardır:

1. Bale tarafından kullanılmak üzere müzik satın almak, kiralamak veya ödünç almak için müzik yayıncıları, orkestralar ve diğer bale şirketleriyle iletişim kurmak.
2. Telif hakları, müzik kiralama, satın alma ve çeşitli masraflar için tüm gerçek ve tahmini maliyetleri kapsayan bir veri tabanı oluşturmak.
3. Müzik direktörü, sanat direktörü, prova piyanistleri ile iş birliği içinde performans için müzik hazırlamak. Bu hazırlık aşağıdaki içerikleri kapsar:
  - Kareografi ile uyumlu pişano notaları ve orkestra notaları ile parçaları düzenlemek.

---

¹⁷⁰ Sally Miller, a.e., s. 19-21.

- Orkestra ve prova müzisyenleri için okunaklı performans parçaları düzenlemek.
  - Turlarda kullanmak üzere ekstra parça setleri yaratmak.
  - Bale prodüksiyonu, ses teknisyenleri, TV ve film personeli tarafından kullanılacak referans notaları hazırlamak.
- 1) Prova ve performans sırasında kondüktör ve müzisyenlere yardımcı olmak.
  - 2) Personel yöneticisi ve diğer bale dernek referansları için her bir sezon liste raporları, enstrümantasyonları, zamanlamaları ve müzik kaynakları için güncellenmiş bir veri dosyası hazırlamak ve bakımını yapmak.
  - 3) Müzik koleksiyonunun güncellenmiş bir kataloğunu hazırlamak ve bunu sürekli güncel tutmak.
  - 4) Performans öncesinde talep eden oyunculara, yayıncılara, tur mekânlarına, kondüktörlere ve ihtiyaç duyan diğer personele müzik göndermek.
  - 5) Müzik koleksiyonunu korumak, hasarlı ve kaybolan müziği onarmak ve değiştirmek.
  - 6) Araştırmaları çok yönlü gerçekleştirmek.
  - 7) Bale personeline ve dinleyicilere repertuar hakkında bilgi vermek, istendiğinde özel müzik sağlamak.
  - 8) Denetim görevlisi tarafından istenen veya atanan diğer görevleri yapmak.¹⁷¹

2.4.8. Caz Kütüphanecisi (Jazz Librarian)

Bir caz kütüphanesinde aranan müzik kaynağına ulaşılması, diğer performans kütüphanelerinden biraz farklıdır. Caz müziğinin tarihi, diğer müzik türlerine göre daha yenidir. Bu nedenle, caz kütüphanesinin başlıca sorunu; orijinal müziği izlemek ya da yeni transkripsiyonlar ve düzenlemeler gerekliliği hususunda karar vermektir.

Caz kütüphanecilerinin karşılaştığı en büyük sorunlardan biri zaman çizelgelerinin değişiklik gösterme ihtimalidir. Konserler bir yıl önceden planlanmış olsa bile son ana kadar farklılıklar olabilir.

---

¹⁷¹ Matthew Naughtin, **a.e.**, s. 24.

2.4.9.Lise Müzik Bölümü Kütüphanecisi (High School Music Department Librarian)

Lise müzik bölümünde çalışan kütüphanecilerin görev ve sorumlulukları, çeşitli nedenlerden dolayı diğer müzik kütüphanelerinde çalışan meslektaşlarına göre daha basittir. Bununla birlikte, müzik bölümlerinde çalışan kütüphanecilerin belli yetenek ve vizyonlara sahip olması gerekir. Bu yeterlilikler şunlardır:

1. Eğitim ve müzik yeterlilikleri.
2. Bilgisayar ve mekanik beceriler.
3. Kişisel özellikler.

Liselerin müzik bölümlerinde çalışan kütüphanecilerin başlıca görevleri şunlardır:

1. Öğrencilere dağıtılmak üzere müzik hazırlamak.
2. Oyunculara dağıtılmak üzere bölüm liderlerine müzik hazırlamak.
3. Konserden sonra tüm müzik aletlerini toplamak ve korumak.
4. Kütüphane envanterini doğru bir şekilde düzenlemek.

Değiştirilmesi gereken kayıp, eksik veya kullanılamaz parçaların listesini tutmak.

1. Müzik aletlerinin tamir ve temizliğini sağlamak.
2. Her performans için konser programları oluşturmak.
3. Konser programları için araştırma ve yazma notları programı oluşturmak.
4. Personel kadroları oluşturmak ve sürdürmek.¹⁷²

2.4.10. Film ve Stüdyo Kütüphanecisi (Film and Studio Librarian)

Sinema filmi kayıt seansları için müzik hazırlamak orkestra kütüphaneciliği çalışmalarından biraz farklıdır; ancak her ikisinde de ortak bazı uygulamalar vardır.

Bir film müziği için kaydedilen müziğin, çoğu zaman kayıt oturumunun kendisinde gösterilmekte olduğu fikriyle anlaşılmalıdır. Bu, üç saatlik bir oturumda, ilk ve son kez, bir düzine işin ya da daha fazlasının oynanabileceği anlamına gelir.

Bazı durumlarda müzisyenler müziklerini önceden görmek isterler. Bu durumda kütüphaneciler, PDF dosyalarını indirilmek üzere güvenli bir web sitesine, sunucuya veya iDisk'e göndermek durumunda kalmaktadırlar.

---

¹⁷² Walter O'Keefe, a.e., s.37-39.

Stüdyo çalışması belli bir tür müzisyeni gerektirdiği gibi, nitelikleri yüksek bir kütüphaneciyi de gerektirir. Çünkü oturumlar bittikten sonra müzik kütüphaneciye gönderilir. Enstrüman klasörleri numara sırasına göre dizilir, kutulara doldurulur ve filmi üreten stüdyoya gönderilir. Uzun süreli referans için, basılı notanın bir kopyası ve tüm elektronik dosyalar kütüphanecide bulunur. Bu elektronik dosyalar, güvenlik için günlük olarak yedeklenen bir sunucuda depolanır.¹⁷³

2.5. Müzik Kütüphanelerinde Bulunan Materyaller

Müzik kütüphanelerinde bulunan materyalleri belli sınıflar altında gruplamak kolay değildir. Çünkü kütüphanenin kuruluş amacı; kullanıcılarını ve personelinin belirlediği gibi kullanılması gereken materyalleri de belirlemektedir. Ancak, müzik kütüphanelerinin ortak kullandıkları temel materyal notalardır. Nota; bir müzik sesini belirtmek için kullanılan işaretlere verilen isimdir.¹⁷⁴ Bu işaretler, beş çizgiden oluşur ve porte olarak bilinen nota kâğıdı üzerine yazılırlar.¹⁷⁵ Genel bir bakış açısıyla müzik kütüphanelerinde kullanılan materyaller şunlardır:

- Kitaplar.
- Süreli yayınlar.
- Müzik partitürleri.
- Ses kayıtları.¹⁷⁶
- Sözlükler ve ansiklopediler.
- Bibliyografyalar.
- Diskografi.

2.5.1. Kitaplar

Bir bilim ya da sanat çalışması sonucu ortaya çıkmış, birçok sayfadan meydana gelen yazılı ürüne “kitap” denir.¹⁷⁷ Müzik kütüphanelerinde kullanılan kitaplar; alana

¹⁷³ Eric Swanson, **a.e.**, s. 40-41.

¹⁷⁴“**Türk Dil Kurumu**”, “Çevrimiçi”, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b131a180ba297.16473191, 2 Haziran 2018.

¹⁷⁵ Faik Keskin, **a.g.e.**, s. 32.

¹⁷⁶ Robert N. Broadus, “**Selecting Materials for Library**”, New York: R.R. Bowker, 1981, s. 352; aktaran: Faik Keskin, **a.g.e.**, s. 31.

¹⁷⁷ Jale Baysal, **a.g.e.**, s. 69.

özel ve alanla ilgili olan monografiler, biyografiler, ansiklopediler, rehberler, yıllıklar, sözlükler ve kataloglardan meydana gelirler.¹⁷⁸

2.5.2. Süreli Yayınlar

Süreli yayınlar; “Düzenli ya da düzensiz aralıklarla, ortak bir ad altında, kesintisiz olarak tek bir konuyu vermeyen, sürekli olarak çıkan, kural olarak tamamlanma amacı gütmeyen planlanan, genellikle aynı dış biçimi koruyarak sürüp giden yayınlardır.”¹⁷⁹ Müzik kütüphanelerinde, özellikle müzikle ilgili gelişmelerden haberdar olmak açısından süreli yayınları takip etmek önemlidir.

2.5.3. Müzik Partitürleri

Birden çok enstrüman ve sestem oluşan müzik eserlerinin yazıldığı kitap olan partitürün tanımı şöyledir: “Birbiri üzerindeki iki veya daha fazla portrelerde katılacak sesler ve aletler için parçaları gösteren, notalarla yazılmış bir müzik uyarlaması yapıtıdır.”¹⁸⁰

2.5.4. Ses Kayıtları

Ses kayıtları; müzik kütüphanelerinin basılı olmayan materyallerini temsil etmektedir. Müzik eserleri; plak, CD, DVD vb. pek çok materyal üzerinde kaydedilebilmektedir.

Bir müzik kütüphanesinde kullanılan materyallerle ilgili bilinmesi gereken özellikler şunlardır:

- Yabancı dillerdeki enstrümanların isimleri.
- Enstrümanların yazılı ve sondaj aralıkları.
- Trans-pozisyonlar. (Bir eserin tümünün ya da bir kısmının hiç değiştirilmeden başka tona aktarılması.)
- Terminoloji.¹⁸¹

---

¹⁷⁸ Faik Keskin, **a.g.e.**, s. 33.

¹⁷⁹ Jale Baysal, **a.g.e.**, s. 73.

¹⁸⁰ “Score”, **The Librarians Glossary**, London:AndreDeutsch, 1977, s. 560; aktaran: Faik Keskin, **a.g.e.**, s. 32.

¹⁸¹ Sara Griffin, **a.g.e.**, s. 63.

2.5.5. Sözlükler, Ansiklopediler ve Atlaslar

Müzik kütüphanelerinin “hazır referans araçları” olarak adlandırılan sözlükler ve ansiklopediler; girişlerin alfabetik olarak düzenlendiği ve soruların cevaplarının hemen bulunabildiği kaynaklardır. Örneğin; bir bestecinin hayatı, müzik eğitimi ve diğer ayrıntılı bilgiler, bir sözlükte ya da ansiklopedi girişinde, müzik terimlerinin ve konuların temel tanımları olarak kolayca bulunur.¹⁸²

Günümüzde müzik ansiklopedileri ile ilgili en önemli kaynaklardan biri Almanya’da basılan *Die Musik in Geschichte und Gegenwart (MGG)*; diğeri ise İngiltere’de basılan *The New Grove*’dur.¹⁸³

Türkiye’de müzik ansiklopedisi, müzik sözlüğü ve müzik atlasıyla ilgili çalışmalar oldukça azdır ve bu alanda yapılmış herhangi bir bibliyografya çalışması bulunmamaktadır.¹⁸⁴ Ancak, bu tür başvuru kaynakları, müzikle ilgili araştırma yapanların en önemli yardımcılarıdır ve bu alanla ilgili çalışmaların yapılması müzik kütüphanelerinin işlevselliği açısından çok önemlidir.

2.5.5.1. Sözlükler

“Müzik sözlükleri, müzik terimlerinin karşılıklarını kelime kelime veren başvuru kaynaklarıdır.”¹⁸⁵ Müzik sözlükleri, genellikle müzik ansiklopedik sözlükleri olarak şekil değiştirmiştir. Müzik sözlüklerine dünyadan verilecek en iyi örnekler; *Oxford Concise Dictionary of Music ile Every Pianist’s Dictionary* gibi sözlüklerdir.¹⁸⁶ Türkiye’de ilk müzik sözlüğü Mahmut Ragıp Gazimihal’in “*Musiki Sözlüğü*” adlı eseridir. Ancak bu eserin güncel baskısı yapılmamaktadır. Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, teknoloji ile ilişkili konularda hazırlanmış sözlüklerin güncellenmesinin faydası açıktır.¹⁸⁷

2.5.5.2. Ansiklopediler

Müzik ansiklopedileri ve sözlükler şu şekilde sınıflandırılır:

¹⁸² James Coover and John C. Franklin, “Dictionaries and Encyclopedias of Music”, “Çevrimiçi”, www.grovemusic.com, 26 Haziran 2018.

¹⁸³ Şehriban Akbaba, “Türkiye’de Yayınlanan Müzik Sözlükleri, Müzik Ansiklopedileri ve Müzik Atlaslarının İncelenmesi”, *Online Journal of Music Sciences*, C:II, No:1, 2016, s. 112.

¹⁸⁴ Şehriban Akbaba, *a.y.*, s. 120.

¹⁸⁵ Şehriban Akbaba, *a.y.*, s. 112.

¹⁸⁶ L. Deniz, J. Deniz, Ü. Can, N. Okay, “*Müzik Eğitimi Alanında Lisansüstü Tez Bibliyografyası (2000-2004) Genel Bir Değerlendirme*”, Ankara: Maya akademi yayıncılık, 2010, s. 5.

¹⁸⁷ Şehriban Akbaba, *a.g.y.*, s. 121.

- Sadece terimler.
- Sadece biyografiler.
- Terimler ile biyografiler.
- Belirli konulara özgü (kilise müziği, popüler müzik, çalgılar, modern müzik, opera, dans, geleneksel müzik gibi) alanların sözlük veya ansiklopedileri.¹⁸⁸

2.5.5.3. Atlaslar

Müzik atlasları, müziği tablo ve şekillerle göstermeye yarayan araçlardır. Müzik atlasları kendi aralarında türlere ayrılır. Örneğin, bazı müzik atlasları müzik enstrümanlarını tanıtmak amacıyla kullanılırken; bazıları ise bir ülkenin müzik panoramasını göstermektedir.¹⁸⁹ Ahmet Say'ın kaleme aldığı "Türkiye'nin Müzik Atlası" isimli basılmamış kitabı bu alanda yapılmış önemli bir çalışmadır.¹⁹⁰

2.5.6. Bibliyografyalar

Bibliyografya, belli bir alanda yazılmış olan eserlerin tümünü içeren; o eserlerle ilgili çeşitli bilgiler sağlayan kaynaklardır. Müzik kütüphanelerinde, kaynak bulmak için en kapsamlı kaynakları bibliyografyalar sağlar. Genel olarak bibliyografyalara üç ana başlık altında incelenir. Bu başlıklar şunlardır:

1. Zamana göre düzenlenmiş bibliyografyalar.
  - a) Tamamlanmış bibliyografya.
  - b) Periyodik bibliyografya.
  - c) Dinamik bibliyografya (elektronik ortamda açık erişim şeklinde okuyucuya sunulan bu tür bilginin anlık olarak güncellenmesi oldukça önemlidir).
2. İçeriğine göre düzenlenmiş bibliyografyalar.
  - a) Milli bibliyografya
  - b) Genel bibliyografya.
  - c) Milletler arası bibliyografya.

¹⁸⁸ A. Say, "Müzik Ansiklopedisi", Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, C:III, 2005, s. 539.

¹⁸⁹ Şehriban Akbaba, a.g.y., s. 112-113.

¹⁹⁰ Şehriban Akbaba, a.y., s. 121.

- d) İhtisas bibliyografya.
  - e) Yer bibliyografyaları.
  - f) Kişi bibliyografyaları.
3. Şekillerine göre düzenlenmiş bibliyografyalar.
- a) Sistematik bibliyografya.
  - b) Alfabetik bibliyografya.
  - c) Kronolojik bibliyografya.¹⁹¹

Müzik alanında bibliyografyalar dört kısma ayrılırlar:

- 1. Müzik ve endekslerin bibliyografyaları.
- 2. Şairlerin ve yazarların müzikal bibliyografyaları.
- 3. Bölgesel bibliyografyalar.
- 4. Müzik yayıncılarını bulmak için bibliyografyalar.¹⁹²

Bibliyografyalar, herhangi bir alanda yapılacak araştırmalara hız ve nitelik kazandıran önemli eserlerdir. Türkiye’de müzikle ilgili ilk bibliyografik kitap Onur Akdoğu’ya ait olan “Türk Müzik Bibliyografyası” adlı eserdir. Bu eser, müzikle ilgili 9. yüzyıldan başlayıp 1928 yılına kadar yapılmış olan çalışmaları içermektedir. Türkiye’de yazılmış bir diğer müzik bibliyografyası, Mehmet Salih Ergan’a ait olan “*Türkiye Müzik Bibliyografyası*” adlı eserdir. Bu eser, 1929-1933 yılları arasında müzikle ilgili yazılmış kitapları içermektedir. Bu alanda son olarak Pelin Yıldız tarafından hazırlanan ve 1929-2007 yıllarını kapsayan “*Klasik Türk Müsîkîsi Kitap ve Tez Bibliyografyası*” isimli yüksek lisans tezi 2007 yılında yayımlanmıştır. Bu tarihten itibaren müzik bibliyografyaları ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır.¹⁹³

2.5.7. Diskografiler

Diskografi, ses kayıtlarının tüm formatlarını (diskler, bantlar, tel kayıtları, mum silindirleri, piyano ve organ ruloları, dijital dosyalar vb.) listelemek için kullanılır. Bir diskografide istenen bilgiler şunlardır:

¹⁹¹ Mehmet Salih Ergan, “*Türkiye Müzik Bibliyografyası*”, Konya: Kuzucular Ofset, 1994, s. 13.

¹⁹² Jane Gottlieb, “*Music Library and Research Skills*”, Pearson Education: New Jersey, 2009, s. 222.

¹⁹³ İ. Çakıroğlu ve Ö. Öztosun Çaydere, “Milli Kütüphanede Bulunan Müzik Konulu Kitaplarla İlgili Bibliyografya Çalışması (1994-2011)”, *Online Journal Of Music Sciences*, C:I, No:1, 2016, s. 5.

- Besteci.
- Başlık.
- Opus numarası.
- Metin yazarı.
- Süre.
- Sanatçı.
- Kayıt tipi.
- Kayıt etiketi.
- Üretici firma.
- Dizinin adı.
- Kayıt numarası.
- Matris numarası.
- Oturum numarası.
- Patent ve telif hakkı bilgisi.
- Kayıt yeri ve tarihi.¹⁹⁴

2.5.8. E-yayınlar

Gelişen teknoloji ile bilgiyi üretme, kaydetme, depolama, bilgiye erişme ve bilgiyi paylaşma biçimleri hızla değişmektedir. Basılı ortamda üretilen her türlü bilgi elektronik ortama aktarılmaktadır. Bu durum müzikle ilgili yayınlar için de geçerlidir. Elektronik yayın (e-yayın) kavramı tüm bu gelişmelerle birlikte karşımıza çıkan kavramlardan biridir. Yazarlar, kitaplarını elektronik ortam üzerinden daha fazla okuyucuya ulaştırabilmekte ve yayınevleri mevcut basılı kitaplarını elektronik ortama aktararak daha uygun bir maliyetle satışa çıkarabilmektedir. Kütüphaneler koleksiyonlarına e-yayınları ekleyip, e-yayınlara yer aldığı veritabanları oluşturmaktadır. Böylece pahalı ve ağır basılı kitaplar yerine yüzlerce kitabı hafızasında taşıyabilen e-yayın ve e-kitap içeren web tabanlılarından

---

¹⁹⁴ Jane Gottlieb, *a.e.*, s. 156-157.

yararlanılmaktadır. Bu durum oluşturulması ve yapılanması oldukça maliyetli olan müzik kütüphaneleri için de geçerlidir.¹⁹⁵

2.6. Müzik Kütüphanelerinde Kullanıcı

Müzik kütüphanelerinin kullanıcıları; kütüphanenin türüne göre değişiklik gösterir. Örneğin; lise, konservatuvar ya da üniversitelerde kullanıcılar; genellikle öğrenciler ve öğretim görevlileridir.

Performans kütüphanesi olarak adlandırılan caz, bale, film ve stüdyo kütüphaneleri vb. türlerin kullanıcıları ise müzisyenler, oyuncular, dansçılar, yayıncılar, müzik yapımcıları, dağıtım firmaları ve ilgili şirketlerdir.

Halk kütüphanelerinin müzik bölümlerini kullanan kullanıcılar ise daha çok amatör olarak enstrüman çalan müzisyenler, şarkıcılar ve müzik öğretmenleridir.¹⁹⁶

2.7. Müzik Kütüphanelerinde Araştırma Hizmetleri

Kütüphane katalogları her zaman internet arama motorları ile aynı şekilde çalışmaz. Çoğu kütüphane katalogu Web tabanlı ve Google türü arama motorları kullansa da, dünyadaki müzik kütüphanelerinin çoğu eski moda kart katalogları aracılığıyla erişilebilen çok miktarda malzeme barındırmaktadır. Ayrıca bu malzemelerin çok küçük bir bölümü sayısal ortama aktarılmıştır. Bu nedenle, müzik kütüphanelerinde araştırma yaparken izlenmesi gereken bazı yöntemler vardır. Bu yöntemler şunlardır:

1. Kütüphaneci ile irtibat içerisinde olmak (kütüphane tarafından sağlanan hizmete bağlı olarak telefon, e-posta, bloglar aracılığıyla).
2. Referans görüşmelerine katılmak.
3. Yüzeysel sorular ile daha kapsamlı orijinal araştırma gerektiren sorular arasındaki farkı anlamak.
4. Müzikle ilgili yeterli derecede literatür bilgisine sahip olmak.
5. Dermeye başvurmadan önce ikincil kaynakların kapsamlı bir şekilde gözden geçirilmesi.
6. Güven doğrulaması.¹⁹⁷

¹⁹⁵ Işık Önder, "e-Kitap ve Dünyada Elektronik Kitap Yayıncılığı", **Türk Kütüphaneciliği** C.XXV, No:1, 2011, s. 97-105

¹⁹⁶ E.T. Bryant, "**Music Librarianship: A Practical Guide**", London: The Scarecrow Press, 1985, s. 5; aktaran: Faik Keskin, **a.g.e.**, s. 30.

2.7.1. Halk Kütüphanelerinin Müzik Bölümlerinde Araştırma Hizmetleri

Kütüphaneler, tanımladıkları ve hizmet ettikleri kullanıcı topluluklarına dayalı olarak işlem görürler. Genel olarak halk kütüphaneleri vatandaşlardan alınan vergilerle hizmet görür. Bu durumda, vergi vermeyen kişilerin müzik materyalinden yararlanması özel erişim ücretlerine bağlı olabilir.¹⁹⁸

2.7.2. Ulusal Kütüphanelerin Müzik Bölümlerinde Araştırma Hizmetleri

Ulusal kütüphaneler, hükümet fonları tarafından desteklenen devlet kurumlarıdır. Bazen; besteciler, yazarlar ve yayıncılar eserlerinin kopyaları için “telif hakkı depozitosu” ödemek zorundadır. Ulusal kütüphaneler müzik materyali gibi araştırma koleksiyonlarına ev sahipliği yapar. Buradaki malzemeler genellikle dolaşımda değildir.¹⁹⁹

2.7.3. Üniversite, Kolej ve Konservatuvar Kütüphanelerinin Müzik Bölümlerinde Araştırma Hizmetleri

Üniversite ve kolej kütüphaneleri açıkça okulun bileşenlerine hizmet ederler ve genellikle halka açık değildirler. Bu tür kütüphanelerde kullanıcılar kütüphanelere doğrudan bağlantı kurmak yerine daha çok “WorldCat” aracılığıyla materyalleri tanımlarlar.²⁰⁰

Konservatuvar kütüphaneleri genellikle sanatçıları eğiten okullara hizmet eder. Bu nedenle, kütüphane koleksiyonları, yüksek seviyeli bilimsel araştırmaları destekleyen üniversite ve kolej kütüphanelerinde bulunan müzik türünden birincil kaynak materyallere sahip olmayabilir. Konservatuvar kütüphaneleri, kurucuları ya da fakülteleri tarafından bağışlanan önemli nadir eserlere sahip olabilir.²⁰¹

---

¹⁹⁷ Jane Gottlieb, **a.e.**, s. 1-9.

¹⁹⁸ Jane Gottlieb, **a.e.**, s.10.

¹⁹⁹ Jane Gottlieb, **a.e.**, s. 11.

²⁰⁰ Jane Gottlieb, **a.e.**, s. 18.

²⁰¹ Jane Gottlieb, **a.e.**, s. 20.

2.8. Müzik Kütüphanelerinde Katalog Tarama Yöntemleri

Herhangi bir kütüphanede ilk bibliyografik araç kataloglardır. İster kart katalog, ister çevrim içi katalog olsun bir kütüphanenin bu sistemde temel olarak üç bileşeni sağlaması beklenir. Bu bileşenler şunlardır:

- Yazar ya da bestecinin adı.
- Başlık.
- Konu.²⁰²

Ayrıca, katalog kayıtlarında materyalin fiziksel özellikleri, sayfa sayısı, boyut, yayın bilgisi ve yayın dili hakkında bilgi verilmelidir.

Müzik kütüphanelerinde katalog taraması yaparken aşağıdaki kriterlerden yararlanmak mümkündür:

- Tekdüze başlık.
- Çapraz referans yöntemi.
- Konu başlıkları.
- Alt konu başlıkları.
- Boolean ve diğer arama teknikleri türleri.
- “Ayrıca bakınız” ve ilgili konular.
- Konuyla ilgili enstrüman başlıkları.
- Diğer önemli bilgiler (ISBN, ISMN, ISSN, ISRC).²⁰³

2.8.1. Tekdüze Başlık

Kütüphane katalogları, aynı çalışmanın farklı tezahürlerini veya versiyonlarını bir araya getirmek için tekdüze başlıklar oluşturma sistemlerini kullanırlar. “Örneğin, Mozart tarafından aynı piyano konçertosunun farklı başlık sayfaları, yayınlandığı ülkenin diline veya yayıncının kullandığı belirli bir ifadeye bağlı olarak, alfabenin farklı harfleriyle başlayabilir.”²⁰⁴

Örneğin; Piyano için büyük bir konçerto, K. 488

Konzert A. Dur, K. 488 für Klavier

²⁰² Jane Gottlieb, **a.e.**, s. 22.

²⁰³ Jane Gottlieb, **a.e.**, s. 22-30.

²⁰⁴

“N

Kütüphaneler”,

“Çevrimiçi”,

<https://translate.google.com.tr/translate?hl=tr&sl=en&u=https://libraries.unl.edu/music/tutorial/04&prev=search>, 6 Haziran 2018.

Bir büyük piyano konçertosu, K. 488

Verilen örnekte görüldüğü gibi, farklı olarak verilen bu başlıkları katalogda alfabetik olarak bir araya getirmek için tek düze başlık oluşturmak gerekir. Böylece, belirli bir parça için tüm kütüphane varlıklarını bulmak basitleşir. Yukardaki örnek üzerinden tek düze başlık şöyle oluşturulur:

Mozart, Wolfgang Amadeus, 1756-1791.

Konçertolar, piyano, orkestra, K. 488, Bir büyük.

Piyano için büyük bir konçerto, K. 488, ...

Mozart, Wolfgang Amadeus, 1756-1791.

Konçertolar, piyano, orkestra, K. 488, Bir büyük.

Konzert A. Dur, K. 488, Klavier...

Mozart, Wolfgang Amadeus, 1756-1791.

Konçertolar, piyano, orkestra, K. 488, Bir büyük.

Bir büyük piyano konçertosu, K. 488...

Tek düze başlık oluştururken dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Çalışmanın orijinal dili kullanılmalıdır. Örneğin; *Stravinsky*'nin *Firebird*'i *Zhar-ptitsa* adı altında listelenebilir.
- Derlemeler için toplu başlıklar kullanılmalıdır. Örneğin; keman ve piyano için Mozart eserlerinin bir koleksiyonu tek düze başlık altında: *Keman, piyano müziği* şeklinde verilebilir.
- İlk kelimeler olarak sayılar ortadan kaldırılmalıdır. Örneğin; *Anton von Weber's eight early songs* tek düze başlık altında: *Frühe Lieder* şeklinde verilebilir.²⁰⁵

2.8.2. Çapraz Referans Yöntemi

Müzik kütüphanelerinin kataloglarında, kullanıcıyı yönlendirmek amacıyla kullanıcılara aranan isimlerin tam formatını vererek veya başlıkların tek düze şeklindeki hâline atıfta bulunarak yapılan yönlendirme şeklidir. “Ayrıca bakınız” gibi göndermelerle kullanıcıya yardımcı olmak amaçlanır. Örneğin; *Mozart, Amadeus*

²⁰⁵ Jane Gottlieb, a.e., s. 25.

olarak tarama yapan bir kullanıcının karşısına kütüphane kataloğu; *Mozart, Wolfgang Amadeus, 1756-1791* şeklinde referans gösterir.²⁰⁶

2.8.3. Konu Başlıkları

“Konulara göre düzenlenmiş bir katalog veya dizinde madde başı olarak kullanılan bir terim, isim ya da ibare”²⁰⁷ olarak tanımlanan konu başlıkları, müzik kütüphanelerinde kullanıcıların tarama yaparken kullandığı en yaygın kriterlerden biridir. Müzik kütüphanelerinin çoğu, Kongre Kütüphanesinin (Library of Congress) oluşturduğu güncel konu başlıkları listesini kullanır.

2.8.4. Alt Konu Başlıkları

Müzik kütüphanelerinde kullanıcılar, belirli konulardaki çalışmalara daha ayrıntılı ulaşmak için alt konu başlıklarını kullanır. Örneğin; Mozart’ın *Piyano Konçertosu* ile ilgili tarama yapan bir kullanıcı genel olarak hem biyografik kaynakları hem de piyano konçertolarını araştırmak isteyebilir. Alt konu başlıkları, bu tip spesifik çalışmalarda kullanıcıya farklı bakış açıları sunmaktadır.

2.8.5. Boolean ve Diğer Arama Teknikleri Türleri

Boole arama ilkeleri, kütüphane kataloglarında ve Web arama motorlarında yaygın olarak kullanılır. 19. yüzyıl matematikçisi George Boole’un adını taşıyan Boolean aramaları *ve*, *veya*, *değil* işlemlerini içerir.

Diğer arama tekniklerinde; her iki sözcüğün birbiri ardında kullanıldığı durumlarda, aranan kavramlar kelime öbekleri şeklinde ya da tırnak işareti içinde belirtilir. Bir sözcük içinde kelime bulmak için *yakın*, *önceki*, *sonraki* gibi terimler kullanılır.²⁰⁸

2.8.6. “Ayrıca Bakınız” ve İlgili Konular

Müzik kütüphanelerinde kullanılan bir diğer arama yöntemi de “ayrıca bakınız” referansıdır. Bu referans sayesinde kullanıcı, araştırmasıyla ilgili daha özel alanlara giriş yapabilir. Özellikle, geniş terimli aramalarda kullanıcıyı istenilen sonuca ulaştırmada önemli bir yöntemdir. Örneğin; kullanıcı “Caz Müzik” şeklinde

²⁰⁶ “Ankara Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı”, “Çevrimiçi”, http://kutuphane.ankara.edu.tr/?page_id=768, 6 Haziran 2018.

²⁰⁷ “Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi”, “Çevrimiçi”, http://www.library.boun.edu.tr/kutuphane_sozlugu.php#K, 6 Haziran 2018.

²⁰⁸ Jane Gottlieb, *a.g.e.*, s. 26.

bir tarama yaptığında bu konuyla ilgili çok fazla sonuçla karşılaşır. Ancak kullanıcının “ayrıca bakınız” referansını kullanması durumunda, konuyla ilgili daraltılmış ve özel başlıklara ulaşması mümkün olur.

2.8.7. Konuyla İlgili Enstrüman Başlıkları

Kullanıcıya, katalog taraması yaparken yardımcı olabilecek bir diğer yöntem de konuyla ilgili enstrüman başlıklarını kullanmaktır. Böylece, o enstrümanla ilgili konu başlıkları içinde istenilen sonuca varmak mümkündür. Örneğin; piyano, keman, viyolonsel, çello ile ilgili bir araştırma “enstrümanlar” başlığı altında olabilir.²⁰⁹

2.8.8. ISBN, ISMN, ISSN, ISRC

“ISBN (Uluslararası Standart Kitap Numarası) dünyanın neresinde yayımlanırsa yayımlansın, bibliyografik künyesi belirli tek bir materyali [kitap, e-kitap (eğitim amaçlı yayımlanan) CD, DVD, VCD, yazılım vb.] temsil eden 5 küme altında 13 rakamdan oluşan uluslararası bir numaralama sistemidir.”²¹⁰

“ISMN (Uluslararası Standart Müzik Numarası) basılı müzik eserleri (Partitur, Pop folyolar, Notalarla birlikte yayımlanmış yorumlar, e-yayınlar vb.) için kullanılan, 13 haneden oluşan uluslararası bir numaralama sistemidir.”²¹¹

“ISSN(Uluslararası Standart Süreli Yayın Numarası), belirli bir süreli yayın (devamlı kaynak-devam eden süreli yayın) için oluşturulan ve süreli yayının adına bağlı 2 küme ve 8 haneden oluşan uluslararası bir numaralama sistemidir.”²¹²

ISRC (Uluslararası Standart Kayıt Kodu), ses kayıtları ve müzik video kayıtları için uluslararası tanımlama sistemidir.²¹³

Tüm bu numaraların temsil ettiği eser bir tane olduğu için; kullanıcıların tarama yaparken, pratik olarak istedikleri esere ulaşmalarında önemlidir.

2.9. Müzik Kütüphanelerinde Sınıflama Sistemleri

10.yüzyılda kullanılmaya başlanan nota yazısı, gelişen bilgi teknolojilerinin desteğiyle bilgi kaynağına dönüşmüş ve bilgi taşıyıcıları kimliğini kazanmıştır.²¹⁴ Bu

²⁰⁹ Jane Gottlieb, *a.g.e.*, s. 27.

²¹⁰“T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Personel Dairesi Başkanlığı”, “Çevrimiçi”, <http://pdb.kulturturizm.gov.tr/TR,137214/isbn-nedir.html>, 7 Haziran 2018.

²¹¹ “T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Personel Dairesi Başkanlığı”, “Çevrimiçi”, <http://pdb.kulturturizm.gov.tr/TR,137214/isbn-nedir.html>, 7 Haziran 2018.

²¹² “T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Personel Dairesi Başkanlığı”, “Çevrimiçi”, <http://pdb.kulturturizm.gov.tr/TR,137214/isbn-nedir.html>, 7 Haziran 2018.

²¹³ “International Standard Recording Code”, “Çevrimiçi”, <https://www.usisrc.org/>, 7 Haziran 2018.

durum, diğer materyaller gibi notaların da kütüphane içinde sınıflandırılmasına neden olmuştur. Günümüzde, müzik kütüphanelerinde en çok kullanılan sınıflama sistemleri şunlardır:

- Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi.
- Dewey Onlu Sınıflama Sistemi.
- Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi.

2.9.1. Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi

Kullanıcının bilgiye daha basit ulaşımını hedef alan Kongre Kütüphanesi 19. yüzyılın sonlarına doğru gelişmeye başlamıştır. Kongre Kütüphanesinin temel işlevi; birbiriyle bağlantısı bulunan temel bilgi kaynaklarını genelden özele sıralayarak düzenlemektir. Kongre Kütüphanesi ilk kurulduğunda ulusal bir kimlik taşıırken; kullarındaki pratikliği sayesinde günümüzde uluslararası bir nitelik kazanmıştır.²¹⁵

2.9.1.1. Kongre Kütüphanesinde Müzik Sınıflama Sisteminin Gelişimi

Kongre Kütüphanesinin müzik bölümünün temeli, 1902 yılında Alman müzik bilgini Oscar G. T. Sonneck'in (1873-1928) şef olarak görevlendirilmesiyle başlamıştır. Sonneck 15 yıllık görev süresi boyunca çok önemli başarılar imza atmıştır. Sonneck, kütüphanenin müzik koleksiyonlarını uluslararası öneme kavuşturmuştur. Yönetiminin ilk dönemlerinde, müzikle ilgili tüm materyalleri birleştirerek önemli bir koleksiyon meydana getirmiştir. Sonneck, aynı zamanda, "Class-M" programının gelişiminden sorumlu olmuştur. Sonneck, daha önce "laik" ve "kutsal" müzik olarak iki şekilde düzenlenen vokal müziği geliştirerek bugün kullanılan sistemin temelini atmıştır.²¹⁶

Kongre Kütüphanesinin Müzik programı ilk olarak 1904 yılında yayınlanmıştır. Daha sonra, 1917 yılında revize edilmiştir. 1978 yılında, 1977'de olan eklemeler ve değişikliklerle birlikte üçüncü baskısı yayınlanmıştır. Program, 1998'den itibaren en son revizyon ve güncellemelerle periyodik olarak yayınlanmaya devam etmiştir. Ayrıca, 1998 baskısı, bilgisayar veri tabanından yararlanan ilk müzik

---

²¹⁴ Mehmet Ali Akkaya, "Bilgi Kaynağı Olarak Müzik Notaları ve Türkiye'deki Erişim Tercihlerine İlişkin Genel Bir Bakış", **Türk Kütüphaneciliği Derneği**, C:XXIX, No:1, 2015, s. 15.

²¹⁵ Mehmet Ali Akkaya, **a.e.**, s. 16.

²¹⁶ Mark Mcknight, "**Music Classification Systems**", ed. Linda Barnhart, The Scarecrow Press: Lanham, Maryland, London, The Music Association, 2002, s. 43.

sınıflama programıdır. Kongre Kütüphanesi, 1990 yılından itibaren programlarını makinenin okunabilir formatına dönüştürmeye başlamıştır. Böylece, bu sistemle format çok daha işlevsel ve standart bir hale gelmiştir.²¹⁷

Günümüzde Kongre Kütüphanesi Sınıflandırma Sistemine elektronik olarak ulaşmak mümkündür. Kongre Kütüphanesi dağıtım servisi tarafından yayınlanan ürünlerle diğer bölümlere ve harici internet sitelerine bağlantı kurulabilmektedir.

Özellikle; Kongre Kütüphanesinin Konu Başlıkları (LCSH) bağlantı sistemi ile birbiriyle ilgili olan konularda hızlı ve pratik aramalar yapmak mümkündür. Örneğin; saksafon ve bas klarnet müziği ile ilgili Kongre Kütüphanesi Konu Başlıkları veri tabanında arama yapmak için direkt olarak Kongre Kütüphanesinin (LC) yetkili başlığı kullanılır. Uygun sınıf numarası M288-M289 ile her iki enstrüman arasında ek bağlantı sağlanır.²¹⁸

2.9.1.2.Kongre Kütüphanesinde Müzik Başlıkları Sınıflamaları

Eklenen konulara göre sürekli güncellenen Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi 29 şemadan meydana gelmektedir. Temel alanlar A'dan Z'ye, alt konular ise 1'den 9999'a kadar sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma sisteminin müzik alanında başlıklar "Müzik" ve "Müzik Kitapları" şeklinde düzenlenmiştir ve bu alan "M" harfi ile belirtilmiştir. Alt başlıklar; "müzik" (M), "müzik üzerine literatür" (ML) ve "müzik üzerine eğitim ve çalışma" (MT) başlıklarından oluşmaktadır. Ancak Şerik (2017), çalışmasında Türkiye'de standart bir müzik terminolojisi bulunmadığını görmüş ve bu terminolojilerin çevirilerinin doğru şekilde yapılmasının önemini vurgulamıştır.²¹⁹

Müzik alanında ilk alt başlık olan "müzik" M1-5000 aralığında yer alır. İlgili başlıkları ise şu şekilde sıralanmıştır:

- Amerika Birleşik Devletleri'nde 1860 öncesi kolonilerin el yazması ile basılı müzik için müzik notaları (M1-1.A15).
- Müzik koleksiyonları (M1.A5-3.3).
- 1700 yılı öncesi kopyalanan basılı ve el yazmaları için (M1490).

²¹⁷ Mark Mcknight, **a.e.**, s. 44.

²¹⁸ Mark Mcknight, **a.e.**, s. 45.

²¹⁹ Güneş Çetinkaya Şerik, **Müzik Kütüphaneciliği Ve Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi Müzik Şeması**, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.

- Ses müziği için (M1495-2199).
- Tanımlanamayan besteler için (M5000).²²⁰

İkinci alt başlık olan “müzik üzerine literatür” (ML1-3930) şu şekilde detaylandırılmıştır:

- Süreli yayınlar ve dizi yayınlar (ML15).
- Rehberler ve almanaklar (ML12-21).
- Diğer organizasyonlar (ML25-28).
- Özel koleksiyonlar (ML29-31).
- Kurumlar (ML32-33).
- Festivaller ve kongreler (ML35-38).
- Programlar (ML40-44).
- Genelgeler ve reklamlar (ML45).
- Albümler (ML46).
- Librettolar, metinler, senaryolar (ML47-54.8).
- Müzikle ilgili genel bakış açıları (ML55-89).
- El yazması çalışmaları (ML93-96.5).
- Sözlükler ve ansiklopediler (ML100-109).
- Müzik kütüphaneciliği (ML110-111.5).
- Müzik basımı ve yayıncılık (ML112-112.5).
- Bibliyografya (ML112.8-158.8).
- Tarih ve eleştiri (ML159-3785).
- Müzik ticareti (ML3790-3792).
- Meslek olarak müzik ve mesleki rehberlik (ML3795).
- Müzikal araştırma (ML3797-3799.5).
- Müziğin felsefi ve sosyolojik yönleri, fizik ve akustik müzik, fizyolojik açıdan müzik (ML3800-3923).
- Çocuk edebiyatı (ML3928-3930).²²¹

Müziğin son alt başlığı olan “eğitim ve çalışma”ise (MT1-960) aralığında yer alır. İlgili başlıklar şu şekilde sıralanmıştır:

²²⁰ Mehmet Ali Akkaya, **a.g.y.**, s. 16.

²²¹ Mehmet Ali Akkaya, **a.g.y.**, s. 16.

- Genel çalışmalar (MT1).
- Yurt dışında müzik eğitimi (MT2.5).
- Tarih (MT3-5).
- Müzik kuramı (MT5.57),
- Basılmış pedagojik ürünler (MT9-15).
- Özel eğitimde müzik (MT17).
- Kolej ve üniversitelerde müzik (MT18).
- Sistemler ve yöntemler (MT20-34),
- Notasyon (MT35-39).
- Kompozisyon, müzik öğeleri ve teknikleri (MT40-67).
- Doğaçlama, eşlik, transpoze (MT68).
- Enstrümantasyon ve orkestrasyon (MT70-74).
- Yorumlama (MT75).
- Süsleme (MT80).
- Ezber (MT82).
- Partisyon okuma ve çalma (MT85).
- Halk müziği (MT87).
- Ses gruplarını yönetme ve öğretme (MT88).
- Müzik çalışmalarını üzerine analiz ve değerlendirme (MT90-146).
- Görsel işitsel ürünler (MT150).
- Çocuklar için müzik kuramı (MT155).
- Akort (MT165).
- Enstrümantal teknikler (MT170-810).
- Şarkı söyleme ve ses tekniği (MT820-915).
- Okul müziği (MT918-948).
- Islık (MT949.5).
- Bale öğrenimi eşlik müziği, halk dansları, jimnastik vb. (MT950).
- Müzikal tiyatro (MT955-956).
- Tiyatroda müzik (MT960).²²²

---

²²² Mehmet Ali Akkaya, a.g.y., s. 16.

2.9.2. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi

Melvel Dewey'in (1851-1931) 1876'da yayınladığı "Bir kütüphanenin kitap ve broşürlerini kataloglama ve düzenleme için sınıflandırma ve konu dizini" adlı kitabı Bacon temellidir. Dewey, bu kitapta bilgiyi organize etmeyi önerir. Bu nedenle, edebiyat emri ilkesiyle hareket eden Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sisteminden ayrışır.

Dewey Onlu Sınıflama Sistemi (DDC) -nesnel olmayıp- yazarın kendi önyargılarını ve inançlarını yansıtmamasından dolayı eleştirilmiştir. Ancak sistem, bu eleştirilere rağmen, güncelliğini koruyarak direnmeye devam etmiştir.²²³

2.9.2.1. Dewey Onlu Sınıflama Sisteminin Gelişimi

Dewey, Amherst Kütüphanesinde kitap düzenlemek için daha verimli bir yöntem aramaya başladığı 1873 yılında Amherst Kolejinde genç bir asistan kütüphaneciydi. Elliden fazla kütüphaneyi ziyaret etti ve kütüphane yönetimi üzerine yazılar okudu. Dewey, daha sonra DDC'nin kökenleri üzerine 1920 tarihli "Kütüphane Dergisi" makalesinde bulgularını yazdı. Dewey'in ondalık temelli konsepti, bu çağda medeniyetin her yönünün muazzam değişimlerini göz önünde bulundurarak varlığını 125 yıl boyunca devam ettirmiştir. Programın esnekliği ve periyodik olarak güncellenme yeteneği sayesinde Amerika Birleşik Devletleri ve birçok ülkede sınıflandırma sistemi olarak yaygın bir şekilde kullanılmıştır.

Dewey Onlu Sınıflandırma, OCLC'nin (Online Computer Library Center) bir yan kuruluşu olan Forest Press tarafından yayınlanmaktadır. Sistemin en son sürümü (DDC 21), 1996'da ortaya çıkmıştır. World Wide Web dâhil olmak üzere, hem basılı hem elektronik ortamda mevcuttur. Sistem zaman içinde tam bir revizyona tâbi tutulmuştur. En son yapılan revizyonda editörler, DDC'nin müzik bölümünü (780-789) yirminci baskı ile aşmaya karar vermişlerdir. Bu karar, Dewey'in müziğe olan muamelesinde uzun süren tartışmalardan kaynaklanmıştır. Bu tartışmaların ana nedenlerinden biri, DDC'nin müzik hakkındaki kitaplara yeterli miktarda yer ayırmamasından kaynaklanmaktadır. DDC ayrıca, müzikteki yeni gelişmeleri takip

---

²²³ Mark Mcknight, a.g.e., s. 11.

edememek ve Batılı olmayan kültürlerin müziklerine yeterince yer vermemek konusunda da eleştirilmiştir.²²⁴

2.9.2.2. Dewey Onlu Sınıflama Sisteminde Müzik Başlıkları Sınıflamaları

Dewey Onlu Sınıflama Sisteminde, bilgiler 10 ana başlık altında toplanır ve bu ana başlıklar 10, 100, 500'li şekilde bölünür. Ana başlıklar üç rakamla belirtilir. Ayrıca bu sistemde 7 ayrı tablo bulunmaktadır.

Bu sistemde müzik, (700) ana başlığının ve (780) alt başlığının altında yer almaktadır. Müzikle ilgili diğer başlıklar şu şekildedir:

- (781) Genel İlkeler ve Müzikal Biçimler.
- (782) Vokal Müzik.
- (783) Tek Ses İçin Müzik Ses.
- (784) Çalgılar ve Çalgı Toplulukları.
- (785) Oda Müziği.
- (786) Klavyeli Çalgılar ve Diğer Çalgılar.
- (787) Telli Çalgılar (Kordofonlar).
- (788) Üflemeli Çalgılar (Nefesliler).²²⁵

2.9.3. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi

Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi, 19. yüzyılın sonunda P. Otlet ve H. La Fontaine tarafından geliştirilmiştir. Prensipte olarak Dewey Onlu Sınıflama Sistemine bazı simgeler eklenerek oluşturulmuştur.²²⁶ Ancak, iki sistem arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklar şöyle sıralanabilir:

1. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi'nde konular en az üç basamaklı sayılarla oluşturulur. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi'nde ise konular 0'dan 9'a ondalık kesirlerle numaralandırılır.
2. Nokta, iki sistemde farklı şekilde yer alır. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi'nde ilk üç rakamdan sonra nokta verilirken, Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi'nde her üç rakamdan sonra nokta kullanılmaktadır.

²²⁴ Mark Mcknight, **a.g.e.**, s. 12.

²²⁵ “**Dewey Onlu Sınıflama Sistemi**”, “Çevrimiçi”, <http://kisi.deu.edu.tr/erkin.baser/dewey.pdf>, 11 Haziran 2018.

²²⁶ Mehmet Ali Akkaya, **a.g.e.**, s. 17.

3. Konu numarası olarak verilen sayılar iki sistemde farklı şekilde okunur. Dewey sisteminde konuya verilen her rakam tek tek okunurken, Evrensel sistemde üçlü şekilde okunur.
4. Prensipler olarak her iki sistem de sıfırı diğer rakamların arasına sokmaz. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi'nde, sıfırların önünde nokta vardır ve bu konu incelemelerini belirtir. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi'nde; sıfır, genelde form belirtmek için kullanılır. Ancak, gerek duyulduğunda konu bölünmesi için de kullanılmaktadır.
5. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi'nde konulara verilen işaretler yalnızca rakamlardan oluşmaktadır. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi'nde ise rakamların yanında; "+, -, :, =" işaretleri ve diğer işaretler kullanılmaktadır.
6. Dewey Onlu Sınıflama, daha çok kitapları kullanıcıya açık raf sisteminde sunmaya yönelik bir sistemdir. Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi ise her türlü materyale uygulanabilecek bir sistemdir.
7. Evrensel Onlu Sınıflama Sisteminde tablolar çok önemlidir. Dewey Onlu Sınıflama Sisteminde ise tabloların yanında bir ilişki dizini bulunur. İlişki dizinlerinde eş anlamlı ve eş sesli kelimeler belirtilir. Böylece doğabilecek karışıklıklar önceden önlenmeye çalışılır.²²⁷

Evrensel Onlu Sınıflama Sistemi'nde müzik konusu "7" rakamı ile belirtilen "sanat, mimarlık ve spor" ana başlığı altında bulunur ve "78" sınıflama numarası ile ifade edilir. Müzik başlığı altında 18 alt başlık vardır. Bu başlıklar şunlardır:

1. (78.01) Müzik teorisi ve felsefesi.
2. (78.02) Müzikal eserlerin kompozisyonu.
3. (78.03) Müzik tarihinin dönemleri ve aşamaları; müzik okulları, stilleri ve etkileri.
4. (78.04) Müzikal gösterim için konular; program müzik, tanımlayıcı, betimleyici ya da anlatımsal müzik.
5. (78.05) Endüstri ve ticaretle, ev ve günlük yaşamda müzik uygulamaları.
6. (78.06) Müziğe ilişkin çeşitli sorular.

---

²²⁷ Erol Pakin, "Dewey Tasnif Sistemi ile Evrensel Onlu Sınıflama'nın Uygulama Alanları", "Çevrimiçi", <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1706/1690>, 11 Haziran 2018.

7. (78.07) Müzik ile ilişkili uğraşlar ve etkinlikler.
8. (78.08) Müzik eserlerinin türleri ve nitelikleri; müzikal biçimler.
9. (78.09) Performans ve sunum türleri.
10. (780.6) Müzik enstrümanları ve aksesuarları.
11. (780.7) Müzik eğitim ürünleri; diğer müzik aksesuarları.
12. (781.1) Müziğin bilimsel teorileri; matematiksel, fiziksel, fizyolojik, psikolojik düzlemler; müzikal akustik.
13. (781.2) Genel müzik teorisi.
14. (781.4) Armoni, kontrpuan, melodi.
15. (781.6) Beste ve yorumlamanın genel soruları.
16. (781.7) Ulusal müziğin teori ve biçimleri (çeşitli ülke veya halklar için).
17. (781.8) Antik müziğin teori ve biçimleri.
18. (782/785) Müzik türleri.²²⁸

2.10. Müzik Kütüphanelerinde Kataloqlama

Kataloqlama; herhangi bir bilgi kaynağının tanımlanabilmesi için bilgilerin kaydedilmesi işlemidir. Diğer kütüphane türlerinde olduğu gibi müzik kütüphanelerinde de etkin bir hizmet verilmesi açısından doğru kataloqlama yapmak önemlidir. Kütüphane kataloğu; bir bilgisayar veri tabanı, katalog kartları, bir daktilo ya da el yazısıyla yazılmış bir defter üzerinde saklanabilir. Bunlar içinden kart kataloğu, kullanımı ve bakımı en kolay sistem olabilirken; bir bilgisayar veri tabanı, aramalara ve özel bilgi raporlarına en büyük esnekliği sağlayan sistem olabilir. Bu nedenle katalog için format seçimine kütüphaneciler karar vermelidir.²²⁹

Müzik kütüphanesi kataloğuna erişim; kütüphane personeli, müzik direktörleri, orkestra şefleri ve organizasyon kütüphanecisinin belirlediği kişiler için açık olmalıdır. Katalog, bir bilgisayar veri tabanında ise, verilerin diğer kullanıcılar tarafından yanlışlıkla değiştirilmesi ya da silinmesini önlemek için bilgilerin yazılması yetkisi kütüphaneciyle sınırlı olmalıdır.

Kullanıcılar kataloğu dizin kartları veya basılı raporlar kullanarak araştırıyorsa; kütüphaneci hangi erişim noktalarının önemli olduğuna karar vermelidir. Özetle,

²²⁸ Mehmet Ali Akkaya, **a.g.e.**, s. 18.

²²⁹ Russ Girsberger, “**A Manual for the Library Performance Library**”, The Scarecrow, Inc: Lanham, Maryland, Toronto, Plymouth, UK, 2006, s. 25.

kullanıcılar; besteci, unvan, aranjör ve raf numarası ile ayrılmış ayrı basılı kartlara veya raporlara mı ihtiyaç duyarlar, yoksa basit bir besteci listesi yeterli midir, sorusuna en doğru cevap bulunmalıdır.²³⁰

Müzik formuna veya stiline göre sıralanmış bir rapor, tarama ve program planlaması için kondüktöre yardımcı olabilir. Tersine; katılım numarası veya raf numarasına göre sıralanmış bir rapor ise kütüphaneci için en yararlı olandır.

Çünkü kütüphaneci bu yöntemle katalogdan silinen veya kataloga eklenen materyali kolaylıkla belirler. Bir raf listesindeki bilgiler; katalog kartları, yazılı defterler ya da bilgisayar veri tabanındaki bir veri damgası aracılığıyla güvenle saklanabilir. Ayrıca, raf listesinin yedek bir kopyası; felaket ve kayıp durumlarında, kütüphane için sigorta sahiplerinin kayıtları olarak saklanmalıdır.²³¹

2.10.1. Müzik Kütüphanelerinde Kataloglama Prosedürleri ve Standartları

Birçok kütüphane, işletmeleri hakkında bilgi kaydetmek için standartlaştırılmış kuralları ve formatları takip eder. Bunlar; Uluslararası Standart Bibliyografik Açıklama (ISBD), Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları (AACR2), Kongre Sınıflandırması Kütüphanesi (LCC) ve Makineyle Okunabilir Kataloglama (MARC) formatındadır. Bu sistemler, bilgilerin tutarlı bir şekilde kaydedildiğinden emin olmak için kütüphane katalogunda nasıl girildiğini belirler. Bu nedenle, bir kütüphane katalogu veya veri tabanı geliştirirken ilk önceliklerden biri veri girişi için standartları belirlemektir.²³²

2.10.2. Müzik Kütüphanelerinde Katalog Verileri

Müzik kütüphanelerinde katalog bilgileri girerken kaydedilecek en temel bilgiler şunlardır:

- Başlık.
- Besteci.
- Aranjör.
- Yer numarası ya da raf yeri.

²³⁰ “Examples of Online Catalogs for Libraries with Large Music Collections Include the Sibley Music Library at the Eastman School of Music”, “Çevrimiçi”, <https://www.esm.rochester.edu/sibley/>, 12 Haziran 2018.

²³¹ Russ Girsberger, *a.g.e.*, s. 26-27.

²³² Russ Girsberger, *a.e.*, s. 34.

- Kaynağın kopya sayısı.
- Editör.
- Yayın tarihi.
- Baskı sayısı.
- Orijinal yayınevi.²³³

Bir koleksiyondaki müzik materyalleri için bibliyografik bilgiler içeren katalog kayıtları oluşturmanın yanı sıra, müzik kütüphanecisi, bir işin veya bir grubun performans tarihini belgeleyerek, kurumlar hakkında değerli bilgiler sağlayabilir. Bu değerli bilgiler şunlardır:

- Konser veya etkinlik tarihi.
- Topluluk adı.
- Kondüktör.
- Solistler
- Mekân.
- Özel notlar ve bilgiler.
- Performans zamanı.
- Sahne düzeni.
- Son performansta kullanılan dize sayısı.
- Yardımcı personeller.²³⁴

Müzik kütüphaneleri için veri tabanı oluştururken, bahsedilen öğelerin her biri ayrı bir alanda yazılabilir ya da saklanabilir. Bu durum kullanıcıya bilgiyi ararken daha esnek bir zemin sağlar. Oluşturulan veri tabanları, kütüphanenin sahip olmadığı materyallerin belgelenmesine yardımcı olur.

Bir bilgisayar veri tabanı, neredeyse sınırsız bilgi depolamasına izin verir. Ayrıca bu sayede bilgi, kolayca araştırılabilir, saklanabilir ve çeşitli raporlara ayrılabilir. Bir veri tabanı yazılımı uygulaması kullanarak katalog tasarlarken, her bir alan için ayrı alan kullanılması önemlidir. Böylece, etkili bir katalog kaydı yapmak mümkündür.²³⁵

---

²³³ Russ Girsberger, **a.e.**, s. 33.

²³⁴ Russ Girsberger, **a.e.**, s. 40-41.

²³⁵ “**Fine Arts Software**”, “Çevrimiçi”, <http://www.fineartssoftware.com/>, 12 Haziran 2018.

2.11. Müzik Kütüphanelerinde Sınıflama Ve Kataloglama Sonrası İşlemler

Diğer kütüphane türlerinde olduğu gibi müzik kütüphanelerinde kaynaklar, sınıflama ve kataloglama işlemlerinin ardından birtakım süreçlerden geçer. Bu süreçler; müziği envanter ve mülkiyet amaçlı işaretleme, raflarda ve depolarda doğru yer edindirme amaçlıdır.

Eğitim kurumları ve diğer büyük müzik kütüphaneleri; kitapların, ses kayıtlarının ve koleksiyondaki diğer materyallerin işlenmesi için sistematik prosedürlere sahiptir. Bu işlemler dışardan bir aracı yoluyla sağlanabilir. Ancak, çoğu küçük ve bağımsız müzik kütüphaneleri, kendi koleksiyonlarını kendi içlerinde işlemek durumundadır. Bağımsız olarak nitelendirilen bu kütüphanelerde bahsedilen süreçler şunlardır:

1. Parçaları sırayla düzenlemek.
2. Parçaları numaralandırmak.
3. Parçaları ve notaları özellik damgalarıyla işaretlemek.
4. Koruyucu kapaklardaki parçaları ve notaları bağlamak ya da kaplamak.
5. Bir depolama zarfı, klasör veya kutu hazırlamak.²³⁶

2.11.1. Parçaları Sırayla Düzenlemek

Müzik kütüphanelerinde bu işlem için, performans parçaları setleri envanterden çıkarılmalı ve nota sırasına göre sıralanmalıdır. Yani; bir iletkenin tam notasında sayfanın en üstünde görünen aletin sırasına göre sıralanmalıdır. Bu sıra genellikle, grup içindeki enstrümanların (pirinç, perküsyon ve dizeleri) perde aralığını yansıtır. Ancak, enstrümanların bu sırası, besteciler ve yayıncılar arasında standartlaştırılmamıştır ve bir kompozisyondan diğerine değişiklik göstermektedir. Bu nedenle kütüphaneci, parçaları sıralarken, toplarken ve envanterini çıkarırken kullanılacak kütüphane için bir nota düzenini benimsemelidir. Bu sayede, kütüphane setleri tutarlı ve öngörülebilir bir düzende tutulacaktır. Örneğin; kütüphaneci tarafından notalama aşağıdaki gibidir:²³⁷

Orkestra

²³⁶ Russ Girsberger, **a.g.e.**, s. 45.

²³⁷ Russ Girsberger, **a.e.**, s. 46.

Flüt 1, 2

Pikolo

Alto Flüt

Obua 1, 2

İngiliz Klaksonu

Klarnet 1, 2

Elektronik klarnet

Bas klarnet

Fagot

Kontrafagot

Saksafon

Korna 1, 2, 3, 4

Trompetler 1, 2, 3

Trompetler 1, 2, 3 (Bas)

Tuba

Timpani

Perküsyon (Trampert, bas davul/ziller, aksesuar aletler, tokmak aletleri)

Arp

Piyano (Diğer klavye araçları...)

Diğer enstrümanlar

1. Keman

2. Keman

Viyola

Çello

Kontbas

Grup ve Üflemeli Çalgılar

Flüt 1, 2

Küçük flüt

Alto flüt

Obua

İngiliz klaksonu

Elektronik klarnet

Klarnetler 1, 2, 3

Alto klarnet

Bas klarnet

Kontrbas klarnet

Fagot 1, 2

Kontrafagot

Soprano saksafon

Alto saksafon 1, 2

Tenor saksafon 1, 2

Bariton saksafon

Bas saksafon

Klakson 1, 2, 3, 4

Kornet

Trompet 1, 2, 3

Trompet 1, 2, 3 (Bas)

Tuba/ bariton tiz

Tuba/ bariton bas

Tuba

Kontrbas

Timpani

Perküsyon (Trampet, bas davul/ziller, aksesuar enstrümanlar, tokmak aletleri)

Arp

Piyano

Diğer Enstrümanlar

Sahne, Dans ve Büyük Topluluklar

Alto saksafon 1, 2
Tenor saksafon 1, 2
Bariton saksafon

Trompetler 1, 2, 3, 4
Trombonlar 1, 2, 3, 4 (bas)
Tuba

Davul seti
Yardımcı perküsyon
Piyano/ klavyeler
Bas
*Gitar*²³⁸

2.11.2. Parçaları Numaralandırmak

Kütüphanedeki bu aşamada notada listelenen tüm parçaların sete dâhil olup olmadığı kontrol edilir. Daha sonra bu parçalar sırayla düzenlenir ve numaralandırılır. Bu numaraları kullanmak, tek tek parçaların envanterini ayırmak için harcanan süreyi büyük ölçüde azaltır. Parçaları numaralandırmak için izlenecek yollar şunlardır:

- Envanteri ya da standart numarasını, sayfada yer alan herhangi bir yerde; parti içindeki her bölümün üstünde, solda, sağda veya ortasındaki bir yerde işaretlemek.
- Sayıları işaretlemek için koyu kalem vb. kullanmak.
- Numaralandırma yaparken Romen rakamları yerine Arapça sayıları tercih etmek. (2. Keman 6, 2. Keman 7, 2. Keman 8.).
- Her benzersiz bölüm için farklı bir sayı almak.
- Aynı parçanın çoğaltılmış ya da çoklu kopyalarının tümü için aynı sayıyı almak ancak kopyaları ayırt etmek için bir harf eklemek.²³⁹

²³⁸ Russ Girsberger, **a.e.**, s. 46-48.

2.11.3. Parçaları ve Notaları Özellik Damgalarıyla İşaretlemek

En önemli aşamalardan olan parçaların ve notaların özellik damgalarıyla işaretlenmesi süreci, kütüphanenin parçaları ve notaları bir işaretleme yöntemi ile etiketlenmesidir.

En etkili yol, kuruluşun adı veya logosu ile birlikte lastik damga kullanmaktır. Alternatif bir yol olarak, parçalar bir araçla kâğıda kabartılarak işlenebilir.²⁴⁰

2.11.4. Koruyucu Kapaklardaki Parçaları ve Notaları Bağlamak ya da Kaplamak

Bir akademik müzik koleksiyonu ve bir çalışma performansı müzik koleksiyonu arasındaki temel fark malzemenin nasıl kullanıldığıdır. Performans için müzik, açıldığında düz olacak şekilde bağlanmalıdır. Notlar, bir oyuncunun bir müzik standında otururken 2 ile 3 fit mesafede ve dize bölüm parçaları durumunda, tek bir standın paylaşıldığı iki oyuncu tarafından okunacak kadar büyük olmalıdır. Müzik kâğıdının, standın üzerinde dik durması eğimli işaretlerle performans notlarının yazılmasına ve silinmesine dayanacak kadar sağlam olması için yeterli ağırlıkta olmalıdır. Performans parçaları genellikle iki şekilde bağlanır. Birincisi; dört sayfa imzaları birlikte gruplanmış şekilde, ikincisi; tek yapraklı omurgada bir araya getirilmiş şekliyle olmalıdır.²⁴¹

Broşürler, plastik kapaklar ve çoğu ticari müzik ciltleme cihazları büyük müzik toplulukları için etkili olmayabilir. Ayrıca bu cihazlar oldukça pahalıdır. Daha pratik bir koruma yöntemi; ağır bir kâğıttan, hafif bir kartondan ya da hafif bir burkmadan bir parça örtü tabakası yapmaktır. Bu işlem için; kapağı parçadan biraz büyük olan bandı tel zımparayla parçanın ortasına yerleştirmek gerekir. Son olarak kapak; başlık, besteci, cihaz adı ve kütüphane kimlik kaşesi ile etiketlenmelidir.²⁴²

Müzik kütüphanesindeki materyalleri ve parçaları korumak için bahsedilen yöntemler önemlidir. Ancak; en etkili koruma yöntemi, bu parçaları kullananların gösterecekleri özendir. Müzisyenler, kütüphanedeki materyallerle işleri bittikten sonra malzemeleri kütüphaneye geri getirmelidirler. Herhangi bir bozulma ya da

²³⁹ Russ Girsberger, **a.e.**, s. 52.

²⁴⁰ **A.e.**, s.53.

²⁴¹ Alice Carli, "**Binding and Care of Printed Music**", Lanham, Md.: Scarecrow Press, 2003, s. 18-22.

²⁴² Steven Sherrill, "**Archaic Techniques for the Modern Orchestra Librarian**", "Çevrimiçi", <http://www.orchestralibrary.com/Acrobat/ArTech.pdf>, 14 Haziran 2018.

tamir gerektiren durumlarda, malzeme, kullanıcı tarafından değil; uzmanlar tarafından iyileştirilmelidir.

2.11.5. Bir Depolama Zarfı, Klasör veya Kutu Hazırlamak

Topluluk müziği için tasarlanmış kutu ve zarfların çoğunun üzerinde, kolaylık sağlamak için basılmış envanter zarfları mevcuttur. Bu zarfların çeşitli boyutları vardır. Genişleyen dosya zarfları birçok kütüphane tarafından kullanılır. Ancak, zarfın hareket ettirildiği, açıldığı ya da raflandığı sırada bükülmesinin konteynerin alt tarafına yaslanan kâğıdı aşındırmamasına dikkat edilmelidir. Bu aşınmayı ve yıpranmayı engellemek için, zarfın alt kısmına ya da parçaların etrafına kalın bir kâğıt veya kapak stoku yerleştirmek gerekir.²⁴³

Saklama kutuları müzik için daha sağlam koruma sağlar. Kütüphaneler tedarik şirketlerinden çeşitli stillerde kutular temin edebilir. Boyutlarına bağlı olarak kutular, bir veya birkaç gruba ayrılırlar. 12*15 inç boyutlarında bir kutu, içine sığacak şekilde kesilmiş 11*14 inç boyutlarında büyük zarfları kapsayabilir.²⁴⁴

Arşiv kalitesinde depolama materyalleri ek koruma sağlar. Çünkü, bu ürünler materyallerin ömrünü uzatmak ve korumak için tasarlanmıştır. Bu ürünler, diğer depolama ürünlerine göre daha pahalı olmasına rağmen sağlam ve iyi yapılandırılmıştır. Asit içermeyen zarflar ve kutular kâğıt parçaları sağlam bir şekilde korumaya yardımcıdır. Bu materyaller özellikle tarihi öneme sahip müzik ve özel koleksiyonlarda kullanılmalıdır. Kütüphane ve arşiv ürün tedarik şirketleri, zarf ve saklama kutularını çok çeşitli boyutlarda ve stillerde satmaktadırlar.²⁴⁵

Müzik parçalarını kısa ya da uzun vadede saklarken, kapların ve tutturucuların kâğıtlara zarar vermemesine dikkat edilmelidir. Yüksek asit içeriğine sahip olan zarflar ve kutular kimyasal maddeleri kâğıda ve müzik parçalarına aktarabilir. Lastik bantlar kâğıda yapışabilir. Klipsler kâğıdın liflerinin paslanmasına neden olabilir.²⁴⁶ Tüm bunların önüne geçmek için; kütüphane koleksiyonu belirli aralıklarla kontrol edilmeli ve müzik materyallerinin rutin bakımına önem verilmelidir.

²⁴³ “Southern Music Company”, “Çevrimiçi”, <https://keisersouthernmusic.com/>, 14 Haziran 2018.

²⁴⁴ “Gaylord Bros.”, “Çevrimiçi”, <http://www.gaylord.com/>, 14 Haziran 2018.

²⁴⁵ “Conservation Resources International”, “Çevrimiçi”, <http://conservationresources.com/>, 14 Haziran 2018.

²⁴⁶ Russ Girsberger, *a.g.e.*, s. 63.

2.12. Müzik Kütüphanelerinde Materyal Seçme / Derme Geliştirme

Müzik kütüphanelerinde materyal seçimi yapılırken aşağıdaki faktörler göz önünde bulundurulur. Bu faktörler şunlardır:

- Baskı.
- Maliyet.
- Kullanılabilirlik.
- Yöneticinin tercihi.

Bazı besteler farklı editörler tarafından hazırlanan ve farklı yayıncılar tarafından satılan versiyonlarda mevcuttur. Bir yayıncı, bir çalışmanın düzeltilmiş ve eleştirel sürümünü hazırlamak amacıyla bir editör çalıştırır. Amaç, kompozisyonu modern bir performans baskısında, spesifik bir versiyonda veya dönemin performans uygulamasını yansıtan bir şekilde ele almaktır.²⁴⁷

Materyal seçimi yaparken, baskının teknik özellikleri de dikkate alınmalıdır. Örneğin; parçaların kâğıt üzerinde okunması kolay mı? Ölçü numaraları veya verimli prova figürleri var mı? Parçaların eşleşme notası var mı? Kullanılabilmeleri için düzeltilmesi gereken bir hata var mı? Tüm bu sorunları kütüphaneci, yönetimle istişare hâlinde ve tecrübelerine dayalı olarak tercih etmelidir.²⁴⁸

Bazı materyal alımları grubun bütçesine göre yönlendirilir. Müzik, orijinal yayıncının yerine, yeniden basım yayıncısının adıyla yeniden üretilir. Yeniden basım sürümleri, orijinal baskıya itiraz etmek amacıyla hataları düzeltilmiş ve ek çalışmalara sahip olabilir. Yeniden basım sürümleri genellikle orijinal yayıncıdan daha az satış yapar. Bu sürümler, küçük bir bütçesi olan okullar ve topluluk orkestrası için iyi bir seçenektir.²⁴⁹

Müziğin kullanılabilirliği, repertuarın kütüphaneye, satın alma veya kiralama için uygun müziği elde etmede yeterli zamana sahip olmaması halinde sorun olur. Bazı yabancı yayınlarda materyallerin işlenmesi, nakliyesi ve teslimatı için fazladan zaman tanınmalıdır.

²⁴⁷ Norman Del Mar, "A Companion to the Orchestra", London: Faber and Faber, 1987, s. 95-97.

²⁴⁸ Russ Girsberger, a.g.e., s. 10.

²⁴⁹ Russ Girsberger, a.g.e., s. 11.

Yeterli zaman tanınmadığında, fazla ithalat ve nakliye ücretleri ödenebilir. Böyle durumlarda, yerli veya kolay temin edilebilen baskının, prova için zamanında alınabilmesi ve hazırlanabilmesi amacıyla ikame edilmesi gerekebilir.²⁵⁰

Sonunda topluluk yöneticisi; çalışmasına, tecrübelerine ve müzik bilgisine dayanarak tüm diğer hususları geçersiz sayabilir. Bu durumda müzik kütüphanecisi, bahsedilen kriterlere göre uygun tavsiyelerde bulunmalıdır.

2.12.1. İşitsel Repertuar Seçme Listeleri ve Alıntılar

İşitsel repertuar listeleri, bir iş için yapılacak bir seçmede veya toplulukta sunulmak üzere oluşturulan müziği göstermek için yapılır. Listede talep edilen müzikal alıntılar, teknik ve müziksel zorluklarından dolayı seçme işleminden geçmek zorundadır. Alıntıların birçoğu, adaylardan beklenen tekniği ve müzisyenliği en iyi şekilde gösterdiklerinden dolayı seçmelere düzenli olarak katılmaktadırlar. Alıntılar genellikle seçim komitesi, şefi, personel ofisi veya topluluk yöneticisi tarafından seçilir. Adayların listesi, adaylara posta, e-posta, bir web sitesinde yayınlanma veya başka bir yayınlama şekli ile bildirilir. Personel ofisi veya denetleme komitesi, başvuru şartları ya da lojistik hakkında katılımcılara ayrıca bilgi verir.²⁵¹

Müzik kütüphanecisi, repertuar hakkında bilgi veren seçmelere komite tavsiyesinde bulunabilir. Alıntı kitaplarında yayınlanmış ya da satış listelerindeki seçimler tüm adaylar için erişilebilir olmalıdır. Birçok standart eser için müzik, ticari olarak satılan alıntı kitaplarında toplanır. Bireysel enstrümanlar için yayınlanan bu kitaplar, kompozisyonun tamamını ya da kısmi örneklerini içerir. Müziğin nereden alınacağına dair bilgi, seçmelere dâhil edilebilir.²⁵²

Kiralanamayan eserlerde müzik seçmelere dâhil edilmemelidir. Yayıncının, işin işleyiş sırasında kullanılmasına izin vermesi istisnai bir durumdur. Bazı yayıncılar, müziğin alıntılarını, adaylara seçmelere başlamadan göndermeye izin verir. Alıntıyı çoğaltmak ve kullanılacak özel pasajı tanımlamak için yayıncıdan izin alınmalıdır.

---

²⁵⁰ Russ Girsberger ,a.e., s. 12.

²⁵¹ “Facing the Maestro: a Musician’s Guide to Orchestral Audition Repertoire”, compiled and edited by Katherine Akos, Marshall Burlingame, and Jack Wellbaum, Washington, DC.: American Symphony Orchestra League, 1983, s. 3.

²⁵² Carolyn Rabson, “Orchestral Excerpts: a Comprehensive Index”, Berkeley, Calif.: Fallen Leaf Press, 1993, s. 23.

Çoğu yayıncı, seçimin çok uzun olmaması kaydıyla ve telif hakkı bildirim şartıyla müziğin bu şekilde kullanılmasına isteklidir. Telif hakkı sahibinin izni olmadan müzik dağıtılmamalıdır.²⁵³

Hakkaniyetli ve adil bir denetime sahip olmak için, tüm başvurularda neyin hazırlanacağı konusunda net olunmalı ve talep edilen tüm müziğe erişilmelidir. Kütüphaneci, çalınacak müziğin uygun bir tanımını verdiği için emin olmak için repertuar listesini incelemelidir. Anahtar kelime, katalog numarası, baskı ve diğer bilgiler mümkün olduğunca ayrıntılı olarak verilmelidir.²⁵⁴

Kütüphaneciden, denetleme kuruluna yardım etmesi için seçmelere katılması istenebilir. Bu durumda kütüphaneci; seçme listesinde belirtilen aynı listeyi kullanmalıdır. Parçada açıkça başlama ve durma noktaları işaretlenmelidir. Oynatıcının okuyacağı her alıntı için orijinal bir parça ya da okunaklı bir fotokopi sağlanmalıdır. Seçme komitesinin her bir üyesi için ek bir kopya hazırlanmalıdır.²⁵⁵

2.13. Konser Programları Hazırlamak

Kütüphaneciler, basılı konser programına bilgi hazırlamaktan ve katkıda bulunmaktan sorumlu olabilirler. Çünkü kütüphaneciler, her eserle ilgili müzik ve katalog bilgilerine erişebilir ve inceleme yapabilir.

Konser programları; kompozisyonun düzenleyicileri, edisyonları ve sürümleri ile ilgili belirli ayrıntıları içermeli ve bileşimi tanımlamak için yeterli bilgiyi sağlamalıdır. Örneğin; başlığın şekli bir bilgisayar kataloğunda kullanılan farklı olmalıdır. Bir veri tabanı uygulaması; aranması ve sıralanması için tutarlı bir bilgi yapısına sahip olmalıdır.

Konser programları hazırlanırken, kütüphanecinin ek ayrıntılar eklemesi kullanıcı açısından önemlidir. Örneğin; kompozisyon tarihleri, başlığı takip eden parantez içinde kullanılabilir. Bu, kullanıcı ve izleyicinin, yeni besteleri tanımlayabilmesi için bilgilendiricidir. İzleyiciye, eser üzerinde tarihsel bir bakış açısı kazandırmak için bestecinin doğum ve ölüm tarihleri belirtilebilir.

---

²⁵³ Carolyn Rabson, **a.e.**, s.24.

²⁵⁴ Carolyn Rabson, **a.e.**, s.25.

²⁵⁵ Russ Girsberger, **a.g.e.**, s. 107-108.

Başlık ve başlık sayfası için, performansın ayrıntılarını veren temel bilgiler (gün, tarih, yıl, saat, yer, organizasyon, şef, solistler) -eklenmelidir. Ancak; yayın performansları, özel çalışmalar, sponsorluklar gibi bilgiler kullanılmamalıdır.²⁵⁶

2.14. Müzik Kütüphanelerinin Bakımı ve Korunması

Müzik kütüphanecisi, koleksiyonlardaki eşyaların bakımı ve korunmasından sorumludur. Basılı müziğin maliyetine ek olarak, kütüphane koleksiyonunun değeri müzisyenler tarafından eklenen bilgiler ve parçalara yapılan hazırlık çalışmaları ile artar. Müziğin basıldığı kâğıda zarar; ışık, sıcaklık, nem, haşereler, toz, fiziksel kullanım ve uygun olmayan depolama gibi çevresel kaynaklardan meydana gelir.²⁵⁷

2.14.1. Işık

Kütüphane materyalleri, uzun süreli ve gereksiz şekilde ışığa maruz bırakılmamalıdır. Kitaplıklar ve depolama alanları güneş ışığından uzak bir yerde konumlandırılmalı ve mutlaka camlar perdeyle kapatılmalıdır. Floresan ışıklar için ultraviyole filtreler satın alınmalıdır.²⁵⁸

2.14.2. Sıcaklık ve Nem

Sıcaklık ve nem konusunun birlikte ele alınmasını nedeni; ısıdaki artışın kimyasal reaksiyonları artırması ile yüksek nemin küf oluşumunu hızlandırmasıdır. Soğuk havalarda ve düşük nemli ortamlarda kâğıdın ömrü uzar.

Müzik kütüphanesinin koleksiyonunu korumak için ortam kararlı bir sıcaklık ve %30 ile %50 arasında değişen bağıl neme sahip olmalıdır. Bu koşulların düzenli olarak izlenmesi, iklim kontrol ekipmanının istenen koşulları sağlayıp sağlamadığını veya kütüphane ortamını kontrol etmek için ilave adımların gerekli olup olmadığını gösterecektir. Klima kontrol sisteminin asla kapatılmaması gerektiği ve ayarların geceleri, hafta sonları veya kütüphanenin kapalı olduğu diğer zamanlarda düşürülmemesi gerektiği unutulmamalıdır.²⁵⁹

²⁵⁶ Russ Girsberger, **a.e.**, s. 109-113.

²⁵⁷“**Northeast Document Conservation Center Technical Leaflet**”, “Çevrimiçi”, <https://www.nedcc.org/plam3/tleaf21.htm>, 22 Haziran 2018.

²⁵⁸ Russ Girsberger, **a.g.e.**, s. 113.

²⁵⁹ “**University Products**”, “Çevrimiçi”, <https://www.universityproducts.com/>, 22 Haziran 2018.

2.14.3. Haşereler

Kemirgenler, böcekler ve diğer zararlılar için müzik kütüphanesi düzenli olarak kontrol edilmelidir. Sıcak, nemli koşullar, haşere sorunlarının gelişimini teşvik ettiği gibi; kir, gıda artığı, kirli koşullar bu canlıların çoğalmasını sağlar.

2.14.4. Hava Kalitesi

Toz, kâğıdın yapısına girerek onu kirletebilir, parçalayabilir ya da deforme olmasına sebep olabilir. Gazlar ise kâğıtta oluşan kimyasal reaksiyonları artırabilir. Bu nedenle, bir hava filtreleme sistemi kullanarak hava kalitesi kontrol edilmeli ve pencereler kapalı tutulmalıdır. Yapıştırıcı, boya ve çözücü gibi zararlı gaz oluşturan maddelerden uzak durulmalıdır.²⁶⁰

2.14.5. Afet Planı

Kütüphane materyallerini koruma yollarından en önemli etkenlerden biri, afet olduğu zaman ne yapılacağını bilmektir. Müzik kütüphanesi, afet durumunda talimat vermek için bir plana sahip olmalıdır. Plan, kütüphane personeli tarafından kolayca ulaşılabilecek bir yerde saklanmalıdır. Afet planının içeriği şu maddeleri kapsar:

- Güvenlik personeli, itfaiye ve ambulans hizmetleri gibi, afet anında ilk başvurulacak kişilerin iletişim bilgileri.
- Çalışanlar, amirler ve yöneticilerin iletişim bilgileri.
- Hizmet şirketleri, sigorta eksperleri ve bunlarla bağlantı kurabilecek kişilerin iletişim bilgileri.
- Çalışanlar için acil çıkış yollarını gösteren bir harita.
- Yangın alarmları, yangın söndürücüler, ilk yardım çantaları ve binanın diğer güvenlik özellikleri hakkında bilgi.²⁶¹

Daha detaylı bir afet planı, kurtarma operasyonlarına nasıl öncelik verileceğine, bir afetten sonra nasıl rapor tutulacağına ve yardım için mevcut fiziksel ve insan kaynaklarına nasıl ulaşılabileceğine dair adım adım talimatlar içerir. Bu; havluların, vakumların, paspasların, kovaların ve diğer malzemelerin yeri ile acil yardım için çalışan şirketlerin telefon numaraları gibi ayrıntılı bilgileri gösterir.²⁶²

²⁶⁰ “Metal Edge”, “Çevrimiçi”, <https://www.hollingermetaledge.com/>, 22 Haziran 2018..

²⁶¹ Russ Girsberger, a.g.e., s. 116.

²⁶² “The Preservation Directorate at the Library of Congress”, “Çevrimiçi”, <http://www.loc.gov/preservation/>, 22 Haziran 2018.

2.15. Müzik Kütüphanelerinde Telif Hakları

Telif hakkı ya da içerik oluşturucu hakların devlet tarafından yetkilendirilmiş koruması, müzik kütüphanelerindeki materyallerin kullanılabilirliğini belirlemede önemli bir faktördür. Müzikle ilgili olarak telif hakları, müzik performansları ve kaydedilmiş performanslar sergilemeleri nedeniyle karmaşıktır.

Avrupa ülkesinin çoğunda telif hakkı yasası 18. yüzyılda kurulmuştur. 1790 tarihli ilk telif hakkı yasası, 1709 tarihli Anne Tüzüğü'ne (the British Statute of Anne of 1709) dayanmaktadır.²⁶³

ABD anayasasının tanımına göre telif hakkının amacı; bilimsel ve yararlı sanatların ilerlemesini teşvik etmek, yazarlara ve mucitlere sınırlı bir süre için kendi yazdıklarına ve keşiflerine münhasır hakları güvence altına almaktır.²⁶⁴ Sınırlı zaman ifadesi zamanla gelişmiştir. Böylece eserlerin mülkiye hakkı, sahibinin hayatı boyunca koruma altına alınmıştır.

Çoğu telif hakkı yasası, genellikle bir ulusal kütüphanede olmak üzere, çalışmaların bir kopyasının yanı sıra, bir devlet kurumuyla birlikte telif hakkının kaydedilmesini gerektirir. Böylece, Kongre Kütüphanesi gibi ulusal kütüphanelerde bulunan devasa müzik koleksiyonlarının oluşması sağlanmaktadır.²⁶⁵

ABD'de müzikle ve müzik kütüphaneleriyle ilgili haklar, 1 Ocak 1978'de yürürlüğe giren Telif Hakkı Yasası'na göre düzenlenmektedir. Telif hakkı koruması hem yayınlanmış hem yayınlanmamış eserler için geçerlidir. Telif Hakkı Yasası'nın 106. Bölümü telif hakkı sahibine aşağıda belirtilenleri yapma yetkisini vermektedir:

- Çalışmanın kopyalarını çoğaltmak.
- Çalışmanın türevlerini yapmak.
- Çalışmanın kopyalarını kamuya açık olarak satmak, kiralamak ya da dağıtmak.
- Edebi, müzikal, dramatik ve koreografik eserler, pantomimler, hareketli görüntüler ve diğer görsel-işitsel çalışmalar söz konusu olduğunda, çalışmayı kamusal olarak gerçekleştirmek.

²⁶³ Jane Gottlieb, *a.g.e.*, s. 214.

²⁶⁴ “**Copyright in General**”, “Çevrimiçi”, www.copyright.gov/help/faq/faq-general.html#register, 9 Temmuz 2018.

²⁶⁵ Jane Gottlieb, *a.g.e.*, s. 213.

- Dijital ses iletimi yoluyla çalışmayı kamuya açık hale getirmek.²⁶⁶

Birçok müzik kütüphanesi telif hakkıyla korunan eserlerin kullanımı için Müzik Yayımcıları Derneği'nin (Music Publishers Association) “Müzik Eğitim Amaçlı Kullanım Kılavuzu”nu (Guidelines for Educational Uses of Music) takip eder. Bu kılavuza göre telif hakkıyla korunan malzemeler şu durumlarda kullanılabilir:

1. Satın alınan bir eserin kayıp bir bölümünün çoğaltılması.
2. Her öğrenci için bir müzikal çalışmanın %10'una kadar bir kopyasının yapılması.
3. Eğitim ve okulun arşivleri için öğrenci performansının tek bir kaydının yapılması.
4. Telif hakkıyla korunan materyalleri kullanarak işitsel alıştırmaların ve testlerin tek bir kaydının yapılması.
5. Bir halk kütüphanesinden ya da arşivinden hasar gören, bozulan, çalınan ya da kaybolan eserlerin en fazla 3 kopyasının yapılması.
6. Sınıflarda öğretmenlerin kullanabilmesi için grafik çalışmasının bir kopyasının alınması.

Telif hakkıyla korunan eserlerin kullanılmasının yasak olmasının nedenleri şunlardır:

1. Eserlerin sahibinin izni olmadan satılmasını önlemek.
2. Her türlü performans için müziğin kopyalanmasını önlemek.
3. Eserlerin telif hakkı bildirimini olmadan kopyalanmasını engellemek.
4. Eserlerin antoloji ya da derleme oluşturmak için kopyalanmasını önlemek.²⁶⁷

Belirli durumlarda bir eserin kullanımının adil olup olmadığı belirlenmesinde dikkate alınması gereken faktörler vardır. Bu faktörler şunlardır:

1. Bir eserin kullanımının ticari nitelikte olup olmadığı ya da kâr amaçlı olup olmadığı bilgisi dâhilinde, kullanımın amacı ve karakteri.

²⁶⁶ “What is Copyright?”, “Çevrimiçi”, <http://www.copyright.gov/circs/circ1.html#wci>, 9 Temmuz 2018.

²⁶⁷ “The United States Copyright Law: a Guide for Music Educators”, “Çevrimiçi”, <http://menc.org/resources/view/united-states-copyright-law-a-guide-for-music-educators>, 9 Temmuz 2018.

2. Telif hakkı alınmış çalışmanın doğası.
3. Telif hakkıyla korunan çalışma ile ilgili olarak kullanılan bölümün miktarı ve büyüklüğü.
4. Eserin kullanımın, telif hakkı alınmış çalışmanın potansiyel pazarına veya değerine etkisi.²⁶⁸

Müzik kütüphanelerinde telif haklarını tanımlamak için büyük haklar ve küçük haklar terimi kullanılmaktadır. Büyük haklar, yalnızca müzikal seslerin performansının ötesine geçen edebi veya görsel öğeler içeren terimdir. Bunlar, oyun yazıldıktan sonra eklenen müzikle müzikal olmayan oyunların, müziğin oyunun ayrılmaz parçası olduğu oyunlar, ayrı müzikal sayıların sahne sunumlarını ve dramatico-müzik eserlerini oluşturan revizyonları içerebilir.

Dramatico-müzik eserleri, müziğin öyküsünün eylemini ilerletmek için kullandığı çalışmalardır. Opera, müzikaller, bale bu başlık altında yer almaktadır. Bu eserlerin telif hakkı sahibi, münhasır performans hakkına sahiptir ve bu nedenle, bir kamu performansının yasal olarak verilebilmesi için izin alınması gerekmektedir.

Küçük haklardan farklı olarak büyük haklar, doğrudan telif hakkı sahibi veya atanmış aracılığıyla görüşmeyi gerektirir. Genellikle, fikri mülkiyeti temsil eden fiziki malzemenin kullanımı için fikri mülkiyet ve kira ücretlerinin kullanım ücretlerini içerirler. Mekânın büyüklüğü, beklenen seyirci, ortalama bilet fiyatı, performansın sayısı, çalışmayı yapan şirketin büyüklüğü ödenecek ücretler için en yüksek fiyatı etkileyebilir. Ayrıca, bazı yayıncılar, gerekli performans malzemelerinin kullanımı için performans başına bir kiralama ücreti ekleyecektir.

Bir orkestranın sahip olduğu büyük haklar lisans sözleşmesinin tüm yönleri, telif hakkı sahibi veya temsilcileri ile tartışılabilir. Dansçıların olmadığı ya da şarkıcıların sıradan bir konser elbisesinin içinde yer aldığı ve birbirinin yerine seyirciyi izleyen bale ve operaların konser performansları ve manzaraların yokluğu büyük haklar lisansı gerektirmemelidir. Bir hikâyenin anlatılmasıyla doğrudan ilgili olan ancak tek başına müziğin performansına ek olan imgelerin eklenmesi, ek kiralama ücretlerine yol açabilir; ancak işi büyük haklara tâbi kılmaz.

---

²⁶⁸“Subject Matter and Scope of Copyright”, “Çevrimiçi”, <http://www.copyright.gov/title17/92chap1.html#107>, 9 Temmuz 2018.

Sadece, müzikal müziklerin seslerini veren müzisyenlerin ötesinde, kopyalanmış bir çalışmanın performansına herhangi bir öge eklemenin büyük haklara ve dolayısıyla telif hakkı veya kira ücretlerinin önemli ölçüde ödenmesine neden olabileceği unutulmamalıdır. Büyük haklar lisansı alındığında, gelir ve performans bilgilerinin dramatik olmayan performanslar için sunulan performans hakları topluluğunun raporlarına dâhil edilmemesi gerektiğini hatırlamak önemlidir.²⁶⁹ Konser, video ve televizyon gösterileri gibi müzikle ilgili paylaşımların internette yapılması da telif ihlaline sebep olabilir. Çünkü böyle durumlarda müzik, telif hakkı sahibinin izni olmadan çoğaltılabilir ve yayılabilir.²⁷⁰

2.16. Müzik Kütüphanesinde Fotokopi Hizmetlerinin Özellikleri

Teknolojideki tüm büyük ilerlemelere rağmen, fotokopi, müzik kütüphaneleri için en önemli yaşam alanlarından biri olmaya devam etmektedir. Kütüphanede kullanılacak olan fotokopi makinesinin belli özellikleri şunlardır:

- Tarama boyutu 11 x 17 inç veya daha büyük olmalıdır.
- Kopyaları büyütme ve küçültme özelliklerine sahip olmalıdır.
- Dupleks ve harmanlı standart boyutlu kâğıt kullanılmalıdır.
- Daha ağır kart stoku kâğıdında bile kâğıda yapışan iyi toner tercih edilmelidir.
- Ağır kâğıtları kopyalama yeteneğine sahip olmalıdır.

Müzik kütüphanelerinde kullanılan fotokopi makinelerinin ek olarak sahip olması gereken nitelikleri ise şunlardır:

- Herhangi bir tek boyutlu kâğıt dupleksleme ve harmanlama yeteneği.
- 12 x 18 inç gibi daha büyük kâğıtları barındırabilecek bir kâğıt tepsisi.
- Dakikada en az seksen sayfa olan tarama hızı.
- Dakikada en az doksan sayfa olan baskı hızı.
- Bir kâğıt tepsisi veya baypas tablasından ağır kart stoku kâğıdına baskı yapabilme yeteneği.

²⁶⁹ Lawrence Tarlow, Robert Sutherland, “**The Music We Perform: An Overview of Royalties, Rentals and Rights**”, n.p.: Major Orchestra Librarians’ Association, 2004.

²⁷⁰ Murat Yılmaz, “Teknik Açıdan İnternet ve Telif Hakkı”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XIX, No:1, 2015, s. 134.

- Bir belgeyi bilgisayara tarayabilmek için güç.
- Fotokopi makinesinden faks gönderme potansiyeli.
- Programlama yetenekleri.
- En az 320GB sabit disk belleği.²⁷¹

Kütüphaneler için fotokopi makinesi son derece önemlidir. Tam işlevsel bir fotokopi makinesi, kütüphanecinin görevlerini daha verimli ve etkili bir şekilde yerine getirmesi için olanak sağlar. Bu nedenle, yeni bir fotokopi makinesi seçerken, mümkün olduğunca araştırma yapılmalıdır. Denenen makinelerde bahsedilen tüm özellikler test edilmeli ve kütüphane ihtiyaçları için en uygun fotokopi makinesi seçilmelidir.

2.17. Müzik Kütüphanelerinde Planlama

Planlama göreceli bir terimdir ve müzik kütüphanesinin amacına bağlı olarak gün ya da yıl sürelerine göre uygulanabilir. Yapılacak plan, organizasyona ve organizasyonun nasıl işlediğine bağlı olarak değişiklik gösterir. Bir performansın ya da üretimin planlanmasında uygulanacak olan yöntem, gerçek performanstan geriye doğru çalışmaktır. Örneğin:

- Performans xx gününde gerçekleşir.
- Sözleşmelere bağlı olarak orkestra üyelerine en son xx gün malzeme sağlanabilir.
- Bir konser hazırlamak için malzemeyi hazırlamak xx gün sürer.
- Müzik siparişi vermek gerekirse başka bir xx güne izin verilir.
- Müziğin gönderilmesi xx gün sürer.²⁷²

Örnekte verildiği gibi bir liste hazırlamak, kütüphanecinin temel zaman çizelgelerini netleştirir. Böylece kütüphaneci, her program için zaman çizelgesini oldukça kolay bir şekilde belirleyebilir. Esnek bir çizelge, beklenmedik bir durum meydana geldiğinde gerekli değişiklikleri sağlaması açısından faydalıdır. Ayrıca bu çizelge sayesinde kütüphaneci, ek görevleri için zaman ayırabilir.

---

²⁷¹ Courtney Secory Cohen, "Important Features to Look for in a Performance Library", **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 131-132.

²⁷² Robert Sutherland, **a.e.**, s. 88.

2.18. Müzik Kütüphanelerinde Bütçe

Genel olarak müzik kütüphanelerinde bütçe oluşturmak diğer kütüphane türlerinden farklı değildir. Kütüphane bütçesi hazırlanırken bazı faktörler göz önünde bulundurulur. Bu faktörler şunlardır:

- Bir önceki yıl gerçekleşen aktiviteyi karşılaştırmak ya da daha önce yapılmış olan konser tipini karşılaştırmak.
- Enflasyona uyum sağlamak.
- Daha fazla bilgi gelene kadar mevcut rakamı kullanmak.
- Bir komisyon için kopyalama masraflarının bütçeleri hesaplanırken, enstrümantasyonun ne olacağı ve parçaların uzunlukları hakkında bilgi sahibi olmak.²⁷³

Bütçe oluştururken planlama takviminden faydalanmak önemlidir. Bütçe takviminde bulunan bilgiler şunlardır:

- Talimatnameler.
- Harcama talepleri.
- Yapılan son değişiklikler.
- Onay.
- Veri girişi.
- Basım.
- Bütçe dağıtımı.²⁷⁴

2.19. Müzik Kütüphanelerinde Veri Tabanları

Bir müzik kütüphanesinde yapılan işlerin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için; girişimci bir kütüphaneciye ve iyi bir veri tabanına ihtiyaç vardır. Bu tür bir düzenleme ile veriler, arayüz ve tablolar arasındaki bağlantılarla pratik bir kullanıma kavuşacaktır. Veri tabanlarıyla ilgili test edilmiş ve geliştirilmiş iki sistem şunlardır:

- OPAS: Orchestra Planning and Administration System (Orkestra Planlama ve Yönetim Sistemi).

²⁷³ Robert Sutherland, a.e., s. 94.

²⁷⁴ J. Madeline Daubert, "Financial Management for Small and Medium Sized Library", Chicago: American Library Association, 1993, s. 32.

- OMS: Arts Visions from Orchestra Management Solutions (Orkestra Yönetim Çözümlerinden Sanat Vizyonu).

İster yalnızca kütüphane ister tüm şirket kullanımı için olsun; bir veri tabanını uyarlamak ya da oluşturmak için dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır. Bunlar:

- Yazılımın yapması istenen işlem gözden geçirilmelidir. İyi bir veri tabanı; neyi, ne zaman, nasıl ve kim tarafından kullanılacağına dair bilgileri yönlendirecektir.
- Veri girişi önemlidir. Bu, bir isme veya numaraya girmek için birçok navigasyon kullanılmasını engeller.
- Raporlar, veri giriş ara yüzünden daha önemlidir. Konfigürasyonlardaki verileri PDF’de ve kâğıt formatta oluştururken, ekranda görmenin kolay yolları bulunduğundan emin olunmalıdır.
- Hiçbir yazılım hatasız değildir. Güncelliği takip etmek ve en az hatayla işlem yapmak için bütçe kaynakları ayarlanmalıdır.

Bir kütüphanecinin veri tabanını nasıl kullanması gerektiğiyle ilgili bazı yöntemler mevcuttur. Bu yöntemler şunlardır:

- Veri tabanını yaklaşan sezon repertuarının enstrümantasyonu ile doğrulamak ve güncellemek.
- Sahip olunan müzik sürümleri, kiralanması gereken müzik sürümleri ve daha önce kiralanmış müzik sürümlerinin ücretleri için veri tabanında arama yapmak.
- Veri tabanında kiralık sözleşme kayıtları oluşturmak.
- Veri tabanından yayıncı başına müzik teklifi istekleri oluşturmak.
- Yayıncılardan alınan kira tekliflerini veri tabanına girmek.
- Her konsere müzik satın alma maliyetini eklemek.
- Veri tabanından sanat yönetmeni için bir müzik maliyet analizi oluşturmak.
- Yeni satın alınan müziklerin başlıkları hakkında katalog ve envanter bilgilerini girmek.
- Veri tabanından güncelleştirilmiş bir kütüphane kataloğu oluşturmak.

- Veri tabanında yaklaşan konserler için başlık, hareket, süre ve enstrümantasyon detaylarını doğrulamak.
- Yaklaşan konserler için şirket içi katalog numaralarını ve kiralık kaynakları gösteren bir rapor oluşturmak.
- Yayıncılara e-posta ile gönderilecek müzik kiralama sipariş formlarını oluşturmak.
- Kiralık müzik ödemelerini kaydetmek ve gönderileri iade etmek.
- Veri tabanında gerçek konser zamanlamalarını kaydetmek.
- Veri tabanına göre nota taleplerini girmek; gelişlerini ve gidişlerini kaydetmek.²⁷⁵

2.20. Notasyonlar

Müziğin sesini göstermeye yarayan işarete nota denir.²⁷⁶ Müziğin yapıldıktan sonra nota hâlinde düzenlenmesi işlemine ise notasyon denir.²⁷⁷

Müzik kütüphanecisinin çalışmasına başlamadan önce aşağıdaki bilgileri sağlaması gerekmektedir. Bu bilgiler şunlardır:

- Perküsyon ve diğer katlama araçları dâhil olmak üzere enstrümantasyon listesi/gereksinimleri.
- Süre.
- Geleneksel olmayan gösterim vb. ek performans notları.

Notasyonlarla ilgili yapılacak çalışma listesinde dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekildedir:

- Büyük boyutlu zaman işaretleri kullanılmalıdır.
- Okunabilir performans göstergeleri kullanılmalıdır.
- Performans göstergeleri, en üst düzeydeki çalışanlardan daha fazla yerde bulunmalıdır.
- Enstrümanların arasındaki boşluklar izlenmelidir. Tüm sistem boşlukları eşit şekilde oluşturulmaz.

²⁷⁵ Michael K. Runyan, **a.g.e.**, s. 134- 136.

²⁷⁶ “Nedir Sözlük”, “Çevrimiçi”,<https://nedir.ileilgili.org/notasyon>, 21 Ekim 2018.

²⁷⁷ “Sesli sözlük”, “Çevrimiçi”,<https://www.seslisozluk.net/yap%C4%B1lan-bir-m%C3%BCzi%C4%9Fin-daha-sonradan-nota-haline-getirilmesi-i%C5%9Flemi-nedir-ne-demek/>, 21 Ekim 2018.

- Çiftli çıtalara sahip enstrümanların, bestecinin yazdığı şeye özgü boşluk ihtiyaçları olacaktır. Çukurların aralığı birçok kez değişecektir. Sistemdeki çukurların birbiriyle ilgili olduğu unutulmamalıdır.
- Enstrümantal gruplar arasındaki bar çizgileri kırılmalıdır.
- Bir iletkenin okuyabileceği bireysel ölçü numaraları kullanılmalıdır.
- Her bir sistemde parçaları ikiye katlamalı ya da ayrı parçalara sahip olunmalıdır.
- Kısmi spesifik bilgilerin konumlandırılması izlenmelidir.
- Her sayfada perküsyon enstrümanları tanımlanmalıdır.²⁷⁸

Notasyonları oluşturmaktaki amaç sorulara yer bırakmayan kısımları teslim etmektir. Bu işlem için prova fırsatı yoktur. Bu nedenle kolayca anlaşılabilen parçalara sahip olarak bu süreyi en üst düzeye çıkarmak mümkündür. Performansçılar, performansı sergileyen araçlar hakkında dikkatli davranılması durumunda hataları en aza indirgerler. Ancak sanatçı, yazılan şeyi anlamıyorsa tüm müzik topluluğu için zaman kaybı oluşması kaçınılmazdır.²⁷⁹

2.21. Elektronik Müzik Kütüphaneleri

Teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmeler, diğer kütüphane türlerini olduğu gibi müzik kütüphanelerini de etkilemiştir. Müzik alanının geleneksel olduğu kadar sürekli güncellenen ve yenilenen bir doğasının olması, müzik kütüphanelerinin de teknolojik olarak dönüşüm geçirmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, dünyada ve ülkemizdeki müzik kütüphanelerinin pek çoğunda kaynaklar elektronik ortama aktarılmaktadır. Böylece, kullanıcı kütüphaneye gelmeden bu kaynaklara hızla erişim sağlayabilmektedir.

Elektronik müzik kütüphanelerinin ortak noktası; kaynaklarını elektronik ortamda düzenlemesi, saklaması ve kullanıcının erişimine sunmasıdır. Ancak bu işlem gerçekleştirilirken standart bir yöntem kullanılması esastır. Dünyada elektronik müzik kütüphanesi bulunan pek çok kurum mevcuttur.

---

²⁷⁸ Douglas Richard, **a.g.e.**, s. 162.

²⁷⁹ Douglas Richard, **a.e.**, s. 163.

Bunların içinde en bilineni Indiana Üniversitesi'ndeki Elektronik Kütüphane Projesi adı altında kurulan Variations Projesi'dir.²⁸⁰

Türkiye'de elektronik müzik kütüphanesine verilecek en iyi örneklerden biri Selçuk Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın oluşturmuş olduğu elektronik müzik kütüphanesidir.

Elektronik müzik kütüphanesi oluşturmanın bazı aşamaları vardır. İlk olarak ses kayıtlarının elektronik ortama aktarımında hangi dosya türünün kullanılacağı belirlenmelidir. Elektronik ortama aktarılan ses dosyalarını kaydederken sesin kalitesinin düşmemesi için titiz davranılmalıdır. Ayrıca kaydedilen müzik parçalarıyla ilgili bibliyografik bilgiler verilmelidir. Bu bilgiler; parçanın ve bestenin ismi, başlangıç süresi, toplam süresidir. Özellikle, toplam süre ve başlangıç süresi hakkında detaylı bilgi verilmelidir. Parçalar arasındaki geçiş süresi not edilmelidir. Son olarak, ses dosyaları ana makineye gönderilmeli ve oradan da bilgisayarlara dağıtımını gerçekleştirilmelidir.²⁸¹

2.22. Müzik Düzenleme Süreci

Kütüphanecinin, bestecinin isteklerini tam olarak anlaması ve ideal bir hizmet sunması müzik kütüphanesinin amacına ulaşması için önemlidir. Bu nedenle, editörlük, kütüphanecinin görevlerinin bir adım ötesindedir. Kütüphanecinin, bestecinin çalışmalarının kalitesi hakkında hiçbir fikri yoktur. Devam eden çalışmalar hakkındaki tüm bilgiler gizli tutulur. Ortografi, enstrüman aralığı ya da düzen sorunları, sadece soyut bir şekilde tartışmaya konu olabilir. Bu nedenle besteci, bir editör olarak kütüphaneciye güven duyar.²⁸²

Düzenleme sürecinde ilk olarak performans tarihi, ilk prova ve yer bilgileri öğrenilmelidir. Yapım personelinin isimleri ve iletişim bilgileri not edilmelidir. Bazen besteci, bilerek ya da yanlışlıkla metin içinde değişiklik yapabilir. Kütüphaneci tüm bu değişiklikleri takip etmeli ve bunları doğrudan ya da yayıncının editör kadrosu aracılığıyla tüm yazarlarla paylaşmalıdır.

---

²⁸⁰ "Indiana University Digital Library Program", "Çevrimiçi", <http://www.dlib.indiana.edu>, 10 Temmuz 2018.

²⁸¹ Fatma Kılıçarslan, "Elektronik Müzik Kütüphanesi: Selçuk Üniversitesi Örneği", *Bilgi Dünyası*, C:V, No:1, 2004, s. 97.

²⁸² Charlie Harmon, "Working with a Composer: The Process of Music Editing", *Insights and Essays on the Music Performance Library*, 2012, s. 140.

İkinci olarak, orkestra parçalarının tam notalanması için vade tarihi öğrenilmelidir. Plana, bu malzemelerin yazdırılması, bağlanması ve gönderilmesi için gereken süre eklenmelidir. İlk provadan önce, bitiş çizgisinden geriye doğru bir zaman çizelgesi çizilmeli ve kütüphanecinin dize parçalarının geri kalanını işaretlemesi gerekmektedir. Genel olarak, orkestra parçalarının ilk provadan sekiz hafta önce teslim edilmesi yeterlidir.

Kütüphaneci her türlü değişikliğe hazır olmalıdır. Örneğin; müzisyenler, müziğe önceden bir göz atmak isteyebilir. Bir klarnet oyuncusundan aletle ilgili değişiklikler yapması beklenebilir ya da bir besteci, işin yarısında bir arp²⁸³ eklemeye karar verebilir. Arp ve klavye parçaları genellikle ek hazırlık gerektirir. Performansta ses efektleri ve müzikal cihazlar varsa, önce bu malzemeler hazırlanmalıdır. Kütüphaneci, müzisyenlerle nasıl iletişim kuracağını bilmeli ve ilgili müziğin tamamlanmış düzenlemesini mümkün olduğunca erken aşamada göndermelidir.

Tazminat yazılı olarak önceden belirlenmelidir. Ödeme, saat ya da sayfa bazında yapılabilir; ancak, daha büyük bir iş için saatlik ücret tercih edilir. Faturalar düzenli olarak gönderilmelidir. Müzikte küçük ayarlamalar için ekstra ücretlerin olup olmayacağı önceden tahmin edilmelidir. İş ilerledikçe, provaların ne kadar maliyetli olacağı hesap edilmelidir.

Kütüphanecinin düzenleme yaparken dikkat etmesi gereken diğer hususlar şunlardır:

- Notasyonda tutarlılık.
- Tempo göstergeleri (sekizinci saatin çubuk çizgisinde sekizinci bir düzeye eşit olduğundan emin olunmalıdır.)
- Vurmalı çalgıların isimleri, tokmaklar ve çıtaların üzerindeki yerleri.
- Metnin yazımı.²⁸⁴

2.23. Müzik Aletleri ve Terminoloji

Müzik kütüphanecisinin en kritik işlevlerinden biri, müzikal iletişimin müzisyen ve personel arasında kurulmasını sağlamaktır. Bunu yapmak için kütüphanecinin aşağıda belirtilen hususları bilmesi gerekmektedir. Bu hususlar şunlardır:

²⁸³Genellikle Klasik Batı Müziğinde kullanılan eski, telli bir müzik aletidir.

²⁸⁴Charlie Harmon, *a.e.*, s. 141-142.

- Müzikal araçların yabancı dillerdeki isimleri.
- Enstrümanların yazılı ve sondaj aralıkları.
- Trans-pozisyonlar.
- Yönlü terminoloji.
- Terminoloji yayınlamak.²⁸⁵

Kütüphanecinin, öğrenmekte olduğu bilgileri takip etmesi, düzenlemesi ve koruması esastır. Bunu sağlamak için zaman ayrılmalı ve öğrenilen bilgiler not edilmelidir.

2.24. Repertuar

Müzik kütüphanelerinde hemen hemen bütün işler repertuar etrafında dönmektedir. Bu nedenle kütüphaneciler, verilen bir çalışmanın bütün detaylarını aşağıda belirtilen düzen çerçevesinde iletmelidirler. Bu düzen unsurları şunlardır:

- Cihazlar.
- Süre.
- Sürümler ve yayıncılar.
- Revizyonlar.
- Besteci katalogları.
- Ortak eserlerin popüler ve resmi başlıkları.
- Büyük eserlerden ortak alıntılar.²⁸⁶

2.25. Müzik Hazırlığı

Bir müzik kütüphanecisinden beklenen yalnızca müzikal bilgisi değil, aynı zamanda teknik yeteneklerini ortaya çıkarmasıdır. Bu nedenle kütüphanecinin aşağıda belirtilen konular hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu konular şunlardır:

- Trans-pozisyonlar.
- Düzeltme.
- İşaretleme kesimleri.
- Kütüphanede uzun süre çalışabilme.²⁸⁷

²⁸⁵ Sara Griffin, “Auditioning and Interviewing for the Performance Library”, **Insights and Essays on the Music Performance Library**, 2012, s. 61.

²⁸⁶ David Daniels, “**Orchestral Music: A Handbook**”, “Çevrimiçi”, <http://www.orchestralmusic.com>, 13 Temmuz 2018.

2.26. Müzik Kütüphanelerinde Danışma Hizmetleri

Danışma hizmeti veren kütüphanecilere sorular; yüz yüze, posta, e-posta, anlık mesajlaşma veya çevrim içi sohbet yoluyla, telefon üzerinden ve kişilerarası iletişim yollarıyla gelmektedir. Bu hizmetleri verirken ilk adım soru tipini tanımlamaktır. Danışma, hizmetlerin bilgi akışı taleplerini içermektedir. Bu hizmet türü, yeniden yapılanma işlemleri, konum, program, gereç, sarf malzemesi veya politika ifadeleriyle ilgili yardım sağlayan resmi talimatlar veya değişimler içermez. Cevaplanmaya çalışılan kamu hizmetiyle ilgili soruların sayısı ve türü hakkında rapor tutulması gerekebilir. Bu nedenle, istatistikleri toplamak için kullanılan sistem hakkında bilgi sahibi olunmalıdır.

Sorulan soru tipini belirledikten sonra yapılması gereken kullanıcının gerçek ihtiyacını anlamaya çalışmaktır. Kullanıcılar, genellikle spesifik bir araştırma ihtiyacına sahip olduklarında çok genel bir soru sorarlar. Kullanıcının ihtiyaçları açıkça anlaşılmadıysa kendisine sorular yöneltilmelidir. Kullanıcı iyi bir şekilde dinlenmeli ve yanıtlar net bir şekilde ifade edilmelidir. Soruna çözüm getirilemediği takdirde, kütüphanenin deneyimli personellerinden yardım istenmelidir.

Kullanıcının ihtiyaçları net bir şekilde anlaşıldıysa, en belirgin terimlerden biri veya ikisi seçilip bir anahtar kelime araması yapılmalıdır. Bu ilk arama, konuyla ilgili en iyi veri tabanında gerçekleştirilmelidir. İyi bir veri tabanı kullanmak, kullanıcının ihtiyacını hızlı bir şekilde karşılamaya yardımcı olur.

Eğer mümkünse, kütüphanecinin kullanıcıyla arama yapması sağlanmalıdır. Araştırmalar, kütüphane çalışanlarının kullanıcıyla birlikte arama yaptıklarında, sorulara cevap vermedeki başarı oranının, kullanıcılara sadece sözel talimatlar ve öneriler verildiğinde olduğundan daha yüksek olduğunu göstermiştir.²⁸⁸

Diğer kütüphane türlerinde olduğu gibi müzik kütüphanelerinde de danışma birimine çeşitli spesifik sorular yöneltilmektedir. Bu sorulardan bazıları şunlardır:

- Para cezaları, dolaşım politikaları, hasarlar hakkında sorular.
- Ekipmanın yeri.

²⁸⁷ Sara Griffin, a.g.e., s. 63.

²⁸⁸

“Definitions of Reference”, “Çevrimiçi”,
<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/rusa/resources/guidelines/definitionsreferences.cfm>, 15 Temmuz 2018.

- Kütüphaneler arası kredi talepleri.
- Kütüphane, kampüs, yerel bölge, şehir ve otobüs güzergâhlarının haritaları.
- Kütüphanenin organizasyon yapısı ve diğer personele yönlendirmeler.
- Şikâyetler.
- Kütüphaneye öğelerin, koleksiyonların veya ekipmanların bağışlanması.
- Kurs yedek listeleri.
- Bilgisayarlar, fotokopi makineleri, diğer ekipmanların bağışlanması.
- Veri tabanına ve diğer elektronik kaynaklara hârici erişim ile teknik yardım.²⁸⁹

Danışman kütüphanecilere evrensel olarak sorulan üç sorun vardır. Bu sorunlar şunlardır:

- 1) “Bu materyali rafta bulamıyorum” sorunu.
- 2) “Bilgisayardan belirli bir kütüphane veri tabanına ya da akış servisine bağlanamıyorum” sorunu.
- 3) “Kütüphaneye materyaller bağışlamak istiyorum” sorunu.²⁹⁰

Kaybolan bir öğeyi bulmak için izlenecek birtakım yollar vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

- 1) Arama numarasının veya yerin doğru olup olmadığı kontrol edilir ve öğenin teslim alınıp alınmadığını görmek için katalog araştırılır. Bir kullanıcı, aranan öğeye sahip kişinin adını sorarsa, bilginin gizli olduğu söylenir. Kullanıcı sormakta ısrar ederse, konu amire ya da kütüphane yönetimine bildirilir. Genellikle, kütüphanenin bu konuda izlediği bir politika vardır.
- 2) Kitaplıktaki raflar ve kitap taşıma arabaları kontrol edilir.
- 3) Kitabın olması gereken raftaki kitabın arkasına bakılır. Çünkü kitap düşmüş olabilir.
- 4) Kütüphane içindeki açık ve kilitli okuma tabloları kontrol edilir.
- 5) Kaybolan öğe, kütüphanenin diğer yerlerinde aranır. Örneğin; aranan bir danışma kitabı ise, dolaşımdaki skalalar, yedek raflar ve kütüphanenin diğer konumları kontrol edilir.²⁹¹

²⁸⁹ Alan Green, Michael J. Duffy, “**Basic Music Reference: A Guide for Non-Specialist Librarians, Library Assistants, and Student Employees IV**”, Music Library Association, 2013, s. 47.

²⁹⁰ A.e., s. 48

Çoğu kütüphane, kullanıcıların özel referans veri tabanlarına ve kütüphane dışındaki hârici ses hizmetlerine veya bir proxy sunucusu üzerinden kampüs dışında bağlanmalarına izin verir. Genellikle, kütüphane web sitesinin ön sayfasında yardım sayfası bulunmaktadır. Kullanıcılar, kullanıcı adları ve şifreleri ile abone olunan veri tabanlarına bağlanabilir. Bazen sorun, belirli bir süre kullanılmayan bir makinenin bağlantısını kesen zaman aşımı özelliğiyle ilgilidir. Bu özellik, kütüphanelerin bir elektronik kaynak için belirli sayıda eş zamanlı kullanıcı için ödeme yapması ve görünürde inaktif bir makinenin düşürülmesi nedeniyle diğer kütüphane kullanıcılarının bu kaynağı kullanabilmesi için gereklidir. Bağlantı sağlanamazsa yeniden bağlanma talebi gönderilmelidir. Çünkü eşzamanlı kullanıcıların maksimum sayısına ulaşılmış olabilir. Bu durumda, geçerli kullanıcılardan birinin bağlantısının kesilmesi ve zaman aşımına uğraması beklenir.²⁹²

Kütüphane çalışanları, materyal bağışında bulunmak isteyen pek çok kişiyle sık sık iletişim halindedir. Bu tür sorunların ele alınmasıyla ilgili olarak kütüphanenin politikası bilinmelidir. Genellikle kütüphane personelinin, materyal bağışları ile ilgili tüm kişileri ele alan bir veya daha fazla üyesi vardır. Bu nedenle yönlendirme doğru bir şekilde yapılmalıdır.

2.27. Müzik Kütüphanelerinde Dağıtım İşlemleri

Müzik katılımcılara, bir konser, okuma ya da prova için çeşitli şekillerde dağıtılabilir. Profesyonel bir topluluk; sıradan ya da eğitim amaçlı bir topluluk dışında farklı bir yöntem kullanabilir. Bir dağıtım sisteminin seçiminde dikkat edilmesi gereken husus, kurumun işlev ve imkânları ile sabit ya da hareketli personele sahip olmasıdır.

Profesyonel topluluklar ile okul toplulukları genellikle müzik kütüphanesi, prova ve konser salonu gibi imkânlar sunmakta; bu sayede müzik dağıtımını ve provasını aynı yerde gerçekleştirebilmektedir. Sıradan bir topluluk ile yarı profesyonel bir topluluk, özel bir kütüphane alanına sahip olmayabilir. Aynı zamanda bu topluluklar, her seferinde aynı mekânda prova yapamaz.

---

²⁹¹ A.e., s. 47.

²⁹² “Center for Computer Assisted Research in the Humanities, Stanford University, and Cognitive and Systematic Musicology Laboratory, Ohio State University”, “Çevrimiçi”, <http://www.themefinder.org/>, 15 Temmuz 2018.

Genellikle müzik hizmetlerde sadece kişilere dağıtılır ya da hizmetlerde önce müzisyenlere postalanır. Böylece müzisyenlerin pratik yapmaları için zamanları olur. Eğer topluluk, personelin sabit ya da hareketli olduğunu tespit ederse, kütüphaneci belirli bölümlerin kime ait olduğunu bilir. Kütüphanecinin, hareketli personel ile hangi müzisyenin hangi parçaya sahip olduğunu izlemesi için bir yönteme ihtiyacı vardır. Bu yöntem ayrıca, müziğin klasör veya bireysel kompozisyon tarafından dağıtılıp dağıtılmadığını belirlemeye yardımcı olur.²⁹³

2.27.1. Müziğin Dağıtım İçin Düzenlenmesi

Müzik kütüphanesi eşzamanlı olarak çalışan birkaç topluluk veya konser döngüsü destekliyorsa; kütüphanede her bir topluluk veya program için müziğin kullanımda iken saklandığı bir alan bulunmalıdır. Müzik, malzemelere kolay erişim sağlamak için raflara veya saklama bölmelerine koyulabilir. Bu durumda, her alanı topluluk veya konser tarihi ile tanımlamak gerekir.

Müzikle birlikte rafta depolanan malzeme ile ilgili uygun bilgileri içeren bir panoya veya bağlayıcıya sahip olmak yararlıdır. Müziğin nasıl dağıtılacağına dair bir liste hazırlanmalıdır ve bu listede şunlar olmalıdır:

- Konsere ait bir programın kopyası.
- Prova ve konser takvimi.
- Personel kadrosu.
- Parça atama listesi.
- Programdaki her çalışma için bir enstrümantasyon listesi.²⁹⁴

2.27.1.1. Parçaları Müzisyenlere İmzalatmak

Müzisyenlerin kütüphane alanlarına erişimi varsa, müziklerini doğrudan aktif depolama alanlarından almalarına izin verilmelidir. Programdaki her çalışma için bir çıkış sayfası hazırlanmalı ve müzisyenler aldıkları tüm müzikleri imzalamaya teşvik edilmelidir.

Müzisyenlerin kütüphane alanlarına doğrudan erişimi yoksa, parçaları doğrudan müzisyenlere verebilecek bir kütüphaneci bulunmalıdır.

²⁹³ Russ Girsberger, **a.g.e.**, s. 97.

²⁹⁴ "LSI Corporation of America", "Çevrimiçi", <http://lsi-casework.com>, 18 Temmuz 2018.

Oturum açma sayfaları bir panoda saklanabilir. Kütüphaneci, müzisyenlerin uygun kısımları almasını ve müzisyenlerin aldığı tüm müzikleri imzalamalarını sağlamalıdır.²⁹⁵

2.27.2. Çıkış Sayfaları

İlk imza ile çıkış sayfalarındaki imza, müzisyenin müzikle ilgili sorumluluğunu doğrular. Çoğu kütüphane için bu, kütüphaneden çıkan müziği takip etmenin en etkili yoludur. Büyük kuruluşlarda barkod kullanarak gerçekleştirilen bu yöntem, bireysel bir parçanın veya tüm bir setin bilgisayar tabanlı bir sistemle müzisyenin hesabının kontrol edilmesine izin verir.

Çıkış sayfaları gerektiği kadar bilgi toplamak için yapılandırılabilir. Sabit personel ile profesyonel bir topluluk için müziği izlemek amacıyla baş harfler her şeyden önce olabilir. Akademik bir toplulukta, özellikle de hareketli personel ile, eksiksiz imzalar ve basılı isimler müziği izlemek için daha iyi bir yoldur. Telefon numaraları ve müziğin çıkış tarihi gibi ek bilgiler de bu konuda yardımcı olabilir. Örnek giriş sayfaları ekte yer almalıdır.

Kütüphaneci, bir çıkış sayfasından ya da görev listesinden bir bölümünün desteğiyle, müzisyenin hangi bölüme sahip olduğunu her zaman bilmelidir. Eğer müzisyenler kendi görevlerini değiştirirse, kütüphaneci bundan haberdar edilmelidir. Bu bilgiyi kütüphaneci ile paylaşmak şefin ya da personel yöneticisinin sorumluluğundadır.

Müziği, müzisyenlere zamanında ve verimli bir şekilde dağıtmak, müziğin kütüphaneye geri dönüşünü garanti etmez. Sipariş, kataloglama ve düzenleme dâhil olmak üzere, her bir parçanın hazırlanmasına harcanan zaman ve çaba; tüm parçanın üzerine basıldığı kâğıttan daha değerlidir. Bu nedenle müzisyenlerin, yapılan işin değerini anlaması ve enstrümanlarını mesleklerinin bir aracı olarak ele alması önemlidir.²⁹⁶

²⁹⁵ Russ Girsberger, *a.g.e.*, s. 98.

²⁹⁶“Humes and Berg Mfg. Co. Inc.”, “Çevrimiçi”, <http://www.humesandberg.com/>, 19 Temmuz 2018.

2.28. İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) ve Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MIAM) Kütüphanesi

2.28.1. İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ)

2.28.1.1. Tarih ve Gelişimi

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ)'nin geçmişi, Sultan III. Mustafa'nın (sal. 1757-1774) saltanat yıllarına kadar dayanmaktadır. Üniversitenin kronolojik olarak gelişimi aşağıda belirtildiği şekildedir:

- Mühendishâne-i Bahr-i Hümayûnun (İmparatorluk Deniz Mühendishanesi) kurulması (1773).
- İnşaat Fakültesinin kurulması (Hendese-i Mülkiye Mektebi) (1795).
- Mimarlık Fakültesinin kurulması (Hendese-i Mülkiye Mektebi) (1847).
- Makine, Elektrik Fakültesinin kurulması (1934).
- Kurumun İstanbul Teknik Üniversitesi ismini alması ve İnşaat, Mimarlık, Makine ve Elektrik Fakültelerinin kurulması (1944).
- İTÜ Talebe Birliğinin ve İTÜ TV'nin kurulması (1952).
- Maden Fakültesinin açılması ve İTÜ Spor Birliği'nin kurulması (1953).
- Nükleer Enerji Enstitüsünün kurulması (1961).
- Kimya Metalürji Fakültesinin açılması (1963).
- Gemi İnşaatı ve Deniz Bilimleri Fakültesinin açılması (1970).
- Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesinin açılması (1977).
- İTÜ TRİGA Mark-II Eğitim ve Araştırma Reaktörünün açılması (1979).
- Kontrol ve Bilgisayar Mühendisliği Bölümünün kurulması (1980).
- İTÜ'nün, Ayazağa Yerleşkesine taşınması ve Seramik Araştırma Merkezinin kurulması (1981).
- İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuarının İTÜ'ye bağlanması ve Fen Edebiyat Fakültesinin açılması (1982).
- İşletme Fakültesinin açılması (1983).
- Denizcilik Fakültesinin açılması (1992).
- Zorunlu İngilizce Hazırlık Sınıfının açılması (1997).
- Tekstil Teknolojisi ve Tasarım Fakültesinin açılması (2004).
- Türkiye'nin ilk tüp uydusu olan İTÜpSAT1'in fırlatılması (2009).

- Bilgisayar ve Bilişim Fakültesinin kurulması (2010).
- Türkiye'nin ilk elektrikli minibüsünün yapılması (2010).
- İTÜ Arı Teknokent'in açılması (2010).
- %100 İngilizce eğitim veren programların açılması (2011).
- Türkiye'de ilk defa hidrojen ile çalışan teknenin (Martı) yapılması (2011).
- Türkiye'nin ilk yerli helikopterin (ARIKOPTER) yapılması (2012).
- Türkiye'de ilk defa insansız otomobil (Otomobil) yapılması (2012).²⁹⁷

2.28.1.2. İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphaneleri

İstanbul Teknik Üniversitesi, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığına bağlı olarak bir merkez ve altı şube kütüphanesine sahiptir. Bu kütüphaneler hem içerden hem de dışardan kullanıcılara hizmet vermektedir. Bahsedilen kütüphaneler şunlardır:

1. Ayazağa Kampüsünde bulunan Mustafa İnan Kütüphanesi (Merkez Kütüphane).
2. Gümüşsuyu Kampüsünde bulunan Makine Fakültesi Rakip Berker Kütüphanesi.
3. Taşkılla Kampüsünde bulunan Mimarlık Fakültesi Kütüphanesi.
4. Maçka Kampüsünde bulunan İşletme Fakültesi Kütüphanesi.
5. Maçka Kampüsünde bulunan Yabancı Diller Yüksekokulu Kütüphanesi.
6. Maçka Kampüsünde bulunan Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi.
7. Tuzla Kampüsünde bulunan Denizcilik Fakültesi Kütüphanesi.²⁹⁸

2.28.2. Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MİAM) ve Kütüphanesi

2.28.2.1. Dr. Erol Üçer Müzik Araştırmaları Merkezi

Türkiye'de, müzik alanında kaliteli ve dünya standartlarına uygun eğitim vermek amacıyla kurulan MİAM, 1999 yılında faaliyet göstermeye başlamıştır. Kurucularından biri, aynı zamanda İTÜ mezunu olan Dr. Erol Üçer, diğeri İTÜ'nün eski rektörlerinden olan Prof. Dr. Gülsün Sağlamer'dir.

²⁹⁷ “İTÜ”, “Çevrimiçi”, <http://www.itu.edu.tr/itu-hakkinda/genel/tarihce>, 24.07.2018.

²⁹⁸ “İTÜ YDY”, “Çevrimiçi”, <http://www.ydy.itu.edu.tr/kutuphane/>, 24.07.2018.

Ayrıca, Prof. Dr. Kâmrân İnce ile Prof. Dr. Cihat Aşkın özgün fikirleri ve bilgileriyle kurumun yapılanmasına öncülük etmişlerdir. MİAM'ın gelişimi şu şekilde olmuştur:

1. Kasım 1999: İTÜ Taşkışla Kampüsünde MİAM Yüksek Lisans Programı'nın açılması; ardından Maçka Kampüsüne nakledilmesi.
2. Mayıs 2000: Dr. Erol Üçer Müzik Kütüphanesinin açılması.
3. Eylül 2000: Müzik Yönetimi ve Müzikoloji konsantrasyon alanları Yüksek Lisans Programına eklenmesi.
4. Ekim 2000: MİAM Kayıt Stüdyosu'nun açılması.
5. Eylül 2002: MİAM Doktora Programı'nın açılması.
6. Eylül 2003: Doktora programına Ses Mühendisliği ve Tasarım yoğunlaşma alanının eklenmesi.
7. Kasım 2003: İstanbul Spectral Müzik Konferansı MİAM'da gerçekleştirilmesi.
8. Eylül 2012: Sonic Arts konsantrasyon alanı yüksek lisans ve doktora programlarına eklenmesi.
9. Eylül 2013: Yüksek lisans ve doktora programlarına yoğunlaşma alanının eklenmesi.
10. Eylül 2016: 1. Eğitim Yüksek Lisans programının açılması.²⁹⁹

MİAM Yüksek Lisans ve Doktora Programlarının hedefleri şunlardır:

- Müzik alanında ihtiyaç duyulan, araştırmacı ve lider özelliklere sahip profesyoneller yetiştirmek.
- Gelecek kuşaklara rehber olacak araştırmalar ortaya koymak.
- Müzik alanında yapılan yeni araştırmaların yayınlanmasını sağlamak.
- Müzikle ilgili yeni teoriler üretmek ve bunları araştırmacıların hizmetine sunmak.
- Yeni yöntemler ile sistemler geliştirmek ve müzik alanında gençlerin motive edilmesini sağlamak
- Müzik kültürümüzü tanıtmak.

²⁹⁹ “İTÜ DR. Erol Üçer Center for Advanced Studies in Music”, “Çevrimiçi”, <http://www.miam.itu.edu.tr/en/history/>, 24.07.2018.

- Programlara katılan öğrencilerin kendilerini müzik alanında geliştirebilmesi için ulusal ve uluslararası imkânlar sağlamak.
- Müzikle ilgili verilen eğitimin sürekli gelişimini sağlamak.
- Müzisyenlerin ve akademisyenlerin kendilerini gerçekleştirebilecekleri ortamlar ve imkânları sağlamak.
- Çeşitli bağlantılar kurarak yurtdışındaki üniversitelerle ortak programlar hazırlamak.
- Üniversitelerarası değişim programları oluşturmak.³⁰⁰

2.28.2.2. Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MİAM) Kütüphanesi

İstanbul Teknik Üniversitesi Müzik İleri Araştırmaları Merkezi'ndeki araştırma ve çalışmaları desteklemek amacıyla 2000 yılında MİAM Kütüphanesi kurulmuştur. Kütüphanede iki uzman kütüphaneci çalışmaktadır.

2.28.2.2.1. Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi Koleksiyonu

Kurulduğu yıldan itibaren hızla geliştiren MİAM Kütüphanesi'nin koleksiyonunda, 2019 yılı verilerine göre göre; 9367 kitap, 13 ciltli dergi, 195 video-film, 43 kasetçalar, 27 CD-ROM-Eğitim Seti, 2 atlas, 1 teknik rapor, 2 öz, 1 bilgisayar diski, 6421 nota, 114 ansiklopedi, 146 sözlük, 18 katalog, 6 dizin, 52 bibliyografya, 7 el kitabı, 1 yıllık, 1 uluslararası kütüphane ödünç alma devlet raporu, 1 ders kitabı, 860 referans notaları, 15998 CD çalar, 3 slayt, 3918 DVD ve CD, 313 DVD-Film, 3 VSD-Film, 108 DVD-Eğitim, 328 DVD-Müzik, 8 VCD-Müzik, 84 eğitim videosu, 195 plak olmak üzere toplam 34318 malzeme bulunmaktadır. Veri tabanlarının bazılarını kampüs içinden ulaşılabilirken; bazılarını ise kütüphane üyeliğiyle kampüs dışından erişilebilmektedir. Yayınların büyük bir kısmı İngilizcedir.³⁰¹

2014 yılında, Türkiye'nin ilk özel müzik kütüphanesi olarak bilinen Borusan Müzik Kütüphanesi'nin kapanmasına ve koleksiyonunun müzik alanında eğitim veren bir kuruma bağışlanmasına karar verilmiştir.

³⁰⁰ Fatma Yavuz, "İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar Merkezi (MİAM) ve Kütüphanesi", **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXI, No:2, 2007, s. 242.

³⁰¹ Erdal Işık, İTÜ Merkez Kütüphanesi Kataloglama Sorumlusu, **Görüşme**, 25 Ocak 2019.

Böylece, Borusan Kütüphanesi ile MİAM Kütüphanesi koleksiyonu birleştirilmiştir. Borusan Kütüphanesi bu bağışı yaparken sahip olduğu tüm materyalleri devretmiş ve yaklaşık 16.000 kaydı İTÜ'nün katalog sistemine aktarmıştır. Aktarılan yayınlar, uzman kütüphaneciler tarafından gözden geçirilmiş ve düzeltilmiştir. Her iki kütüphanede birden bulunan çift nüshalı yayınlar, MİAM personeli tarafından ayıklanmış ve başka üniversitelere gönderilmiştir.

MİAM Kütüphanesi'nde kitapların içerikleri; başvuru kaynakları, müzik eğitim ve öğretimi, müzik edebiyatı ile müziğin diğer bilimlerle etkileşimiyle ilgilidir. Notalar ise, daha çok klasik batı müziğiyle bağlantılıdır. Son yıllarda, Türk müziğinin klasik ve çağdaş dönemleriyle ilgili koleksiyonu geliştirilmeye çalışılmaktadır.

2.28.2.2.2. Kullanıcı ve Kullanıcı Hizmetleri

MİAM Araştırma Merkezi, yüksek lisans ve doktora programlarına kayıtlı öğrencilere eğitim vermektedir. Bu nedenle, MİAM Kütüphanesi'nin kullanıcı profiline çoğunluğunu bu merkezde öğrenimini sürdüren yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile akademisyenler oluşturmaktadır. Ancak, belirli kurallar dâhilinde dışardan gelen kişiler ve müzisyenler de kütüphaneden yararlanma hakkına sahiptirler.

Ödünç alma hizmetinden yararlanmak için kütüphaneye üye olmak gerekmektedir. Basılı yayınlar için, kütüphaneden ödünç kitap alma sayısı ve süresi aşağıda belirtildiği gibidir:

- İTÜ akademik personel: 1 ay süre için 10 kitap.
- İTÜ idari personel: 1 ay süre için 5 kitap.
- İTÜ yüksek lisans ve doktora öğrencileri: 15 gün süre için 5 kitap.
- İTÜ lisans öğrencileri: 15 gün süre için 3 kitap.

Görsel-işitsel koleksiyonda bulunan kaynaklardan, MİAM öğretim üyeleri günlük olarak ödünç alma şeklinde yararlanabilmektedir. Diğer kullanıcılar ise, dinleme cihazları ve bilgisayarlar aracılığıyla bu hizmeti alabilmektedirler.³⁰²

Dışardan gelen kullanıcıların MİAM Kütüphanesi'nden yararlanabilmeleri için bazı koşulları yerine getirmeleri gerekmektedir.

---

³⁰² Fatma Yavuz, a.y., s. 244.

Bu nedenle araştırmacılar; kütüphane girişindeki imza dosyasını istenen bilgilerle doldurmalıdırlar. Dışardan gelen kullanıcılara kaynaklar ödünç verilmemektedir. Ancak, gerekli olduğu takdirde sınırlı sayıda fotokopi hizmetinden yararlanabilirler. Ayrıca, Borusan Kütüphanesi'nin MİAM Kütüphanesi'ne devredilmesiyle, özel bir maddeyle Borusan Kütüphanesi kullanıcısı da MİAM Kütüphanesi kullanıcısı olarak kabul edilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HİZMET KALİTESİ ve DR. EROL ÜÇER MÜZİK İLERİ ARAŞTIRMALARI (MIAM) KÜTÜPHANESİ HİZMET KALİTESİNİN ÖLÇÜLMESİ

3.1. Hizmet Kalitesi: Temel Kavramlar ve Açıklamalar

3.1.1. Hizmet

“Hizmet, tüketici istek ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla üretilen ve fiziksel ürünler gibi mevcudiyeti olmayan ürünlerdir”.¹ Ancak günümüzde hemen her alanda önem taşıyan hizmet kavramının tanımı bulunulan sektöre göre değişim göstermektedir. Bu nedenle hizmet kavramının herkes tarafından kabul edilen ortak bir tanımı bulunmamaktadır.² Buna rağmen, kavramın konu hakkında çalışan herkes tarafından kabul gören belli özellikleri vardır. Bu özellikler şunlardır:

- Hizmet, üretildiği andan itibaren tüketilebilme özelliğine sahiptir.
- Hizmet üretildiği aşamada karşılıklı iletişime sahiptir.
- Hizmet, üretim öncesinde kontrol edilemez.
- Hizmet soyut bir kavramdır.³
- Hizmetin envanteri tutulamaz.
- Hizmet depolanamaz.
- Hizmet standartlaştırılmaz.⁴

3.1.2. Hizmet Kalitesi

Kalite kavramı kişi ve kurumların kullanım amacına göre farklılık gösterir. Kişiler açısından bu kavram dayanıklı, nadir bulunan, ucuz olmayan gibi anlamlar

---

¹ H. Çelik, “Alışveriş Merkezlerinde Hizmet Kalitesi Algısı ve Bir Araştırma”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C:XVI, No:2, s. 435.

² R. Çiçek ve İ. Doğan, “Müşteri Memnuniyetinin Arttırılmasında Hizmet Kalitesinin Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma: Niğde İli Örneği”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C:XI, No:1, 2009, s. 201.

³ Polat Can, “Hizmet Kalitesinin Servqual Ölçeği ile Ölçülmesi: Uşak Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Üzerine Bir Araştırma”, **Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C:I, No:6, 2016, s. 65.

⁴ A. Eleren ve B. Kılıç, “Turizm Sektöründe Servqual Analizi İle Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi ve Bir Termal Otelde Uygulama”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C:IX, No:1, 2007, s. 237.

ifade ederken; kurumlar açısından ise kalite kavramı standartlara uygunluk olarak düşünülür.⁵

Kütüphanecilik alanında kalite kavramı ilk olarak 1969 yılında, F. W. Lancaster'ın Index Medicus veri tabanındaki taramaların başarısına yönelik olarak kavramsal bir ifade şeklinde kullanılmıştır. Kütüphanelerde kalite kavramı özellikle 90'lı yılların sonundan günümüze kadar olan süreçte önem kazanmıştır ve bu alanda birçok çalışma yapılmıştır.⁶

3.1.3. Kütüphanelerde Hizmet Kalitesi

Kütüphanecilik alanında kalitenin tanımını yapmak, hangi etkenlerin kaliteyi etkilediğini belirlemek ve kalitenin kütüphane hizmetleriyle ilgili ilişkisini açıklamak zordur. Çünkü herhangi bir kâr amacı olmayan kurumlar grubunda yer alan kütüphaneler için beklenen fayda ekonomik geliri artırma değil aksine idari ve toplumsal desteği arttırmaktır.⁷ Kalite kavramı kütüphanelerde verilen hizmetlerin değerlendirilmesi ve geliştirilmesiyle ilgili olarak kullanılır.⁸ Kütüphanelerdeki hizmetlerin geliştirilmesi hizmet kalitesinin ölçülmesiyle mümkündür. Literatürde kütüphanelerin hizmet kalitesini ölçen birçok yöntem vardır. Bu yöntemler içinde en bilineni Parasuraman, V.A. Zeithaml ve Leonard L. Berry tarafından geliştirilen SERVQUAL yöntemidir.⁹

Kütüphaneciler, hizmet kalitesi kavramını pazarlama literatürü kanalıyla öğrenmişlerdir. Böylece kütüphanelerde verilen hizmet kalitesinin artırılması ve kullanıcının memnuniyetinin sağlanmasında önemli bir gelişme kaydedilmiştir.

3.1.4. Kütüphanelerde Hizmet Kalitesi Ölçümü

Hizmet kalitesini ölçmek amacıyla oluşturulmuş beş (5) farklı hizmet kalitesi modeli geliştirilmiştir. Bu modeller şu şekilde belirtilebilir:

- Grönroos Hizmet Kalitesi Modeli (1983).

⁵ R. Çiçek ve İ. Doğan, **a.g.e.**, s. 65.

⁶ Dilşad Güzel ve Güzin Kotan, "Kütüphanelerde Hizmet Kalitesi Ölçümü Atatürk Üniversitesi Merkezi Kütüphanesi'nde Bir Uygulama", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, **İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C:III, No:2, 2013, s. 12.

⁷ Ümit Konya, "Bilgi Pazarlaması Ve Kütüphaneler Bilgi Hizmetlerinin Organizasyonu ve Pazarlanması", <http://kaynak.unak.org.tr/bildiri/unak05/u05-17.pdf> 21 Mart 2019.

⁸Uğur Bulgan, "Kütüphanecilik Sektöründe Hizmet Kalitesinin Ölçümü ve Bir Üniversite Kütüphanesi Uygulaması", Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002, s. 12.

⁹ Dilşad Güzel ve Güzin Kotan, **a.g.e.**, s. 14

- Lehtinen Hizmet Kalitesi Modeli (1983).
- Normann Hizmet Kalitesi Modeli (1984).
- Kano Hizmet Kalitesi Modeli (1984).
- Algılanan Hizmet Kalitesi Modeli (Boşluk Modeli).¹⁰

“Kavramsal Hizmet Kalitesi Modeli” olarak bilinen ve Parasuraman, Zeithalm ve Berry tarafından geliştirilen hizmet kalitesi modeli araştırmalarda sıkça kullanılmaktadır. Bu modelde hizmet “algılanan hizmet kalitesi” ve “beklenen hizmet kalitesi” olarak iki kısma ayrılmaktadır. Beklenen hizmet kalitesi kullanıcıların hizmetten önceki istek ve beklentilerini ölçerken; algılanan hizmet kalitesi ise kullanıcıların hizmeti aldıktan sonraki tecrübelerini değerlendirmektedir.¹¹

Parasuraman, Zeithalm ve Berry kullanıcıların hizmet kalitesini değerlendirmede on (10) boyut tanımlamışlardır. Bu boyutlar şöyle sıralanır:

- Fiziksel özellikler.
- Güvenilirlik.
- Heveslilik.
- Yeterlilik.
- Nezaket.
- İnanılrlık.
- Güven.
- Ulaşılabilirlik.
- İletişim.
- Müşteriyi anlama.¹²

Başlangıçta on tane olarak düzenlenen bu belirleyiciler, daha sonra Parasuraman, Zeithalm ve Berry tarafından; fiziksel özellikler, güvenilirlik, heveslilik, güven ve empati olarak beş (5) belirleyiciye indirgenmiştir.

---

¹⁰ Polat Can, **a.g.e.**, s. 66.

¹¹ Polat Can, **a.e.**, s. 67

¹² A. Parasuraman, V. Zeithaml, A. Zeithalm, L. L. Berry, “A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research.”, **Journal of Marketing**, 1985, 49, s. 43-45; aktaran; Polat Can, **a.g.e.**, s. 67-68.

Sonuç olarak algılanan hizmet kalitesi beklenen hizmet kalitesinden büyük olursa yüksek hizmet kalitesi; algılanan hizmet kalitesi beklenen hizmet kalitesinden küçük olursa düşük hizmet kalitesi olarak değerlendirilmektedir.¹³

Servqual ölçeğinde, kaliteli bir hizmette bulunması gereken yirmi iki (22) özellik belirlenmiştir. Kullanıcılardan bu özellikler hakkında hizmeti almadan önceki beklentileri ve aldıktan sonraki memnuniyetleri kıyaslamaları istenmektedir. Alınan hizmet beklentileri karşılamakta ise kaliteli bir hizmet sunuluyor demektir. Ancak, alınan hizmet beklentileri karşılamazsa arada bir boşluk olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle “Servqual” ölçeğinin bir diğer ismi “Boşluk” modeli olarak bilinmektedir.¹⁴

Servqual ölçeğinin ilk dört tanesi hizmeti sunan işletmeyle (kütüphane) ilgili, sonuncusu ise müşterinin (kullanıcının) kendisiyle ilgili olan beş (5) tane boşluğu bulunmaktadır. Bu boşluklar şöyle açıklanmaktadır:

- Boşluk 1: İşletmenin (kütüphanenin) müşterinin (kullanıcının) beklentilerini doğru algılamaması.
- Boşluk 2: Meydana getirilen hizmet kalitesi standartlarının müşteri (kullanıcı) beklentilerini karşılamaması.
- Boşluk 3: Meydan gelen hizmet sunumunun oluşturulmuş hizmet kalitesi standartlarına uymaması.
- Boşluk 4: Söz verilen sunum ile meydana gelen sunum arasındaki farklılıklar.
- Boşluk 5: Algılanan hizmet ile beklenen hizmet arasındaki tutarsızlık.¹⁵

3.1.5. Servqual Ölçeğinin İhtisas Kütüphanelerinde Uygulanması

İhtisas kütüphanelerinde Servqual ölçeğinin kullanılmasında M.D. White önemli bir yere sahiptir. White 1994 yılında Servqual ölçeğini ihtisas kütüphanelerinde hizmet kalitesini ölçmek amacıyla kullanmıştır.

¹³ S. M. Yıldız, “Katılıma Dayalı Spor Hizmetlerinde Hizmet Kalitesi Modelleri”, **Ege Akademik Bakış**, C:IX, No:4, 2009, s. 12-16.

¹⁴ A. S. Öztürk, “**Hizmet Pazarlaması: Kuram, Uygulama ve Örnekler**”, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 13. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2013, s. 189.

¹⁵ E. Hemedoğlu, “Metro Hizmetlerinde Hizmet Kalitesini Ölçme: Algılanan Hizmet Kalitesi ve Beklenen Hizmet Kalitesi Üzerine Bir Karşılaştırma”, **Yönetim Dergisi**, C:23, No: LXXII, 2012, s. 29.

Bu nedenle ilk olarak odak gruplarla görüşmüş ve ihtisas kütüphanesi kullanıcılarının hizmeti değerlendirirken öncelik verecekleri özellikleri belirlemiştir. Sonuçta ortaya çıkan durum değerlendirildiğinde Servqual’de bulunan birçok faktör yeniden tanımlanmıştır.¹⁶ Bunların içinde ideal kütüphane kavramıyla beklenen hizmet ölçülürken, söz konusu kurum için ise algılanan hizmet ölçülmektedir.

White yapılan grup görüşmelerinin sonunda Servqual ölçeğinin üsluplarını değiştirmiştir. Değiştirilen bu üsluplar iki ihtisas kütüphanesinin kullanıcılarına rastgele olarak gönderilmiştir. İlk gruptan %56 oranında dönüş sağlanırken; ikinci gruptan ise %39 dönüş sağlanmıştır. Çalışmanın sonucuna göre değiştirilmiş Servqual ölçeği versiyonu bilgi hizmetlerinde kullanıcıların neye değer verdikleri ve ihtisas kütüphanelerinin beklentilere ne şekilde cevap verdikleriyle ilgili veri sağladığı saptanmıştır.¹⁷ Bu çalışma, ihtisas kütüphaneleri ve diğer kütüphane türlerinde hizmet kalitesi ölçümünde Servqual yönteminin kullanılmasında önemli bir etken olmuştur.

3.2. Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Kütüphanesinin (MİAM) Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi

Bu çalışmada MİAM Kütüphanesi’nde kullanıcıların algıladıkları hizmet kalitesinin ölçülmesi amacıyla bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MİAM)Kütüphanesi kullanıcıları üzerinde nitel araştırma, betimleme yöntemi ve anket tekniği kullanılarak bir araştırma yapılmıştır.

3.2.1. Örneklem Planı ve Verinin Toplanması

Bir çalışmada ilgilenilen özelliğe sahip tüm birimlerin oluşturduğu topluluğa ana kütle adı verilmektedir. Ancak ana kütle meydana getiren tüm birimlere ulaşmak zaman ve maliyet nedeniyle her zaman mümkün olmamaktadır. Bu sebeple anakütle içinde yer alan birimler arasından seçilen ve az sayıda birimden meydana gelen küçük topluluk ile araştırma gerçekleştirilmektedir. Bu küçük topluluğa örneklem adı verilmektedir.

---

¹⁶ Uğur Bulgan, **a.g.e.**, s. 22.

¹⁷ M. D. White, “**Measuring Customer Satisfaction and Quality of Service in Special Libraries**”, Special Libraries Association, 1994; aktaran: Uğur Bulgan, **a.g.e.**, s. 23.

Bu araştırmanın evrenini İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi Kütüphanesinden -yetkililerinden alınan bilgiye göre- bir yıl içerisinde ödünç yayın alan yaklaşık 500 kişi; örneklemini ise - gönüllülük esasına göre belirlenen- bu kütüphaneden hizmet alan (kurum çalışanı, öğrenci, kurum dışı kullanıcı) 129 kişi (yaklaşık %10) oluşturmaktadır. Katılımcı sayısı belirlenirken, Sencer ve Irmak (1984)'ın ortak eserlerinde belirtilen standart örnek büyüklükleri temel alınmıştır.¹⁸. Bu bağlamda, müzik kütüphanesi kullanıcılarının algıladıkları hizmet kalitesi MİAM Kütüphanesi örneği üzerinden araştırılacaktır. Bu amaç doğrultusunda ve yargısal sorulardan oluşan bir anket formu tasarlanmış olup; çalışmanın birimi kütüphane kullanıcılarıdır. Çalışmanın anakütlesini söz konusu kütüphaneyi ziyaret eden kullanıcılar arasında yer alan İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencileri ve personeli oluşturmaktadır.

Araştırmanın veri toplama tekniği yüz yüze gerçekleştirilen anket uygulamasıdır. Bu süreçte, anket formu MİAM Kütüphanesi kullanıcılarına uygulanmıştır. 2018 yılı Haziran – Ekim ayları arasında gerçekleştirilen anket çalışmasına gönüllülük esasına göre 129 kişi katılmıştır. Çalışmanın güvenilirliği için anket formları incelenmiştir. İnceleme sonucunda 22 katılımcının anket formunda bazı soruları cevaplandırmadıkları (boş bıraktıkları) ve tutarsız cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu durumun anket sonuçlarının güvenilirliğini etkileyeceği değerlendirilmiş ve söz konusu 22 kişiden elde edilen cevaplar çalışmaya dâhil edilmemiştir. Bu sebeple yapılan analizler 107 katılımcının cevaplarını kapsamaktadır.

3.2.2. Veri Toplama Aracının Tasarlanması

Bu çalışmada; MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının hizmet kalitesi algısını incelemek amacıyla anket formu tasarlanmıştır. Bu form, ve yargısal sorulardan oluşmaktadır. sorular aracılığıyla katılımcı profilinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Bu çalışmada Nitecki ve Hernon'un kütüphane hizmet kalitesinin ölçülmesi için geliştirmiş olduğu anket kullanılmıştır. Söz konusu anketin Türkçe olarak ve kütüphanelere yönelik uyarlaması da yapılmıştır.

---

¹⁸ Sencer Muzaffer ve Irmak Yakut, **Toplum Bilimlerinde Yöntem**, İkinci Basım. İstanbul, Onur Basımevi, 1984s. 661.

Uğur Bulgan'ın "Kütüphanecilik Sektöründe Hizmet Kalitesinin Ölçümü ve Bir Üniversite Kütüphanesi Uygulaması" adlı yüksek lisans tezinden hareketle uygulama gerçekleştirilmiştir.¹⁹ Ancak söz konusu yüksek lisans tezinde uygulanan anketin biçimi ve katılımcılara yöneltilen sorular tekrar değerlendirilmiş ve oluşturulan anket formu üzerinden anakütleyi temsil ettiği varsayılan küçük topluluk için gerekli değişiklikler yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan anketin son hali üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, kütüphaneden alınan hizmete ilişkin kırk sorudan oluşmaktadır. Değerlendirmeler yedili likert tipi ölçek üzerine kodlanmıştır. İkinci bölümde yer alan sorular beş ölçütü ifade etmektedir. Her bir ölçütün kütüphane hizmet kalitesini değerlendirirken kullanıcılar tarafından ne derece önemli olduğu ölçülmektedir. Katılımcılardan bu ölçütlerin 100 puana bölerek değerlendirmesi istenmiştir. Üçüncü bölümde ise katılımcılara sorular yönlendirilmiştir. Bu sorularla katılımcılara ait bilgiler elde edilmek istenmiştir.

3.3. Verilerin Analizi ve Bulgular

3.3.1. Katılımcılara Ait Soruların Cevapları ve Değerlendirilmesi

Bu çalışmada MİAM Kütüphanesi kullanıcıları üzerine bir alan araştırması yapılmıştır. Bu süreçte, yüz yüze anket tekniği kullanılarak veri toplanmıştır. Gönüllülük esasına göre gerçekleştirilen anket çalışmasından analiz için uygun olduğu anlaşılan 107 kişiye ait anket formu değerlendirmeye alınmıştır. 107 kişinin özelliklerine ait frekans dağılımı Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcılara ait eğitim ve meslek eğilimleri

DEĞİŞKEN DÜZEYLERİ	FREKANS	% FREKANS
Lisans Öğrencisi	66	61.7
Yüksek Lisans Öğrencisi	23	21.5
Doktora Öğrencisi	9	8.4
MİAM İdari Personel	3	2.8
Öğretim Elemanı	6	5.6

Tablo 1 ile katılımcıların eğitim ve meslek eğilimleri belirlenmeye çalışılmıştır. Tablo 1 incelendiğinde; katılımcılar arasında ilk sırayı 66 kişi ile lisans öğrencilerinin

¹⁹ Uğur Bulgan, "Kütüphanecilik Sektöründe Hizmet Kalitesinin Ölçümü ve Bir Üniversite Kütüphanesi Uygulaması", Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi İstanbul, 2002.

(%61,7) aldığı görülmektedir. Diğer katılımcıların değişkenlik düzeyleri ise 23 kişi ile yüksek lisans öğrencisi (%21,5), 9 kişi ile doktora öğrencisi (%8,4), 6 kişi ile öğretim elemanı (%5.6) ve 3 kişi ile de MİAM idari personeli(%2.8) şeklindedir.

Tablo 2: Katılımcılara ait MİAM Kütüphanesi kullanma eğilimi

DEĞİŞKEN DÜZEYLERİ	FREKANS	% FREKANS
Evet	73	68.2
Hayır	34	31.8

Tablo 2’de katılımcıların MİAM Kütüphanesini kullanma eğilimleri değerlendirilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde; katılımcıların %68.2’sinin (73 kişi) içinde bulunulan eğitim döneminde MİAM Kütüphanesi’nin hizmetlerinden yararlandığı gözlenmiştir. Geri kalan %31.8’inin (34 kişi) ise bu eğitim döneminde MİAM Kütüphanesi’nden yararlanmadıkları saptanmıştır.

Tablo 3: Katılımcılara ait MİAM Kütüphanesinin kullanılma sıklıkları

DEĞİŞKEN DÜZEYLERİ	FREKANS	% FREKANS
Her gün	2	2.7
Haftada bir kereden az	21	28.8
Haftada birkaç kez	21	28.8
Haftada bir kere	19	26
Diğer	10	13.7

Tablo 3’te katılımcıların hangi sıklıkla MİAM Kütüphanesinin hizmetlerinden yararlandığı değerlendirilmiştir. Katılımcıların %28.8’i (21 kişi) haftada bir kereden az, %28.8’i (21 kişi) haftada birkaç kez, %26’sı (19 kişi) haftada bir kere, %2.7’si (2 kişi) günlük olarak MİAM Kütüphanesinin hizmetlerinden faydalandığını belirtmişlerdir. Katılımcıların %13,7’sinin (10 kişi) ise daha geniş zaman aralıklarında MİAM Kütüphanesinden yararlandıkları tespit edilmiştir.

3.3.2.Katılımcılara Ait Likert Tipli Ölçek Cevapları ve Değerlendirilmesi

Katılımcılardan tasarlanan yedili likert tipli anketi cevaplamaları istenmiştir. Bu doğrultuda ankette yer alan soruların hem ideal hem de MİAM Kütüphanesi için doldurulması istenmiştir. Sorular ile birlikte MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının algıladıkları hizmet kalitesi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmaya katılan kişilere “Katalog Tarama”, “Kütüphane Web Sitesi”, “Kütüphanedeki Donanımlar”, “Kütüphane Personel Sağladığı Yardımlar”,

“Kütüphane Materyalleri”, “Sağlama” ve “Erişim ve Yönlendirme” boyutları altında sorular sorulmuştur. Ankette yer alan 40 adet soruya verilen cevapların boyutlara göre sonuçları aşağıda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

3.3.2.1. Katalog Tarama Boyutu

MİAM kütüphanesi kullanıcılarının ideal kütüphane ve MİAM Kütüphanesi için sorulan boyutlara ilişkin verdikleri cevaplar neticesinde ortaya çıkan tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4: Katılımcıların“Yayın tarama anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahiptir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0.9	3	2.8
Oldukça Katılmıyorum	0	0	2	1.9
Katılmıyorum	3	2.8	7	6.5
Kararsızım	9	8.4	14	13.1
Katılıyorum	16	15.0	19	17.8
Oldukça Katılıyorum	29	27.1	37	34.6
Kesinlikle Katılıyorum	49	45.8	25	23.4

Katılımcılara “Yayın tarama anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahiptir” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 4 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %0.9’u (1 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0’ı (0 kişi), %2.8’i (3 kişi) katılmıyorum, %8.4’ü (9 kişi) kararsızım, %15’i (16 kişi) katılıyorum, %27.1’i (29 kişi) oldukça katılıyorum ve %45.8’i (49kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %2.8’i (3kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) katılmıyorum, %13.1’i (14 kişi) kararsızım, %17.8’i (19 kişi) katılıyorum, %34.6’sı (37 kişi) oldukça katılıyorum ve %23.4’ü (25 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%87.9), MİAM kütüphanesine göre (%75.8) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Yayın tarama anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahiptir” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 5: Katılımcıların “Yayın tarama basitçe kullanılabilen komutlara sahiptir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1.9	4	3.7
Oldukça Katılmıyorum	1	0.9	3	2.8
Katılmıyorum	3	2.8	3	2.8
Kararsızım	5	4.7	14	13.1
Katılıyorum	11	10.3	22	20.6
Oldukça Katılıyorum	29	27.1	33	30.8
Kesinlikle Katılıyorum	56	52.3	28	26.2
Toplam	100	100		

Katılımcılara “Yayın tarama basitçe kullanılabilen komutlara sahiptir” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 5 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) oldukça katılmıyorum,%2.8’i (3 kişi) katılmıyorum, %4.7’si’ (5 kişi) kararsızım, %10.3’ü (11 kişi) katılıyorum, %27.1’i (29 kişi) oldukça katılıyorum ve %52.3’ü (56 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) katılmıyorum,%13.1’i (14 kişi) kararsızım, %20.6’sı (22 kişi) katılıyorum, %30.8’i (33 kişi) oldukça katılıyorum ve %26.2’si (28 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%89.7), MİAM kütüphanesine göre (%77.6) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Yayın tarama basitçe kullanılabilen komutlara sahiptir” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 6: Katılımcıların “Yayın tarama malzemelerin var olan kopya sayılarını vermektedir.” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0	6	5.6
Oldukça Katılmıyorum	3	2.8	3	2.8
Katılmıyorum	4	3.7	6	5.6
Kararsızım	16	15.0	18	16.8
Katılıyorum	10	9.3	16	15.0
Oldukça Katılıyorum	27	25.2	37	34.6
Kesinlikle Katılıyorum	47	43.9	21	19.6
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Yayın tarama malzemelerin var olan kopya sayılarını vermektedir.” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 6 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %0’ı (0 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) katılmıyorum, %15’i (16 kişi) kararsızım, %9.3’ü (10 kişi) katılıyorum, %25.2’si (27 kişi) oldukça katılıyorum ve %43.9’u (47 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %5.6’sı (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) katılmıyorum, %16.8’i (18 kişi) kararsızım, %15’i (16 kişi) katılıyorum, %34.6’sı (37 kişi) oldukça katılıyorum ve %19.6’sı (21 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%78.4), MİAM kütüphanesine göre (%69.2) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Yayın tarama malzemelerin var olan kopya sayılarını vermektedir.” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 7: Katılımcıların “Yayın tarama kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1.9	1	0.9
Oldukça Katılmıyorum	1	0.9	4	3.7
Katılmıyorum	6	5.6	6	5.6
Kararsızım	5	4.7	12	11.2
Katılıyorum	14	13.1	22	20.6
Oldukça Katılıyorum	17	15.9	26	24.3
Kesinlikle Katılıyorum	62	57.9	36	33.6
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Yayın tarama kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 7 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) oldukça katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) katılmıyorum, %4.7’si (5 kişi) kararsızım, %13.1’i (14 kişi) katılıyorum, %15.9’u (17 kişi) oldukça katılıyorum ve %57.9’u (62 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %0.9’u (1 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) katılmıyorum, %11.2’si (12 kişi) kararsızım, %20.6’sı (22 kişi) katılıyorum, %24.3’ü (26 kişi) oldukça katılıyorum ve %33.6’sı (36 kişi) kesinlikle

katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%86.9), MİAM kütüphanesine göre (%78.5) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Yayın tarama kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor ” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

3.3.2.2. Kütüphane Web Sitesi Boyutu

MİAM Kütüphanesinin ve ideal kütüphanenin web sayfası ile ilgili kullanıcıların verdikleri cevaplar tabloda belirtildiği gibi bir dağılım göstermiştir.

Tablo 8: Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfası ilgi çekecek şekilde; iyi hazırlanmıştır” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5.6	7	6.5
Oldukça Katılmıyorum	5	4.7	3	2.8
Katılmıyorum	4	3.7	12	11.2
Kararsızım	13	12.1	13	12.1
Katılıyorum	13	12.1	16	15.0
Oldukça Katılıyorum	14	13.1	22	20.6
Kesinlikle Katılıyorum	52	48.6	34	31.8
Toplam	107	100	107	% 100

Katılımcılara “Kütüphanenin web sayfası ilgi çekecek şekilde; iyi hazırlanmıştır” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 8 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %5.6’sı (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %4.7’si (5 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %12.1’i (13 kişi) katılıyorum, %13.1’i (14 kişi) oldukça katılıyorum ve %48.6’sı (52 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %6.5’i (7 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %11.2’si (12 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %15’i (16 kişi) katılıyorum, %20.6’sı (22 kişi) oldukça katılıyorum ve %31.8’i (34 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%73.8), MİAM kütüphanesine göre (%67.4) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphanenin web sayfası ilgi çekecek şekilde; iyi hazırlanmıştır” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 9: Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfası kullanımı kolay ve anlaşılır” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2.8	7	6.5
Oldukça Katılmıyorum	4	3.7	4	3.7
Katılmıyorum	3	2.8	14	13.1
Kararsızım	6	5.6	16	15.0
Katılıyorum	14	13.1	19	17.8
Oldukça Katılıyorum	22	20.6	18	16.8
Kesinlikle Katılıyorum	55	51.4	29	27.1
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphanenin web sayfası kullanımı kolay ve anlaşılır” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 9 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %2.8’i (3 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) kararsızım, %13.1’i (14 kişi) katılıyorum, %20.6’sı (22 kişi) oldukça katılıyorum ve %51.4’ü (55 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %6.5’i (7 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %13.1’i (14 kişi) katılmıyorum, %15’i (16 kişi) kararsızım, %17.8’i (19 kişi) katılıyorum, %16.8’i (18 kişi) oldukça katılıyorum ve %27.1’i (29 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%85.1), MİAM kütüphanesine göre (%61.7) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphanenin web sayfası kullanımı kolay ve anlaşılır” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 10: Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfasından çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2.8	1	0.9
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	6	5.6
Katılmıyorum	7	6.5	12	11.2
Kararsızım	6	5.6	13	12.1
Katılıyorum	14	13.1	18	16.8
Oldukça Katılıyorum	18	16.8	29	27.1
Kesinlikle Katılıyorum	57	53.3	28	26.2
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphanenin web sayfasından çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 10 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %2.8’i (3 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) kararsızım, %13.1’i (14 kişi) katılıyorum, %16.8’i (18 kişi) oldukça katılıyorum ve %53.3’ü (57 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %0.9’u (1 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) oldukça katılmıyorum, %11.2’si (12 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %16.8’i (18 kişi) katılıyorum, %27.1’i (29 kişi) oldukça katılıyorum ve %26.2’si (28 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%83.2), MİAM kütüphanesine göre (%70.1) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphanenin web sayfasından çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 11: Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfasına kolay bağlanabiliyorum” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1.9	3	2.8
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	2	1.9
Katılmıyorum	5	4.7	11	10.3
Kararsızım	9	8.4	9	8.4
Katılıyorum	12	11.2	22	20.6
Oldukça Katılıyorum	16	15.0	30	28.0
Kesinlikle Katılıyorum	61	57.0	30	28.0
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphanenin web sayfasına kolay bağlanabiliyorum” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 11 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %4.7’si (5 kişi) katılmıyorum, %8.4’ü (9 kişi) kararsızım, %11.2’si (12 kişi) katılıyorum, %15’i (16 kişi) oldukça katılıyorum ve %57’si (61 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %2.8’i (3 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %10.3’ü (11

kişi)katılmıyorum, %8.4’ü (9 kişi) kararsızım, %20.6’sı (22 kişi) katılıyorum, %28’i (30 kişi) oldukça katılıyorum ve %28’i (30 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%83.2), MİAM kütüphanesine göre (%76.6) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphanenin web sayfasına kolay bağlanabiliyorum” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 12: Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfasından kütüphane çalışanlarına ulaşabiliyorum” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	8	7.5	8	7.5
Oldukça Katılmıyorum	3	2.8	7	6.5
Katılmıyorum	8	7.5	16	15.0
Kararsızım	18	16.8	18	16.8
Katılıyorum	9	8.4	16	15.0
Oldukça Katılıyorum	10	9.3	23	21.5
Kesinlikle Katılıyorum	51	47.7	19	17.8
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphanenin web sayfasından kütüphane çalışanlarına ulaşabiliyorum” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 12 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %7.5’i (8 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) katılmıyorum, %16.8’i (18 kişi) kararsızım, %8.4’ü (9 kişi) katılıyorum, %9.3’ü (10 kişi) oldukça katılıyorum ve %47.7’si (51 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %7.5’i (8 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) oldukça katılmıyorum, %15’i (16 kişi) katılmıyorum, %16.8’i (16 kişi) kararsızım, %15’i (23 kişi) katılıyorum, %21.5’i (23 kişi) oldukça katılıyorum ve %17.8’i (19 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%65.4), MİAM kütüphanesine göre (%54.3) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphanenin web sayfasından kütüphane çalışanlarına ulaşabiliyorum” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 13: Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfasına her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	5	4.7	2	1.9
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	2	1.9
Katılmıyorum	6	5.6	10	9.3
Kararsızım	10	9.3	19	17.8
Katılıyorum	10	9.3	21	19.6
Oldukça Katılıyorum	17	15.9	19	17.8
Kesinlikle Katılıyorum	57	53.3	34	31.8
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphanenin web sayfasına her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 13 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %4.7’si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) katılmıyorum, %9.3’ü (10 kişi) kararsızım, %9.3’ü (10 kişi) katılıyorum, %15.9’u (17 kişi) oldukça katılıyorum ve %53.3’ü (57 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %9.3’ü (10 kişi) katılmıyorum, %17.8’i (19 kişi) kararsızım, %19.6’sı (21 kişi) katılıyorum, %17.8’i (19 kişi) oldukça katılıyorum ve %31.8’i (34 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%78.5), MİAM kütüphanesine göre (%69.2) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphanenin web sayfasına her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 14: Katılımcıların “Kütüphanenin web sayfası çevrimiçi istek formlarını içeriyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	7	6.5	4	3.7
Oldukça Katılmıyorum	1	0.9	6	5.6
Katılmıyorum	2	1.9	8	7.5
Kararsızım	11	10.3	13	12.1
Katılıyorum	18	16.8	24	22.4
Oldukça Katılıyorum	19	17.8	32	29.9
Kesinlikle Katılıyorum	49	45.8	20	18.7
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphanenin web sayfası çevrimiçi istek formlarını içeriyor” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 14 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %6.5’si (7 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) oldukça katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) katılmıyorum, %10.3’ü (11 kişi) kararsızım, %16.8’i (18 kişi) katılıyorum, %17.8’i (19 kişi) oldukça katılıyorum ve %45.8’i (49 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %22.4’ü (24 kişi) katılıyorum, %29.9’u (32 kişi) oldukça katılıyorum ve %18.7’si (20 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%80.4), MİAM kütüphanesine göre (%71) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphanenin web sayfası çevrimiçi istek formlarını içeriyor” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

3.3.2.3. Kütüphane Yer Alan Donanımlar Boyutu

Katılımcılara sorulan kütüphanede yer alan donanımlarla ilgili İdeal Kütüphane ile MİAM Kütüphanesi arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 15: Katılımcıların “Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var ”sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	5	4.7	4	3.7
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	3	2.8
Katılmıyorum	10	9.3	9	8.4
Kararsızım	16	15.0	18	16.8
Katılıyorum	11	10.3	18	16.8
Oldukça Katılıyorum	15	14.0	25	23.4
Kesinlikle Katılıyorum	48	44.9	30	28.0
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 15 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %4.7’si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum,

%9.3'ü (10 kişi) katılmıyorum, %15'i (16 kişi) kararsızım, %10.3'ü (11 kişi) katılıyorum, %14'ü (15 kişi) oldukça katılıyorum ve %44.9'u (48 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %3.7'si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8'i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %8.4'ü (9 kişi) katılmıyorum, %16.8'i (18 kişi) kararsızım, %16.8'i (18 kişi) katılıyorum, %23.4'ü (25 kişi) oldukça katılıyorum ve %28'i (30 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane %69.2, MİAM kütüphanesi ise %68.2 olumlu cevap almıştır. Cevaplara göre “Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var” yargısı için ideal kütüphane ve MİAM Kütüphanesi arasında fark bulunamamıştır.

Tablo 16: Katılımcıların “Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	8	7.5	13	12.1
Oldukça Katılmıyorum	4	3.7	13	12.1
Katılmıyorum	4	3.7	7	6.5
Kararsızım	10	9.3	13	12.1
Katılıyorum	8	7.5	20	18.7
Oldukça Katılıyorum	18	16.8	16	15.0
Kesinlikle Katılıyorum	55	51.4	25	23.4
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 16 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %7.5'i (8 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7'si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7'si (4 kişi) katılmıyorum, %9.3'ü (10 kişi) kararsızım, %7.5'i (8 kişi) katılıyorum, %16.8'i (18 kişi) oldukça katılıyorum ve %51.4'ü (55 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %12.1'i (13 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %12.1'i (13 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5'i (7 kişi) katılmıyorum, %12.1'i (13 kişi) kararsızım, %18.7'si (20 kişi) katılıyorum, %15'i (16 kişi) oldukça katılıyorum ve %23.4'ü (25 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%75.7), MİAM kütüphanesine göre

(%57.1) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 17: Katılımcıların “Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3.7	2	1.9
Oldukça Katılmıyorum	6	5.6	9	8.4
Katılmıyorum	7	6.5	14	13.1
Kararsızım	7	6.5	14	13.1
Katılıyorum	12	11.2	17	15.9
Oldukça Katılıyorum	18	16.8	19	17.8
Kesinlikle Katılıyorum	53	49.5	32	29.9
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 17 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) kararsızım, %11.2’si (12 kişi) katılıyorum, %16.8’i (18 kişi) oldukça katılıyorum ve %49.5’i (53 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %8.4’ü (9 kişi) oldukça katılmıyorum, %13.1’i (14 kişi) katılmıyorum, %13.1’i (14 kişi) kararsızım, %15.9’u (17 kişi) katılıyorum, %17.8’i (19 kişi) oldukça katılıyorum ve %29.9’u (32 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%77.5), MİAM kütüphanesine göre (%63.6) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 18: Katılımcıların “Video ve Kasetçalar var” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	8	7.5	7	6.5
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	3	2.8
Katılmıyorum	8	7.5	12	11.2
Kararsızım	10	9.3	13	12.1
Katılıyorum	4	3.7	16	15.0
Oldukça Katılıyorum	16	15.0	22	20.6
Kesinlikle Katılıyorum	59	55.1	34	31.8
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Video ve Kasetçalar var” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 18 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %7.5’i (8 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) katılmıyorum, %9.3’ü (10 kişi) kararsızım, %3.7’si (4 kişi) katılıyorum, %15’i (16 kişi) oldukça katılıyorum ve %55.1’i (59 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %6.5’i (7 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %11.2’si (12 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %15’i (16 kişi) katılıyorum, %20.6’sı (22 kişi) oldukça katılıyorum ve %31.8’i (34 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%73.8), MİAM kütüphanesine göre (%67.4) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Video ve Kasetçalar var” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 19: Katılımcıların “Video/Kasetçalarlar için kişisel olarak yararlanabilecek donanım var” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	7	6.5	7	6.5
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	4	3.7
Katılmıyorum	9	8.4	14	13.1
Kararsızım	7	6.5	16	15
Katılıyorum	13	12.1	19	17.8
Oldukça Katılıyorum	13	12.1	18	16.8
Kesinlikle Katılıyorum	56	52.3	29	27.1
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Video/Kasetçalarlar için kişisel olarak yararlanabilecek donanım var” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 19 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %6.5’i (7 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %8.4’ü (9 kişi) katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) kararsızım, %12.1’i (13 kişi) katılıyorum, %12.1’i (13 kişi) oldukça katılıyorum ve %52.3’ü (56 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %6.5’i (7 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %13.1’i (14 kişi) katılmıyorum, %15’i (16 kişi) kararsızım, %17.8’i (19 kişi) katılıyorum, %16.8’i (18 kişi) oldukça katılıyorum ve %27.1’i (29 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%76.5), MİAM kütüphanesine göre (%61.7) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Video/Kasetçalarlar için kişisel olarak yararlanabilecek donanım var” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 20: Katılımcıların “Fotokopi makinesi mevcuttur” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	9	8.4	16	15.0
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	7	6.5
Katılmıyorum	8	7.5	4	3.7
Kararsızım	5	4.7	11	10.3
Katılıyorum	8	7.5	12	11.2
Oldukça Katılıyorum	12	11.2	17	15.9
Kesinlikle Katılıyorum	63	58.9	40	37.4
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Fotokopi makinesi mevcuttur” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 20 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %8.4’ü (9 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) katılmıyorum, %4.7’si (5 kişi) kararsızım, %7.5’i (8 kişi) katılıyorum, %11.2’si (12 kişi) oldukça katılıyorum ve %58.9’u (63 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %15’i (16 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) katılmıyorum, %10.3’ü (11 kişi) kararsızım, %11.2’si (12 kişi) katılıyorum, %15.9’u (17 kişi) oldukça katılıyorum ve %37.4’ü (40 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir.

Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%77.6), MİAM kütüphanesine göre (%64.5) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Fotokopi makinesi mevcuttur” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

3.3.2.4. Kütüphane Personeli ve Sağladığı Yardımlar Boyutu

Bu başlık altında MİAM Kütüphanesi personelinin kullanıcılara sağladığı yardımlar konusu değerlendirilmiştir. Buna göre aşağıda tablo halinde verilen sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 21: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları samimi ve ilgilidir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5.6	5	4.7
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	4	3.7
Katılmıyorum	5	4.7	8	7.5
Kararsızım	10	9.3	11	10.3
Katılıyorum	8	7.5	14	13.1
Oldukça Katılıyorum	13	12.1	24	22.4
Kesinlikle Katılıyorum	63	58.9	41	38.3
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları samimi ve ilgilidir” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 21 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %5.6’sı (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %4.7’si(5 kişi) katılmıyorum, %9.3’ü (10 kişi) kararsızım, %7.5’i (8 kişi) katılıyorum, %12.1’i (13 kişi) oldukça katılıyorum ve %58.9’u (63 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %4.7’si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) katılmıyorum, %10.3’ü (11 kişi) kararsızım, %13.1’i (14 kişi) katılıyorum, %22.4’ü (24 kişi) oldukça katılıyorum ve %38.3’ü (41 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir.

Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%78.5), MİAM kütüphanesine göre (%73.8) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları samimi ve ilgilidir” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 22: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları hizmet vermeye hazırdır” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	5	4.7	5	4.7
Oldukça Katılmıyorum	1	0.9	4	3.7
Katılmıyorum	6	5.6	6	5.6
Kararsızım	6	5.6	8	7.5
Katılıyorum	7	6.5	17	15.9
Oldukça Katılıyorum	20	18.7	21	19.6
Kesinlikle Katılıyorum	62	57.9	46	43.0
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları hizmet vermeye hazırdır” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 22 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %4.7’si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) oldukça katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) kararsızım, %6.5’i (7 kişi) katılıyorum, %18.7’si (20 kişi) oldukça katılıyorum ve %57.9’u (62 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %4.7’si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) kararsızım, %15.9’u (17 kişi) katılıyorum, %19.6’sı (21 kişi) oldukça katılıyorum ve %43’ü (46 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%83.1), MİAM kütüphanesine göre (%78.5) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları hizmet vermeye hazırdır” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 23: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları saygılı ve kibardır” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3.7	3	2.8
Oldukça Katılmıyorum	0	0	2	1.9
Katılmıyorum	5	4.7	7	6.5
Kararsızım	6	5.6	6	5.6
Katılıyorum	8	7.5	13	12.1
Oldukça Katılıyorum	16	15.0	25	23.4
Kesinlikle Katılıyorum	68	63.6	51	47.7
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları saygılı ve kibardır” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 23 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0’ı (0 kişi) oldukça katılmıyorum,%4.7’si (5 kişi) katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) kararsızım, %7.5’i (8 kişi) katılıyorum, %15’i (16 kişi) oldukça katılıyorum ve %63.6’sı (68 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %2.8’i (3 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) kararsızım, %12.1’i (13 kişi) katılıyorum, %23.4’ü (25 kişi) oldukça katılıyorum ve %47.7’si (51 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%86.1), MİAM kütüphanesine göre (%83.2) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları saygılı ve kibardır” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 24: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı genel bilgiye erişme hususunda iyidir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2.8	4	3.7
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	3	2.8
Katılmıyorum	3	2.8	7	6.5
Kararsızım	8	7.5	12	11.2
Katılıyorum	9	8.4	20	18.7
Oldukça Katılıyorum	22	20.6	22	20.6
Kesinlikle Katılıyorum	60	56.1	39	36.4
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı genel bilgiye erişme hususunda iyidir” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 24 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %2.8’i (3 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) kararsızım, %8.4’ü (9 kişi) katılıyorum, %20.6’sı (22 kişi) oldukça katılıyorum ve %56.1’i (60 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) katılmıyorum, %11.2’si (12 kişi) kararsızım, %18.7’si (20 kişi) katılıyorum, %20.6’sı (22 kişi) oldukça katılıyorum ve %36.4’ü (39 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%86.1), MİAM kütüphanesine göre (%75.7) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı genel bilgiye erişme hususunda iyidir” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 25: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı/ihtisas alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda iyidir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1.9	1	0.9
Oldukça Katılmıyorum	3	2.8	4	3.7
Katılmıyorum	4	3.7	6	5.6
Kararsızım	13	12.1	14	13.1
Katılıyorum	6	5.6	17	15.9
Oldukça Katılıyorum	18	16.8	24	22.4
Kesinlikle Katılıyorum	61	57.0	41	38.3
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı/ihtisas alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda iyidir” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 25 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %5.6’sı (6 kişi) katılıyorum, %16.8’i (18 kişi) oldukça katılıyorum ve %57’si (61 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %0.9’u (1 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) katılmıyorum, %13.1’i (14 kişi) kararsızım, %15.9’u (17 kişi) katılıyorum, %22.4’ü (24 kişi) oldukça

katılıyorum ve %38.3'ü (41kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%79.4), MİAM kütüphanesine göre (%76.6) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı/ihtisas alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda iyidir” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 26: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları arkadaşça iletişim kurulabilen kişilerdir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5.6	5	4.7
Oldukça Katılmıyorum	4	3.7	7	6.5
Katılmıyorum	8	7.5	5	4.7
Kararsızım	6	5.6	9	8.4
Katılıyorum	9	8.4	25	23.4
Oldukça Katılıyorum	20	18.7	19	17.8
Kesinlikle Katılıyorum	54	50.5	37	34.6
Toplam	107	100	107	% 100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları arkadaşça iletişim kurulabilen kişilerdir” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 26 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %5.6'sı (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7'si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5'i (8 kişi) katılmıyorum, %5.6'sı (6 kişi) kararsızım, %8.4'ü (9 kişi) katılıyorum, %18.7'si (20 kişi) oldukça katılıyorum ve %50.5'i (54 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %4.7'si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %6.5'i (7 kişi) oldukça katılmıyorum, %4.7'si (5 kişi) katılmıyorum, %8.4'ü (9 kişi) kararsızım, %23.4'ü (25 kişi) katılıyorum, %17.8'i (19 kişi) oldukça katılıyorum ve %34.6'sı (37 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%77.6), MİAM kütüphanesine göre (%75.8) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları arkadaşça iletişim kurulabilen kişilerdir” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 27: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları belirledi” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5.6	5	4.7
Oldukça Katılmıyorum	3	2.8	4	3.7
Katılmıyorum	4	3.7	12	11.2
Kararsızım	13	12.1	12	11.2
Katılıyorum	8	7.5	22	20.6
Oldukça Katılıyorum	20	18.7	18	16.8
Kesinlikle Katılıyorum	50	49.5	34	31.8
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları belirledi” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 27 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %5.6’sı (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %7.5’i (8 kişi) katılıyorum, %18.7’si (20 kişi) oldukça katılıyorum ve %49.5’i (50 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %4.7’si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %11.2’si (12 kişi) katılmıyorum, %11.2’si (12 kişi) kararsızım, %20.6’sı (22 kişi) katılıyorum, %16.8’i (18 kişi) oldukça katılıyorum ve %31.8’i (34 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%75.7), MİAM kütüphanesine göre (%69.2) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları belirledi” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 28: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları sağladı” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3.7	2	1.9
Oldukça Katılmıyorum	1	0.9	2	1.9
Katılmıyorum	4	3.7	9	8.4
Kararsızım	5	4.7	13	12.1
Katılıyorum	11	10.3	23	21.5
Oldukça Katılıyorum	21	19.6	22	20.6
Kesinlikle Katılıyorum	61	57.0	36	33.6
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları sağladı” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 28 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) katılmıyorum, %4.7’si (5 kişi) kararsızım, %10.3’ü (11 kişi) katılıyorum, %19.6’sı (21 kişi) oldukça katılıyorum ve %57’si (61 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %8.4’ü (9 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %21.5’i (23 kişi) katılıyorum, %20.6’sı (22 kişi) oldukça katılıyorum ve %33.6’sı (36 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%86.9), MİAM kütüphanesine göre (%75.7) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları sağladı” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 29: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları bulduğum bilgiyi değerlendirdi” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	9	8.4	8	7.5
Oldukça Katılmıyorum	5	4.7	5	4.7
Katılmıyorum	6	5.6	8	7.5
Kararsızım	8	7.5	13	12.1
Katılıyorum	11	10.3	18	16.8
Oldukça Katılıyorum	16	15.0	28	26.2
Kesinlikle Katılıyorum	52	48.6	27	25.2
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları bulduğum bilgiyi değerlendirdi” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 29 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %8.4’ü (9 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %4.7’si (5 kişi) oldukça katılmıyorum, %5.6’sı (6 kişi) katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) kararsızım, %10.3’ü (11 kişi) katılıyorum, %15’i (16 kişi) oldukça katılıyorum ve %48.6’sı (52 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %7.5’i (8 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %4.7’si (5 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %16.8’i (18 kişi) katılıyorum, %26.2’si (28 kişi) oldukça katılıyorum ve %25.2’si (27 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını

vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%73.9), MİAM kütüphanesine göre (%71.2) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları bulduğum bilgiyi değerlendirdi” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 30: Katılımcıların “Kütüphane çalışanları yayın taramasını gösterdi” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3.7	4	3.7
Oldukça Katılmıyorum	4	3.7	5	4.7
Katılmıyorum	3	2.8	8	7.5
Kararsızım	14	13.1	22	20.6
Katılıyorum	8	7.5	19	17.8
Oldukça Katılıyorum	19	17.8	15	14.0
Kesinlikle Katılıyorum	55	51.4	34	31.8
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane çalışanları yayın taramasını gösterdi” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 30 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) katılmıyorum, %13.1’i (14 kişi) kararsızım, %7.5’i (8 kişi) katılıyorum, %17.8’i (19 kişi) oldukça katılıyorum ve %51.4’ü (55 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %4.7’si (5 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) katılmıyorum, %20.6’sı (22 kişi) kararsızım, %17.8’i (19 kişi) katılıyorum, %14’ü (15 kişi) oldukça katılıyorum ve %31.8’si (34 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%76.7), MİAM kütüphanesine göre (%63.6) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane çalışanları yayın taramasını gösterdi” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

3.3.2.5. Kütüphane Materyalleri Boyutu

Aşağıda MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının MİAM Kütüphanesinin sahip olduğu derme boyutu değerlendirilmiştir. İdeal Kütüphane ile MİAM Kütüphanesi bağlamında katılımcılar tarafından verilen cevaplar aşağıda karşılaştırmalı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 31: Katılımcıların “Kütüphane alanıyla ilgili bütün kaynaklara sahiptir” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3.7	2	1.9
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	3	2.8
Katılmıyorum	2	1.9	14	13.1
Kararsızım	7	6.5	13	12.1
Katılıyorum	8	7.5	25	23.4
Oldukça Katılıyorum	23	21.5	30	28.0
Kesinlikle Katılıyorum	61	57.0	20	18.7
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane alanıyla ilgili bütün kaynaklara sahiptir” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 31 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) kararsızım, %7.5’i (8 kişi) katılıyorum, %21.5’i (23 kişi) oldukça katılıyorum ve %57’si (61 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %13.1’i (14 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %23.4’ü (25 kişi) katılıyorum, %28’i (30 kişi) oldukça katılıyorum ve %18.7’si (20 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%86), MİAM kütüphanesine göre (%70.1) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane alanıyla ilgili bütün kaynaklara sahiptir” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 32: Katılımcıların “Kütüphane bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2.8	2	1.9
Oldukça Katılmıyorum	1	0.9	2	1.9
Katılmıyorum	0	0	3	2.8
Kararsızım	11	10.3	16	15.0
Katılıyorum	10	9.3	23	21.5
Oldukça Katılıyorum	18	16.8	30	28.0
Kesinlikle Katılıyorum	64	59.8	31	29.0
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphane bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 32 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %2.8’i (3 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) oldukça katılmıyorum, %0’ı (0 kişi) katılmıyorum, %10.3’ü (11 kişi) kararsızım, %9.3’ü (10 kişi) katılıyorum, %16.8’i (18 kişi) oldukça katılıyorum ve %59.8’i (64 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) katılmıyorum, %15’i (16 kişi) kararsızım, %21.5’i (23 kişi) katılıyorum, %28’i (30 kişi) oldukça katılıyorum ve %29’u (31 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%85.9), MİAM kütüphanesine göre (%78.5) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphane bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

3.3.2.6. Sağlama Boyutu

Bu başlık altında katılımcıların İdeal Kütüphane ile MİAM Kütüphanesi arasında çeşitli yollarla gerçekleştirilen yayın sağlama boyutu değerlendirilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar tablolar halinde ve karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 33: Katılımcıların “Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3.7	5	4.7
Oldukça Katılmıyorum	3	2.8	5	4.7
Katılmıyorum	1	0.9	7	6.5
Kararsızım	10	9.3	21	19.6
Katılıyorum	11	10.3	15	14.0
Oldukça Katılıyorum	18	16.8	23	21.5
Kesinlikle Katılıyorum	60	56.1	31	29.0
Toplam	107	100	107	% 100

Katılımcılara “Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 33 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) katılmıyorum,

%9.3'ü (10 kişi) kararsızım, %10.3'ü (11 kişi) katılıyorum, %16.8'i (18 kişi) oldukça katılıyorum ve %56.1'i (60 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %4.7'si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %4.7'si (5 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5'i (7 kişi) katılmıyorum, %19.6'sı (21 kişi) kararsızım, %14'ü (15 kişi) katılıyorum, %21.5'i (23 kişi) oldukça katılıyorum ve %29'u (31 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%83.2), MİAM kütüphanesine göre (%64.5) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 34: Katılımcıların “Satın alınmasını istediğim malzemeler zamanında geliyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5.6	5	4.7
Oldukça Katılmıyorum	7	6.5	6	5.6
Katılmıyorum	7	6.5	9	8.4
Kararsızım	9	8.4	23	21.5
Katılıyorum	14	13.1	37	34.6
Oldukça Katılıyorum	16	15.0	11	10.3
Kesinlikle Katılıyorum	48	44.9	16	15.0
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Satın alınmasını istediğim malzemeler zamanında geliyor” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 34 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %5.6'sı (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %6.5'i (7 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5'i (7 kişi) katılmıyorum, %8.4'ü (9 kişi) kararsızım, %13.1'i (14 kişi) katılıyorum, %15'i (16 kişi) oldukça katılıyorum ve %44.9'u (48 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %4.7'si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %5.6'sı (6 kişi) oldukça katılmıyorum, %8.4'i (9 kişi) katılmıyorum, %21.5'i (23 kişi) kararsızım, %34.6'sı (37 kişi) katılıyorum, %10.3'ü (11 kişi) oldukça katılıyorum ve %15'i (16 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%83.2), MİAM kütüphanesine göre (%64.5) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı

“Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 35: Katılımcıların “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Satın alma yoluyla” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5.6	2	1.9
Oldukça Katılmıyorum	1	0.9	3	2.8
Katılmıyorum	8	7.5	16	15.0
Kararsızım	18	16.8	22	20.6
Katılıyorum	10	9.3	23	21.5
Oldukça Katılıyorum	17	15.9	21	19.6
Kesinlikle Katılıyorum	47	43.9	20	18.7
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Satın alma yoluyla” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 35 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %5.6’sı (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) katılmıyorum, %16.8’i (18 kişi) kararsızım, %9.3’ü (10 kişi) katılıyorum, %15.9’u (17 kişi) oldukça katılıyorum ve %43.9’u (47 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %15’i (16 kişi) katılmıyorum, %20.6’sı (22 kişi) kararsızım, %21.5’i (23 kişi) katılıyorum, %19.6’sı (21 kişi) oldukça katılıyorum ve %18.7’si (20 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%69.1), MİAM kütüphanesine göre (%59.8) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Satın alma yoluyla” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 36: Katılımcıların “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Kütüphaneler arası iş birliği yoluyla” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5.6	5	4.7
Oldukça Katılmıyorum	3	2.8	4	3.7
Katılmıyorum	4	3.7	8	7.5
Kararsızım	12	11.2	23	21.5
Katılıyorum	13	12.1	23	21.5
Oldukça Katılıyorum	21	19.6	26	24.3
Kesinlikle Katılıyorum	48	44.9	18	16.8
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Kütüphaneler arası iş birliği yoluyla” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 36 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %5.6’sı (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) katılmıyorum, %11.2’si (12 kişi) kararsızım, %12.1’i (13 kişi) katılıyorum, %19.6’sı (21 kişi) oldukça katılıyorum ve %44.9’u (48 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %4.7’si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) katılmıyorum, %21.5’i (23 kişi) kararsızım, %21.5’i (23 kişi) katılıyorum, %24.3’ü (26 kişi) oldukça katılıyorum ve %16.8’i (18 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%76.6), MİAM kütüphanesine göre (%62.6) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Kütüphaneler arası iş birliği yoluyla” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 37: Katılımcıların “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Bağış yoluyla” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	5	4.7	3	2.8
Oldukça Katılmıyorum	3	2.8	3	2.8
Katılmıyorum	3	2.8	11	10.3
Kararsızım	8	7.5	20	18.7
Katılıyorum	19	17.8	23	21.5
Oldukça Katılıyorum	21	19.6	22	20.6
Kesinlikle Katılıyorum	48	44.9	25	23.4
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Bağış yoluyla” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 37 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %4.7’si (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) kararsızım, %17.8’i (19 kişi) katılıyorum, %19.6’sı (21 kişi) oldukça katılıyorum ve %44.9’u (48 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %2.8’i (3 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %10.3’ü (11 kişi) katılmıyorum, %18.7’i (20 kişi) kararsızım, %21.5’i (23 kişi) katılıyorum, %20.6’sı (22 kişi) oldukça katılıyorum ve %23.4’ü (25 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%82.3), MİAM kütüphanesine göre (%65.5) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Bağış yoluyla” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

3.3.2.7. Erişim ve Yönlendirme Boyutu

Bu başlık altında MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının kütüphanenin sahip olduğu dermeye erişim ve yönlendirme konusu değerlendirilmiştir. Çıkan sonuçlar karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 38: “Katılımcıların Açık raf sisteminde malzemeler raflarda olması gereken yerlerde” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2.8	2	1.9
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	3	2.8
Katılmıyorum	1	0.9	4	3.7
Kararsızım	6	5.6	10	9.3
Katılıyorum	3	2.8	14	13.1
Oldukça Katılıyorum	17	15.9	25	23.4
Kesinlikle Katılıyorum	75	70.1	49	45.8
Toplam	107	100	107	% 100

Katılımcılara “Açık raf sisteminde malzemeler raflarda olması gereken yerlerde” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 38 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %2.8’i (3 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) oldukça

katılmıyorum, %0.9'u (1 kişi) katılmıyorum, %5.6'sı (6 kişi) kararsızım, %2.8'i (3 kişi) katılıyorum, %15.9'u (17 kişi) oldukça katılıyorum ve %70.1'i (75 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %1.9'u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8'i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7'si (4 kişi) katılmıyorum, %9.3'ü (10 kişi) kararsızım, %13.1'i (14 kişi) katılıyorum, %23.4'ü (25 kişi) oldukça katılıyorum ve %45.8'i (49 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%88.8), MİAM kütüphanesine göre (%82.3) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı "Açık raf sisteminde malzemeler raflarda olması gereken yerlerde" yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 39: Katılımcıların "Açık raf sisteminde malzemeler doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0.9	2	1.9
Oldukça Katılmıyorum	2	1.9	2	1.9
Katılmıyorum	2	1.9	4	3.7
Kararsızım	3	2.8	11	10.3
Katılıyorum	8	7.5	14	13.1
Oldukça Katılıyorum	14	13.1	23	21.5
Kesinlikle Katılıyorum	77	72.0	51	47.7
Toplam	107	100	107	% 100

Katılımcılara "Açık raf sisteminde malzemeler doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor" yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 39 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %0.9'u (1 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9'u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %1.9'u (2 kişi) katılmıyorum, %2.8'i (3 kişi) kararsızım, %7.5'i (8 kişi) katılıyorum, %13.1'i (14 kişi) oldukça katılıyorum ve %72'si (77 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %1.9'u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %1.9'u (2 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7'si (4 kişi) katılmıyorum, %10.3'ü (11 kişi) kararsızım, %13.1'i (14 kişi) katılıyorum, %21.5'i (23 kişi) oldukça katılıyorum ve %47.7'si (51 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%92.6), MİAM kütüphanesine göre (%82.3) daha fazla olumlu cevap

almıştır. Bundan dolayı “Açık raf sisteminde malzemeler doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 40: Katılımcıların “Erişimin kolay olması: Basılı dermelerde (kitap, dergi vs.)” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1.9	2	1.9
Oldukça Katılmıyorum	0	0	3	2.8
Katılmıyorum	3	2.8	3	2.8
Kararsızım	7	6.5	14	13.1
Katılıyorum	12	11.2	20	18.7
Oldukça Katılıyorum	16	15.0	30	28.0
Kesinlikle Katılıyorum	67	62.6	35	32.7
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Erişimin kolay olması: Basılı dermelerde (kitap, dergi vs.)” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 40 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0’ı (0 kişi) oldukça katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) kararsızım, %11.2’si (12 kişi) katılıyorum, %15’i (16 kişi) oldukça katılıyorum ve %62.6’sı (67 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %1.9’u (2 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) katılmıyorum, %13.1’i (14 kişi) kararsızım, %18.7’si (20 kişi) katılıyorum, %28’i (30 kişi) oldukça katılıyorum ve %32.7’si (35 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%88.8), MİAM kütüphanesine göre (%79.4) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Erişimin kolay olması: Basılı dermelerde (kitap, dergi vs.)” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 41: Katılımcıların “Erişimin kolay olması: Malzemenin kütüphanede nerede bulunduğunu bulabilmek” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0.9	1	0.9
Oldukça Katılmıyorum	0	0	3	2.8
Katılmıyorum	1	0.9	7	6.5
Kararsızım	8	7.5	13	12.1
Katılıyorum	7	6.5	21	19.6
Oldukça Katılıyorum	17	15.9	20	18.7
Kesinlikle Katılıyorum	13	68.2	42	39.3
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Erişimin kolay olması: Malzemenin kütüphanede nerede olduğunu bulabilmek” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 41 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %0.9’u (1 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0’ı (0 kişi) oldukça katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi) kararsızım, %6.5’i (7 kişi) katılıyorum, %15.9’u (17 kişi) oldukça katılıyorum ve %68.2’si (13 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %0.9’u (1 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %2.8’i (3 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %19.6’sı (21 kişi) katılıyorum, %18.7’si (20 kişi) oldukça katılıyorum ve %39.3’ü (42 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%90.6), MİAM kütüphanesine göre (%77.6) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Erişimin kolay olması: Malzemenin kütüphanede nerede olduğunu bulabilmek” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 42: Katılımcıların “Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3.7	3	2.8
Oldukça Katılmıyorum	1	0.9	5	4.7
Katılmıyorum	1	0.9	7	6.5
Kararsızım	8	7.5	13	12.1
Katılıyorum	3	2.8	18	16.8
Oldukça Katılıyorum	21	19.6	24	22.4
Kesinlikle Katılıyorum	69	64.5	37	34.6
Toplam	107	100	107	%100

Katılımcılara “Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 42 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %3.7’si (4 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) oldukça katılmıyorum, %0.9’u (1 kişi) katılmıyorum, %7.5’i (8 kişi)kararsızım, %2.8’i (3 kişi) katılıyorum, %19.6’sı (21 kişi) oldukça katılıyorum ve %64.5’i (69 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %2.8’i (3 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %4.7’si (5 kişi) oldukça katılmıyorum, %6.5’i (7 kişi) katılmıyorum, %12.1’i (13 kişi) kararsızım, %16.8’i (18 kişi) katılıyorum, %22.4’ü (24 kişi) oldukça katılıyorum ve %34.6’sı (37 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını

vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%86.9), MİAM kütüphanesine göre (%73.8) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

Tablo 43: Katılımcıların “Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Frekans	Frekans %	Frekans	Frekans %
Kesinlikle Katılmıyorum	7	6.5	6	5.6
Oldukça Katılmıyorum	0	0	4	3.7
Katılmıyorum	0	0	4	3.7
Kararsızım	2	1.9	10	9.3
Katılıyorum	8	7.5	9	8.4
Oldukça Katılıyorum	17	15.9	23	21.5
Kesinlikle Katılıyorum	73	68.2	51	47.7
Toplam	107	100	107	% 100

Katılımcılara “Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor” yargısal sorusu sorulmuştur. Tablo 43 incelendiğinde katılımcılar ideal kütüphane için %6.5’i (7 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %0’ı (0 kişi) oldukça katılmıyorum, %0’ı (0 kişi) katılmıyorum, %1.9’u (2 kişi) kararsızım, %7.5’i (8 kişi) katılıyorum, %15.9’u (17 kişi) oldukça katılıyorum ve %68.2’si (73 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılar MİAM Kütüphanesi için ise %5.6’sı (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %3.7’si (4 kişi) oldukça katılmıyorum, %3.7’i (4 kişi) katılmıyorum, %9.3’ü (10 kişi) kararsızım, %8.4’ü (9 kişi) katılıyorum, %21.5’i (23 kişi) oldukça katılıyorum ve %47.7’si (51 kişi) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre ideal kütüphane (%91.6), MİAM kütüphanesine göre (%77.6) daha fazla olumlu cevap almıştır. Bundan dolayı “Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor” yargısı ideal kütüphanede daha iyi durumdadır.

3.3.3. Katılımcılara Ait Beş SERVQUAL Ölçütü için 100 Puan Dağılımı ve Değerlendirilmesi

Anketin ikinci kısmında yer alan sorular beş ölçütü ifade etmektedir. Her bir ölçütün kütüphane hizmet kalitesini değerlendirirken kullanıcılar tarafından ne

derece önemli olduğu ölçülmektedir. Katılımcılardan fiziksel özellikler, güvenilirlik, heveslilik, güvence ve duyarlılık adlı faktörlerin önem sıralamasına göre aralarında 100 puana bölmesi istenmiştir. Bu puanlama sonucu Tablo 49’da görülmektedir.

Tablo 44: Beş Ölçütün Ortalamaları

Boyutlar	100 Puan Dağılımı	Ortalama	Standart Sapma	N
Fiziksel Özellikler	21	21.47664	10.09422195	107
Güvenilirlik	20	20.14953	7.481806535	107
Heveslilik	20	19.53271	7.106093262	107
Güvence	20	19.99065	8.511363466	107
Duyarlılık	19	18.94393	9.705893731	107

Fiziksel özellikler ölçütü 100 puan üzerinden en yüksek ortalamaya sahiptir. Duyarlılık ölçütü ise bu beş ölçüt arasında en düşük değerdir. Güvenilirlik, heveslilik ve güvence ölçüt ortalamaları ise fiziksel özellikler ölçütünden sadece bir puan düşüktür.

3.4.Güvenilirlik Analizi

Çalışmada kullanılan kütüphane hizmet kalitesi faktörlerinin güvenilirliği incelenmiştir. Bunun için Cronbach Alfa değerleri paket program aracılığıyla elde edilmiştir. Cronbach Alfa katsayısı, ölçeğin genel güvenilirliğini değerlendirmektedir. Ölçekte yer alan belli sayıdaki sorunun türdeş bir yapıyı sorgulamak ya da açıklamak üzere bir bütün oluşturup oluşturmadıklarını değerlendirir.

Tablo 45:Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Kütüphane Hizmet Kalitesi Faktörleri	Cronbach Alpha
Katalog Tarama	0.802
Kütüphane Web Sitesi	0.897
Kütüphanedeki Donanımlar	0.906
Kütüphane Personeli ve Sağladığı Yardımlar	0.949
Kütüphane Materyalleri	0.828
Sağlama	0.898
Erişim ve Yönlendirme	0.912

Kasım Özdamar, güvenilirlik katsayısına ilişkin ölçüt değerleri aşağıda olduğu gibi ifade etmektedir.

- <0.40 olduğu zaman ölçek güvenilir değildir.

- 0.41 <0.60 olduğu zaman ölçek düşük güvenilirliktedir.
- 0.61 <0.80 olduğu zaman ölçek orta düzeyde güvenilirliktedir.
- 0.81 <1.00 olduğu zaman ölçek yüksek güvenlidir.²⁰

Yapılan analizler sonucunda 40 madde ile son hali verilen ölçeğin alt boyutlarına ve tamamına ilişkin güvenilirlik analizleri Tablo 45’de verilmiştir. Tablo 45’de görüldüğü üzere Katalog Tarama faktörü için 0.802, Kütüphane Web Sitesi faktörü için 0.897, Kütüphanedeki Donanımlar faktörü için 0,906, Kütüphane Personeli ve Sağladığı Yardımlar faktörü için 0.949, Kütüphane Materyalleri faktörü için 0.828, Sağlama faktörü için 0.898 ve Erişim ve Yönlendirme faktörü için 0.912 olarak hesaplanmıştır. Bulunan değerler literatürde yer alan değerler için yeterli bulunmuştur ve çalışmanın yapılmasında bir sakınca bulunmamıştır.

3.5.Normal Dağılım ve Wilcoxon Testi

Bu çalışma kapsamında katılımcıların MİAM Kütüphanesinde algıladıkları hizmet kalitesinin ölçülmesi için yargısal sorular yöneltilmiş ve bu ifadelere katılım dereceleri incelenmiştir. Bu süreçte, katılımcıların ideal kütüphane algısı ve MİAM Kütüphanesi hizmet algısı karşılaştırılmıştır. Bunun için ilk adım olarak boyutların ortalaması alınmış ve normal dağılım testi göz önünde bulundurulmuştur:

Tablo 46: Soruların Ortalama ve Standart Sapmaları

SORULAR	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
Yayın tarama anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahip	6.01	1.20	5.38	1.47
Yayın tarama basitçe kullanılabilen komutlara sahip	6.11	1.30	5.41	1.52
Yayın tarama malzemelerin var olan kopya sayıları belirtilmiş	5.82	1.38	5.15	1.64
Yayın tarama kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor	6.06	1.43	5.54	1.46
Kütüphanenin web sayfası ilgi çekecek şekilde, iyi hazırlanmış	5.54	1.84	5.12	1.66

²⁰ Kasım Özdamar, **Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi**, Ankara, Nisan Kitapevi Yayınları, 2015, s.574

Kütüphanenin web sayfası kullanımı kolay ve anlaşılır	5.90	1.56	5.15	1.52
Kütüphanenin web sayfasından çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum	5.88	1.58	5.24	1.58
Kütüphanenin web sayfasına kolay bağlanabiliyorum	5.98	1.49	5.38	1.55
Kütüphanenin web sayfasından kütüphane çalışanlarına ulaşabiliyorum	5.35	1.96	4.61	1.83
Kütüphanenin web sayfasına her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum	5.78	1.72	5.32	1.55
Kütüphanenin web sayfası çevrimiçi istek formlarını içeriyor	5.66	1.70	5.08	1.61
Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var	5.46	1.79	5.22	1.64
Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor	5.62	1.91	4.51	2.08
Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut	5.64	1.79	5.06	1.76
Video ve Kasetçalar var	5.65	1.93	5.15	1.83
Video/Kasetçalarını kişisel olarak yararlanabilecek donanım var.	5.62	1.87	4.93	1.83
Fotokopi makinesi mevcut.	5.70	1.97	4.93	2.22
Kütüphane çalışanları samimi ve ilgili	5.83	1.78	5.44	1.75
Kütüphane çalışanları hizmet vermeye hazır	5.96	1.65	5.57	1.73
Kütüphane çalışanları saygılı ve kibar	6.12	1.52	5.83	1.55
Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı genel bilgiye erişme hususunda	6.03	1.49	5.46	1.64
Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı ihtisas alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda	5.95	1.54	5.60	1.50
Kütüphane çalışanları arkadaşça iletişim kurulabilen	5.65	1.84	5.31	1.76
Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları belirledi	5.67	1.78	5.17	1.76
Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları sağladı	6.04	1.52	5.46	1.51
Kütüphane çalışanları bulduğum bilgiyi değerlendirdi	5.46	2.00	5.06	1.83

Kütüphane çalışanları yayın taramasını gösterdi	5.76	1.69	5.13	1.72
Kütüphane alanıyla ilgili bütün kaynaklara sahip	6.05	1.53	5.11	1.49
Kütüphane bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor	6.12	1.40	5.52	1.38
Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.	5.94	1.59	5.14	1.73
Satın alınmasını istediğim malzemeler zamanında geliyor	5.41	1.91	4.66	1.55
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Satın alma yoluyla	5.47	1.78	4.91	1.52
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Kütüphaneler arası iş birliği yoluyla	5.60	1.75	4.92	1.59
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Bağış yoluyla	5.69	1.65	5.08	1.57
Açık raf sisteminde malzemeler raflarda olması gereken yerlerde	6.32	1.40	5.82	1.48
Açık raf sisteminde malzemeler doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor	6.41	1.20	5.86	1.46
Erişimin kolay olması: Basılı dermelerde (kitap, dergi vs.)	6.21	1.30	5.59	1.43
Erişimin kolay olması: Malzemenin kütüphanede nerede olduğunu bulabilmek	6.39	1.11	5.60	1.48
Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici	6.21	1.45	5.41	1.65
Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor	6.24	1.56	5.66	1.79

Bir problemin çözümlenmesi için, o probleme uygun bir hipotez kurulması ve bu hipotezin uygun bir istatistiksel test ile uygun veriler kullanılarak test edilmesi gerekir. İstatistiksel testler iki ana gruba ayrılır:

- Parametrik Testler
- Parametrik Olmayan Testler

Parametrik testlerin kullanıma uygun durumları aşağıda verilmiştir:

- Veriler nicel ölçekli olmalıdır
- Değişken normal dağılım göstermelidir. Veriler türdeş dağılım göstermelidir.

- Örnek birim sayısı yeterli olmalıdır.²¹

Çalışmada parametrik testlerin uygulanabilir olup olmadığını tespit etmek için normallik varsayımı denetlenmiştir. Bunun için Shapiro-Wilk testi kullanılmıştır.

Shapiro-Wilk testi hipotezleri :

- H_0 : Veriler normal dağılımlıdır.
- H_1 : Veriler normal dağılımlı değildir.²²

Shapiro-Wilk sonuçları Tablo 47’de verildiği gibidir:

Tablo 47:Shapiro-Wilk Test Sonuçları

SORULAR	İDEAL KÜTÜPHANE	MİAM KÜTÜPHANESİ
	Shapiro-Wilk Test İstatistiğininOlasığı	Shapiro-Wilk Test İstatistiğininOlasığı
Yayın tarama anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahip	0.00	0.00
Yayın tarama basitçe kullanılabilen komutlarasahip	0.00	0.00
Yayın tarama malzemelerin var olan kopya sayıları belirtilmiş	0.00	0.00
Yayın tarama kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor	0.00	0.00
Kütüphanenin web sayfası ilgi çekecek şekilde, iyi hazırlanmış	0.00	0.00
Kütüphanenin web sayfası kullanımı kolay ve anlaşılır	0.00	0.00
Kütüphanenin web sayfasından çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum	0.00	0.00
Kütüphanenin web sayfasına kolay bağlanabiliyorum	0.00	0.00
Kütüphanenin web sayfasından kütüphane çalışanlarına ulaşabiliyorum	0.00	0.00
Kütüphanenin web sayfasına her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum	0.00	0.00
Kütüphanenin web sayfası	0.00	0.00

²¹Kasım Özdamar, a.e., s.243.

²²Kasım Özdamar, a.e., s.251.

çevrimiçi istek formlarını içeriyor		
Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var	0.00	0.00
Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor	0.00	0.00
Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut	0.00	0.00
Video ve Kasetçalar var	0.00	0.00
Video/Kasetçalarını kişisel olarak yararlanabilecek donanım var.	0.00	0.00
Fotokopi makinesi mevcut.	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları samimi ve ilgili	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları hizmet vermeye hazır	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları saygılı ve kibar	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı genel bilgiye erişme hususunda	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı ihtisas alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları arkadaşça iletişim kurulabilen	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları belirledi	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları sağladı	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları bulduğum bilgiyi değerlendirdi	0.00	0.00
Kütüphane çalışanları yayın taramasını gösterdi	0.00	0.00
Kütüphane alanıyla ilgili bütün kaynaklara sahip	0.00	0.00
Kütüphane bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor	0.00	0.00
Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.	0.00	0.00
Satın alınmasını istediğim malzemeler zamanında geliyor	0.00	0.00

Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Satın alma yoluyla	0.00	0.00
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Kütüphaneler arası iş birliği yoluyla	0.00	0.00
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Bağış yoluyla	0.00	0.00
Açık raf sisteminde malzemeler raflarda olması gereken yerlerde	0.00	0.00
Açık raf sisteminde malzemeler doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor	0.00	0.00
Erişimin kolay olması:Basılı dermelerde (kitap, dergi vs.)	0.00	0.00
Erişimin kolay olması:Malzemenin kütüphanede nerede olduğunu bulabilmek	0.00	0.00
Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici	0.00	0.00
Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor	0.00	0.00

Tablo 47’da Shapiro-Wilk test istatistiği ve olasılık değerleri gösterilmiştir. Hipotezlerin geçerliliği için test istatistik olasılıkları 0.05 değeri ile karşılaştırılmıştır. Bütün test istatistik olasılık sonuçları 0.05 değerinden küçük çıktığı için temel hipotez reddedilmiştir. Başka bir ifade ile değişkenler normal %95 güven düzeyinde normal dağılıma sahip değildirlere. Değişkenler normal dağılıma sahip olmadıkları için parametrik testler yerine parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Katılımcıların İdeal Kütüphane ve MİAM Kütüphanesinde algıladıkları hizmet kalitesini karşılaştırmak için Wilcoxon testi uygulanmıştır.

Wilcoxon testi, iki ilgili örneğin ortalamalarının farklı olup olmadığını değerlendirmek için kullanılan parametrik olmayan bir istatistiksel testtir. Wilcoxon testinin hipotezleri:

- H_0 : Gözlemler arasındaki medyan farkı sıfırdır.
- H_1 : Gözlemler arasındaki medyan farkı sıfır değildir.

Wilcoxon testi sonuçları Tablo 48’de verildiği gibidir:

Tablo 48: Wilcoxon Test Sonuçları

SORULAR	İDEAL KÜTÜPHANE	MİAM KÜTÜPHANESİ
	Wilcoxon Test İstatistiğinin Olasılığı	
Yayın tarama anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahip	0.000	
Yayın tarama basitçe kullanılabilen komutlara sahip	0.000	
Yayın tarama malzemelerin var olan kopya sayıları belirtilmiş	0.000	
Yayın tarama kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor	0.002	
Kütüphanenin web sayfası ilgi çekecek şekilde, iyi hazırlanmış	0.021	
Kütüphanenin web sayfası kullanımı kolay ve anlaşılır	0.000	
Kütüphanenin web sayfasından çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum	0.000	
Kütüphanenin web sayfasına kolay bağlanabiliyorum	0.000	
Kütüphanenin web sayfasından kütüphane çalışanlarına ulaşabiliyorum	0.000	
Kütüphanenin web sayfasına her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum	0.009	
Kütüphanenin web sayfası çevrimiçi istek formlarını içeriyor	0.000	
Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var	0.177	
Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor	0.000	
Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut	0.001	
Video ve Kasetçalar var	0.004	
Video/Kasetçalarını kişisel olarak yararlanabilecek donanım var.	0.000	
Fotokopi makinesi mevcut.	0.000	
Kütüphane çalışanları samimi ve ilgili	0.003	
Kütüphane çalışanları hizmet vermeye hazır	0.007	

Kütüphane çalışanları saygılı ve kibar	0.021
Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı genel bilgiye erişme hususunda	0.000
Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı ihtisas alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda	0.011
Kütüphane çalışanları arkadaşça iletişim kurulabilen	0.013
Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları belirledi	0.002
Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları sağladı	0.000
Kütüphane çalışanları bulduğum bilgiyi değerlendirdi	0.006
Kütüphane çalışanları yayın taramasını gösterdi	0.000
Kütüphane alanıyla ilgili bütün kaynaklara sahip	0.000
Kütüphane bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor	0.000
Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.	0.000
Satın alınmasını istediğim malzemeler zamanında geliyor	0.000
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Satın alma yoluyla	0.000
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Kütüphaneler arası iş birliği yoluyla	0.000
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Bağış yoluyla	0.000
Açık raf sisteminde malzemeler raflarda olması gereken yerlerde	0.000
Açık raf sisteminde malzemeler doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor	0.000
Erişimin kolay olması:Basılı dermelerde (kitap, dergi vs.)	0.000
Erişimin kolay olması:Malzemenin kütüphanede nerede olduğunu bulabilmek	0.000
Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici	0.000
Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor	0.000

Tablo 48’de Wilcoxon test istatistiğinin olasılık değerleri gösterilmiştir. Hipotezlerin geçerliliği için test istatistik olasılıkları 0.05 değeri ile karşılaştırılmıştır. Bir yargısal ifade dışında (sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var) test istatistik olasılık sonuçları 0.05 değerinden küçük çıktığı için temel hipotez reddedilmiştir. Başka bir deyişle %95 güven düzeyinde katılımcıların ideal kütüphane ile MİAM Kütüphanesi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Katılımcıların cevabına göre “Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var” yargısında temel hipotez reddedilememiştir yani anlamlı bir fark bulunamamıştır. Wilcoxon testi sonucu tespit edilen farkın negatif veya pozitif olma durumu incelenmiştir. Fark tespiti için sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 49: Wilcoxon Testi Fark Tablosu

SORULAR	Negatif Sıralama	Pozitif Sıralama	Eşitlikler
Yayın tarama anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahip	48	14	45
Yayın tarama basitçe kullanılabilen komutlara sahip	46	12	49
Yayın tarama malzemelerin var olan kopya sayıları belirtilmiş	45	19	43
Yayın tarama kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor	41	20	46
Kütüphanenin web sayfası ilgi çekecek şekilde, iyi hazırlanmış	42	21	44
Kütüphanenin web sayfası kullanımı kolay ve anlaşılır	53	11	43
Kütüphanenin web sayfasından çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum	52	12	43
Kütüphanenin web sayfasına kolay bağlanabiliyorum	46	19	42
Kütüphanenin web sayfasından kütüphane çalışanlarına ulaşabiliyorum	49	18	40
Kütüphanenin web sayfasına her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum	41	24	42
Kütüphanenin web sayfası çevrimiçi istek formlarını içeriyor	45	20	42
Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var	35	24	48
Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor	52	19	36
Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut	46	21	40

Video ve Kasetçalar var	42	19	46
Video/Kasetçalarını kişisel olarak yararlanabilecek donanım var.	48	19	40
Fotokopi makinesi mevcut.	41	19	47
Kütüphane çalışanları samimi ve ilgili	41	16	50
Kütüphane çalışanları hizmet vermeye hazır	38	17	52
Kütüphane çalışanları saygılı ve kibar	37	16	54
Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı genel bilgiye erişme hususunda	44	13	50
Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı ihtisas alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda	42	21	44
Kütüphane çalışanları arkadaşça iletişim kurulabilen	36	20	51
Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları belirledi	42	18	47
Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları sağladı	45	15	47
Kütüphane çalışanları bulduğum bilgiyi değerlendirdi	47	22	38
Kütüphane çalışanları yayın taramasını gösterdi	42	16	49
Kütüphane alanıyla ilgili bütün kaynaklara sahip	61	13	33
Kütüphane bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor	50	15	42
Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.	49	11	47
Satın alınmasını istediğim malzemeler zamanında geliyor	52	19	36
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Satın alma yoluyla	48	17	42
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Kütüphaneler arası iş birliği yoluyla	53	15	39
Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Bağış yoluyla	48	14	45
Açık raf sisteminde malzemeler raflarda olması gereken yerlerde	42	12	53

Açık raf sisteminde malzemeler doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor	37	10	60
Erişimin kolay olması:Basılı dermelerde (kitap, dergi vs.)	49	16	42
Erişimin kolay olması:Malzemenin kütüphanede nerede olduğunu bulabilmek	49	11	47
Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici	50	10	47
Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor	37	8	62

Tablo 49’da Wilcoxon testi sonrasında ideal kütüphane ve MİAM Kütüphanesi arasındaki fark gösterilmiştir. Tablo 49’da yer alan sonuçlara göre katılımcıların MİAM Kütüphanesi ile ideal kütüphane arasındaki farklar negatif olarak tespit edilmiştir. Başka bir deyişle MİAM Kütüphanesindeki hizmet kalite algısı çoğunluk olarak ideal kütüphanede algılanan hizmet kalite algısının altında kalmaktadır.

SONUÇ

Türkiye’de birçok kurumda faaliyet gösteren ihtisas kütüphaneleri vardır. Bu çalışmada, bir ihtisas kütüphanesi olarak müzik kütüphaneleri, özelde ise Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MİAM) Kütüphanesi incelenmiştir. Konuya giriş olmak bakımından öncelikle bu kütüphane türünün ortak özellikleri açıklanarak başlanmış ve ardından MİAM örneği incelenmiştir.

Diğer ihtisas kütüphaneleri gibi müzik kütüphaneleri de sınıflandırma ve kataloglama gibi temel alanlarda diğer kütüphanelerde gerçekleştirilen işlemlere aynı şekilde tâbidir. Bununla birlikte, müzik kütüphanelerini diğerlerinden ayıran pek çok özellik mevcuttur.

ABD ve Avrupa’daki müzik kütüphaneleri kendi içlerinde alt bölümlere ayrılmaktadır. Hemen hemen her müzik enstrümanına ait bir müzik kütüphanesi bulunan bu ihtisas kütüphanelerinde yapılan işlemler birbirinden farklı özellikler göstermektedir. Müzik kütüphanecisi konser aşamasından müzik satın alma aşamasına kadar her alanda sorumluluklara sahiptir. Müzik ihtisas kütüphanecilerinden bu kadar kompleks bir yapı nedeniyle sadece kütüphanecilik eğitimi değil aynı zamanda müzikle ilgili teknik bilgilere sahip olması da beklenmektedir. Bu nedenle, müzik kütüphaneciliği alanında yüksek lisans ve doktora programlarıyla kütüphanecilerin eğitimleri desteklenmektedir. Ayrıca, müzik teknik bir alan olduğu için, -işin doğası gereği- müzik kütüphanelerinde sadece kütüphaneciler değil; aynı zamanda bilişim sektöründen müzik sektörüne kadar birçok personel istihdam edilmektedir. Tüm bu özellikler düşünüldüğünde, müzik kütüphanesi oluşturmanın pahalı bir süreç olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye’de müzik kütüphaneleri -mesleğin gelişme gösterdiği ABD ve Avrupa ülkelerinde olduğu gibi- kendi içlerinde bir ayrışmaya tâbi tutulmamıştır. Diğer yandan Türkiye’de bir ihtisas kütüphanesi türü olarak müzik kütüphanesi oldukça az sayıdadır. Var olan müzik kütüphaneleri daha çok üniversitelerin konservatuvar bölümlerinden ve halk kütüphanelerinin müzik koleksiyonlarından oluşan ihtisas kütüphaneleridir. Türkiye’de bulunan bu kütüphanelere örnek olarak Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Kütüphanesi, T.C. Kültür Bakanlığı Ankara Devlet Opera ve Balesi Kütüphanesi, Akbank Sanat Kütüphanesi, Bilkent

Üniversitesi Kütüphanesi, Selçuk Üniversitesi Elektronik Müzik Kütüphanesi verilebilir.

Müzik duygu ve düşüncelerin estetik bir şekilde dışa vurulması kadar geçmiş günümüze bağlayan süreçte toplumların kültürel değişimlerini yansıtan sosyal bir bilim dalıdır. Diğer bilim dallarının aksine müzikle ilgili kütüphane çalışmaları daha geç başlamıştır. UNESCO tarafından verilen destekle 1952 tarihinde Floransa’da kurulan Uluslararası Müzik Kütüphaneleri Derneği (International Association of Music Libraries-IAML) ile bu alanda yaşanan gelişmeler hız kazanmıştır. Bilim ve teknolojinin ilerlemesiyle dünyada müzik ile ilgili ihtisas kütüphaneleri her geçen gün artmaktadır. Bir ihtisas alanı olarak müzik kütüphaneleri bağlı oldukları kurumlar içinde hizmet verdikleri gibi bağımsız olarak da gelişmeye devam etmektedir.

Yaptığımız araştırma sonucunda müzik kütüphaneleri ile ilgili Cumhuriyet’in ilanından sonraki ilk yıllarda Türkiye’de konuyla ilgili önemli adımlar atıldığı görülmüştür. Verilen kütüphanecilik kurslarının sonunda (1940-1954) Milli Kütüphanede müzikle ilgili bir koleksiyon oluşturulmuştur. 1980’li yılların başında müzik kütüphaneciliği ile ilgili Ege ve Dokuz Eylül Üniversitelerinde birer bölüm dahi açılmıştır. Ancak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığının konuyla ilgili kütüphanecilik bölümünde verilen eğitimin yeterli olduğuna dair kararı neticesinde açılan bu bölümlerin ömrü uzun olmamıştır. Dolayısıyla günümüzde Türkiye’de özel bir uzmanlık alanı olarak müzik kütüphaneciliği konusunda eğitim almış bir şekilde çalışmaya başlayan bir müzik kütüphanecisi bulunmamaktadır.

Müzik kütüphaneleri, gerek sahip oldukları koleksiyonları gerekse verilecek hizmetler bakımından diğer kütüphane türlerinden farklı özelliklere sahiptir. Yapılan araştırma, iyi bir müzik kütüphanesi için iyi bir müzik kütüphanecisi istihdamının gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Çünkü müzik kütüphanecileri sadece kütüphane bilimi ile ilgili değil müzikle ilgili birtakım bilgilere de sahip olmak durumundadır. Nota okuma becerisi, müzik enstrümanlarının özellikleri hakkında bilgiler, müzikle ilgili materyallerin sunumu ve hizmeti, yabancı dil bilgisi müzik kütüphanecisinin sahip olması gereken niteliklerdendir. Bu nedenle, müzik kütüphaneciliği konusunda eğitim vermek üzere açılan bölümlerin kapatılması ile ilgili bölümün kapatılması mesleğimiz açısından bir hata olmuştur. Bu alanda hissedilen eksikliği gidermek

açısından, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde lisans seviyesinde “Müzik Kütüphaneciliği” konusunu doğrudan öğrenim hedefleri arasına dâhil eden bir dersin ihdas edilmesi ya da alanda çalışan kütüphanecilere eksikliklerini tamamlayabilecekleri sertifika programlarının hazırlanması/kurs verilmesi yoluna gidilmesi gerekmektedir.

Müzik kütüphanelerinin hizmet kalitesini ölçmek bu çalışmanın temel amacıdır. Bu ölçümün bir örneklem üzerinden tartışılması konusu değerlendirilmiş ve Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmaları Merkezi (MİAM) Kütüphanesi konu için örnek alınmış ve çalışma anket uygulaması ile gerçekleştirilmiştir. Üç bölümden oluşan ankete katılanlar; İTÜ bünyesindeki lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile akademik ve idari personeldir. Araştırmaya 129 kullanıcı katılmıştır. Anket formlarının incelenmesi sonucunda 22 katılımcının cevapları geçersiz sayılmıştır. Bundan dolayı araştırma 107 kullanıcı üzerinden yapılmıştır. Bu 107 kullanıcının 98 (%91.6)’i öğrenci, 6 (%5.6)’sı öğretim elemanı ve 3(%2.8)’ü idari personeldir. Anketler MİAM Kütüphanesinde yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Anketlerin uygulandığı dönem 2018 yılının Haziran – Ekim aylarıdır. Katılımcıların 73 (%68.2)’ü bu eğitim döneminde kütüphane hizmetinden yararlandığını ifade etmiştir. Diğer 34 (%31.8) katılımcı ise daha önceden MİAM Kütüphanesini kullanmış fakat bu eğitim döneminde kullanmayan kişilerdir.

Katılımcıların kütüphane kullanma sıklıkları incelendiğinde en çok oranı “haftada bir kereden az” ve “haftada birkaç kez” aldıkları görülmektedir. Bunun yanında kullanım sıklıklarının günlük olarak %2.7, haftada bir kere %26 ve diğer olarak %13.7 olduğu gözlenmiştir.

İlk bölümde katılımcılardan ideal kütüphaneyi tanımlayan ifadelere katılım düzeyini 1’den (kesinlikle katılmıyorum) ve 7’ye (kesinlikle katılıyorum) değerlendirmeleri ve yine yedili likert ölçeğiyle MİAM kütüphanesinden aldıkları verimi değerlendirmeleri istenmiştir. İkinci bölümde MİAM Kütüphanesinde verilen hizmetleri 100 (yüz) puanı 5 (beş) özellik üzerinde dağıtarak değerlendirmeleri istenmiştir. Son bölümde ise kullanıcıların kütüphane kullanımları ile ilgili alışkanlıklarını ve MİAM Kütüphanesinden beklentilerini açık uçlu, yarı açık uçlu ve kapalı uçlu beş (5) soru yönlendirilmiştir.

Anket çalışmasının ilk bölümünde (A Bölümü) katılımcılara kütüphane hizmetlerinin ideal bir kütüphanede nasıl olması gerektiğini tespit etmeye yönelik özellikler verilmiştir. Aynı özelliklerin MİAM Kütüphanesinde ne derece uygulandığına yönelik katılımcıların değerlendirmeleri ölçülmeye çalışılmıştır. Ankette 40 adet yedili likert tipli soru vardır. Bu soruların cevapları için frekans tabloları oluşturulmuştur. Bu tablolara göre;

- “Yayın tarama anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahiptir” yargısı için MİAM Kütüphanesi kullanıcıları ideal kütüphaneye göre daha fazla kararsız kalmıştır.
- “Yayın tarama basitçe kullanılabilen komutlara sahiptir” yargısı için MİAM Kütüphanesi kullanıcıları kesinlikle katılıyorum seçeneği oranı %26.2 iken, ideal kütüphanenin kesinlikle katılıyorum oranı %52.3’dür. Dolayısıyla ideal kütüphanesinde yayın tarama işlemi daha basit komutlara sahiptir.
- “Yayın tarama malzemelerin var olan kopya sayıları belirtilmiştir” yargısı için MİAM Kütüphanesi kullanıcıları %69.2’si olumlu cevap vermiştir. Bunun yanında ideal kütüphanede bu oran %78.4’dür.
- “Yayın tarama kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor ”yargısı için MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının %11.2’si kararsız kalmıştır. Yani %11.2’lik kesim kütüphanede bulunan materyallerden şüphe duymaktadır.
- “Kütüphanenin web sayfası ilgi çekecek şekilde, iyi hazırlanmıştır” yargısı için MİAM Kütüphanesinde %11.2’lik kesim katılmıyorum cevabı vermiştir. Bu sebepten dolayı ideal kütüphane ile aralarında fark çıkmaktadır.
- “Kütüphanenin web sayfası kullanımı kolay ve anlaşılır” yargısı için MİAM kütüphanesi kullanıcılarının %15’i kararsızım ve %13.1’i katılmıyorum cevabı vermiştir. Bundan dolayı ideal kütüphane web sayfası MİAM Kütüphanesine göre daha kolay ve anlaşılır bulunmaktadır.
- “Kütüphanenin web sayfasından çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum” yargısı için MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının %12.1’i kararsızım ve %11.2’si katılmıyorum cevabı vermiştir. Bundan dolayı ideal

kütüphane web sayfası MİAM Kütüphanesine göre daha çeşitli elektronik kaynaklara erişilebilirdir.

- “Kütüphanenin web sayfasına kolay bağlanabiliyorum” yargısı için MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının %10.3’ü katılmıyorum cevabını vermiştir. Buna karşın ideal kütüphanesi kullanıcılarının %83.2’si olumlu cevap vermiştir. Yani erişim konusunda ideal kütüphane daha iyi durumdadır.
- “Kütüphanenin web sayfasından kütüphane çalışanlarına ulaşabiliyorum” yargısı için ideal kütüphanesi ve MİAM Kütüphanesi kararsız frekans yüzdeleri eşit olarak tespit edilmiştir. Fakat MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının %15’i katılmıyorum cevabı vermiştir. Yani MİAM Kütüphanesi kullanıcıları web sayfası üzerinden çalışanlara ulaşmakta zorlanmaktadır.
- “Kütüphanenin web sayfasına her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum” yargısı için MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının %69.2’si olumlu cevap vermiştir. Fakat bu frekans oranı ideal kütüphanede %78.5’tir. Yani ideal kütüphane, MİAM Kütüphanesinden web sayfasına bağlantı konusunda daha iyidir.
- “Kütüphanenin web sayfası çevrimiçi istek formlarını içeriyor” yargısı için ideal kütüphane kullanıcılarının olumsuz cevap frekans oranı, MİAM Kütüphanesinin oranından daha düşüktür. Bundan dolayı istek formları konusunda ideal kütüphane daha iyidir.
- “Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var”, “Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor” ve “Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut” yargılarında ideal kütüphanenin olumlu cevapları MİAM Kütüphanesinden frekans oranı olarak daha yüksektir. Bundan dolayı bu konularda ideal kütüphane daha iyidir.
- “Video ve Kasetçalar var”, “Video/Kasetçalarını kişisel olarak yararlanabilecek donanım var” ve “Fotokopi makinesi mevcuttur” yargılarında MİAM Kütüphanesinin olumsuz cevap frekans oranı ideal kütüphaneye göre yüksektir. Bundan dolayı ideal kütüphane bu konularda MİAM Kütüphanesinden daha iyi durumdadır.

- “Kütüphane çalışanları samimi ve ilgilidir”(ideal kütüphane %78.5, MİAM Kütüphanesi %73.8 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphane çalışanları hizmet vermeye hazırdır”(ideal kütüphane %83.1, MİAM Kütüphanesi %78.5 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphane çalışanları saygılı ve kibardır”(ideal kütüphane %86.1, MİAM Kütüphanesi %83.2 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphane çalışanları uzmanlık alanı genel bilgiye erişme hususunda iyidir”(ideal kütüphane %86.1, MİAM Kütüphanesi %75.7 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphane çalışanları uzmanlık/ihtisas alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda iyidir”(ideal kütüphane %79.4, MİAM Kütüphanesi %76.6 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphane çalışanları arkadaşça iletişim kurulabilen kişilerdir”(ideal kütüphane %77.6, MİAM Kütüphanesi %75.8 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları belirledi”(ideal kütüphane %75.7, MİAM Kütüphanesi %69.2 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphane çalışanları ihtiyacım olan yayınları sağladı”(ideal kütüphane %86.9, MİAM Kütüphanesi %75.7 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphane çalışanları bulduğum bilgiyi değerlendirdi” (ideal kütüphane %73.9, MİAM Kütüphanesi %71.2 olumlu yanıt almıştır.)ve “Kütüphane çalışanları yayın taramasını gösterdi”(ideal kütüphane %76.7, MİAM Kütüphanesi %63.6 olumlu yanıt almıştır.) yargıları için ideal kütüphanenin MİAM kütüphanesine göre olumlu cevap oranı yüksektir. Bundan dolayı kütüphane çalışanları konusunda ideal kütüphane MİAM Kütüphanesinden daha iyidir.
- “Kütüphane bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor”, (ideal kütüphane %85.9, MİAM Kütüphanesi %78.5 olumlu yanıt almıştır.) “Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.”(ideal kütüphane %83.2, MİAM Kütüphanesi %64.5 olumlu yanıt almıştır.), “Satın alınmasını istediğim malzemeler zamanında geliyor”(ideal kütüphane %83.2, MİAM Kütüphanesi %64.5 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Satın alma yoluyla” (ideal kütüphane %69.1, MİAM Kütüphanesi %59.8 olumlu yanıt almıştır.), “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Kütüphaneler arası iş

birliği yoluyla”(ideal kütüphane %76.6, MİAM Kütüphanesi %62.6 olumlu yanıt almıştır.) ve “Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor: Bağış yoluyla” (ideal kütüphane %82.3, MİAM Kütüphanesi %65.5 olumlu yanıt almıştır.) yargıları için ideal kütüphanenin MİAM kütüphanesine göre olumlu cevap oranı yüksektir. Bundan dolayı kütüphane çalışanları konusunda ideal kütüphane MİAM Kütüphanesinden daha iyidir.

- “Açık raf sisteminde malzemeler raflarda olması gereken yerlerdedir”(ideal kütüphane %88.8, MİAM Kütüphanesi %82.3 olumlu yanıt almıştır.), “Açık raf sisteminde malzemeler doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor” (ideal kütüphane %92.6, MİAM Kütüphanesi %82.3 olumlu yanıt almıştır.), “Erişimin kolay olması: Basılı dermelerde (kitap, dergi v.s.)” (ideal kütüphane %88.8, MİAM Kütüphanesi %79.4 olumlu yanıt almıştır.), “Erişimin kolay olması: Malzemenin kütüphanede nerede olduğunu bulabilmek”(ideal kütüphane %90.6, MİAM Kütüphanesi %77.6 olumlu yanıt almıştır.), “Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici” (ideal kütüphane %86.9, MİAM Kütüphanesi %73.8 olumlu yanıt almıştır.) ve “Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor”(ideal kütüphane %91.6, MİAM Kütüphanesi %77.6 olumlu yanıt almıştır.)yargıları için ideal kütüphanenin MİAM kütüphanesine göre olumlu cevap oranı yüksektir. Bundan dolayı kütüphane çalışanları konusunda ideal kütüphane MİAM Kütüphanesinden daha iyidir.

Araştırmada katılımcılara yöneltilen soruların cevapları incelendikten sonra güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda Cronbach Alfa değerleri literatürde belirtilen değerlerden yüksek oldukları için diğer analizlerin yapılmasında bir sakınca görülmemiştir.

Araştırmada nasıl bir test uygulandığını belirlemek için normallik testi yapılmıştır. Bu test sonucuna göre uygun analiz yöntemi olduğu düşünölen Wilcoxon Testi tercih edilmiştir. Normallik varsayımı test sonucuna göre veriler %95 güven düzeyinde normal dağılıma uymadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Normal dağılım varsayımının ihlal edildiği durumlarda parametrik testler kullanılamaz. Bunun için parametrik olamayan testler arasında her iki grubu

karşılaştırmak için kullanılan Wilcoxon testi tercih edilmiştir. Wilcoxon test istatistik olasılığı sonuçlarına göre bir yargısal ifade dışında bütün sorular için MİAM Kütüphanesi ile ideal kütüphane arasında anlamlı farklar olduğu tespit edilmiştir. Daha sonrasında bu farklılıkların ne yönlü olduğu belirlenmiştir. Farklılıkların büyük bir kısmının MİAM kütüphanesinden kaynaklandığı gözlenmiştir. Bu da yüzdeler frekans tablolarında çıkan sonuçları doğrular niteliktedir.

B Bölümünde verilen beş özellikte (fiziksel özellikler, güvenilirlik, heveslilik, güvence ve duyarlılık), katılımcının MİAM Kütüphanesindeki hizmetler ve çalışanlarla ilgili memnuniyetlerini belirlemeye yönelik puanlarının toplamı yüz (100) olacak şekilde paylaşımları istenmiştir. Her bir ölçütün kütüphane hizmet kalitesini değerlendirirken kullanıcılar tarafından ne derece önemli olduğu ölçülmektedir. Beş ölçüt için yaptığımız 100 puan dağılımında; fiziksel özellikler en yüksek yüzdeyi almıştır. Duyarlılık ise en düşük yüzdeyi alan ölçüttür. Güvenilirlik, heveslilik ve güvence eşit oranlardaki boyutlar olarak gözlenmiştir.

Anketin üçüncü bölümünde (C Bölümü) MİAM Kütüphanesi kullanıcılarının algıladıkları hizmet kalitesi, kütüphaneden faydalanma sıklıkları ve eğitim düzeyleriyle ilgili sorular yer almaktadır. Yöneltilen sorularda kullanıcılar, tezin hipotezini geçerli kılan açıklamalar yapmışlardır. Kullanıcılara MİAM Kütüphanesi tarafından sunulan ancak beklentilerini karşılamayan hizmetlerin neler olduğu sorulmuştur. Bu sonuçlara göre MİAM Kütüphanesinde yeterli bulunmayan hizmet sunumlarının başında, söz konusu kütüphanenin fiziksel olarak yetersiz olması gelmektedir. Buna göre kütüphanenin çalışma alanı ve okuma salonu fiziksel olarak küçük bulunmaktadır. MİAM birinci ve ikinci öğretim programları olan bir kurumdur. Kütüphanenin çalışma saatleri 09:00-17:00 arasındadır. Ancak öğrencilerin sınav dönemlerinde kütüphanenin çalışma saatleri 09:00-20:00 arası olmaktadır. Katılımcılar, kütüphanenin daha etkin kullanılması adına hafta sonları da hizmet talep etmektedir. Eleştirilen bir konu da dışarıdan gelen kullanıcının kütüphanenin ödünç verme hizmetinden yararlanamamasıdır. Türkiye’de müzik kütüphaneleri sayıca az olduğundan, müzikle ilgilenen kişilerin bu kaynaklara ulaşmasının zor olduğu belirtilmiştir. İTÜ’nün eğitim dili %100 İngilizcedir. Bu nedenle yayınların çoğu bu dildedir. Ancak müzikle ilgili her dilden eser mevcuttur.

Bu alanda dermenin güncel tutulması ve farklı dillerde kaynaklarla zenginleştirilmesi belirtilen diğer eksikliklerdir.

KAYNAKÇA

- A Short History of Musical Notation “Çevrimiçi”, <http://www.mfiles.co.uk/music-notation-history.htm> 28 Mayıs 2018.
- Akbaba, Şehriban “Türkiye’de Yayınlanan Müzik Sözlükleri, Müzik Ansiklopedileri ve Müzik Atlaslarının İncelenmesi”, **Online Journal of Music Sciences**, C:I, No:2, 2016, s. 109-124.
- Akış, Havva ve Yılmaz, Bülent Kütüphanelerarası Ödünç Verme Hizmeti: Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi Örneği, **Balkan Ülkeleri Kütüphanelerarası Bilgi**, 2008.
- Akkaya, Mehmet Ali “Bilgi Kaynağı Olarak Müzik Notaları ve Türkiye’deki Erişim Tercihlerine İlişkin Genel Bir Bakış”, **Türk Kütüphaneciliği**, C: XXIX, No:1, 2015, s. 6-27.
- Albayrak, Emre Hasan “Çevrimiçi” <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/114.pdf>, 4 Şubat 2019.
- Alır, Gülten ve Küçük, Mehmet Emin Dijital Koruma (Arşivleme) Stratejileri ve Bazı Uygulama Örnekleri”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XVII, No:4, 2003, s. 340-356.
- Alpay, Meral **Kütüphanecilik Terimleri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1973.
- Ana Britannica: Genel Kültür Ansiklopedisi “Müzik”, İstanbul : Ana Yayıncılık, 1989.

- Anameriç,
Hakan “Osmanlılarda Kütüphane Kültürü ve Bilimsel Yaşama Etkisi”,
OTAM (Osmanlı Tarih Araştırma ve Uygulama Merkezi),
2006, s. 53-78.
- Anameriç,
Hakan ve
Rukancı, Fatih Belgelerle Türk Kütüphanecilik Tarihi (1938-1960): Retrospektif
Bir Değerlendirme (I)”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Dergisi**, C:XXI, No:1, Mart 2017, s. 49-70.
- Anameriç,
Hakan ve
Rukancı, Fatih Belgelerle Türk Kütüphanecilik Tarihi (1938-1960): Retrospektif
Bir Değerlendirme (II), **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Dergisi**, C:XXI, No:1, Mart 2017 21(1), s. 71-95.
- Anderson,
Sarah “The Variety of Performance Librarians”, **Insight and Essays on
the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie
Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 2-9.
- Ankos “Çevrimiçi”,[http://www.ankos.gen.tr/web/index.php/ankoshakki
nda/genelbilgi](http://www.ankos.gen.tr/web/index.php/ankoshakki
nda/genelbilgi), 16 Ocak 2019.
- Ankara
Üniversitesi “Çevrimiçi”, http://kutuphane.ankara.edu.tr/?page_id=768, 6
Haziran 2018.
Kütüphane ve
Dokümantasyon
Daire
Başkanlığı
- Ashworth,
Wilfred **Special Librarianship**, Clive Bingley, , London, 1979.
- Atılgan, Doğan “Kataloglama Eğitimindeki Yenilikler ve Türkiye’deki durum”,
ThermoFisher Scientific, 2004, s. 1-9.

- Atılgan, Doğan “Türkiye’de Kütüphanecilik Eğitimi ve Yeni Bin Yılda Hedefler” Bilginin Serüveni Dünü, Bugünü, Yarını, Ankara: **Türk Kütüphaneciler Derneği**, 1999, s. 144-163.
- Aybaş, O. Tekin **Toplu Kataloglar ve Türkiye Uygulaması**, TÜRDOK, Ankara, 1979.
- Aydın, Hasan “Kalite, İşletme ve Dijital Üçgende Kütüphanelerin Geleceği”, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2014.
- Aydın, Kenanve Yıldırım, Seda “Hizmet Sektöründe Servperf Ölçeği İle Hizmet Kalitesinin Belirlenmesi (Sağlık Hizmetleri Sektöründe Bir Uygulama)”, “Çevrimiçi”,
https://www.researchgate.net/publication/279924974_HIZMET_SEKTORUNDE_SERVPERF_OLCEGI_ILE_HIZMET_KALIT_ESININ_BELIRLENMESISAGLIK_HIZMETLERI_SEKTOR_UNDE_BIR_UYGULAMA, 31 Ocak.
- Baydur, Gülgün “Üniversite Kütüphanelerinde Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:I, No:1, 1987, s. 17-19.
- Baysal, Jale “**Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar Araçlar Yöntemler**”, İstanbul : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1982.
- Bayter, Mustafa “Kataloglama Nereye Gidiyor”, **Türk Kütüphaneciliği**,C:XXIII, No:1, 2009, s. 134-150.
- Beck, Paul J. “Opera Librarian”, **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 6-12

- Binici, Kasım ve Akkaya, Mehmet Ali “Bilişim Teknolojilerinin Bilgi Merkezlerine ve Hizmetlerine Etkileri”, **Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi**, 10 Kasım 2018, s. 1-24.
- Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi, “Çevrimiçi”, http://www.library.boun.edu.tr/kutuphane_sozlugu.php#K, 6 Haziran 2018.
- Boran, İlke ve Şenürkmez, Kıvılcım Yıldız “**Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği**”, 2. Baskı, İstanbul : Yapı Kredi, 2010.
- Borcaklı, Ahmet “Onuncu Yılında Milli Kütüphane Müzik Bölümü”, **Türk Kütüphaneciliği**, 1968, C:XVII, No:3, s. 151-167.
- Borcaklı, Ahmet “Türkiye’de Müzik Kütüphaneleri Yetiştirme ve Müzik Kütüphaneleri Kurma Sorunu”, **1. Müzik Kongresi, Bildiriler**, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1988.
- Broadus, Robert N. “**Selecting Materials for Library**”, New York: R.R. Bowker, 1981.
- Bryant, Eric Thomas “**Music Librarianship: A Practical Guide**”, London : The Scarecrow Press, 1985.
- Bulgan, Uğur “Kütüphanecilik Sektöründe Hizmet Kalitesinin Ölçümü Ve Bir Üniversite Kütüphanesi Uygulaması” Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi İstanbul, 2002.
- Caner, Evrim ve Külcü, Özgür “Üniversite Kütüphanelerinde Hizmet Değerlendirme Modelleri: Grönroos Modeli Örneği, “Çevrimiçi”, <http://dergipark.gov.tr/adbad/issue/28278/300237>, 4 Şubat 2019.

- Carli, Alice “**Binding and Care of Printed Music**”, Lanham, Md.: Scarecrow Press, 2003.
- Cemalcılar, İlhan **İşletme Bütçeleri**. Eskişehir:Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, 1965.
- Cohen, Courtney Secory “Important Features to Look for in a Performance Library”, **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 131-132.
- Conservation Resources International “Çevrimiçi”, <http://conservationresources.com/>, 14 Haziran 2018.
- Cook, C. Donald “Cataloguing in the international arena”, **Library Resources and Technical Services**, 30, (January – March 1986), s. 23-30.
- Coover, James ve Franklin, John C. ”**Dictionaries and Encyclopedias of Music**”, “Çevrimiçi”, www.grovemusic.com, 26 Haziran 2018.
- Coşkun, İsmail “Modernliğin Kaynakları: Rönesans Üzerine Bir Değerlendirme”, **Sosyoloji Dergisi**, 2003, s. 45-69.
- Cusato, Elizabeth “Music Festival Librarian”, **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A.: Meredith Music Publications, 2012, s. 10-12.
- Çağlar, Nermin Gül ve Yılmaz, Bülent “Üniversite Kütüphanelerinde Halkla İlişkiler ve Başkent Üniversitesi Kütüphanesi”, **Bilgi Dünyası**, C:VIII, No:1, 2007,s. 1-29.
- Çakın, İrfan “Özel Kütüphaneler: Tanım Boşluğu”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:V, No:2, 1991, s.49-55.

- Çakıroğlu, İdris ve Çaydere, Öznur Öztosun “Milli Kütüphanede Bulunan Müzik Konulu Kitaplarla İlgili Bibliyografya Çalışması (1994-2011)”, **Online Journal Of Music Sciences**, C:I, No:1, 2016, s. 1-27.
- Çapar, Bengü “Bilgi İşletmelerinin Yönetiminde Sistem Yaklaşımı ve Sistem Analizi”,**Jale Baysal’ a Armağan**, yay. haz. Hasan S. Keseroğlu, Yapı Tasarım Üretim,İstanbul , 1993.
- Çapar, Bengü “Türkiye’de Kütüphane Hizmetleri Alanında İnsan Gücü Planlaması”, **Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni**, C: XXX, No:2, 1981, s. 100-108.
- Çapraz, Ozan ve Olcay, Polat “Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Bir Üniversite Kütüphanesi Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”, **Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, No:21, 2015.
- Çelik, Ahmet ve Uçak, Nazan “Üniversite Kütüphaneleri Üzerine”, **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C:X, No:2, 1993, s. 115-121.
- Çukadar, Sami“v.d.” Türkiye’de Üniversite Kütüphaneleri: Mevcut Durum ve Gelecek “Çevrimiçi”,<http://hdl.handle.net/11147/2565>, 4 Mart 2018.
- Daily, Jay E. “**Organizing Nonprint Materials A Guide for Librarians**”, New York, Marcel Dekker, Inc., 1972.
- Daniels, David “**Orchestral Music: A Handbook**”, “Çevrimiçi”, <http://www.orchestralmusic.com>, 13 Temmuz 2018.
- Daubert, J. Madeline “**Financial Management for Small and Medium Sized Library**”, Chicago: American Library Association, 1993.
- Definitions of Reference, “Çevrimiçi”, <http://www.ala.org/rusa/resources/guidelines/definitionsreferenc>

es,15 Temmuz 2018.

- Deniz, L. “v.d.” “**Müzik Eğitimi Alanında Lisansüstü Tez Bibliyografyası (2000-2004) Genel Bir Değerlendirme**”, Ankara: Maya Akademi Yayıncılık, 2010.
- Dewey Onlu Sınıflama Sistemi “Çevrimiçi”, <http://kisi.deu.edu.tr//erkin.baser/dewey.pdf>, 11 Haziran 2018.
- Dickinson, Amy Diane “Music Publisher Rental Librarian”, **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 13-15.
- Diriarn, Hasan “İstanbul’daki Araştırma Kütüphanelerinde Elektronik Bilgi Hizmetleri: İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi Örneği”, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013.
- Duru, M. Nafiz ve Aydın, Hasan “Üniversite/Araştırma Kütüphanelerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, **Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu Dergisi**, No:37, 2015, s. 69-82.
- Edward G. Strable **Special Libraries: a Guide for Management**, New York: **Special Libraries Association**, 1966.
- Erciyes Üniversitesi Kayseri Araştırma veUygulama Merkezi Kent Hafıza Merkezleri, Kent İhtisas Kütüphaneleri, Kent Arşivleri ve Kent Müzeleri Sempozyumu Bildiriler ve Tartışmalar Kitabı, Kayseri, 26 – 27 Mart 2010.

- Ergan, Mehmet Salih “**Türkiye Müzik Bibliyografyası**”, Konya: Kuzucular Ofset, 1994.
- Ersoy, Osman “Kütüphanecilik Kursları”, “Çevrimiçi”, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1046/12631.pdf>, 24 Mayıs 2018.
- Erünsal, İsmail E. **Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri: Tarihi Gelişimi ve Organizasyonu**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2008.
- Examples of Online Catalogs for Libraries with Large Music Collections Include the Sibley Music Library at the Eastman School of Music “Çevrimiçi”, <https://www.esm.rochester.edu/sibley/>, 12 Haziran 2018.
- Evans, Frank B., Himly, François J., Walne, Peter **Arşivcilik Terimleri Sözlüğü**, Türkçeye hazırlayan ve genişleten: Bekir Kemal Ataman, Libraririe de Pera, İstanbul, 1995.
- Facing the Maestro Compiled and edited by Katherine Akos, Marshall Burlingame, and Jack Wellbaum, Washington, DC.:American Symphony Orchestra League, 1983.
- Fındık, Esra “Kütüphanecilikte Halkla İlişkiler”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:II, No:2, 1988, s. 69-73.

- Fine Arts Software “Çevrimiçi”, <http://www.fineartssoftware.com/>, 12 Haziran 2018.
- Gaylord Bros. “Çevrimiçi”, <http://www.gaylord.com/>, 14 Haziran 2018.
- Girsberger, Russ “**A Manual for the Library Performance Library**”, The Scarecrow, Inc: Lanham, Maryland, Toronto, Plymouth, UK, 2006.
- Gottlieb. Jane “**Music Library and Research Skills**”, Pearson Education: New Jersey, 2009.
- Gökkurt, Özlem “Özel Kütüphanelerde Kullanıcı Analizi Sorunu”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1991.
- Görcelioğlu, Suzan Poşul “Kağıt, Kitap ve Kütüphaneler”, **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, C:LIV, No:2, 2004, s. 84-96.
- Green, Alan ve Duffy, Michael J. “**Basic Music Reference: A Guide for Non-Specialist Librarians, Library Assistants, and Student Employees IV**”, Music Library Association, 2013.
- Griffin, Sara “Auditioning and Interviewing for the Performance Library” **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 61-64.
- Guinchat, Claire ve Menou, Michel **Bilgi ve Dokümantasyon Çalışma Tekniklerine Genel Giriş**, çev. Sönmez Taner, Ankara, Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, 1990.
- Güçlü, Nezahat ve Sotirofski, “Bilgi Yönetimi”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, C:IV, No:4, 2006, s. 351-371.

Kseanela

Harmon, Charlie
“Working with a Composer: The Process of Music Editing”,
Insights and Essays on the Music Performance Library,
2012, s. 140-143.

Güzel, Dilşad,
Kotan , Güzin
“Çevrimiçi”,
<http://ksu.dergipark.gov.tr/ksuiibf/issue/10267/125929>, 4 Şubat
2019.

Harrod, Leonard
Montagio
**The librarians' glossary of terms used in librarianship,
documentation, and the book crafts, and reference book**,
Boulder, Colo. : Westview Press, 1977.

Humes and Berg
“Çevrimiçi”, <https://humesandberg.com/>, 29 Temmuz 2018.

Indiana University
Libraries Digital
Projects &
Services
“Çevrimiçi”, <http://www.dlib.indiana.edu/>, 10 Temmuz 2018.

Insight and Essays on the Music Performance Library
ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A.: Meredith Music
Publications, 2012.

International Standart Recording Code
“Çevrimiçi”, <https://www.usisrc.org/>, 7 Haziran 2018.

- Işık, Erdal İstanbul Teknik Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Görüşme, 25 Ocak 2019.
- İlyasoğlu, Evin “**Zaman içinde müzik: Başlangıcından günümüze örneklerle batı müziğinin evrimi**”, 6. bs., İstanbul: Yapı Kredi, 2001.
- İnce, Nesrin “Özel Kütüphanelerde Kullanıcı Eğitimi”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1989.
- İTÜ Dr. Erol Üçer Center for Advanced Studies in Music “Çevrimiçi”, <http://www.miam.itu.edu.tr/en/history/>, 24 Temmuz 2018.
- İTÜ YDY “Çevrimiçi”, <http://www.ydy.itu.edu.tr/kutuphane/>, 24 Temmuz 2018.
- İTÜ “Çevrimiçi”, <http://www.itu.edu.tr/itu-hakkinda/genel/tarihce>, 24 Temmuz 2017.
- J. McGarry, Kevin **Communication Knowledge and The Librarian**. London, Bingley, 1975.
- Jackson, A. B. ve Jackson, R. L. “Industrial Special Library Universe a Base Line Study of Its Extent and Characteristics”, American Society for Information Science and Technology, C: XXVIII, No:3, 1977, s. 135-152.
- Karayalçın, Yaşar “Üniversite ve diğer ihtisas Kütüphaneleri”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:III, No: 3, 1989, s. 115-124.
- Karahan, Şerif ve Kayabaşı, Aydın “Kütüphane Hizmetlerinde Kalite Ölçümü: Dumlupınar Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Üzerine Bir Araştırma”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 35, 2013, s. 185-198.

- Keskin, Faik “Müzik Kütüphanelerinde Koleksiyon Geliştirme ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1997.
- Keskin, İshak “Yakınçağdan Günümüze Türkiye’de ve Avrupa’da Arşivcilik Eğitimi”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2003.
- Kılıçarslan, Fatma “Elektronik Müzik Kütüphanesi: Selçuk Üniversitesi Örneği”, **Bilgi Dünyası**, C:V, No:1, 2004, s. 93-101.
- Kirch, Erika “College and Conservatory Librarian”, **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 16-18.
- Konya, Ümit “Çevrimiçi”, <http://kaynak.unak.org.tr/bildiri/unak05/u05-17.pdf>, 21 Mart 2019.
- Köklü, Elif “Müze, Arşiv, Kütüphane Malzemesi ile Kataloglama İlişkisi”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009.
- Kum, İlhan “Türkiye’de Kütüphanecilik Eğitimi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 1970.
- Küçük, Mehmet E. “v.d.” “Türkiye’de kütüphanelerarası iş birliği üzerine bir değerlendirme”, **Türk Kütüphaneciliği**, C: XVIII, No:2, 2004, s. 119-134.
- Küçükcan, Berrin ve Öztürk, Ayşe Kütüphane Binası Kullanıcıları Arasındaki İletişimde Binanın Rolü, **I. Uluslararası Bilgi Hizmetleri Sempozyumu**, İletişim, İstanbul, Türkiye, 25-26 Mayıs 2006, 2007.

- Lankes, R. David, Collins, J.W., Lankes, A.S., “v.d.” “The Foundations of Digital Reference”, **Digital Reference Service in The New Millenium**, New York, Neal- Schuman Publishers, 2000.
- Lemaitre, Henri ve Thompson, Anthony **Dört Dilde Kütüphanecilik Terimleri Sözlüğü (Vocabularium Bibliothecarii)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1959.
- Lerner, Fred **Yazının İcadından Bilgisayar Çağına Kütüphanelerin Hikâyesi**, çev. Dilek Çenkçiler, Bileşim Yayıncılık, İstanbul, 2007.
- LSI Corporation of America “Çevrimiçi”, <http://lsi-casework.com>, 18 Temmuz 2018.
- Mar, Norman Del “**A Companion to the Orchestra**”, London: Faber and Faber, 1987.
- Mcknight, Mark “**Music Classification Systems**”, ed. Linda Barnhart, The Scarecrow Press: Lanham, Maryland, London, The Music Association, 2002.
- Metal Edge, “Çevrimiçi”, <https://www.hollingermetaledge.com/>, 22 Haziran 2018.
- Miller, Sally “How to Run a Choral Library”, **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s.19-22.
- Musiker, Reuben **Special Libraries: A General Survey**, The Scarecrow Press, Metuchen, 1970.
- Müzik “Müzik”, Ankara, Sanem Matbaası, 1985.

Ansiklopedisi,

N
Kütüphaneler, “Çevrimiçi”, <https://libraries.unl.edu/music/tutoria>, 22 Haziran 2018.

Naughtin,
Matthew Ballet Music Librarian”, **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 23-31.

Nergiz, Emine “Özel Kütüphanelerde Bütçe Yönetimi Sorunları”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Oğuz, Esin
Sultan **43. Kütüphane Haftası VEKAM İhtisas Kütüphaneleri Paneli: 29 Mart 2007 Bildiriler**, ed. edit. Zeynep Önen, Mehtap Türkyılmaz, Türk Kütüphaneciler Derneği, Ankara, 2008.

O’Keefe,
Walter “Does the High School Music Department Need a Librarian?” **Insight and Essays on the Music Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 37-39.

Ohio State
University”, “Center for Computer Assisted Research in the Humanities, Stanford University, and Cognitive and Systematic Musicology Laboratory, “Çevrimiçi”, <http://www.themefinder.org/>, 15 Temmuz 2018.

Oltmans, Erik “Legal Deposit of Digital Materials”, (Çevrim İçi) <https://www.liberquarterly.eu>, 4 Mart 2018.

Northeast
Document
Conservation
Center
Technical “Çevrimiçi”, <https://www.linkedin.com/company/northeast-document-conservation-center>, 4 Mart 2018.

Leaflet

- Orchestra Library Information, “Çevrimiçi”, <http://launch.groups.yahoo.com/group/OrchLibInfo/?yguid=137775693>, 13 Temmuz 2018.
- Önal, H. İnci “Medya Okuryazarlığı: Kütüphanelerde Yeni Çalışma Alanı”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXI, No:3, 2007, s. 335-359.
- Önder, Işık "E-Kitap ve Dünyada Elektronik Kitap Yayıncılığı", **Türk Kütüphaneciliği** C.XXV, No:1, 2011, s. 97-105
- Ötüken, Adnan “Türkiye’de kütüphanecilik öğretiminin tarihçesi”, **Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni**,C:VI, No:1-2, 1957, s. 1-35.
- Özdamar, Kasım **Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi**, Ankara, Nisan Kitapevi Yayınları, 2015, s.574-580.
- Özdemirci, Fahrettin “Arşivlerimizin Kurumsal Yapılanma Gereksinimleri. Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını”: **Türk Kütüphaneciler Derneği’nin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri 17-21 Kasım**, Türk Kütüphaneciler Derneği, 1999.
- Özdemirci, Fahrettin ve Aydın, Cengiz Kurumsal Bilgi Kaynakları ve Bilgi Yönetimi”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXI, No:2, 2007, s. 164-185.
- Öztürk, Nurettin “Aydınlanma Hareketi ve Yeni Türk edebiyatı”, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2001, 9, s. 45-58.
- Pakin, Erol **Araştırma Kütüphaneleri**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, İstanbul, 1990.
- Pakin, Erol “Dewey Tasnif Sistemi ile Evrensel Onlu Sınıflama’nın Uygulama Alanları”, “Çevrimiçi”,

<http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1706/1690>, 11
Haziran 2018.

- Penka, Jeffrey “The technological challenges of digital reference an overview”,
CiteUlike, [y.y.], C:IX, No:2, 2003.
- Poşul, Suzan “Kütüphane ve Belge-Bilgi Merkezinde Derme Depolanması”,
İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans
Tezi, İstanbul, 1999.
- Rabson,
Carolyn “**Orchestral Excerpts: a Comprehensive Index**”, Berkeley,
Calif.: Fallen Leaf Press, 1993.
- Ramsey, Inez L Library Planning and Budgeting., New York, **Franklin Watts**,
1986.
- Richard,
Douglas “Input on Your Output: Thoughts from a Professional Music
Copyist”, “**Insight and Essays on the Music Performance
Library**”, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith
Music Publications, 2012, s. 161-165.
- Rogers, A.
Robert **Special Libraries and Information Centers, The Library in
Society**, A.R. Rogers ve K. McChesney. Libraries Unlimited
Onc. Littleton, Colorado. 1984.
- Runyan,
Michael K. “Using Database”, **Insight and Essays on the Music
Performance Library**, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A.
: Meredith Music Publications, 2012, s. 134- 136.
- Sabuncuoğlu,
Zeyyat **İşletmelerde Halkla İlişkiler**, Ezgi Kitabevi, Bursa, 2004.
- Say, Ahmet “Müzik Tarihi”, **Müzik Ansiklopedisi**, İstanbul, 2012
- Scepanski, Kütüphaneler arası işbirliğinin gerçekleştirilmeyen vaadi”, çev.

- Jordan M Mehmet Emin Küçük, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XV, No:2, 2001, s. 194-204.
- Schwarzer, “Özel Kütüphanecilerin Meslek Özellikleri”, çev. Meral Alpay, Marianne ve **Türk Kütüphaneciliği**, C:VII, No:1, 1993, s. 53-59. Kaegbein, Paul
- Karakaş, Sekine “**Belge Yönetimi ve Arşiv Terimleri Sözlüğü**” Devlet Arşivleri Anameriç, Genel Müdürlüğü, 2009. Hakan
- Sherrill, Steven “Archaic Techniques for the Modern Orchestra Librarian”, (Çevrimiçi), <http://www.orchestralibrary.com/Acrobat/ArTech.pdf>, 14 Haziran 2018.
- Soydal, İrem “Web Bilgi Sistemlerinde Hizmet Kalitesi”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2008.
- Sümbül, Sinan “Notlar ve Kütüphanelere Dâir Usül-i Tasnif” Adlı Eser ve Kütüphanecilik Bakımından Önemi”, **Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi**, No:8, (Aralık 2017), s. 59-115.
- Southern Music “Çevrimiçi”, <https://keisersouthernmusic.com/>, 14 Haziran 2018. Company
- Special Library The Librarians Glossary, London : Andre Deutsch, 1977.
- Streatfield, D.R. Information Innovations in Social Services, Departments: A Third Report on Project INISS.”, **Journal of Documentation**, 38:4(1982), s. 273-281.
- Subject Matter “Çevrimiçi”, and Scope of <https://www.copyright.gov/title17/92chap1.html#107>, 9 Temmuz Copyright 2018.

- Sutherland, Robert “Advance Planning or How Does One Proceed Without a Crystal Ball”, “**Insight and Essays on the Music Performance Library**”, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 88-94.
- Sümbül, Sinan “Notlar ve Kütüphanelere Dâir Usûl-i Tasnif” Adlı Eser ve Kütüphanecilik Bakımından Önemi”, **Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi**, No:8, s. 59-115.
- Swanson, Eric “Film and Studio Librarian: Music Preparation for Film Soundtrack Recording Sessions”, “**Insight and Essays on the Music Performance Library**”, ed. Russ Girsberger, Laurie Lake, U.S.A. : Meredith Music Publications, 2012, s. 40-41.
- Şerik, Güneş Çetinkaya Müzik Kütüphaneciliği Ve Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi Müzik Şeması, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Şıra, Hüseyin “Ruşuklu Ali Fethi Efendi hayatı eserleri ve hilyesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2008.
- Tabak, Yazbahar “Bilgi ve Belge Merkezlerinde Hizmet Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Bir Uygulama: Marmara Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Örneği”, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü , Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009.
- T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Personel Dairesi “Çevrimiçi”, <http://pdb.kulturturizm.gov.tr/TR-137214/isbn-nedir.html>, 7 Haziran 2018.

- Tarlow,
Lawrence ve
Sutherland,
Robert
- “**The Music We Perform: An Overview of Royalties, Rentals and Rights**”, n.p.: Major Orchestra Librarians’ Association, 2004.
- The United
States
Copyright
LAW: A Guide
for Music
Educator
- “Çevrimiçi”, <https://nafme.org/>, 9 Temmuz 2018.
- Tonta, Yaşar
- “Kütüphaneler arası işbirliğinin neresindeyiz? Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını”, **Türk Kütüphaneciler Derneğinin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri 17-21 Kasım**, Ankara, Türk Kütüphaneciler Derneği, 1999, s. 493-514.
- Tonta, Yaşar
- “Interlending services in Turkish university libraries”, **Interlending and Document Supply Center**, C: XV, No:4, s. 122-125.
- Tonta, Yaşar
- “Kitap dışı materyaller: Terminolojik yaklaşım”, **Türk Kütüphaneciler Derneği**, C: XXXII, No:3, 1983, s. 121-126(6).
- Tonta, Yaşar
- “Kütüphanelerarası işbirliği ve bilgi kaynaklarının etkin kullanımı”, 1997,
“Çevrimiçi”, <http://yunus.hun.edu.tr/tonta/yaynlar/isbirligi.html>, 19 Şubat 2018.
- Tyckoson,
David A.
- “What is the best model of reference service”, **Library Trends**, C:L, No:2, 2001, s. 183-196.

- Uçak, Nazan Elektronik danışma hizmetleri”, **Bilgi Dünyası**, C:IV, No:2, 2003, s. 103-121.
- University Products “Çevrimiçi”, <https://www.universityproducts.com/>, 22 Haziran 2018.
- Watson, E.F. “Access to audiovisual and multimedia materials: What are the challenges for developing countries? World Library and Information Congress : **71th IFLA General Conference and Congress. August 14th.-18th. Oslo, Norway.**
- What is Copyright? “Çevrimiçi”, <https://www.copyright.gov/circs/circ1.html#wci>., 9 Temmuz 2018.
- Wiegeand, Wiegeand ve Davis, Donald **Library Encyclopedia of Library History**, Garland Publishing, New York,1994.
- Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık “Çevrimiçi”, <http://sanat.ykykultur.com.tr/sergiler/iste-benim-zeki-muren-bursa>, 30Mayıs 2018.
- Yavuz, Fatma “İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar Merkezi (MİAM) ve Kütüphanesi”, **Türk Kütüphaneciliği**, C: XXI, No:2, 2007, s. 241-244.
- Yee, Ingrid Hsieh “Cataloging and Metadata Education: Asserting a Central Role in Information Organization”. **Cataloging and Classification Quarterly**, C:XXXIV, No:2, 2002, s. 201-220.
- Yeşiltaş, Kamil “Kütüphanelerde Bütçe Yönetimi”, “Çevrimiçi”, <http://kaynak.unakorg.tr/bildiri/unak02/u02-16.pdf> 23 Şubat 2018, 23 Şubat 2018.

- Yılmaz, Erol “Kullanıcı Hakları ve Sorumlulukları: Bir Standart Denemesi”,
Türk Kütüphaneciliği, 2005, s. 1-18.
- Yontar, Aysel “Bilgi Çağı ve Türkiye’ de Bilgi Hizmetlerinin Planlanması:
Kavramsal Bir Yaklaşım,” **Jale Baysal’a Armağan**, yay. haz.
Hasan S. Keseroğlu, Yapı Tasarım Üretim, İstanbul , 1993.
- Yörü, Halime “Türkiye’de kütüphaneler arası işbirliğinin kısa tarihçesi ve
Atıl günümüz uygulamaları”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:XXVI, No:1,
2012, s. 154-168.
- Zan, Burcu “Derleme Olgusu ve Elektronik Yayınlar”, Ankara Üniversitesi
Umut Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.
- Zan, Burcu “Elektronik Yayınların Derlenmesi”, **Türk Kütüphaneciliği**, C:
Umut XXIII, No:2, 2009, s. 299-320.

EKLER

EK-1: TEZ ANKETİ

Sevgili MİAM Kütüphanesi Kullanıcısı

İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yüksek Lisans tezi olarak yürütülen bu proje; MİAM Kütüphanesi'nde kullanıcıların algıladıkları hizmet kalitesini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmaya katılarak destek sağlamanız bize onur verecektir.

Araştırmamız esas olarak kullanıcıların ideal bir müzik kütüphanesinden beklentilerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Ayrıca kullanıcıların MİAM Kütüphanesinin hizmetleri hakkındaki görüşlerine başvurulacaktır.

Anketten elde edilen sonuçlar titizlikle saklanacak ve bu sonuçlar toplu bir şekilde istatistiksel analizlere tabi tutulacaktır. Cevaplarınız kesinlikle gizli tutulacaktır ve ilerideki kütüphane kullanımlarınızı etkilemeyecektir. Araştırmaya göstereceğiniz ilgi ve katılımlarınızdan dolayı hepimize çok teşekkür ediyoruz. En iyi kütüphane hizmetini alabilmeniz adına saygılarımızı sunarız.

Nergis ÇOLAK

A Bölümü

İdeal Kütüphane: Bu bölüm sizin kütüphane hizmetleri tecrübelerinizle ilgilidir. Lütfen, sizin için en iyi hizmet kalitesi sunan bir kütüphane hayal edin. Aşağıda açıklanan ifadelerle böyle bir kütüphanenin sahip olması gereken özelliklerini belirtiniz. Aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi **1(Kesinlikle Katılmıyorum)**'dan **7 (Kesinlikle Katılıyorum)**'a kadar olan yedili ölçekler üzerinde size en uygun olanı daire içine alarak belirtiniz.

MİAM KÜTÜPHANESİ: MİAM Kütüphanesi tarafından sunulan hizmetler hakkındaki deneyimlerinize dayalıdır. Aşağıda açıklanan ifadelerle tanımlanan özelliğin, MİAM Kütüphanesi'nde olup olmadığını belirtiniz. MİAM Kütüphanesi hakkında verilen ifadelerle katılım düzeyinizi **1(Kesinlikle Katılmıyorum)**'dan **7 (Kesinlikle Katılıyorum)**'a kadar olan yedili ölçekler üzerinde size en uygun olanı daire içine alarak belirtiniz.

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1)Yayın tarama (Kütüphane Taraması):				
a) Anlaşılır ve basit kullanılabilir bilgilere sahip	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
b) Basitçe kullanılabilen komutlara sahip	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
c) Malzemelerin var olan kopya sayıları belirtilmiş	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
d) Kütüphanede bulunan bütün materyallerle ilgili doğru bilgi veriyor	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7

	İDEAL KÜTÜPHANE							MİAM KÜTÜPHANESİ						
	Kesinlikle Katılmıyorum							Kesinlikle Katılıyorum						
	Kesinlikle Katılmıyorum							Kesinlikle Katılıyorum						
2. Kütüphanenin Web Sayfası:														
a) İlgi çekecek şekilde, iyi hazırlanmış	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
b) Kullanımı kolay ve anlaşılır	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
c) Bana sağladığı kolaylıklar														
•Çeşitli elektronik kaynaklara erişebiliyorum	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
•Kolay bağlanabiliyorum	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
•Kütüphane çalışanlarına web sayfası üzerinden ulaşabiliyorum	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
•Her zaman bağlantı gerçekleştirebiliyorum	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
d) Çevrim içi istek formlarını içeriyor (referans, vs.)	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
3. Kütüphanede bulunan donanımlar:														
a) Sadece katalog taraması için ayrılmış bilgisayar var	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
b) Bilgisayarlardan çıktı alınabiliyor	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
c) Bilgisayarlarda araştırma linkleri mevcut (Elektronik yayınlar vb.)	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
d) Video ve Kasetçalar var	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
e) Video/Kasetçalarını kişisel olarak yararlanabilecek donanım var.	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
f) Fotokopi makinesi mevcut.	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7

	İDEAL KÜTÜPHANE		MİAM KÜTÜPHANESİ	
	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
4. Kütüphane çalışanları:				
a) Samimi ve ilgili	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
b) Hizmet vermeye hazır	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
c) Saygılı ve kibar	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
d) Uzmanlık alanı:				
• Genel bilgiye erişme hususunda	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
• İhtisas Alanı hakkındaki kaynağa erişme konusunda	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
e) Arkadaşça iletişim kurulabilen	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
5. Kütüphane çalışanlarının bana sağladığı destekler:				
a) İhtiyacım olan yayınları belirledi	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
b) İhtiyacım olan yayınları sağladı	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
c) Bulduğum bilgiyi değerlendirdi	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
d) Yayın taramasını gösterdi	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
6. Olan malzemeler:				
a) Kütüphane alanıyla ilgili bütün kaynaklara sahip	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
b) Bilgi sağlama ihtiyaçlarımı karşılıyor	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
7. Kütüphanede olmayan herhangi bir yayın kütüphaneler arası ödünç sistemi ile hizmete sunuluyor.	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7
8. Satın alınmasını istediğim malzemeler zamanında geliyor	1	2 3 4 5 6 7	1	2 3 4 5 6 7

	İDEAL KÜTÜPHANE							MİAM KÜTÜPHANESİ							
	Kesinlikle Katılmıyorum							Kesinlikle Katılmıyorum							
9. Kütüphaneden malzeme istediğimde ne kadar sürede sağlanacağı söyleniyor:															
a) Satın alma yoluyla	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
b) Kütüphaneler arası işbirliği yoluyla	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
c) Bağış yoluyla	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
10. Açık raf sisteminde malzemeler:															
a) Raflarda olması gereken yerlerde	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
b) Doğru ve düzgün bir şekilde yeniden yerleştiriliyor	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
11. Erişimin kolay olması:															
a) Basılı dermelerde (kitap, dergi vs.)	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
b) Malzemenin kütüphanede nerede olduğunu bulabilmek	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
12. Yönlendirme işaretleri açıklayıcı basit ve tatmin edici	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
13. Kütüphanenin açık olup olmadığı önceden bilinebiliyor	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
14. Beklenen diğer hizmetleri yazınız:															
a).....	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
b).....	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	

B Bölümü

Müzik kütüphanelerinin verdikleri hizmetlerle ilgili beş özellik aşağıda yer almaktadır. Bu özelliklerin her birinin, kütüphanenin hizmet kalitesini değerlendirirken ne kadar önemli olduğu öğrenilmek istenmektedir. Lütfen, toplam 100 puanı sizin belirlediğiniz önem derecesine göre bu beş özelliğe paylaşın. Lütfen, puanlarınızı verirken toplamın yüze (100) eşit olmasına itina gösterin.

1. Kütüphanenin binası, fiziksel özellikleri, personeli ve iletişim malzemelerinin görünümü ____ puan
2. Kütüphanenin söz verdiği hizmetleri yerine getirmedeki kararlılığı ve güvenilirliği _____ puan
3. Kütüphanenin kullanıcılara destek olmadaki gönüllülüğü ve seri hizmet sunumu _____ puan
4. Kütüphane çalışanlarının bilgisi, hoş görüşü ve iyi bir izlenim bırakma istekleri _____ puan
5. Kütüphanenin kullanıcılara sunduğu titizlik ve kişisel ilgi _____ puan

C Bölümü

MİAM Kütüphanesi ve kendinizle ilgili ek soruları cevaplandırınız.

1. MİAM Kütüphanesi'nin hizmetleri mükemmel bir kütüphaneden beklentilerinizi karşılıyor mu?

Eksik Karşılıyor Aşıyor

1234[56]78910

2. MİAM Kütüphanesi'nin herhangi bir hizmeti yukarıdaki çizelgede 7'nin altında puan alıyor mu?

Evet Hayır "Evet" ise

hangisi:.....

Niçin:.....

3. Bu eğitim döneminde MİAM Kütüphanesi'nin hizmetlerinden yararlandınız mı?

Evet Hayır (Yanıtınız Hayır ise 5. soruya geçiniz)

4. Bu eğitim döneminde MİAM Kütüphanesi'ni hangi sıklıkta kullandınız? (İlgili kutucuğu işaretleyiniz)

Günlük Haftada bir kereden az

Haftada birkaç kez Diğer (Lütfen belirtiniz): .....

Haftada bir kere

5. Sizi en iyi tanımlayan hangisidir? (İlgili kutucuğu işaretleyiniz)

Yüksek Lisans Öğrencisi İTÜ Öğretim Elemanı İTÜ Doktora Öğrencisi

Diğer (Lütfen belirtiniz): _____ MİAM İdari Personel

ÇALIŞMAYA KATILDIĞINIZ İÇİN TEŞEKÜRLER.